

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 215, Παρασκευή 1 Οκτωβρίου 1982

Δρχ.40

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Θα συμμετέχουν
και οι πολίτες
—όχι μόνον το ΠΑΣΟΚ

ΟΧΙ στον Σκυλίτση...

Αισιοδοξώ...
για τη δεύτερη
κατανομή...

Το ΚΚΕ θα με
καπέλωνε...

ΔΗΜ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ:
Κριτικός λόγος και Δημοκρατία

ΤΖ. ΠΕΤΡΑΣ:
Κέντρο της επανάστασης
η Κεντρική Αμερική

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μορφωτικού Ίδρυματος Εθνικής Τραπέζης

ΣΟΛΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

*Έγκυκλοπαίδεια
της Αρχαίας Έλληνικής Μουσικής*
Σελ. 368. Τιμή δρχ. 500

Στή μοναδική αυτή Έγκυκλοπαίδεια έχουν συγκεντρωθεί πληροφορίες, απόψεις και στοιχεία της αρχαίας ελληνικής μουσικής ζωής. Ο αναγνώστης θα βρει στο έργο αυτό άρθρα για συγγραφείς και θεωρητικούς της μουσικής, συνθέτες και εκτελεστές, φιλοσόφους και ποιητές, για μουσικά όργανα και χορούς, για τεχνικούς και θεωρητικούς όρους. Τα άρθρα συμπληρώνονται με βιβλιογραφία.

ΛΕΥΤΕΡΗ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ

Οι Έλληνικοί Σιδηρόδρομοι (1882-1910)
(Γεωπολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις)
Σελ. 256. Τιμή δρχ. 250

Η απόφαση για την κατασκευή σιδηροδρομικού δικτύου στη χώρα μας αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές αποφάσεις της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Μέσα από το γεγονός αυτό εξετάζεται και διερευνάται η ελληνική οικονομία στα τέλη του 19ου αιώνα.

ΜΑΡΙΝΟΥ Γ. ΚΑΛΛΙΓΑ

Νικόλας Γύζης
Σελ. 260. 16 έγχρ. και 80 Α/Μ πιν. Τιμή 500 δρχ.

Δεύτερος τόμος της σειράς «Νεοελληνική Προσωπογραφία». Λεπτομερειακή μελέτη της ζωής και του έργου του Γύζη. Το βιβλίο συνοδεύεται από πλούσια εικονογράφηση, με γνωστά και άγνωστα έργα του καλλιτέχνη, που υπήρξε μία μεγάλη μορφή στην ελληνική ζωγραφική του περασμένου αιώνα.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΩΜΑΔΑΚΗ

Πίστη και έγχρηματισμός της οικονομίας
Σελ. 276 και 22 Α/Μ εικόνες. Τιμή δρχ. 350

Αντικείμενο της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση των σχέσεων Τράπεζας-ιδιωτικού τομέα, μέσα από τη λειτουργία των προεξοφλητικών χορηγήσεων κατά την περίοδο 1860-1900.

W.H. WALSH

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Ιστορίας
Μετάφραση: Φ.Κ. Βώρος
Σελ. 336. Τιμή δρχ. 350

Ένα κλασικό στον τομέα του έργο, που διαπραγματεύεται θέματα λογικής της ιστορικής σκέψης και παρουσιάζει κριτικά τις διάφορες κατά καιρούς προσπάθειες έρμηνείας της ιστορίας.

ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΕΜΝΗΣ ΚΑΡΟΥΖΟΥ

Ανθολόγημα Θησαυρών του Εθνικού Μουσείου
Σελ. 159, 68 έγχρ. και 177 Α/Μ εικόνες. Τιμή 3 000 δρχ.

Το λεύκωμα αυτό περιλαμβάνει ένα δοκίμιο του αείμνηστου Χρίστου Καρούζου για την Αρχαία Ελληνική Τέχνη και την Ιστορία του Εθνικού Μουσείου γραμμένη από τη Σέμνη Καρούζου. Επίσης, 134 πίνακες με αντιπροσωπευτικά έργα του Μουσείου, που καλύπτουν όλες τις φάσεις της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης, από τη νεολιθική εποχή έως την ελληνιστική. Η περιγραφή των έργων συνοδεύεται από έκτενη υπόμνηματισμό και πλούσια βιβλιογραφία.

ΘΑΝΟΥ ΒΕΡΕΜΗ

Οικονομία και δικτατορία
Η συγκυρία 1925-1926
Σελ. 212. Τιμή δρχ. 200

Αντικείμενο της εργασίας αυτής είναι η ελληνική οικονομία κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Θ. Πάγκαλου.

REYNOLDS & WILSON

Αντιγραφείς και φιλόλογοι
(Ιστορικό της παράδοσης των κλασικών κειμένων)
Μετάφραση: Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης
Σελ. 370 + πιν. Τιμή 450 δρχ.

Η περιπέτεια της παράδοσης των κειμένων της ελληνικής και της λατινικής φιλολογίας, από την αρχαιότητα και μέσα από τον Μεσαίωνα ως τις μέρες μας.

W. WINDEL BAND-H. HEIMSOETH

Έγχειρίδιο Ιστορίας της Φιλοσοφίας (Β' τόμος)
Μετάφραση: Ν.Μ. Σκουτερόπουλος
Σελ. 364. Τιμή δρχ. 400

Ο δεύτερος τόμος του σημαντικού αυτού έργου ξεκινά με την εξέταση της μεσαιωνικής φιλοσοφίας και κλείνει με την παρουσίαση των προβλημάτων που έθεσε η φιλοσοφία του Διαφωτισμού.

DOUGLAS DAKIN

Η ένοποίηση της Ελλάδας (1770 - 1923)
Μετάφραση: Α. Ξανθόπουλος
Σελ. 500. Τιμή 500 δρχ.

Οι απελευθερωτικοί αγώνες του ελληνικού έθνους από τα προεπαναστατικά χρόνια ως τη Μικρασιατική Καταστροφή, και οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις ως την έπιτευξη της πολιτικής ένότητας.

Σημείωση: Τα βιβλιοδετημένα αντίτυπα επιβαρύνονται με 150 δραχμές

Πωλούνται σε όλα τα βιβλιοπωλεία

Κεντρική Διάθεση: Πλατεία Μητροπόλεως 3, 2ος όροφος (τηλ. 32.21.337)
Πρατήριο: Εθνική Τράπεζα, Καραγεώργη Σερβίας 2 (Πλατεία Συντάγματος)

Τά έσοδα από τις πωλήσεις διατίθενται για πολιτιστικούς σκοπούς

Περίοδος Β'
Χρόνος 9ος
Τεύχος 215

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 7232.713 - 7232.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΑΝΤΗΝΩΡ:

Ο Σταυρός, η απλή αναλογική και κάποιες κρίσιμες επιλογές.....	4
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ : Οι κομματάρχες...	6
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: ...	9
Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ:	
Τί θα απολογηθεί ο 20ος αιώνας...	10
ΣΠ. ΚΑΒΟΥΝΙΔΗ:	
Για λίγο πράσινο με λίγα λεφτά...	11
ΕΡΕΥΝΑ: ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ '82	12-18
Γ. ΦΛΩΡΟΥ: Πολιτική η αναμέτρηση στην αυτοδιοίκηση.....	12
Απαντούν οι υποψήφιοι δήμαρχοι ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΕΗΣ.....	12
ΒΑΣΙΛΗΣ ΕΦΡΑΙΜΙΔΗΣ.....	15
ΤΖΑΝΝΗΣ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗΣ.....	16
ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ.....	18
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.....	19
Σ. ΔΡΟΒΙΑΝΟΥ: Η πειραϊκή νόσος...	20
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Ο εφιάλτης του Σκυλί-στη ξαναζει στον Πειραιά.....	21
Δ. Θ. ΤΣΑΤΣΟΥ:	
Κριτικός λόγος και δημοκρατία....	22
Δ. Θ. ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ:	
Η πολιτική ισορροπία στο γερμανικό κυβερνητικό σύστημα.....	27
J. PETRAS - Συνέντευξη στο ΑΝΤΙ:	

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ...

Το πρόβλημα με κάθε θεσμικό μέτρο στην Ελλάδα είναι πως δύσκολα μπορεί κανείς να το αξιολογήσει «καθαυτό». Δύσκολα δηλαδή μπορεί να αποφανθεί άμεσα για τις θετικές ή αρνητικές του πλευρές. Κι αυτό συμβαίνει, επειδή η ελληνική κοινωνία δεν λειτουργεί πραγματικά στο πλαίσιο κάποιων σταθερών αξιών και λειτουργιών, που να αποτελούν το μέτρο της δημόσιας ζωής, αλλά λειτουργεί με μια στυγνή αναφορά συσχετισμών δύναμης και εξουσίας. Με λίγα λόγια, δεν προσδιορίζουν οι θεσμοί το πλαίσιο της πολιτικής και δημόσιας ζωής, αλλά είναι οι σκοπιμότητες της πολιτικής ζωής ή των κοινωνικών συγκρούσεων, που φωτίζουν με τον ένα ή άλλο τρόπο τους θεσμούς.

Σ' αυτό ακριβώς το δίλημμα οδηγεί πολίτες-λαό και κόμματα, το μέτρο της κατάργησης του σταυρού. Καταρχήν ουδείς ψόγος για το μέτρο και την κυβερνητική τακτική. Αποτελεί προεκλογική δέσμευση και διακήρυξη, και σε ένα γενικό επίπεδο τα επιχειρήματα «υπέρ» είναι και θεμιτά και λογικά και αδιάβλητα.

Ποιός θα αμφισβητήσει ότι η σταυροθηρία αλλοίωνε και υποβάθμιζε την πολιτική ζωή του τόπου; Κανείς δεν αμφισβητεί ότι η εξάρτηση του σταυρού υπήρξε ένας από τους κύριους μηχανισμούς της διεύθυνσης ποικίλων συμφερόντων στην πολιτική δομή των κομμάτων, μέσω των βουλευτών. Δουλεία στον Τύπο για την αναγκαία προσωπική προβολή, δουλεία σε χρηματοδότες, δουλεία σε οργανωμένες κοινωνικές ομάδες, περιφρόνηση αρχών και διαδικασιών χάριν της προσωπικής διάσωσης του βουλευτή ή πολιτευτή. Στην κοινή συνείδηση επομένως, ο «σταυρός» έχει ταυτιστεί με τις πιο θλιβερές πρακτικές και δεν αποτελεί φυσικά, με κανέναν τρόπο, κάποιον «ακρογωνιαίο» λίθο της Δημοκρατίας.

Αλλά βέβαια, η παράθεση αυτών των αρνητικών, δεν συγκροτεί αυτόματα και την θετική πλευρά του μέτρου. Για τον πολύ απλό λόγο, ότι, «παρ' όλα αυτά», ένα δείγμα δημοκρατίας επιβίωνε ακόμα στον «σταυρό». Έτσι, με κάποιον έμμεσο και ασαφή, έστω, τρόπο, ο ψηφοφόρος-πολίτης, μπορούσε να υποδηλώσει μια διαφοροποίηση τάσεων και επιλογών μέσω του «σταυρού». Μπορούσε έναν γενικότερο εκβιασμό να τον ανατρέπει μέσω μιας ειδικότερης επιλογής. Μπορούσε μέσα από μια ειδικότερη επιλογή, να έκανε —με το δικό-του τρόπο— μια γενικότερη υπόδειξη.

Το μέτρο της κατάργησης του σταυρού λοιπόν, δεν μπορεί να κριθεί ως θετικό παρά μόνο αν ελευθερώνει ολόπλευρα και καθιστά εγκυρότερα την πράξη της ψήφου εκ μέρους του πολίτη. Όταν δηλαδή συνδυαστεί, όχι με την ενίσχυση των συγκεντρωτικών και αυταρχικών εξουσιών του αρχηγού, αλλά με την πιο πλατιά και ουσιαστική δημοκρατική διαδικασία στους κόλπους των κομμάτων.

Και μάλιστα, για να έχει νόημα το μέτρο, δεν απαιτείται μόνο η πιο ουσιαστική δημοκρατία μέσα στα κόμματα, αλλά επιβάλλεται η αλλαγή στη σχέση των κομμάτων με την κοινωνία. Διότι ακόμα και αν υποτεθεί ότι τα κόμματα δρουν εσωτερικά δημοκρατικά, αλλά είναι αποκομμένα από το λαό, και πάλι η δημοκρατία θα αφορά ένα περιορισμένο τμήμα του λαού, που ως «πρωτοπορία» θα επιβάλλει τις επιλογές-του στο σύνολο.

Θα το πούμε καθαρά και απλά. Το ΠΑΣΟΚ με το μέτρο της κατάργησης του σταυρού παρουσίασε ένα θαυμάσιο εργαλείο. Αλλά ουδείς επικρότησε την εφεύρεση του «ρουλεμάν» παρά μόνο όταν εντάχθηκε σαν βοηθητικό εξάρτημα στο συνολικό ρυθμό λειτουργίας μιας μηχανής —και αποδείχτηκαν οι εξαιρετικές δυνατότητές-του.

Εφόσον λοιπόν η πολιτική-μας ζωή εξακολουθεί να βαδίζει με τον «αραμπά», εάν στο χώρο αποσκευών έχει και ένα υπέροχο «ρουλεμάν» δεν κερδίζει και πολλά, παρά ένα πρόσθετο βάρος.

Ας ελπίσουμε ότι δεν βρισκόμαστε σ' αυτή την τελευταία περίπτωση...

Η καρδιά της επανάστασης βρίσκεται σήμερα στην Κεντρική Αμερική. ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ.....	28
Η. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ: Μικρά και εμπασθή σχόλια για το περιβάλλον....	33
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Το χαρακίρι των εκδοτών και η κρίση του Τύπου....	34
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ.....	35
Γ. ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ: Ο πρώτος χρόνος του «Κύκλου» της Λάρνακας.....	40
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ.....	42
Ο τηλεθεατής της ΕΡΤ και της ΕΡΤ 2.....	44
ΑΝΤΕΙΑΣ ΦΡΑΝΤΖΗ:	
Κέρκυρα - Δύσκολα τραγούδια....	46
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ.....	48
(Β. Δρουκόπουλος - Ste. Croix).....	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ.....	49

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ, Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

ΚΑΙ ΞΑΦΝΙΚΑ, η κυβέρνηση αποφάσισε να καταργήσει το σταυρό... Η σχετική είδηση πρωτοδημοσιεύτηκε στην «Εξόρμηση» του περασμένου Σαββάτου και, όπως γίνεται συνήθως, η «πάσα» δόθηκε στον υφυπουργό Τύπου Δημ. Μαρούδα, για τα περαιτέρω: *Η κατάργηση του σταυρού —είπε— θα ανυψώσει το κοινοβουλευτικό-μας επίπεδο... Θέτει τέρμα στο βασίλειο των κομματαρχών και κομματαρχίσκων... Απαλλάσσει τους βουλευτές από δεσμεύσεις, υποχρεώσεις και διαπροσωπικές συναλλαγές. Κοντολογίς, είναι μέτρο επωφελές για όλα τα κόμματα, κτλ.*

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ όλα τα κόμματα όμως —και όλα τα κορυφαία στελέχη του κάθε κόμματος, χωριστά— που αποδέχονται ανεπιφύλακτα την κυβερνητική αυτή εκτίμηση. Η Νέα Δημοκρατία λ.χ., εμφανίστηκε και πάλι τριχοτομημένη, με τον αρχηγό κ. Ευ. Αβέρωφ ν'αντιμετωπίζει αμλεκτικά διλήμματα («πρέπει», είπε, «πολύ να σκεφθούμε, πριν λάβουμε θέση υπέρ ή κατά του σταυρού προτιμήσεως»), με τον πρώην αρχηγό κ. Γ. Ράλλη, να σιωπά, (ενώ παλαιότερα είχε υποστηρίξει την κατάργηση του σταυρού), και με τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο κ. Κ. Μητσοτάκη να τοποθετείται σαφώς αρνητικά: *Με το σύστημα που προτείνει η κυβέρνηση, είπε, καταργείται παντελώς η δημοκρατική διαδικασία στον κοινοβουλευτικό-μας βίο, παγιώνεται ο απολυταρχικός ρόλος. του εκάστοτε αρχηγού κόμματος, (άρα και του κ. Αβέρωφ...) αφαιρείται από τον πολίτη το δικαίωμα να επιλέγει ο ίδιος τον αντιπρόσωπό-του.*

ΟΣΟ για τα άλλα κόμματα, ΚΚΕ, ΚΚΕ εσωτερικού, ΚΟΔΗ-ΣΟ, ΕΔΗΚ, ενώ, καταρχήν, τοποθετούνται θετικά υπέρ του νομοσχεδίου, από την άλλη υπενθυμίζουν πως η κατάργηση του σταυρού προϋποθέτει τη δημοκρατική οργάνωση των κομμάτων: *«Σε ό,τι αφορά την κατάργηση του σταυρού —είπε χαρακτηριστικά ο Λεωνίδας Κύρκος— είμασταν πάντοτε υπέρ αυτής της αρχής. Τη συνδυάζουμε όμως πάντοτε με τη δημοκρατική οργάνωση των κομμάτων, έτσι ώστε η σειρά των υποψηφίων βουλευτών να προκύπτει μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες. Σ' αυτή τη γνώμη μένουμε και σήμερα».* Από την πλευρά-τους, «κύκλοι του ΚΚΕ», δέχονταν πως το νομοσχέδιο για την κατάργηση του σταυρού, αποτελεί «θετική αρχή» και πως το κόμμα-τους «έχει, στην πράξη, καταργήσει το σταυρό»

Και η απλή αναλογική;

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ όμως με την απλή αναλογική; Και αν υποθεθεί πως η κυβέρνηση αποφάσισε ξαφνικά να πραγματώσει μια από τις προεκλογικές-της επαγγελίες —την κατάργηση του σταυρού— γιατί, ταυτόχρονα, δεν κατάθεσε νομοσχέδιο (εφόσον, έτσι είτε αλλιώς, αναφέρεται στον εκλογικό νόμο...) για την καθιέρωση της απλής αναλογικής, που ήταν επίσης προεκλογική της δέσμευση;

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ τέθηκε —και τίθεται— απ' όλα τα πολιτικά κόμματα που έχουν ταχθεί υπέρ της «απλής και άδολης αναλογικής» και που καλούν, για μια ακόμη φορά, σήμερα, την κυβέρνηση, να τιμήσει την υπόσχεσή-της. Τα ερωτήματα, όμως, είναι ευρύτερα: *Γιατί η κυβέρνηση —ερωτά λ.χ. το Πολιτικό Γραφείο του ΚΟΔΗΣΟ— δείχνει μια τόση σπουδή στην κατάργηση του σταυρού, ελάχιστες μέρες πριν από τις δημοτικές ε-*

κλογές; Γιατί η κυβέρνηση —ερωτά ο πρόεδρος της ΕΔΗΚ, κ. Ι. Ζιγδής— ακολουθεί πρωθύστερα σχήματα, καταργεί, δηλαδή, το σταυρό, ενώ θα έπρεπε, προηγουμένα, να είχε θεσπίσει, την απλή αναλογική; Γιατί η κυβέρνηση —ερωτά ο κ. Ι. Μπούτος που κατά κανόνα διαφορίζει τη θέση-του από τον αρχηγό-του, κ. Ευ. Αβέρωφ— φέρνει μόνο το νομοσχέδιο για την κατάργηση του σταυρού και δεν φέρνει ένα ολοκληρωμένο νομοσχέδιο, που ν' αντιμετωπίζει και το εκλογικό σύστημα, και το θέμα της χρηματοδότησης των κομμάτων, και το θέμα του μεγέθους των εκλογικών περιφερειών;

ΑΠ' ΟΛΗ ΤΗΝ κλίμακα των ερωτημάτων αυτών, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος απάντησε σ' ένα μόνο: Η κυβέρνηση, είπε, θα φέρει, πριν από την εκπονή της θητείας-της, νομοσχέδιο για την καθιέρωση «συστήματος απλής αναλογικής» —και όχι «του» συστήματος της απλής αναλογικής... (Η απουσία του άρθρου «του» είναι ιδιαίτερα δηλωτική των κυβερνητικών προθέσεων). Αφήνοντας όμως αναπάντητα όλα τα άλλα ερωτήματα η κυβέρνηση, ήταν φυσικό να ενθαρρύνει την εικτολογία, από μέρους της Δεξιάς: *«Με την κατάργηση του σταυρού», έγραψε η «Μεσημβρινή», «ο κ. Παπανδρέου ελπίζει ότι θα εκτονώσει τάσεις αμφισβήτησεως μέσα στο ΠΑΣΟΚ, που υποδαυλιστηκαν με τις περιπτώσεις Παναγούλη - Πέτσου»...* Από την πλευρά-της η «Βραδυνή» προέξοφλει ότι το νομοσχέδιο για το σταυρό θα καταψηφισθεί όχι μόνο από τη Νέα Δημοκρατία, αλλά και από «μεγάλο αριθμό βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, που δείχνουν σημεία ανυπακοής»... Τέλος η «Καθημερινή» συνδέει την κατάργηση του σταυρού με την «πειθαναγκαστική συνοχή» που επιδιώκει ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου, «ενόψει κρίσιμων επιλογών, ιδίως στα θέματα εξωτερικής πολιτικής (βάσεις, ΝΑΤΟ, ελληνοτουρκικά, κτλ) και αυτό, γιατί «η εντονότερη εσωκομματική κριτική εκδηλώθηκε, μέχρι σήμερα, προς την κατεύθυνση της αναθεωρήσεως διακηρυγμένων θέσεων της εξωτερικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ».

Ευθύνη «ενός μόνον ανδρός»

ΕΝΩ ΑΥΤΑ υποστηρίζονται από τις εφημερίδες της Δεξιάς, ο φιλοκυβερνητικός Τύπος, δίνει αντίθετα, μιαν άλλη εικόνα. Έτσι, το «Βήμα της Κυριακής» βεβαιώνει πως η κατάργηση του σταυρού «προκαλεί νέους κλυδωνισμούς στην ήδη χαλαρή κομματική συνοχή της Νέας Δημοκρατίας», ενώ στην ίδια γραμμή κινείται και η «Ελευθεροτυπία», που στεγάζει το σχετικό ρεπορτάζ κάτω από τον τίτλο: *«Ο σταυρός διχάζει τη Νέα Δημοκρατία».* Φαίνεται, ωστόσο, ότι η κατάργηση του σταυρού, ενισχύει —σε πρώτη φάση— τη θέση του αρχηγού κ. Ευ. Αβέρωφ, ο οποίος, όπως πιστεύουν ορισμένοι αναλυτές, «θα μπορεί, ευκολότερα τώρα, να εξουθενώσει τους εσωκομματικούς-του αντιπάλους»... Το τι θα γίνει όμως, σε μια δεύτερη φάση, είναι θέμα προς διερεύνηση, καθώς αρκετά ηγετικά στελέχη, που δεν ανήκουν στον στενό κύκλο του κ. Αβέρωφ, θα αρνηθούν οποιοδήποτε υποβιβασμό-τους στην ιεράρχηση του ψηφοδελτίου...

ΠΟΛΥ ΠΕΡΑΝ όμως από τα σχόλια του φιλοκυβερνητικού ή αντιπολιτευόμενου Τύπου, γεγονός παραμένει πως η κατάργηση του σταυρού αιφνιδίασε όχι μόνο τη Νέα Δημοκρατία, αλλά και το μεγαλύτερο μέρος των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ. Οι

οποίοι εξακολουθούν να διερωτώνται για τους λόγους της «τόσης σπουδής» στην κατάθεση του νομοσχεδίου, αλλά και για την μη τροποποίηση του καταστατικού του ΠΑΣΟΚ, με αποτέλεσμα η ιεράρχηση των υποψηφίων βουλευτών στο ψηφοδέλτιο να είναι σήμερα ευθύνη «ενός μόνον ανδρός» (του πρωθυπουργού) και όχι υπόθεση κάποιου συλλογικού οργάνου, όπως θα ήταν, επί παραδείγματι, η Κεντρική Επιτροπή του κινήματος.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ, φαίνεται πως η κατάργηση του σταυρού στοχεύει στην άμβλυνση ορισμένων «καταστάσεων» μέσα στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ, προς την οποία δεν έπαυσαν να «προσβλέπουν» ορισμένοι κύκλοι, κάθε φορά που γίνεται λόγος περί κεντροδεξιών ή άλλων σχημάτων.

Κάποιες κρίσιμες επιλογές

Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ του σταυρού συμπίπτει χρονικά με μια νέα φάση των ελληνοαμερικανικών, ελληνοτουρκικών και ελληνονατοϊκών σχέσεων. Και όσο και αν δυσκολεύεται κανείς να υιοθετήσει την άποψη της «Καθημερινής», ότι, δηλαδή, η κατάργηση του σταυρού συνδέεται με κάποιες κρίσιμες κυβερνητικές επιλογές σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, κανείς δεν μπορεί ν' αρνηθεί ότι οι επιλογές αυτές είναι, πράγματι, κρίσιμες, καθώς ο υπουργός Εξωτερικών, Ι. Χαραλαμπίδης, συναντιέται, αύριο, στη Νέα Υόρκη, με τον Αμερικανό ομόλογό του κ. Τζώρτζ Σούλτς και μεθαύριο, στην Οτάβα, με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών κ. Ιλνέρ Τουρκμέν.

ΦΥΣΙΚΑ, δεν είναι οι συναντήσεις, αυτές καθεαυτές, που στοιχειοθετούν την «κρίσιμότητα», αλλά η περιρρέουσα ατμόσφαιρά-τους: Η διάχυτη αντίληψη ότι «βαίνουμε προς συμφωνία για τις βάσεις» ερήμην του λαού, χωρίς καμιά ανταλλαγή απόψεων σε δημόσιο επίπεδο... Η απόφαση (;) του ΚΥΣΕΑ να εμπιστευθεί τον όλο χειρισμό του θέματος στον υφυπουργό Εξωτερικών Ι. Καψή, ο οποίος «θα λογοδοτεί μόνο στον πρωθυπουργό, από τον οποίο και θα δέχεται τις δέουσες οδηγίες». (Ήδη διευκρινίστηκε ότι στις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, δεν θα υπάρχουν «έγγραφες προτάσεις», γιατί η όλη διαδικασία θα γίνεται «στο μιλητό»...) Η αίσθηση ότι, χάριν του μορατόριουμ, αναβάλαμε την προσφυγή της Κύπρου στη γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, αποσιωπήσαμε —και αποσιωπούμε— τις παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου από τα τουρκικά τζέτ και δεχόμαστε αόγγυστα τις τουρκικές προβοκάτσες, είτε εδώ, είτε στην Κύπρο.

ΚΑΙ ΠΛΑΤ' σε όλα αυτά, το ασταμάτητο να et viens νατοϊκών και Αμερικανών επιτελών στη χώρα —ανάμεσά-τους και ο στρατηγός Μάγιερ, διοικητής του μικτού επιτελείου των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ— καθώς και η ανεπιτήρυχ συμμετοχή-μας σ' όλα ανεξαιρέτως τα γυμνάσια του ΝΑΤΟ.

ΚΡΙΣΙΜΕΣ επιλογές όμως, αντιμετωπίζει η κυβέρνηση και σε άλλους τομείς: Μπρος στον κατήφορο της οικονομίας λ.χ., που ατυχώς συνεχίζεται, ο πρωθυπουργός ή ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Γερ. Αρσένης ή το Κυβερνητικό Συμβούλιο, θα πρέπει κάποτε να πουν το μεγάλο «ναι» ή το μεγάλο «όχι». Να διευκρινίσουν, δηλαδή, αν θεωρούν βασικό στόχο-τους τη χειραγώγηση του διεκδικητικού κινήματος των εργαζομένων ή αν, αντίθετα, είναι αποφασισμένοι να στηριχθούν στους εργαζόμενους, για την προώθηση ενός συγκεκριμένου προγράμματος στόχων, για τον μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας.

ΝΑ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ η κατάργηση του σταυρού προτίμησης —για να επανέλθουμε στο αρχικό-μας θέμα— με όλα τα παραπάνω αυτά; Να σημαίνει η κατάργηση προειδοποίηση για μια «πειθαναγκαστική συνοχή»; Οι προσεχείς εβδομάδες θα μπορούν να δώσουν μια πειστική απάντηση...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος νά κρατάτε ολόκληρες τίς εφημερίδες πού διαβάζετε, γιά νά φυλάξετε μιά είδηση πού σάς ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο τήν είδηση. Ζητείστε μας τά αποκόμματα όλων τών εφημερίδων, γιά νά μή μπείτε έσείς στόν κόπο νά τά συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι νά ενημερωνόμαστε καί νά σάς ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τίς εφημερίδες (έλληνικές καί ξένες) καί κρατάμε γιά λογαριασμό σας, τά αποκόμματα πού σάς άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», άλλα ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο πού δουλεύει υπεύθυνα γιά τήν είδική - δική σας ενημέρωση.

Επικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας Άρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΛΥΒΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.351 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Κεντρική διάθεση: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Τηλ. 72.29.237 - 72.32.819

Η ΑΛΛΗ ΕΠΙΤΑΓΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ
ΜΕ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ
ΙΩΑΝΝΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ 74 ΩΣ ΤΟ 81

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Ο ΔΙΚΟΣ-ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Πέρασε αρκετός καιρός από την κυκλοφορία του τχ. 211-212 της 6/8 που με άρθρο του κ. Μιχ. Ζούβελου, καταγγέλλθηκε ότι:

1. Εξακολουθεί παράνομα, αντισυνταγματικά και προκλητικά να ισχύει η κατάσταση γενικής επιστράτευσης ή ελληνικός στρατιωτικός νόμος που επέβαλε ο Γκιζίκης στις 20-7-74.

2. Ότι τα στρατοδικεία παρά τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 96 εξακολουθούν να δικάζουν με μάχιμους αξιωματικούς, να μην αιτιολογούν τις αποφάσεις-τους, να εξακολουθεί η απαγόρευση έφεσης κατά βουλευμάτων και άλλα πολλά κατάλοιπα της ανώμαλης και δικτατορικής περιόδου.

3. Οι ποινές ισοβίων και θανάτου επικρέμονται πάνω από τα κεφάλια των στρατευμένων νέων για, ελαφρά σε ειρηνική περίοδο αδικήματα και άλλα πολλά, χωρίς κανένας αρμόδιος να δώσει μια εξήγηση. Έτσι ενώ τρικυμία ξέσπασε για παράνομες πράξεις μέρους της πολιτικής δικαιοσύνης, νηνεμία και ντροπαλοσύνη περιβάλλουν μια καθ' ολοκληρίαν παράνομη κατάσταση.

Αν συνδυαστεί το γεγονός αυτό με πληροφορίες για και κατ' εκλογήν προαγωγές ανακριτών της ΕΣΑ και μια επανεμφανιζόμενη милитаристική υπεροχή στο πολιτικό σκηνικό, θα πρέπει να πιστέψει κανείς ότι η ιστορία τουλάχιστον επαναλαμβάνεται. Γι' αυτό ρωτάμε επώνυμα τον κυβερνητικό εκπρόσωπο και τον υπουργό Δικαιοσύνης:

● Ποιοί επιβάλλουν τη διατήρηση του ελληνικού στρατιωτικού νόμου;

● Θα εκδοθεί ο νόμος για την ενεργοποίηση του άρθρου 96 του Συντάγματος ή θα τροποποιηθεί για να επανέλθει η παλιά κατάσταση;

● Πώς αντιμετωπίζουν πιθανή προσφυγή ενδιαφερομένων στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης;

ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΤΟΙ 1

«Είναι λάθος να παραλληλίζονται οι δραστηριότητες των Τούρκων φυγάδων που φιλοξενούνται ε λ ε ύ θ ε ρ α (sic) στη χώρα-μας, με εκκίνηση των Ελλήνων πολιτικών φυγάδων κατά τη διάρκεια της επτάχρονης τυραννίας, γιατί καμιά ξένη χώρα όπου είχαν τότε καταφύγει, δεν είχε προβλήματα εθνικής κυριαρχίας και διασφάλισης συνόρων με την Ελλάδα... ας τα έχουν αυτά υπ' όψη-τους οι υ π ε ρ ε υ α ι σ θ η τ ο ι που υποβαθμίζουν την έννοια του εθνικού-μας συμφέροντος,

Σχέσεις φαρμακίας και αλληλεγγύης ανάμεσα στο Ρουμανικό κόμμα και το ΚΚΕ εσωτερικού;

● Από τον Κ. Ζουράρι, πήραμε το ακόλουθο σημείωμα:

Η Αυγή της 22ας Σεπτεμβρίου 1982 δημοσίευσε ολόκληρη την ανακοίνωση «για τη συνάντηση του προέδρου Τσαουσέσκου με την αντιπροσωπεία του ΚΚΕ εσωτ. που εκδόθηκε ύστερα από κοινή συμφωνία των δύο πλευρών και που μεταδόθηκε από τη ρουμανική ραδιοφωνία και τηλεόραση.»

Σταχυολογώ:

«Κατά τη διάρκεια της συζήτησης έγινε αμοιβαία ενημέρωση για τη δράση του ΡΚΚ και του ΚΚΕ εσωτ...»

Και για μεν τη δράση του Εσωτερικού, ο σ. Μπανιάς, θα του είχε τα ταπεινά-μας: πάμε μέτρια έως μέτρια, αλλά σε τρία τέρμινια θα ανακάμψουμε από μετρίως έως λιαν μετρίως. Καλά και άγια όλα αυτά.

Τι ενημέρωση όμως του έκανε ο πολύς Τσαουσέσκου; Όχι τα πασιγνώστα βέβαια, ότι τα κάναμε μπάχαλα, χρεωκοπήσαμε, οι εργάτες με πετροβολούνε όταν τους επισκέπτομαι με ελικόπτερο κτλ. σοσιαλιστικά. Αλλά τα άλλα, η δράση του κόμματος.

Δηλαδή: το δηλητήριο που έδωσε στον πράκτορά-μου στο Παρίσι για να καθαρίσει τον αντιφρονούντα συγγραφέα, ήταν μεν άριστο αλλά ο πράκτορας βγήκε σκάρτος, γιατί με πούλησε πήρε την οικογένειά-του στο Παρίσι, τα βρήκε με τη Γαλλική αντικατασκοπία, κρύψανε το συγγραφέα εγώ το έχαψα ότι καλά τα καταφέραμε, τον φαρμακώσαμε, πάει καλά.

Την πάτησα όμως, οι Γάλλοι τα βγάλανε όλα στη φόρα κι ο Μιτεράν ματαίωσε το επίσημο ταξίδι-του στη Ρουμανία.

που κυριαρχεί στο χειρισμό του θέματος από την υ π ε ύ θ υ ν η κυβέρνηση»

Με τέτοιου είδους επιχειρήματα, προσπάθησε να απαντήσει η «Εξόρμηση» (Σάββατο 18 Σεπτεμβρίου —οι υπογραμμισμένες δικές-μας) στις κριτικές που εκφράστηκαν από πολλές πλευρές της δημοκρατικής κοινής γνώμης, μετά την «άτακτη» υποχώρηση της ελληνικής κυβέρνησης στο αίτημα της τουρκικής χούντας για την απαγόρευση της δραστηριότητας των Τούρκων πολιτικών προσφύγων στην Ελλάδα.

Όπως είναι γνωστό, μετά το επεισόδιο στα Προπύλαια και τον ξυλοδαρμό των Τούρκων στρατιωτικών ακόλουθων - χαφιέδων, ο υπουργός Εξωτερικών της χούντας κ. Τουρκμέν πρόβαλλε την αξίωση «να απαγορευθεί κάθε δραστηριότητα Τούρκων υπηκόων, που διέφυγαν την τουρκική δικαιοσύνη και ζήτησαν άσυλο στην Ελλάδα». Και η Ελληνική κυβέρνηση πριν «Τουρκμέν λαλήσει τρεις» έτρεξε να ικανοποιήσει το Τούρκικο αίτημα, στο όνομα όπως μας πληροφορεί η «Εξόρμηση» των γενικότερων εθνικών συμφερόντων. Με βάση ίσως αυτές τις «ιεραρχήσεις», ο κ. Καψής υποσχέθηκε να παραδώσει την ταινία με τα επεισόδια στους Τούρκους, υπόσχεση η οποία —ευτυχώς— δεν πραγματοποιήθηκε.

Ακόμα και κάτι τέτοιο, αν τελικά συνέβαινε, θα μπορούσε ίσως να εξηγηθεί από την «Ε», με ένα αντιστοιχο σκεπτικό. Το θέμα όμως είναι ότι αυτή η υποχωρητικότητα, όπως έδειξαν τα επεισόδια και οι δηλώσεις που ακολούθησαν, περισσότερο οξύνουν παρά κατευνάζουν την τουρκική προκλητικότητα.

Οφείλουμε πάντως να πούμε ότι οι εξηγήσεις της «Ε» δεν μας έπεισαν. Τι λέει π.χ. ο κ. Βαλυράκης, σημερινός υφυπουργός Συγκοινωνιών, ο οποίος απέδρασε από τις φυλακές της Κέρκυρας επί χούντας και κατέφυγε στην Αλβανία και εκεί φυλακίστηκε για ένα περίπου χρόνο; Ήταν άραγε δικαιολογημένη η στάση των Αλβανικών αρχών που είχαν τότε συνοριακά προβλήματα με την Ελλάδα των συνταγματαρχών;

Πολύ περισσότερο δεν μας έπεισε το ύφος του σχολίου. Ακόμα κι αν καταπιούμε το «ελεύθερα» (ως γνωστό οι Τούρκοι πρόσφυγες βρίσκονται κλεισμένοι στο στρατόπεδο του Λαυρίου) τι νόημα έχουν αυτά με τους «υπερευαίσθητους» που τολμούν να κάνουν κριτική στην «υπεύθυνη» κυβέρνηση;

ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΤΟΙ 2

«Υπερευαίσθητοι», όμως αποδείχτηκαν και πολλοί αναγνώστες του «ΑΝΤΙ», αυτή τη φορά για την απέλαση των 21 Κούρδων του Ιράκ, που «πασσάραμε» στους αγιατολάδες του Ιράν.

Ο Μιτεράν λοιπόν ματαίωσε την επίσημη επίσκεψη και διακώβευσε τα κρατικά συμφέροντα — και τι συμφέροντα του κράτους-του γιατί η Γαλλία, είναι η πρώτη πιστοδότρια του υπό χρεωκοπία Τσαουσέσκου.

Γιατί λοιπόν εσύ σύντροφε Μπανιά, «να ξεχνάς τον προορισμό-σου, ...να προσπαθείς να φτάσεις με υπομνήματα τον αυτοκράτορα... Πώς γίνεται τόσο εσύ να ξεπέσεις;»

Γιατί τι μπορεί να μας προσφέρει ο φαρμακός; «Η ανάπτυξη των δεσμών αλληλεγγύης και φιλίας μεταξύ των δύο κομμάτων, συμβάλλει στη διεύρυνση... των παραδοσιακών σχέσεων μεταξύ Ρουμανίας και Ελλάδας στον τεχνικοεπιστημονικό τομέα ...» κτλ.

Δηλαδή, η εθνική φαρμακοβιομηχανία, θα παράγει σωφρονιστι-

κό δηλητήριο, με πατέντα Made in Dracula;

Και τι θα γίνει επιτέλους μ' αυτές τις επονειδιστές, ακατανόμαστε, μιανές σχέσεις, που διατηρεί το ΚΚΕ εσωτ. με τα κομμουνιστικά ή αντιστοιχώς φερόνυμα ιζήματα, που ασκούν την εξουσία, στις γνωστές τάλαινες χώρες;

Μα τι γυρεύουν οι ψυχές-μας πάνω σε καταστρώματα κατελυμένων καραβιών με ασιανούς χαγάνους, Κιγκ-Κόγκ - εμπόρους ναρκωτικών, μέσα στα σινικά τείχη της συνενοχής-μας;

Γιατί, δηλαδή, «αυτή την ώρα της ανόδου-μου εγώ μαζί με το Βλαδίμηρο να κατατάσσομαι σε μια σειρά των χρωμαγίων»

Σύντροφε Μπανιά, χάσαμε.

Κώστας Ζουράρις
Μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ εσωτερικού

Μετά τη δημοσίευση του ρεπορτάζ στο προηγούμενο φύλλο του ANTI, (στο οποίο περιγράψαμε την Οδύσσεια των Κούρδων πολιτικών προσφύγων οι οποίοι το έσκασαν από το Ιράν, από κει ήρθαν στην Ελλάδα, μετά στη Βουλγαρία και ξανά στην Ελλάδα, έμειναν 21 μέρες στο τράνζιτ του Ελληνικού και τελικά τους στείλαμε πίσω στο Ιράν) πήραμε αρκετά τηλεφωνήματα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι όλοι ζητούσαν περισσότερες λεπτομέρειες για το συμβάν και έκφραζαν την απορία-τους για το πώς είναι δυνατό να έχει γίνει κάτι τέτοιο.

Αντίθετα οι υπεύθυνοι του υπουργείου Εξωτερικών —μεταξύ των οποίων και ο κ. Παπαϊωάννου ο οποίος «δεν ήξερε» την μέρα της απέλασης ότι οι Κούρδοι είχαν ζητήσει πολιτικό άσυλο— αποδείχτηκαν το... αντίθετο των υπερευαίσθητων. Περιμένουμε κάποια απάντηση από τον αρμόδιο υφυπουργό εξωτερικών κ. Παπούλια, αν φυσικά δεν είναι απασχολημένος —μιας και μιλάμε για συννοριακά προβλήματα— με την περίπτωση της «Βορείας Ηπείρου»...

Το υπουργείο Εξωτερικών τους αρνήθηκε τη χορήγηση πολιτικού ασύλου.

Η «Εξόρμηση» πάντως, που έγραψε ότι η περίπτωση των Τούρκων είναι διαφορετική λόγω των ελληνοτουρκικών διαφορών, ίσως θα μπορούσε να μας ενημερώσει και γι' αυτήν την υπόθεση.

Πρόκειται απλά για πετροδολάρια, για να ασπασθούμε την πιο χυδαία εκδοχή; Ή μήπως —για να σκεφτούμε την απεχθέστερη— ο Σαντάμ Χουσεϊν και η κλίκα-του, αντιπροσωπεύουν τον «τρίτο δρόμο προς τον σοσιαλισμό» οπότε εμείς μάλλον θα πρέπει να πηγαίνουμε...

ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΤΟΙ 3

Είχαν γραφεί όλα τα παραπάνω, όταν ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, αφού τόνισε ότι το μορατόριουμ είναι μάλλον ελληνική ευρεσιτεχνία, επανέλαβε ότι η ελληνική κυβέρνηση αποδέχτηκε αιτήματα που της υπέβαλλε, δηλαδή την ποινική δίωξη των υπεύθυνων για το επεισόδιο των Προπυλαίων και την απαγόρευση της δράσης των Τούρκων πολιτικών προσφύγων στην Ελλάδα.

Απέναντι σ' αυτά ο υφυπουργός Τύπου κ. Μαρούδας δήλωσε ξεκάθαρα:

«Δεν έχουμε κανένα δικαίωμα από τους διεθνείς κανόνες, να δώσουμε άδειες για πολιτικές εκδηλώσεις σε άτομα που έχουν ζητήσει πολιτικό άσυλο. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι παραβιάζουμε τις δημοκρατικές-μας αρχές, στην εφαρμογή των διεθνών κανόνων, οι οποίες στηρίζονται στο Σύνταγμά-μας και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της κυβέρνησης».

Ακριβώς την άλλη μέρα, τα τούρκικα στρατεύματα σκότωσαν τον Ελληνοκύπριο στρατιώτη Χριστάκη Γεωργίου. Παρ' όλα αυτά.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Σταύρος Ηλιόπουλος, που πέθανε στις 25 Σεπτεμβρίου, αγωνίστηκε από τα νεανικά-του χρόνια για την Δημοκρατία και τον Σοσιαλισμό. Η ελληνική Αριστερά που τον κήδεψε, έχασε ένα γενναίο μαχητή, ένα συγκροτημένο επιστήμονα, ένα ευγενικό και περήφανο άνθρωπο.

Η φωτογραφία είναι μετά τον τραυματισμό του Σταύρου Ηλιόπουλου από τραμπούκους της Δεξιάς στα εγκαίνια του ελογικικού κέντρου του Αιγάλεω στις 13.06.81, όταν ήταν υποψήφιος του ΠΑΜΕ.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Κανένας κίνδυνος λοιπόν πλέον για ανώμαλες λύσεις στον ελληνικό χώρο. Με νομοσχέδιο καθορίζεται ότι το πραγματικό κίνημα θα θεωρείται διαρκές και όχι στιγμιαίο έγκλημα. Θα διώκονται όλοι, εκτός των υπαλλήλων που εξακολούθησαν να προσφέρουν τις υπηρεσίες-τους για την ύπαρξη του Κράτους και όχι από συμπαράσταση στους πραξικοπηματίες!

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς; Τη μεγαλοφυή σύλληψη ή τον ρομαντισμό του νομοσχεδίου; Την πρόβλεψη ή την αντιμετώπιση; Κατά τους αισιόδοξους συντάκτες-του αν γινόταν νέο πραξικόπημα θα ήταν πανομοιότυπο του '67. Με περιορισμένες απώλειες, γαλλικά, καναδικά και γερμανικά αεροπλάνα που θα μετέφεραν στην αλλοδαπή τμήμα του πολιτικού-μας κόσμου. Οι Μπεν Μπελά απ' έξω και οι πατριώτες μέσα (κυριολεκτικά), μια τούρκικη εισβολή, και μια ευκαιρία για νέες δίκες που προβλέπουμε σε ποιο νομικό πλαίσιο θα κινηθούν!

Δεν θά 'ταν καλύτερα να τροποποιούνται οι συνθήκες και οι παράγοντες που οδηγούν σε εκτροπές από τους νόμους που δεν προσφέρουν τίποτα;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΙΕΣ

Πριν από λίγους μήνες δημοσιεύθηκε σε εφημερίδες η είδηση για την κατάθεση μήνυσης με την οποία ενημερώθηκε η Εισαγγελική Αρχή, ότι διεπράχθη κατάχρηση ύψους 580.000.000 σε βάρους Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου και συγκεκριμένα σε βάρος του Μητροπολιτικού Ναού Λαμίας «Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου».

Σε παρόμοιες περιπτώσεις η καθυστέρηση στη διελεύκανση μιας τέτοιας υπόθεσης είναι βέβαια δικαιολογημένη μέσα σε λογικά πλαίσια. Είναι όμως δικαιολογημένη η εφτάμηνη καθυστέρηση της εξέτασης του πρώτου μάρτυρα και αυτού ακόμη του μηνυτή; Και μάλιστα όταν προκύπτει, από σχετική μελέτη των στοιχείων, ότι η υπόθεση της κατάχρησης αγγίζει το ύψος περιουσίας πλέον των τριών δισεκατομμυρίων δραχμών;

Φρόντισε ο 5ος Ειδικός Ανακριτής να πληροφορηθεί το ποινικό παρελθόν των κατηγορουμένων δηλαδή να πληροφορηθεί για ποιές απάτες και πλαστογραφίες έχουν ήδη καταδικασθεί οι περισσότεροι απ'αυτούς; Ποιός από το άμεσο περιβάλλον-τους σχετίζεται με τη δωροδοκία, εκβιασμό και τελικά την αυτοκτονία του Ειρηνοδίκη Περιστερίου Θ. Μακρυγιάννη;

Είναι φυσικό για μια παρόμοια υπόθεση να υπάρχουν μια σειρά ερωτήματα και βάσιμες απορίες για τη λειτουργία της Δικαιοσύνης, αλλά και της Διοίκησης (εκκλησιαστικής και κρατικής). Άλλωστε είναι ωπείς οι αντιδράσεις της κοινής γνώμης από την αποκάλυψη της Έκθεσης Παπακαρύα και ήδη αναμένονται τα πορίσματα της σχετικής έρευνας, που διέταξε ο υπουργός Δικαιοσύνης.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Γ. ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΔΩ Η ΑΙΔΩΣ...

Εν αρχή ἦν ὁ Νόμος. Καὶ ὁ Νόμος ἦν ἀσαφής: «*Ἀσεμνα κατὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου θεωροῦνται τὰ χειρόγραφα, ἐντυπα, εἰκόνες, κτλ. οὐσάκις, συμφώνως πρὸς τὸ κοινὸν αἰσθημα, προσβάλλουσι τὴν αἰδῶν*». Αὐτὰ ἔλεγε ὁ ὑπὸ ἀντικατάστασιν νόμος 5.080/1931 στὸ ἀρθρο 30, βάσει τοῦ οὐποιοῦ καταδικάστηκε ὁ ἐκδότης τοῦ Σαντ.

Ὁ νόμος ἦν ἀσαφὴς ἀλλὰ καὶ διαλεκτικὸς. Διότι καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο σκέλη-τοῦ, «αἰδῶς» καὶ «κοινὸν αἰσθημα», ἐπιδέχεται πολυάπλῃς ἐρμηνείες. Γιατὶ βέβαια εἶναι ἀδύνατο

να ὑπάρξει ἀντικειμενικὸς προσδιορισμὸς τῆς αἰδῶς, ὅσο καὶ σαφὴς ἀποτίμησι τοῦ περιεχομένου τῆς ἐννοίας «κοινὸν αἰσθημα». Εἰς οὐ καὶ ἡ ἐρμηνεία βρισκόταν πάντοτε σὲ ἄλλη σφαῖρα ὅχι σὲ ἐκείνη τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἀπόψεών-της, ἀλλὰ στὴ δομὴ τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν σκοπιμότητων-της. Ἔτσι, ἡ «κρατούσα» ἀντίληψις περὶ αἰδῶς, καὶ ἡ «ἐπικρατούσα» ἐρμηνεία περὶ «κοινὸν αἰσθηματος» ἄλλους ἐπέλεξαν στὸ ἐδώλιο καὶ ἄλλους στὰ σχολικὰ βιβλία.

Παρόλ' αὐτὰ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ διαπιστώσει ὅτι ἡ ἐξουσία δὲν ἀρκέστηκε ποτὲ στὸ νόμο μόνο καὶ στὴν «κραταία» ἐρμηνεία-τοῦ. Φρόντισε προσεκτικὰ γιὰ τὴν προπαρασκευὴ τοῦ «κοινὸν αἰσθηματος», γιὰ τὸ φορμουλάρισμά-τοῦ, τὴν ὑποταγὴ-τοῦ σὲ δοσμένα μοντέλα, αἰσθητικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς συνειδήσεως.

Σ' αὐτὴ τῇ λογικῇ, ὅλα εἶναι νὰ τα περιμένει κανεὶς. Ἀλλὰ ὅτι οἱ «τα φαῖα φοροῦντες»,

προκειμένου νὰ «προστατεύσουν» τὴν αἰδῶ-τους θὰ ἀσχημονοῦσαν χυδαῖα καὶ κατὰ τὸ Καβάφη, ἀνατρέποντας ἐμπρακτὰ ὅσα υποτίθεται ὅτι προασπίζουν, δύσκολα θὰ το πίστευε κανεὶς.

Κι ὁμως, οἱ «προστάτες» τῆς αἰδῶς καὶ πλαστογράφοι ἔγιναν, καὶ διαστρεβλωτὲς τῆς ἀλήθειας καὶ υβριστὲς ἐνὸς μεγάλου ἔργου, καὶ ταρτούφοι στὴν ὑπηρεσία ἐνὸς υποκριτικοῦ περὶ ἠθικῆς ζήλου ἀποδείχτηκαν, μεμια καὶ μόνο, ἀλλὰ χαρακτηριστικῇ, ἐνέργεια, τῇ λογοκρισίᾳ τοῦ Καβάφη στὰ σχολικὰ εγχειρίδια!

Τὴν κλασικὴ πια «Ἰθάκη» ἐνὰ ποίημα βαθῦτα ἠθικὸ, μετὰ τὴν πιο ευγενὴ καὶ δυναμικὴ ἐννοία τοῦ ὅρου, τὴ δημοσιεύουν στὸ σχολικὸ εγχειρίδιό τῆς Γ' Λυκείου μετὰ «ἠθικοπλαστικῇ» περικοπῇ.

Να λοιπὸν ἡ λαβροχειρία τῶν προστατῶν τῆς ἠθικῆς τῆς κοινωνίας, τῶν παιδαγωγῶν, δηλαδὴ τῆς ἀπόκρυψης καὶ τοῦ ψεύδους.

Ο ΚΑΒΑΦΗΣ

Νὰ εὐχέσαι νᾶναι μακρὺς ὁ δρόμος.
Πολλὰ τὰ καλοκαιρινὰ πρωῒα νὰ εἶναι
ποῦ μὲ τί εὐχαρίστησι, μὲ τί χαρὰ
θὰ μπαίνειεις σὲ λιμένας πρωτοῖδωμένους,
νὰ σταματήσεις σ' ἐμπορεῖα Φοινικικά,
καὶ τὲς καλὲς πραγμάτειες ν' ἀποκτήσεις,
σεντέφια καὶ κοράλλια, κεχριμπάρια κ' ἔβενους,
καὶ ἡδονικὰ μυρωδικὰ κάθε λογῆς,
ὅσο μπορεῖς πρὸ ἀφθονα ἡδονικὰ μυρωδικὰ
σὲ πόλεις Αἰγυπτιακὲς πολλὰς νὰ πᾶς,
νὰ μάθεις καὶ νὰ μάθεις ἀπ' τοὺς σπουδασμένους.

Βέβαια ὁ παιδαγωγὸς διδάσκει κυρίως μετὰ τὰς πράξεις-τοῦ. Τί φαντάζονταν λοιπὸν ὅτι πετυχαίνουν οἱ «συγγραφεῖς» τοῦ σχολικοῦ εγχειριδίου ὅταν οἱ δεκαοχτάχρονοι ἀνακαλύπτουν τὸ γελοῖο φύλλο συκῆς ποὺ περιφέρουν οἱ προστάτες τῆς «ἠθικῆς»-τους καταργώντας κάθε ἐννοία ἠθικῆς στάσεως ἀπέναντι

στὴν πνευματικὴ δημιουργία;

Νομίζουμε ὅτι δὲν χρειάζονται ἄλλα σχόλια ἀλλὰ περισσότερη αἰδῶς στους Ἀργήους. Καὶ βέβαια κατὰ γὰρ τὸ Υπουργεῖο Παιδείας τῆς Ἀλλαγῆς. Βεβαίως τὸ βιβλίο εἶναι τοῦ '81. Τα ἴδια αὐτὰ βιβλία ἀνατυπώθηκαν («Αθήνα 1982») καὶ μοιράστηκαν φέτος στὰ Λύ-

ΚΑΙ ΟΙ ΗΘΙΚΟΙ

Νὰ εὐχέσαι νὰ ᾖ μακρὺς ὁ δρόμος.
Πολλὰ τὰ καλοκαιρινὰ πρωῒα νὰ εἶναι,
πού μὲ τί εὐχαρίστησι, μὲ τί χαρὰ
θὰ μπαίνειεις σὲ λιμένας πρωτοῖδωμένους,
νὰ σταματήσεις σ' ἐμπορεῖα φοινικικά
καὶ τὲς καλὲς πραγμάτειες ν' ἀποκτήσεις,
σεντέφια καὶ κοράλλια, κεχριμπάρια κ' ἔβενους,
σὲ πόλεις Αἰγυπτιακὲς πολλὰς νὰ πᾶς,
νὰ πᾶθεις καὶ νὰ μάθεις ἀπ' τοὺς σπουδασμένους.

τὰ «ἡδονικὰ μυρωδικὰ» ἐνόχλησαν, καὶ «εἰ δαν καὶ ἐπάθαν» ἀπὸ τοὺς σπουδασμένους...

καὶ. Δὲν θὰ ἔξιζε, ὁμως μέχρι νὰ ἀντικατασταθεῖ ἐστὼ τὸ βιβλίο, νὰ ὑπάρξει ἐνὰ ἐνθετο διορθωτικὸ φύλλο, ποὺ θὰ ἀποκαθιστοῦσε στοιχειωδῶς, ὅχι τὸν Καβάφη, —δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια ὁ Ἀλεξανδρινός— ἀλλὰ τὴν ἀξιοπιστία τοῦ εκπαιδευτικοῦ μηχανισμοῦ στὴ νῆα γενιά;

Μήπως καὶ ἡ προηγούμενη περίπτωση πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἐνδεικτικὸ στοιχεῖο τῆς κατάστασης ποὺ επικρατεῖ στὸ χῶρο τῆς Δικαιοσύνης;

Ἡ περίπτωση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Λαμίας φαίνεται πάντως νὰ ἔχει πολλὰς προεκτάσεις.

Δὲν εἶναι ἀσκοπο νὰ ἀναζητηθοῦν αὐτὲς πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις.

ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ

- Λάβαμε καὶ δημοσιεύουμε τὴν ἀκόλουθη ἐπιστολή:

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 1982

Κύριε Διευθυντά,

Στὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε, ὅπου ἡ λασπολογία ἀντικατέστησε τὴ δημοσιογραφία, δὲν ἀπαντῶ σὲ λιβελογραφήματα. Κάνω ἐξαίρεση ἐσᾶς γιὰ δύο λόγους:

1) Διότι ἐκτιμῶ τὸ ἔργο-σας καὶ ξέρω ὅτι προσφέρετε χωρὶς νὰ λαμβάνετε, καὶ

2) Διότι τὸ πρόσωπο τοῦ Αλ. Παναγούλη στὸν ὁποῖο ἀναφέρεται τὸ δημοσίευσμά-σας, εἶναι γιὰ μένα ἱερό.

Με τὴν οικογένεια Παναγούλη με συνδέει βαθιὰ φιλία, δοκιμασμένη σὲ πολλὰς δεκαετίες, καὶ δὲν θὰ ἤθελα ποτὲ στὴ φτηνὴ ἀγορὰ τῆς πολιτικῆς νὰ ἀναμειχθῇ τὸ ὄνομα Ἀλέκος Παναγούλης. Δυστυχῶς, θῆμα τῶν ἰδεῶν-τοῦ, δὲν ὑπάρχει πια στὴ ζωὴ ὁ Ἀλέκος γιὰ νὰ μιλήσει. Οἱ συναντήσεις-μας τόσο στὸ ἐξωτερικὸ, ὅσο καὶ στὴν Ελλάδα, ἦσαν πάντοτε φιλικές, καὶ θὰ ἦτο ἀρκετὴ καὶ ἡ ἀπλὴ γνωριμία μετὰ τὸν Ἀλέκο

Παναγούλη γιὰ νὰ ἀποκλείσει κανεὶς τὴν ἀλήθεια τῶν ὧσων ἐγράφησαν στὸ περιοδικό-σας γιὰ τὴ συνάντησή-μας στὸ σπίτι-μου.

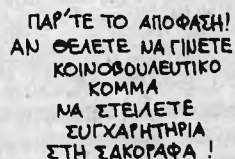
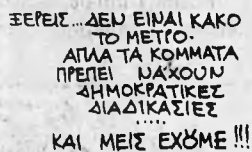
Ὁ Ἀρτέμις Κλωνιζάκης εὐτυχῶς ζεῖ καὶ ἤτο παρὼν στὴ συζήτησή-μου μετὰ τὸν Παναγούλη, καὶ ἐτσι μπορεῖ νὰ διαψεύσει τὰ γραφέντα. Εἶμαι υπερῆφανος γιὰ τοὺς φίλους-μου καὶ ἀνεξάρτητα πρὸς τὰ πολιτικά-μου πιστεύω, τοὺς ἐκτιμῶ βαθύτατα.

Οἱ Παναγούληδες ἔδωσαν τὰ πάντα, καὶ θεωρῶ ὕβριν ἀκόμη καὶ τὴ σκέψη ὅτι τὰ ἔδωσαν μετὰ ὁποιοδήποτε ἀντάλλαγμα. ΙΔΕΑ υπἠρέτησαν, καὶ γιὰ τὰ πιστεύω-των ἐθυσιάστησαν.

Επειδὴ εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλετε νὰ μάθουν οἱ ἀναγνώστες-σας τὴν ἀλήθεια, θὰ δημοσιεύσετε τὸ σημερινό-μου γράμμα.

Με ἐκτίμησι,
Παῦλος Ι. Βαρδινογιάννης

ΤΙ ΘΑ ΑΠΟΛΟΓΗΘΕΙ Ο 20ος ΑΙΩΝΑΣ;

Του Πέτρου Εύθυμιου

Κάποτε οι άνθρωποι πίστευαν στη Θεία Κρίση. Και λίγο - πολύ ο κόσμος ήταν τακτοποιημένος. Ό,τι δεν πληρώνονταν εδώ, θα έβρισκε τη «δικαία κρίση» αλλού... Είχε τουλάχιστον ο ανίσχυρος, ο αδύναμος και ηττημένος μια έσχατη ελπίδα δικαίωσης και εκδίκησης.

Σήμερα όμως, που τη θεία κρίση την υποκατέστησε η ιστορική, για ό,τι συμβαίνει γύρω-μας συνυπεύθυνοι είμαστε όλοι. Όταν στο μέλλον ρωτούν για τον 20ο αιώνα και τα εκτρώματά-του, τους πολέμους, τις γενοκτονίες, τις λιμοκτονίες, τις δικτατορίες, η ευθύνη δεν μπορεί να παραπεμφθεί αλλού. Αναλογεί, σε μικρό μερίδιο έστω, και στον καθένα-μας. Σε άλλους γιατί επέτρεψαν στον «ιμπεριαλισμό και τα μονοπώλια» να υπάρχουν και να δρουν ανεξέλεγκτα. Και σε άλλους διότι εν ονόματι του αγώνα κατά του ιμπεριαλισμού και των μονοπωλίων δημιούργησαν κι αυτοί αντίστοιχες συνθήκες και υπέβαλαν αντίστοιχες συμφορές.

Βέβαια, σε κάθε φάση, οι κυρίως υπεύθυνοι είναι γνωστοί και ονοματισμένοι. Και στην περίπτωση του παλαιστινιακού λαού και της εξολόθρευσής-του, το Ισραήλ και οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι οι ηθικοί και οι φυσικοί αυτουργοί μιας από τις πιο ανήκουστες τραγωδίες σε έναν αιώνα που μοιάζει συνηθισμένος στο έγκλημα και στο αίμα.

Οι Παλαιστίνιοι ηττήθηκαν στρατιωτικά από έναν πολεμικό μηχανισμό που σε δύναμη πυρός αντιστοιχούσε με χιλιάδες τόνους βομβών για κάθε Παλαιστίνιο. Όταν σε κάθε βόμβα οι Παλαιστίνιοι απαντούσαν με μια σφαίρα, όταν στα σύγχρονα - ηλεκτρονικά μέσα αυτοί διέθεταν χειροκίνητα τηλέφωνα εκστρατείας, όταν αμύνονταν απέναντι στα τζετ με αντιαεροπορικά πολυβόλα φτιαγμένα για ελικοφόρα αεροπλάνα.

Ηττήθηκαν και πολιτικά —παρά τα όσα γράφονται και λέγονται. Γιατί είναι υποχρεωμένοι πια να φανούν κι αυτοί «ρεαλιστές» όταν «ρεαλισμός» τους υποδείχνεται από Ανατολή και Δύση όταν από πατού τους έγινε φανερό ότι είναι μόνοι.

Όταν από όλες τις πλευρές τους υποδειχνεται ότι η «παγκόσμια ειρήνη» θα περάσει ή πάνω από τα πτώματά-τους ή μέσα από το συμβιβασμό-τους. Γι' αυτό και ο τραγικός Αραφάτ, υποχρεώνεται στη φέζ να ανακαλύψει «θετικά στοιχεία» στις προτάσεις Ρήγκαν για το Μεσανατολικό. Γιατί διαισθάνεται πως —έστω τακτικά— είναι υποχρεωμένος να συμβαδίσει με τη λογική της PAX AMERICANA, όταν στο ρυθμό-της χορεύουν όλοι, και ιδιαίτερα οι «αδελφοί» Άραβες...

Αλλά αυτό που ίσως ούτε ο Αραφάτ και η παλαιστινιακή ηγεσία είχαν φανταστεί, είναι πως ούτε ο πολιτικός συμβιβασμός, ούτε η στρατιωτική ήττα, θα επαρκούσαν για το Ισραήλ και τις ΗΠΑ. Και ότι πυρήνας της πολιτικής-τους είναι η εξολόθρευση των Παλαιστινίων στα πλαίσια μιας «τελικής λύσης» αντίστοιχης ακριβώς με εκείνη του Χίτλερ επί των Εβραίων.

Οι σφαγές των στρατοπέδων, με τα 2.000 γυναικόπαιδα και γέροντες, ξεπέρασαν κάθε όριο φαντασίας και πολιτικού υπολογισμού. Είναι η ανοιχτή κτηνωδία στη θέση της πολιτικής. Είναι ο πιο ψυχρός πολιτικός σχεδιασμός, συνδυασμένος με την πιο βάνουση απελευθέρωση της κτηνωδίας, της θρασυδειλίας, της υποουλότητας, του ανθρώπου - ζώου στην πιο αχαλίνωτη μορφή-του.

Και δεν υπάρχει αμφιβολία πως η διαστραμμένη σκέψη του Μπεγκκίν, η «ομορφιά του αίματος» που γοητεύει τον «Πρώσσο» Σαρόν (να ακούει άραγε και Βάγκνερ;), είναι αυτά που καθοδήγησαν τους ταγματαλήτες του Χαντάντ, τα σκουπίδια αυτά του κοινωνικού βυθού της Μέσης Ανατολής, τα θρασυδείλα ανθρώπρια, που όταν οι φενταγίν προστάτευσαν τα στρατόπεδά-τους λούφαζαν πίσω από τις κάνες των ισραηλινών τάνκς, για να εμφανιστούν «γενναίοι» σφαγείς αμάχων, όταν οι ένοπλοι Παλαιστίνιοι διασκορπίστηκαν στη Μέση Ανατολή...

Οι Έλληνες, κυβέρνηση και λαός, στις δυνατότητες που τους εκχωρούσε η συγκυρία, έκαναν το πολιτικό και ανθρωπινό χρέος-τους στον παλαιστινιακό λαό. Η υπόθεση και η ελπίδα για την Παλαιστίνη δεν έχει ακόμα εκλείψει. Το έγκλημα της Βηρυτού, με μια στροφή της παλαιστινιακής αντίστασης με αγώνα μέσα στο Ισραήλ και τα κατεχόμενα εδάφη, μπορεί να σημάνει την έναρξη μιας νέας περιόδου, όπου να μην ισχύσει η PAX AMERICANA, αλλά η ειρήνη της δικαίωσης.

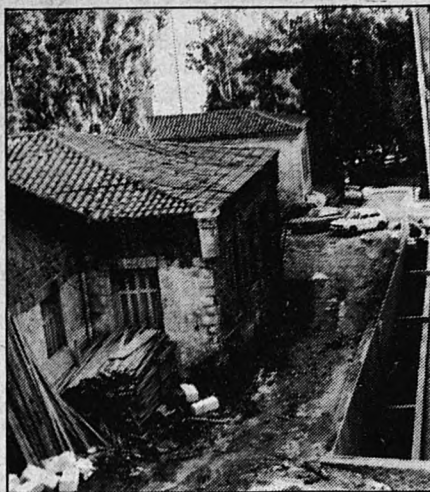
Μέχρι τότε, όπως και με όποιο τρόπο συμβάλλει κανείς στην απονεύρωση των στηριγμάτων του ιμπεριαλισμού και του σιωνισμού στην περιοχή αυτή του κόσμου, θα είναι ο πιο ουσιαστικός συμπαραστάτης του παλαιστινιακού λαού.

Οι Παλαιστίνιοι, τώρα, ακόμα πιο πολύ μας χρειάζονται όλους. Όποιος επαναπαύεται ότι όλα αυτά συμβαίνουν αλλού —θα τα βρει αύριο στην αυλή-του.

Για την Παλαιστίνη λοιπόν, όπως το απαιτεί η ειρήνη, όπως το απαιτεί η στοιχειώδης ανθρωπιά...

Για λίγο πράσινο με λίγα λεφτά

του Σπύρου Καβουνίδη

κής-του), σκεφθείτε ακόμα εκείνη την αλάνη στη γειτονιά-σας, γεμάτη λάσπη το χειμώνα, σκόνη το καλοκαίρι και σκουπίδια χειμώνα - καλοκαίρι.

Χώροι λοιπόν υπάρχουν. Είναι βέβαια μικροί. Και ασφαλώς δεν έχουν αρκετά από τα πλεονεκτήματα του μεγάλου πάρκου. Όμως δέκα δένδρα και δύο κούνιες για τα παιδάκια της γειτονιάς μπορούν να πάρουν. Και θά 'ναι βέβαια στενόχωρα με το μπετόν να τα ζώνει. Αν όμως δεν υπάρχει άλλη λύση είναι κι αυτό κάτι.

Η κατανομή του πράσινου στην Αθήνα είναι έντονα επηρεασμένη από ταξικά κριτήρια. Οι περιοχές που κατοικούνται από την μεγαλοαστική τάξη έχουν σαφώς μεγαλύτερο ποσοστό πράσινου. Αντίθετα στις εργατικές συνοικίες και γενικότερα στις συνοικίες όπου κατοικούν οικογένειες χαμηλών εισοδημάτων το πράσινο είναι σπάνιο. Τότε που καταστρεφόταν η Αθήνα σαν πόλη η ποιότητα ζωής απασχολούσε ουσιαστικά μόνο αυτούς που είχαν λυμένα τα βασικά προβλήματα επιβίωσης. Χάρης λοιπόν στην αυξημένη ευαισθησία τους αλλά, κυρίως, χάρις στις αυξημένες δυνατότητες επηρεασμού τόσο μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσο και από τις διασυνδέσεις-τους με το κυβερνητικό κόμμα —που άλλωστε αποτελούσε την πολιτική-τους εκπροσώπηση— οι ανώτερες κοινωνικές κατηγορίες πέτυχαν να διασώσουν μεγάλο μέρος του πράσινου στις περιοχές και τα προάστια της Αθήνας που τους ενδιέφεραν (η τελευταία «διάσωση» ήταν το Καραμανλικό παρ' ολίγο Πνευματικό Κέντρο που ματαιώνεται όπως δηλώνει η επί μήνες χαινούσα εκοκαφή). Αντίθετα στις φτωχές γειτονιές οι ελεύθεροι χώροι καταλήφθηκαν και τα χαμόσπιτα τα αντικατέστησαν πολυκατοικίες, εκσυγχρονίζοντας ίσως ορισμένες συνθήκες διαβίωσης εντείνοντας όμως το πρόβλημα της έλλειψης πράσινου.

Σήμερα οι συνθήκες είναι αρκετά αλλαγμένες. Τα βασικά προβλήματα επιβίωσης μπορεί να μην είναι λυμένα είναι πάντως λιγότερο έντονα απ' ό,τι πχ. πριν

τριάντα χρόνια ακόμα και για τις κατώτερες κοινωνικές κατηγορίες. Έτσι τα προβλήματα ποιότητας ζωής αποκτούν μεγαλύτερη σημασία και γι' αυτές. Μα, το κυριότερο, η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, και σαν μια από τις πιο χαρακτηριστικές εκφράσεις αυτής η έλλειψη πράσινου, είναι τόσο έντονη ώστε το πρόβλημα να αποκτά πρωταρχική σημασία για όλους.

Ο ταξικός χαρακτήρας της κατανομής του πράσινου παρουσιάζει πάντως και ένα πλεονέκτημα. Οι λεγόμενες υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας είναι οι περιοχές με την περισσότερη μόλυνση, το λιγότερο πράσινο τα χαμηλότερα εισοδήματα και τα φτηνότερα οικοπέδα. Έτσι, η απαλλοτρίωση ενός οικοπέδου στο Περιστερί θα κοστίζει πολύ λιγότερο από την απαλλοτρίωση ανάλογου οικοπέδου στο Ψυχικό.

Η υλοποίηση της πρότασης που γίνεται εδώ είναι εύκολη αρκεί να υπάρξει η —σύμφωνα με την ορολογία της μόδας— πολιτική βούληση. Μια ομάδα τριών μηχανικών του ΥΧΟΠ παραδείγματος χάριν, θα μπορούσε να επισημάνει τα κατάλληλα οικοπέδα, ίσως με τη βοήθεια και της τοπικής αυτοδιοίκησης, και να προχωράει σ' όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη μετατροπή του ιδιωτικού οικοπέδου σε δημόσιο μίνι-πάρκο. Όσο για τα λεφτά που χρειάζονται είναι προφανές ότι η πρόταση των μικρών χώρων πράσινου είναι προσαρμόσιμη στις εκάστοτε δυνατότητες. Αν μια χρονιά οι δυνατότητες είναι αυξημένες μπορούν να απαλλοτριωθούν πενήντα οικοπέδα, αν είναι μειωμένες μπορούν να απαλλοτριωθούν δύο. Και υπάρχει βέβαια και η μέθοδος της μεταφοράς του συντελεστή δομήσεως για την εκμνησίωση της χρηματικού κόστους. Είναι δε τότε η λαχτάρα του κόσμου για πράσινο που ίσως δε χρειάζεται καν ν' αναλάβει το δημόσιο το φύτευμα του χώρου. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι κάτοικοι της γύρω περιοχής, είτε μόνοι είτε με την αυτοδιοίκηση της περιοχής τους θα φροντίσουν γι' αυτό. Κι όσο για τη συντήρηση, σίγουρα μπορεί να συνδυαστεί με την προγραμματισμένη αποκέντρωση στη λειτουργία των μεγάλων δήμων με τις επιτροπές γειτονιάς κ τ λ. Είναι αυτονόητο βέβαια ότι υπάρχει έντονη η ελπίδα του γράφοντος ότι οι όποιες επιτροπές γειτονιάς δεν θα περιμένουν να λυθεί πρώτα το πρόβλημα της ιμπεριαλιστικής εξάρτησης και των βάσεων για να φροντίσουν το πράσινο της περιοχής-τους.

Η πρόταση που εκφράζεται εδώ έχει βέβαια και το μειονέκτημα ότι δεν μπορεί να έχει άμεσα και φανταχτερά αποτελέσματα. Όμως κι η Αθήνα οικόπεδο-οικόπεδο έγινε όλο μπετόν. Μήπως πρέπει —όσο γίνεται— να αντιστρέψουμε αυτή την πορεία; Μήπως οικόπεδο-οικόπεδο αποκτήσει η Αθήνα, εδώ και εκεί, λίγο πράσινο;

Αυτούς που τα τελευταία χρόνια μιλούσαν για πράσινο στην Αθήνα μπορούμε χοντρικά να τους διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες, τους αισιόδοξους και τους απαισιόδοξους. Οι αισιόδοξοι προτείνουν, ονειρεύονται ή υπόσχονται (ανάλογα με τη θέση-τους) τεράστια πάρκα, κατάργηση λεωφόρων και ενοποίηση χώρων πράσινου, δημιουργία «πνευμόνων» και άλλα ωραία και μεγαλεπήβολα. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι των αισιόδοξων είναι οι πολιτικοί —παλαιού τύπου— συνήθως λίγο πριν τις εκλογές και διάφοροι πολεοδόμοι ή πολεοδομίζοντες χωροτάκτες ή χωροτακτίζοντες, όταν η επί χάρτου άσκησή-τους έχει ελπίδες δημοσιότητας. Οι απαισιόδοξοι από την άλλη μεριά είναι αυτοί που έχουν αποφασίσει ότι τίποτα δεν γίνεται. Η Αθήνα είναι μια καταδικασμένη πόλη, έχει τελειώς κτιστεί, πάρκα δεν πρόκειται να γίνουν ποτέ γιατί και χώρος δεν υπάρχει πια και λεφτά δεν υπάρχουν. Οι λύσεις που προτείνουν; Η μοιρολατρεία ή η φυγή. Να συνθησίου-με και ν' ανεχτούμε να ζούμε με το ελάχιστο πράσινο ή να φύγουμε για τα προάστια, για την επαρχία, αλλού.

Αν κοιτάσουμε, χρόνια τώρα, πώς πάνε τα πράγματα η αλήθεια είναι πως τρεφόμεστε με δόσεις ονείρων που μας σερβιρουν οι αισιόδοξοι μα βιώνουμε την πραγματικότητα όπως την περιγράφουν οι απαισιόδοξοι. Όμως, αν καλοεξετάσουμε τα πράγματα θα δούμε, ότι και οι δύο κατηγορίες δρουν με την ίδια λογική, τη λογική του όλα ή τίποτα. Η Αθήνα δεν έχει Χάυντ Παρκ όπως το Λονδίνο, εμπρός να φτιάξουμε το Αθηναϊκό Χάυντ Παρκ, λένε οι πρώτοι. Η Αθήνα είναι πια όλο μπετόν, δεν μπορούμε πια να φτιάξουμε Χάυντ Παρκ, λένε οι δεύτεροι, άρα ας βυθιστούμε στην απελπισία-μας.

Η κατάσταση θα παραμένει έτσι όσο η λύση θα αναζητιέται στα μεγάλα πάρκα. Γι' αυτό η στόχευση πρέπει ν' αλλάξει, το αίτημα πρέπει να πάψει να κινείται στο χώρο του μεγαλεπήβολου και τελικά φανταστικού, πρέπει να προσγειωθεί στην πραγματικότητα και τις δυνατότητες που προσφέρει. Η λύση που προτείνεται εδώ είναι η λύση των πολλών μικρών χώρων πράσινου. Τόσο μικρών όσο μικρά είναι τα κοινά αστικά οικοπέδα, δηλαδή τριακόσια - πεντακόσια τετραγωνικά μέτρα το ένα (όχι δηλαδή πως θά 'χε κανείς αντίρρηση για μεγαλύτερα, αν βρεθούν τόσο το καλύτερο). Και δεν φαντάζομαι να διερωτάται κανείς πού θα βρεθούν τα οικοπέδα αυτά.

Σκεφθείτε το ημερειπωμένο άθλιο σπιτάκι κοντά-σας που περιμένει υπομονετικά τον σωτήρα με τη μορφή εργολάβου αντιπαροχή φέροντας, σκεφθείτε το υπάιθριο πάρκιγκ παραδίπλα (με τάσεις μάλιστα επέκτασης της σχετικής δραστηριότητας σε έκταση πολλαπλάσια της τυπι-

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΑΝΝΗ ΦΛΩΡΟΥ

Πολιτική η αναμέτρηση

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ εκλογές αποτελούν την πρώτη πολιτική δοκιμασία των κομμάτων μετά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Το αποτέλεσμα τους θα είναι ένας από τους παράγοντες που θα συνυπολογιστούν στις τελικές επιλογές της κυβέρνησης ως προς μια σειρά προβλήματα τα οποία παραμένουν εκκρεμή. Θα αποτελέσει όμως, και ένα από τα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία θα κριθεί η στάση των άλλων κομμάτων απέναντι στην κυβέρνηση και πιθανή αφορμή για ανακατατάξεις και εξελίξεις στη φυσιογνωμία των υπάρχοντων πολιτικών σχηματισμών.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ των εκλογών βέβαια δεν απέχει πολύ από την κομματικοποίηση. Μέσα από τον έντονο κομματικό χαρακτήρα που έχει δοθεί στην αναμέτρηση των δημοτικών εκλογών, είναι διακριτές οι ιδιαίτερες επιδιώξεις και οι στόχοι κάθε κόμματος. Με την επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου μπορούμε να προσδιορίσουμε, σε γενικές γραμμές, και τους στόχους των κομμάτων, μιας και δεν προβλέπεται καμία ουσιαστική εξέλιξη ως την πρώτη Κυριακή στις μέχρι σήμερα διακηρυγμένες απόψεις και θέσεις-τους.

Η «ΝΔ», η οποία πρώτη έδωσε έντονο πολιτικό τόνο στις δημοτικές εκλογές, επιδιώκει να δείξει τη φθορά της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ και να εμπεδώσει το κόμμα τη σημερινή πολιτική-του με τους αναγκαιούς συμβιβασμούς και τις απαραίτητες εσωτερικές ισορροπίες που έχουν προηγηθεί. Ιδιαίτερα για την υπό τον κ. Αβέρωφ ηγεσία οι δημοτικές εκλογές είναι μια αναγκαία πολιτική μάχη, απαραίτητη, αν κερδίσει, για να πείσει, τόσο για την ικανότητά-της, όσο και για το ότι είναι σε θέση να αναμετρηθεί με το ΠΑΣΟΚ στις επόμενες βουλευτικές εκλογές. Η επιτυχία ή η αποτυχία, που μπορεί τελικά να είναι σχετικές, θα καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό τις εξελίξεις στο χώρο της Δεξιάς. Εκεί δε θα βαρυσθεί η επιχειρηματολογία ανάμεσα στις δύο κυρίως αντιμαχόμενες μερίδες, αυτή της σημερινής ηγεσίας και όσων επιθυμούν να προσανατολισθεί το κόμμα σε μια κεντροδεξιά, φιλελεύθερη, ριζοσπαστική κατεύθυνση. Χαρακτηριστική, απ' αυτή την ά-

ποψη, είναι και η αρθρογραφία στην ημερήσιο Τύπο της Δεξιάς με αφορμή την άμεση ή έμμεση υποστήριξη χουντικών υποψηφίων δημάρχων, αλλά και οι αντιθέσεις που έχουν εμφανισθεί ως τώρα μ' αφορμή πολιτικές μάχες που έχει δώσει η ΝΔ ως αντιπολίτευση. (Εθνική Αντίσταση, εξωτερική πολιτική, Οικονομικά μέτρα, Νόμος - πλαίσιο για τα ΑΕΙ).

Το ΚΚΕ επιδιώκει να εξασφαλίσει τον έλεγχο των δήμων όπου ήδη κυριαρχεί. Κυρίως όμως διαμέσου των δημοτικών εκλογών δίνει μια πολιτική μάχη από τη θέση της «πραγματικής Αλλαγής». Η διαφοροποίηση αυτή του ΚΚΕ, η οποία αφήνει περιθώρια μιας ευρύτερης, από την στενά εκλογική, αντιπαράθεση με το ΠΑΣΟΚ, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα σε δήμους που θα αποκλεισθούν οι υποψήφιοί-του, του παρέχει δυνατότητες για ένταση της αντιπολιτευτικής-του πολιτικής και άσκηση μεγαλύτερης πίεσης στην κυβέρνηση. Αυτή η τακτική κρίνεται χρήσιμη για την ηγεσία-του, τόσο εν όψει της σύγκλησης του 11ου συνέδριου, όσο και για την πολιτική, τώρα πια, ανάγκη, να ξεπεράσει το φράγμα του 11%.

Το ΚΚΕ εσ., επιδιώκει την εξασφάλιση μιας «ευπρόσωσης» παρουσίας στις δημοτικές εκλογές με την εκλογή σημαντικού αριθμού δημοτικών συμβούλων και των λίγων δημάρχων που υποστηρίζει. Η συμπαρατάξη-του με το ΠΑΣΟΚ είναι όμως και η πρακτική κατάληξη της θέσης-του για «συνεργασία κομμουνιστών - σοσιαλιστών», θέση η οποία χαρακτηρίζεται από τους διαφωνούντες, ως η «πράσινη ΕΑΔΕ».

Το ΚΟΔΗΣΟ δίνει ουσιαστικά μια πολιτική μάχη, στην Αθήνα. Στόχος-του να μετρήσει τις αντιδράσεις στον κεντρώο χώρο και να επωφεληθεί δυσανεσκειών στο χώρο της Δεξιάς, αλλά και κεντρογενών ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ. Η αύξηση της εκλογικής δύναμής-του στην Αθήνα θα του επιτρέψει να διεκδικήσει διαφορετικό ρόλο από το σημερινό σε πιθανές εξελίξεις στην κεντροδεξιά.

ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ο δήμαρχος κ. Δημήτρης Μπέης στο ANTI - ΦΕΣΤΙΒΑΛ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΕΗΣ:

Η αμεσότητα Τ.Α. και λαού είναι η μεγάλη-της δύναμη. Και πετυχαίνεται στο βαθμό που οι Δημοτικές Αρχές συμπορεύονται με το λαό, ενεργούν και δρουν μαζί με το λαό και όχι εν ονόματι του λαού.

στην αυτοδιοίκηση

Το ΠΑΣΟΚ τέλος επιδιώκει να εξασφαλίσει τη διατήρηση της επιρροής-του και τον έλεγχο των μεγάλων δήμων, πράγμα που θα επιτρέψει στην κυβέρνηση να προχωρήσει με ανανεωμένη τη συναίνεση του λαού σε τελικές επιλογές σε μια σειρά πολιτικά θέματα που εκκρεμούν. Στόχος-του είναι ακόμη να δείξει ότι δεν υπάρχει φθορά από τη μέχρι τώρα πολιτική της κυβέρνησης, αναγκαία προϋπόθεση για την ηγεσία-του να προχωρήσει στη σύγκληση του Α' συνεδρίου του κινήματος, το 1983 χωρίς αντιδράσεις. Το εκλογικό αποτέλεσμα θα είναι επίσης καθοριστικό για τις σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με το ΚΚΕ, αλλά και στο πώς η κυβέρνηση θα χειρισθεί την αντιπολίτευση της «ΝΔ» και πώς θα αντιμετωπίσει μελλοντικά τη Δεξιά.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ λοιπόν και ο χαρακτήρας της εκλογικής αναμέτρησης του Οκτωβρίου έχει ήδη καθορισθεί, όπως και οι στόχοι των κομμάτων σε γενικές γραμμές έχουν αποσαφηνισθεί. Το τελικό αποτέλεσμα των εκλογών στους μεγάλους δήμους, ως συνήθως, θα κρίνει και την επιτυχία ή την αποτυχία, τα κέρδη και τις ζημιές και σε μεγάλο βαθμό θα αποτελέσει την αφορμή εξελίξεων, αναπροσαρμογών και ανακατατάξεων της πολιτικής των κομμάτων.

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ στην Αθήνα και στις μεγάλες πόλεις είναι αυτό που θα «μετρήσει» κυρίως για τα κόμματα. Αποτελεί το σημείο-κλειδί, τη βάση στην οποία θα στηριχθούν για να μετρήσουν νίκες ή απώλειες. Βέβαια για τα κόμματα, ιδιαίτερα της Αριστεράς, αυτά τα στοιχεία δεν πρέπει να ληφθούν κατ' αρχήν υπόψη για την εξαγωγή πολιτικών συμπερασμάτων. Το ουσιαστικό είναι δηλαδή, οι απόψεις και οι αντιλήψεις, που συγκρούονται για τη θέση και τη λειτουργία του θεσμού της Τ.Α. σε ρήξη με τις μέχρι τώρα απόψεις και πρακτικές οι οποίες —περιέργως— καταγγέλλονται αλλά δεν αναιρούνται από όλες τις πλευρές. Η Αθήνα λοιπόν, οι μεγάλοι δήμοι και το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα είναι που θα δώσουν ξανά τον τόνο στην εξαγωγή συμπερασμάτων και στις πολιτικές αναλύσεις.

ΤΟ ΑΝΤΙ θεωρεί ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί έναν από

τους βασικούς θεσμούς της κοινωνίας, που από την όλη λειτουργία-του εξαρτώνται μια σειρά θέματα δημοκρατίας και συμμετοχής του λαού. Η πολιτική που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις της «ΝΔ» μέχρι τώρα ήταν μια πολιτική η οποία έθετε πάντα την Τ.Α. σε σχέση απόλυτης εξάρτησης από την κεντρική εξουσία και υποβάθμιζε τη συμμετοχή του λαού και τη λειτουργία των δήμων. Η σημερινή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έχει εξαγγείλει ήδη μια σειρά από μέτρα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, και την αποκέντρωση των εξουσιών. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο θα λειτουργήσουν τα νέα δημοτικά συμβούλια που θα εκλεγούν στις επόμενες εκλογές.

ΕΙΔΙΚΑ για την Αθήνα το ΑΝΤΙ μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας-του να γνωρίσουν οι αναγνώστες-μας τις απόψεις των υποψηφίων δημάρχων για προβλήματα του πρώτου δήμου της χώρας, αλλά και το πώς αντιμετωπίζουν οι ίδιοι ορισμένα πολιτικά προβλήματα απηύθυνε μια σειρά ερωτήματα στους ίδιους. Πιστεύουμε ότι η προσπάθειά-μας αυτή αποτελεί μια θετική συμβολή στο διάλογο και στην αντιπαράθεση των απόψεων μεταξύ των υποψηφίων που διεκδικούν τη δημαρχία στην Αθήνα.

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ των υποψηφίων είναι χαρακτηριστικές για το πώς βλέπουν και αντιμετωπίζουν μια σειρά ζητήματα. Πάντως γεγονός παραμένει ότι η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση και η νέα πολιτική κατάσταση που δημιουργήθηκε αφήνει μια σειρά περιθώρια για την εφαρμογή μιας άλλης πολιτικής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση τέτοιας που να επιτρέπει στις λαϊκές δυνάμεις να δώσουν μια νέα ποιότητα και μια διαφορετική λειτουργία στο σύνολο των δραστηριοτήτων των δήμων. Και μέσα σ' αυτές της συνθήκες τα κόμματα και οι δημοκρατικές οργανώσεις του λαού μπορούν να δώσουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση τη δυναμική και την ποιοτική διαφοροποίηση της λειτουργίας-της έτσι ώστε να έχει εκείνο το ρόλο στην κοινωνία, που δεν της επέτρεψε να έχει η πολιτική που εφάρμοσαν μέχρι πρόσφατα οι κυβερνήσεις της συντηρητικής παράταξης.

ΑΠΑΝΤΟΥΝ ΣΕ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:

Ο Δήμος Αθηναίων αντιμετωπίζει μια σειρά προβλήματα συσσωρευμένα από το παρελθόν, αλλά και νέα που δημιουργούνται καθημερινά. Οστόσο η Αθήνα αποτελεί το «πρόσωπο» του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λειτουργεί έτσι για πολλά θέματα και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.

Από τη θέση-σας ως δημάρχου στο Δήμο Αθηναίων είστε άμεσα γνώστης των προβλημάτων, αλλά και της ιδιαίτερης σημασίας του πρώτου Δήμου της χώρας, για

τη λειτουργία της Τ.Α. Θεωρείσθε μάλλον από τους πιο πετυχημένους δημάρχους στη διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου, τόσο από την περίοδο της δημαρχίας-σας στο Δήμο Ζωγράφου, όσο και από την τελευταία στο Δήμο Αθηναίων.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έχει πάρει ορισμένα μέτρα μέχρι σήμερα για την Τ.Α. Ήδη, πριν από τις εκλογές το ΠΑΣΟΚ, έχει προχωρήσει σε μια σειρά εξαγγελίες, που επανέλαβε τώρα ως κυβέρνηση, σχετικά με την Τ.Α. και την αυτοδιαχείριση.

Θα θέλαμε να μας πείτε πώς βλέπετε, σε σχέση με τα μέτρα και τις εξαγγελίες της κυβέρνησης, το θέμα της συμμετοχής των δημοτών στη λειτουργία του Δήμου και στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων και επίλυσης των προβλημάτων-του. Επίσης ποιά είναι η άποψή-σας και αν έχετε επεξεργαστεί κάποια πρόταση ή μοντέλο συμμετοχής των δημοτών, να μας δώσετε σε γενικές γραμμές τις βασικές κατευθύνσεις-του και το πώς βλέπετε να λειτουργεί στην Αθήνα, σε σχέση με την άποψή-σας για το ρόλο του θεσμού της Τ.Α.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ κ. ΔΗΜ. ΜΠΕΗ:

Η τοπική αυτοδιοίκηση μέχρι τώρα λειτουργούσε με ένα θεσμικό πλαίσιο που καθιστούσε το θεσμό (την Τ.Α.) κυριολεκτικά πολιορκημένο. Φθάει μόνο να σκεφθούμε τα βασικά σημεία του παλιού θεσμικού πλαισίου για να αντιληφθούμε μέσα από ποιές δυσκολίες λειτουργούσαν οι Δήμοι και οι Κοινότητες της χώρας-μας.

● Ο έλεγχος σκοπιμότητας των αποφάσεων των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων από το Νομάρχη,

● Η ανυπαρξία θεσμοθετημένων οικονομικών πόρων των ΟΤΑ,

● Το περιορισμένο φάσμα δραστηριοτήτων των ΟΤΑ, είναι μερικά χαρακτηριστικά σημεία που προσδιορίζουν το ρόλο που οι προηγούμενες κυβερνήσεις είχαν τάξει για τους Δήμους και τις κοινότητες. Δεν θα είμαστε μακριά από την πραγματικότητα αν λέγαμε ότι η κεντρική εξουσία ήθελε το Δήμο σκουπιδοσυλλέκτη και εκδότη πιστοποιητικών.

Μέσα λοιπόν σ' αυτές τις δυσμενείς

αντικειμενικές συνθήκες λειτουργούσε η Τ.Α. Βέβαια πολλοί Δήμοι και κοινότητες —οι περισσότεροι— και μεμονωμένα και με το κεντρικό-τους όργανο, την ΚΕΔΚΕ, έδιναν χρόνια τώρα τη μάχη για αναβάθμιση του θεσμού.

Και αρκετές φορές με την πάλη-τους πέτυχαν οριακές βελτιώσεις. Όμως η βασική αντίληψη της κεντρικής εξουσίας για το θεσμό παρέμενε η ίδια.

Με την αλλαγή που έγινε στα πολιτικά πράγματα της χώρας-μας τον Οκτώβριο

του '81 η κατάσταση για την Τ.Α. άρχισε να μπαίνει στο δρόμο μιας ριζικής αλλαγής.

Η καινούρια κυβέρνηση επανειλημμένα έχει διακηρύξει και δια του πρωθυπουργού-της και δια των υπουργών-της ότι πιστεύει την Τ.Α. σαν ένα βασικό θεσμό λειτουργίας της δημοκρατίας και σαν κύριο μοχλό στη διαδικασία της αλλαγής και του κοινωνικού μετασχηματισμού της χώρας-μας. Ακόμη έχει διακηρύξει ότι πιστεύει στη συμμετοχή του πολίτη σ' όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για ζητήματα που τον αφορούν.

Η πρακτική της υλοποίησης αυτών των διακηρύξεων, δηλαδή η διαμόρφωση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και η δημιουργία προϋποθέσεων, έχει ήδη αρχίσει και μάλιστα με ρυθμούς γρήγορους και με τρόπο πειστικό. Δηλαδή τα πρώτα «δείγματα γραφής» της κυβέρνησης για την Τ.Α. είναι θετικά και ενθαρρυντικά.

Συγκεκριμένα, με το νόμο 1224/81 για το όριο ηλικίας των ψηφοφόρων, με τον 1235/82 για τα νομαρχιακά συμβούλια, με τον 1270/82 για την τροποποίηση του δημοτικού κώδικα διαφαίνεται η πολιτική βούληση της κυβέρνησης για αναβάθμιση του θεσμού της Τ.Α. και αποτελούν σοβαρή υποθήκη για παραπέρα ουσιαστικά βήματα προς τα μπρος.

Ας δούμε συνοπτικά πώς αυτοί οι νόμοι εξυπηρετούν και κατωχυρώνουν τη λαϊκή συμμετοχή.

Η θέσπιση σαν όριου ηλικίας ψηφοφόρων στα 18 δίνει τη δυνατότητα σε ένα σημαντικό, δραστήριο και δημιουργικό κομμάτι του λαού-μας, τη νεολαία να συμμετέχει στις διαδικασίες εκλογής των προσώπων που θα διαχειριστούν τα κοινά.

Με το νόμο για τα Νομαρχιακά συμβούλια δίνει τη δυνατότητα λήψης όλων των αποφάσεων σε επίπεδο νομού σε αιρετό, τοπικό και αντιπροσωπευτικό όργανο.

Με το νόμο για την τροποποίηση του

κώδικα καθιερώνει τα διαμερίσματα και τα αιρετά συμβούλια των διαμερισμάτων και αίρει πάρα πολλά κωλύματα σκοπιμότητας για πολλές κατηγορίες πολιτών. Αυτά πολύ συνοπτικά σε σχέση με τα μέτρα της κυβέρνησης για στήριξη της Τ.Α. και την προσπάθεια θεσμοθέτησης της λαϊκής συμμετοχής.

Από κει και πέρα σε κάθε δημοτική ή κοινοτική αρχή μένει ένα πεδίο παραπέρα ανάπτυξης της λαϊκής συμμετοχής που εξαρτάται βέβαια από την πολιτική της αντίληψη, από τις αντικειμενικές συνθήκες και από την φαντασία και τις δημιουργικές-της πρωτοβουλίες.

Δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι οι αντικειμενικές συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί δεν είναι ευνοϊκές για την προώθηση της λαϊκής συμμετοχής. Οι παγιωμένες εδώ και χρόνια πολιτικοκοινωνικές σχέσεις, ο συγκεντρωτισμός, ο απομονωτισμός, η επί χρόνια προπαγάνδα του εξεταστικευμένου τρόπου ζωής και λειτουργίας έχουν αμβλύνει την κοινωνικότητα και τη διάθεση για συλλογική αντιμετώπιση των προβλημάτων. Ο «ωχα-δερφισμός», η αδιαφορία, το στενό προσωπικό συμφέρον η καλοπαίραση με κάθε τρόπο, είχαν αναχθεί σε κυρίαρχη ιδεολογία από τις μέχρι σήμερα κυβερνήσεις.

Έτσι τα βήματα για το σπάσιμο αυτής της κατάστασης και την προώθηση συλλογικών αντιλήψεων και λειτουργιών είναι αναγκαστικά δύσκολα γι' αυτό πρέπει να είναι και προσεχτικά. Διότι βιασύνες, απροσεχίες και κακές εκτιμήσεις μπορεί να φαλκιδεύσουν την όλη προσπάθεια.

Στο Δήμο της Αθήνας, την τετραετία που πέρασε κάναμε σημαντικές προσπάθειες για να ενεργοποιήσουμε το δημότη και να τον κάνουμε συμμετόχο στην προσπάθειά-μας για τη βελτίωση της πόλης-μας.

Καθιερώσαμε από την αρχή της θητείας-μας τα λαϊκά μέλη στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου. Δηλαδή στις 19 εννεαμελές επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου συμμετείχαν δημότες της Αθήνας και μάλιστα με πλειοψηφία 2:1 (τρεις δημοτικοί σύμβουλοι και έξι δημότες) και με ισοτιμία και έτσι οι εισηγήσεις στο δημοτικό συμβούλιο είχαν έντονη τη συμμετοχή των δημοτών.

Δημιουργήσαμε τις προσωρινές συνοικιακές επιτροπές (ΠΣΕ) του Δήμου στις γειτονίες της Αθήνας στελεχωμένες από κατοίκους της γειτονιάς με σκοπό την καταγραφή, ιεράρχηση και προώθηση στη Δημοτική Αρχή των τοπικών προβλημάτων.

Συνεργαστήκαμε στενά με όλους τους τοπικούς φορείς και συλλόγους και πολλά από τα έργα-μας έγιναν με τη δική-τους πρόταση.

Συντάξαμε το πρόγραμμα έργων του δήμου με βάση ερωτηματολόγιο που μοιράσαμε στους Αθηναίους όπου ο καθένας ελεύθερα έλεγε τη γνώμη-του για το τι πρέπει να γίνει στη γειτονιά-του.

Σε όλες τις μεγάλες διεκδικήσεις (π.χ. τη δέσμευση των μεγάλων ελεύθερων χώρων στην Αθήνα) στηριχτήκαμε στη σωστή και πλατιά ενημέρωση του λαού και στην αγωνιστική-του συμπαράσταση και συμπαράταξη.

Καλέσαμε τον λαό να συμμετάσχει —και σε ικανοποιητικό βαθμό ανταποκρίθηκε— στις διαδικασίες του Ελεύθερου Ανοιχτού Πανεπιστημίου, όπου έγινε μια σπουδαία και ειλικρινής προσπάθεια για το πλάτεμα της γνώσης του λαού.

Καλέσαμε το λαό —και ανταποκρίθηκε— σε μια προσπάθεια πολιτιστικής ανάκαμψης μέσα από εκατοντάδες λαϊκές γιορτές που διοργανώσαμε μαζί-του στις γειτονίες της Αθήνας.

Καλέσαμε το λαό σε μια προσπάθεια επιμόρφωσης για θέματα οικογένειας και παιδιών μέσα από τις σχολές γονέων που ιδρύσαμε και λειτουργήσαμε.

Είμαστε ανοιχτοί στο διάλογο και με τον κάθε πολίτη και με τους φορείς, μαζικούς ή λιγότερο μαζικούς.

Πιστεύω ότι έγινε μια σοβαρή προσπάθεια να κάνουμε τους δημότες-μας συμμετόχους στην προσπάθεια της Δημοτικής Αρχής. Και νομίζω ότι παρόλες τις αντικειμενικές δυσκολίες τα αποτελέσματα είναι θετικά.

Πιστεύω ακόμη ότι η επιτυχία μιας δημοτικής Αρχής είναι άμεσα συνδεδεμένη με την λαϊκή συνέναιση και τη λαϊκή συμμετοχή. Η Τ.Α. είναι μια διακεκριμένη εξουσία με κύριο χαρακτηριστικό-της την άμεση σχέση-της με το λαό. Αυτή η αμεσότητα Τ.Α., και λαού είναι και η μεγάλη-της δύναμη. Και πετυχαίνεται στο βαθμό που οι Δημοτικές Αρχές συμπορεύονται με το λαό, ενεργούν και δρουν μαζί με το λαό και όχι εν ονόματι του λαού.

Συγκεκριμένο μοντέλο ανάπτυξης της λαϊκής συμμετοχής δεν έχω να προτείνω. Και τούτο γιατί κάθε φορά οι τρόποι λαϊκής συμμετοχής προσδιορίζονται από το βαθμό συνειδητοποίησης και πολιτικοποίησης των δημοτών, από τα ειδικά προβλήματα και από πάρα πολλές άλλες παραμέτρους. Πιστεύω ακόμη ότι η διασφάλιση της λαϊκής συμμετοχής δεν είναι τόσο θέμα «μοντέλου» όσο πολιτικής βούλησης και πολιτικής πρακτικής.

Και εμείς έχουμε την πολιτική βούληση. Και θα προχωρήσουμε και με βάση την πολιτική-μας βούληση και πρακτική και με την εμπειρία που αποχτήσαμε πάνω στο τόσο βασικό ζήτημα.

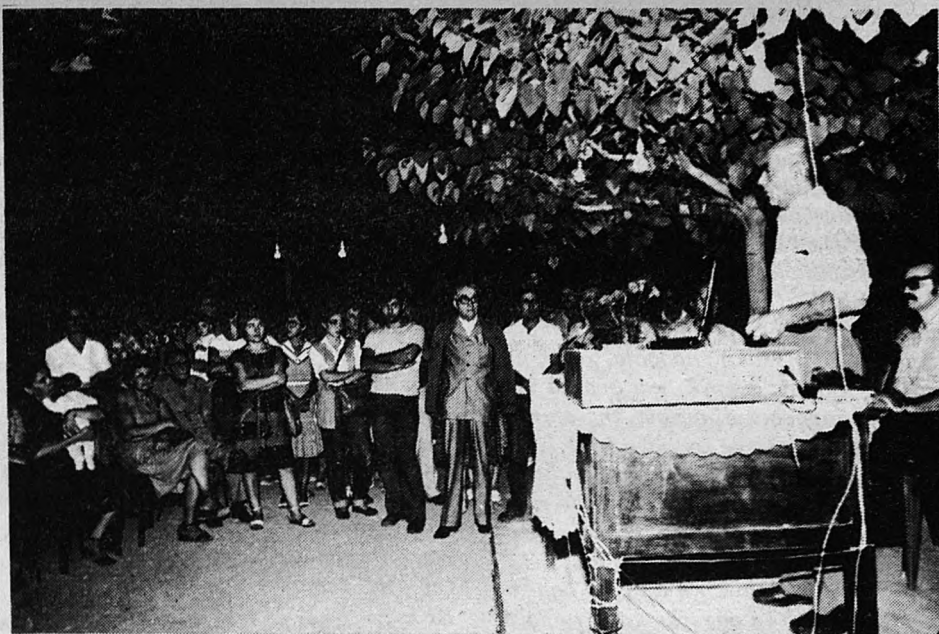
Και πιστεύω ότι θα κάνουμε βήματα προς τα μπρος.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ
Οι νεωτερικοί
ποιητές
του μεσοπολέμου
από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ
Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

ΒΑΣΙΛΗΣ ΕΦΡΑΙΜΙΔΗΣ:

**Κακοστημένη
φάρσα να
ξαναπούμε σήμερα
το δίλημμα: ή ο κ.
Μπέης ή η Δεξιά.**

Ο κ. Βασίλης Εφραιμίδης
μιλά σε συγκέντρωση στο Κουκάκι.

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:

1 Τα κόμματα της δημοκρατικής παράταξης σ' αυτές τις δημοτικές εκλογές κατεβαίνουν στους περισσότερους Δήμους χωριστά. Στο Δήμο Αθηναίων —εκτός από τον κ. Τζαννετάκη, διεκδικούν— τη δημαρχία ο κ. Μπέης, υποστηριζόμενος από το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ εσ. και

την ΕΔΑ, η κ. Τσουδερού, υποστηριζόμενος από το ΚΟΔΗΣΟ και εσείς υποστηριζόμενος από το ΚΚΕ.

Θα θέλαμε τη γνώμη- σας στο θέμα των συνεργασιών. Πώς αντιλαμβάνεστε εσείς την αυτόνομη κάθοδο του συνδυασμού- σας;

Αν δεν εκλεγεί τελικά κανείς από τον σ' γύρο και ο συνδυασμός- σας δεν είναι από

τους πλειοψηφούντες, ποιόν υποψήφιο δήμαρχο από τους άλλους τρεις θα υποστηρίξετε και με βάση ποιές αρχές;

2 Πώς βλέπετε σε περίπτωση εκλογής του ψηφοδελτίου- σας, την άσκηση της πολιτικής- σας σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνει για την Τοπική Αυτοδιοίκηση το ΠΑΣΟΚ;

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΒΑΣ. ΕΦΡΑΙΜΙΔΗ:

1 Το ερώτημα για τη συνεργασία θα έπρεπε να το απευθύνετε κυρίως στον κ. Μπέη και τις δυνάμεις που τον υποστηρίζουν. Θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον ν' ακούγονται οι απόψεις- τους, ενδιαφέρον όχι μόνο για μας αλλά και για σας που θέλω να πιστεύω ότι συνεχίζετε να έχετε μια γνήσια ευαισθησία στο θέμα αυτό, ανάλυση με εκείνη των αναγνωστών- σας. Εγώ, προσωπικά, θα ήμουν διατεθειμένος να ξεκινήσω ένα διάλογο πάνω στο πελώριο αυτό πρόβλημα και μέσα από τις στήλες του περιοδικού- σας. Οι δημοκρατικοί πολίτες και ιδιαίτερα ο κόσμος της Αριστεράς, πέρα από τις διαφορές που τον χωρίζουν, πρέπει να μάθουν τους λόγους που δεν κατάληξαν πουθενά οι συζητήσεις για συνεργασία ανάμεσα στις δημοκρατικές δυνάμεις. Γιατί πολλά ακούγονται. Θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω πως τελικά η διαφωνία δεν υπήρξε στις λεπτομέρειες ή σε δευτερεύοντα θέματα, ούτε σε παράλογες αξιώσεις εκείνης ή της άλλης πλευράς. Το πρόβλημα ήταν πως το κυβερνητικό κόμμα, στην πορεία των συζητήσεων «ανέκρουσε πρύμνα» και για πολιτικούς λόγους τελικά δεν θέλησε να προχωρήσει σε μια καθολική συνεργασία με το ΚΚΕ. Το πρόβλημα δεν ήταν οι όροι αλλά η ίδια η ιδέα μιας συμφωνίας συνεργασίας και με το ΚΚΕ. Ξέρετε πως το ΚΚΕ παρ' όλα αυτά υποστηρίζει σε μια σειρά πόλεις υποψήφιους δημάρχους στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Είναι τυχαίο όμως ότι το κυβερνητικό κόμμα δεν υποστηρίζει ούτε ένα δήμαρχο

κομμουνιστή ή ανεξάρτητο που συνεργάζεται με το ΚΚΕ; Άραγε ούτε ένας από τους υπάρχοντες δημάρχους του χώρου του ΚΚΕ δεν έχει να παρουσιάσει ένα θετικό έργο για να υποστηριχθεί; Δεν ξέρω ποιά ερμηνεία μπορεί να δώσει εκείνος ή ο άλλος οπαδός της αλλαγής σ' αυτή την τακτική. Πάντως αν θέλουμε να πάμε για αλλαγή, για αναγέννηση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αυτό δεν μπορεί να γίνει με τον ηγεμονισμό, με τις διακρίσεις και τις στείρες διαιρέσεις. Έτσι, μόνο νέα κομματικά δεσμά χαλκούνται στους Δήμους, η αυτοδιοίκηση γίνεται υποδιοίκηση και φέρνουν σοβαρή ευθύνη γι' αυτό όλοι όσοι προσφέρουν «άλλοθι» σε μια τέτοια πολιτική.

Ο ηγεμονισμός δε στρέφεται μόνο κατά του ΚΚΕ είναι πρόβλημα για όλους όσους θέλουν πραγματικά να διατηρούν μια «άλλη» φωνή μέσα στο δημοκρατικό χώρο, είναι πρόβλημα για την αλλαγή.

Μια ισότιμη καθολική συνεργασία ανάμεσα στις δημοκρατικές δυνάμεις χωρίς κανενός είδους αποκλεισμό για την υποστήριξη καταξιωμένων αγωνιστών δημάρχων ήταν απαραίτητη σήμερα. Πολύ περισσότερο για την Αθήνα με τα εκρηκτικά προβλήματα.

Εδώ, έγινε μια κακή αρχή, που πρέπει να σταματήσει. Ο δήμαρχος δεν μπορεί να βγαίνει σαν αποτέλεσμα μιας οργανωμένης διαφημιστικής καμπάνιας με το λαό απαθή. Ενός καλού πλασσαρισματος ανάλογου με εκείνου που γίνεται στα απορρυπαντικά. Πάρτε με μπλέ κόκ-

κους, ψηφίστε δήμαρχο που έδωσε σε όλους από μια νάυλον σακούλα... που είναι «πετυχημένος»...

Ένας κόσμος που επιμένει να αντιστέκεται και θέλει να σκεφτείται διαφορετικά δεν μπορεί να κλείνει τ' αυτιά- του σε τέτοιες καταστάσεις.

Δεν ξέρω αν θα έπρεπε να φτάσουμε στο σημείο να έχουμε ένα σοσιαλιστή δήμαρχο στην Αθήνα για να εφαρμοστεί ο νόμος της Δεξιάς ενάντια στις αφίσες. Δεν ξέρω αν η πολιτική αφίσα, το πολιτικό σύνθημα ή τα αεροπανό, είναι αυτά που χρειάζονται να λείψουν από την Αθήνα για να γίνει πιο καθαρή, όταν η μπουλντόζα συνεχίζει να γκρεμίζει ότι πιο ανθρώπινο υπάρχει, όταν η βιομηχανία και το κυνήγι του κέρδους δεν αφήνουν τίποτα όρθιο και ρυπαίνουν θανατηφόρα.

Τέσσερα χρόνια τώρα ο Δήμος της Αθήνας ήταν ένα άψυχο και αχρωμάτιστο όργανο μακριά από το λαό, σε επαφή όμως με την τσέπη των Αθηναίων, με τον τριπλασιασμό των ανταποδοτικών τελών. Πρέπει ν' αναγνωρίσουμε βέβαια στον κ. Μπέη ότι ανάπτυξε μια αξιοζήλευτη δραστηριότητα εξόντωσης των μικροπωλητών και των καστανάδων, πως δεν έλειψε ούτε από μια δεξίωση που υπήρχε έστω και πιθανότητα να την παρουσιάσει η τηλεόραση. Ο δήμος της Αθήνας ήταν όμως ο μεγάλος απών από τους πραγματικούς αγώνες του λαού και της νεολαίας, μακριά από τα τεράστια προβλήματα της Αθήνας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είτε με κυβέρνηση

της Δεξιάς, είτε με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ.

Τώρα, όταν ο κ. Τζανετάκης μας λέει να φθείρουμε την κυβέρνηση και ο κ. Μπέης να σιωπούμε, εμείς λέμε πως υπάρχει και μια άλλη λύση, να συνεχίσουμε ν' αγωνιζόμαστε.

Η Αθήνα του νέφους, της μόλυνσης, της κυκλοφοριακής ασφυξίας και της πολεοδομικής αναρχίας χρειάζεται ριζικές αλλαγές που δεν μπορούν να υλοποιηθούν χωρίς τη λαϊκή παρουσία, χωρίς μεγάλους λαϊκούς αγώνες και φυσικά χωρίς την παρουσία σ' αυτούς της δημοτικής αρχής.

Σήμερα οι δήμοι και πολύ περισσότερο ο Δήμος της Αθήνας δε χρειάζεται κομπάρσους της κεντρικής εξουσίας, οποιασδήποτε κεντρικής εξουσίας.

Η Αθήνα έχει ανάγκη από μια δημοτική αρχή ικανή να μάχεται ικανή να βάζει πάνω απ' όλα τη σωτηρία της πόλης, που θα μπορεί χωρίς συμβιβασμούς και δεσμεύσεις να θέτει τα πραγματικά προβλήματα και να στηρίζεται άφοβα στο λαό.

Το δίλημμα δεν είναι Μπέης ή Τζανετάκης και ο λαός στη γωνία. Το θέμα δεν είναι με την κυβέρνηση ή εναντίον-της. Όχι. Κάποτε πρέπει να σταματήσουν να βάζουν το λαό ανάμεσα στις συμπληγάδες διαλέγοντας το μικρότερο κακό.

Μοιάζει κακοστημένη φάρσα να ξαναπούμε και σήμερα το δίλημμα ή ο κ. Μπέης ή η Δεξιά. Πού θα πάμε με την επανάληψη τέτοιων παραπλανητικών σλόγκαν που μας θυμίζουν τα παλιότερα «ή εμείς ή το χάος»; Δεν έχουμε άλλες επιλογές; Ο κ. Μπέης είναι το ΠΑΣΟΚ, το ΠΑΣΟΚ των αντιμπεριαλιστικών διακηρύξεων και των λαϊκών προσδοκιών; Είναι η αριστερά με την ιστορία και τις παραδόσεις-της; Η αριστερά των σημερινών αγώνων και των ελπίδων; Η επικράτηση Μπέη σημαίνει στήριξη της κυβέρνησης; Στήριξη της κυβέρνησης, ειδικά αυτής

της κυβέρνησης σημαίνει ανάδειξη δημάρχων πειθηνίων συνομιλητών-της ή αυθεντικών εκφραστών του λαού;

Μπροστά στις δημοτικές εκλογές και ο τόπος και η κυβέρνηση έχουν ανάγκη από ένα αριστερό μήνυμα. Η ψήφος στο συνδυασμό-μας δεν είναι απλά μια ενίσχυση του ΚΚΕ ή αποδυνάμωση της κυβέρνησης, θα είναι και μια αριστερή φωνή και πίεση στο κυβερνητικό κόμμα για μια πολιτική πιο κοντά στο λαό, επαγρύπνησης, τήρησης των προεκλογικών διακηρύξεων που πάει να πνίξει η επανάπαυση και η πλημμύρα του «εφικτού». Από τα πράγματα ο συνδυασμός-μας δίνει αυτή την πολιτική μάχη και αυτό πρέπει να γίνει αντιληπτό. Ξέρω ότι σε μια μερίδα των προοδευτικών ανθρώπων δεσπάζει στις επιλογές-τους η αντίθεση στο ΚΚΕ.

Γι' αυτούς προσωπικά, ούτε λίγο ούτε πολύ, είναι ο πρώτος αντίπαλος. Δεν μπορώ να καταλάβω τι θετικό έδωσε ή μπορεί να δώσει μια τέτοια λογική που πέρα από τα άλλα μοιράζει έτσι κι αλλιώς συγχωροχάρτια στην εκάστοτε εξουσία.

Μου βάζετε επίσης το ερώτημα τι θα κάνουμε στο β' γύρο όταν δεν θα είμαστε ανάμεσα στους δύο πρώτους συνδυασμούς. Εγώ, πάντα μετριόφρων, θα σας έλεγα ότι η υπόθεση που κάνετε δεν θα επαναληφτεί μιας και είναι σίγουρο πως διεκδικούμε και θα είμαστε από τους δύο πρώτους. Νομίζω όμως ότι ενδιαφέρον θα είχε το ίδιο ερώτημα να το απευθύνετε και στον κ. Μπέη. Άλλωστε αυτά τα προβλήματα προϋποθέτουν την αμοιβαιότητα. Το τι θα κάνει μια πλευρά εξαρτάται πάντα και από τη στάση της άλλης όταν βρεθεί σε ανάλογη θέση.

2 Υπάρχουν θετικά μέτρα και ακόμα θετικότερες διακηρύξεις από την πλευρά της κυβέρνησης όσον αφορά το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ωστόσο

αυτά δεν δικαιολογούν επανάπαυση. Ο δρόμος που πρέπει να διανύσουμε βρίσκεται μπροστά-μας και όχι πίσω-μας. Οι κίνδυνοι πάντα καιροφυλακτούν. Και ο μεγαλύτερος από αυτούς είναι να μείνουμε στα μισά του δρόμου, να μπλοκαριστούμε και αντί για μια γνήσια δημοκρατική αποκέντρωση να χαλκευτούν νέου είδους κυβερνητικά δεσμά στους καινούριους θεσμούς που έτσι θα μείνουν σκελετοί αφυδατωμένοι από περιεχόμενο και ουσιαστική λαϊκή παρουσία.

Εμείς πιστεύουμε ότι το τεράστιο έργο για μια νέα ισχυρή και ανεξάρτητη τοπική αυτοδιοίκηση, που θα έχει οικονομική αυτάρκεια και θα παίρνει όλο και ευρύτερες αρμοδιότητες είναι θέμα πάλης, δεν μπορεί να ανατεθεί ούτε στην κυβέρνηση ούτε στους νομάρχες. Για να προωθηθεί πρέπει ο ίδιος ο λαός και οι δημοτικές αρχές να το πάρουν αποφασιστικά στα χέρια-τους, να το κάνουν δική-τους υπόθεση.

Εμείς δε νομίζουμε ότι πρέπει να περιμένουμε μερικά ακόμα τέρμινα όταν έχουμε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ για ν' αρχίσουν να γίνονται πράξη στόχοι σαν αυτούς που προανέφερα, για να ξεκινήσουν στην πράξη οι διαδικασίες για την ολοκλήρωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης με τη δημιουργία αυτοδιοικητικών θεσμών β' και γ' βαθμού. Η αναβολή εδώ μπορεί να οδηγήσει στο τέλμα.

Για να τολμήσει όμως η κυβέρνηση πρέπει να τολμά πρώτα απ' όλα η τοπική αυτοδιοίκηση, να γίνεται όλο και περισσότερο μια δύναμη ζωντανή, με αυθεντική και όχι δοτή εξουσία, που θ' αντλεί τη δύναμή-της από το λαό, που θα στηρίζεται στο λαό, που θα λογοδοτεί προς τα κάτω και όχι προς τα πάνω.

Αυτά είναι τα κρίσιμα ερωτήματα που μπαίνουν στον πολίτη μπροστά στις δημοτικές εκλογές και όχι τα διάφορα ψευτοδίλημματα του συρμού.

ΤΖΑΝΝΗΣ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗΣ:
Περίπτωση Σκυλίτση
Λάθος ο
διαχωρισμός
μεταξύ δήθεν
δημοτικών
προσόντων και
πολιτικών
επιλογών.

Ο κ. Τζαννης Τζαννετάκης μιλά σε προεκλογική συγκέντρωση.

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:

Στις επόμενες δημοτικές εκλογές κατεβαίνετε στο Δήμο Αθηναίων ως ανεξάρτητος δήμαρχος. Υπάρχει όμως η άποψη ότι την υποψηφιότητά-σας την υποστηρίζει μόνο το κόμμα της ΝΔ, το οποίο έχει δώσει έντονα πολιτικό και κομματικό τόνο στις δημοτικές εκλογές. Πάντως, απ' τις μέχρι τώρα δηλώσεις-σας, γίνεται φανερό ότι διαφωνείτε με την πολιτική των άλλων υποψηφίων, αλλά και με την πολιτική που εφάρμοσε στο Δήμο Αθηναίων ο δήμαρχος κ. Δ. Μπέης, που την υ-

ποψηφιότητά-του την υποστηρίζει μεταξύ άλλων, και το ΠΑΣΟΚ που είναι το κυβερνητικό κόμμα.

Θα θέλαμε να μας πείτε ποιές είναι οι απόψεις-σας για την μέχρι τώρα πολιτική της κυβέρνησης στην Τ.Α., καθώς και πώς βλέπετε το θέμα των σχέσεων-σας με την κυβέρνηση, στην περίπτωση που εκλεγείτε νέος δήμαρχος Αθηναίων, τόσο σε ζητήματα οικονομικής πολιτικής του Δήμου, όσο και σε θέματα που άπτονται γενικότερων θέσεων και απόψεων-σας για την λειτουργία του Δήμου Αθηναίων και το ρόλο της Τ.Α.

2 Θα θέλαμε επίσης, με την ιδιότητά-σας ως βουλευτής και μιας και η αντιστασιακή-σας δράση, στην περίοδο της δικτατορίας, τιμάται, και δίκαια, απ' όλες τις πλευρές, να μας πείτε τη γνώμη-σας για την υποψηφιότητα του Σκυλίτση, στο γειτονικό Δήμο της πόλης του Πειραιά, την οποία όπως φαίνεται υποστηρίζουν και ορισμένοι πολιτικοί παράγοντες του κόμματός με τη σημαία του οποίου εκλεγόκατε βουλευτής Αθηνών. Συμμερίζεστε εσείς αυτή τη θέση; Σαν δημοκρατικός πολίτης και από τους πρώτους αντιστασιακούς, δεν νομίζεται ότι έχετε χρέος να αποσαφηνιστεί τη θέση-σας;

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΤΖ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗ:

Χωρίς να σας αποδίδω οποιαδήποτε πρόθεση παγιδεύσεώς-μου σε «κομματικά στεγανά» φοβάμαι ότι και οι δυο ερωτήσεις-σας είναι επηρεασμένες από κάποια προκατάληψη. Απευθύνονται περισσότερο σ' ένα κομματικό εκπρόσωπο και λιγότερο σ' ένα υποψήφιο δήμαρχο μιας συγκεκριμένης πόλεως που έχει ήδη διακηρύξει την ανεξαρτησία-του απέναντι σε κάθε κομματική εξάρτηση. Ωστόσο θα προσπαθήσω να απαντήσω με κάθε ειλικρίνεια στις ερωτήσεις-σας, αφού αποδέχομαι, όπως είπα, και την ειλικρινή διάθεση των ερωτήσεων.

1 Θεωρώ κατ' αρχήν σκόπιμο να τονίσω ότι με την αρχική-μου δήλωση διακήρυξα ότι διεκδικώ το αξίωμα του δημάρχου Αθηναίων ως ανεξάρτητος και αδέσμευτος κομματικά υποψήφιος. Η διακήρυξή-μου αυτή φυσικά δεν έχει την έννοια της αποκληρύξεως της μέχρι σήμερα πολιτικής-μου συμμετοχής στα κοινά. Όπως όλοι οι Έλληνες πολίτες έχω ενταχθεί σ' ένα συγκεκριμένο χώρο, ο οποίος νομίζω ότι με εκφράζει περισσότερο. Η ένταξη όμως σ' ένα δημοκρατικό κομματικό φορέα δεν σημαίνει ούτε ταύτιση ούτε αλλοτρίωση του ατομικού πολιτικού πιστεύω. Θά 'ταν λοιπόν αυθαίρετο να θεωρηθώ ως υπόλογος όλων των λαθών που τυχών διέπραξε η «ΝΔ», όπως θά 'ταν παράλογο να προσπαθήσω να σφετεριστώ και όλα τα επιτεύγματά-της. Στη σχετικά σύντομη πολιτική-μου σταδιοδρομία διεκδικώ την αναγνώριση ή δέχομαι την κριτική μόνο για τη θητεία και τις πράξεις-μου στα συγκεκριμένα δημόσια αξιώματα στα οποία υπηρέτησα.

Αυτή είναι, αν θέλετε, η φιλοσοφία της διακηρύξεώς-μου περί ανεξαρτησίας και κομματικά αδέσμευτης συμμετοχής-μου στις δημοτικές εκλογές. Φιλοσοφία που αποδόθηκε η «ΝΔ» όταν ανακοίνωσε ότι θα υποστηρίξει την υποψηφιότητά-μου.

Όσον αφορά τον έντονο πολιτικό και κομματικό τόνο που δίδουν, όπως διαπιστώνετε, τα κόμματα στις εκλογές, ούτε το εγκρίνω, αλλά ούτε με αφορά. Ο συνδυασμός-μου απευθύνεται σ' όλους τους

Αθηναίους καταδικάζοντας την κομματικοποίηση στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως και επιδιώκοντας να αποσυνδέσει την πολιτική βούληση του δημότη από την εξάρτηση του κομματικού οπαδού. Διότι μόνον με τον τρόπο αυτό πιστεύουμε ότι θα προαχθούν τα συμφέροντα των Αθηναίων και της πόλης-τους. Αν παρόλα αυτά το αποτέλεσμα κριθεί από κομματικές συσπειρώσεις και αντισυσπειρώσεις, για την έκβαση αυτή υπεύθυνα θα είναι τα κόμματα και όχι ο συνδυασμός-μας, ο οποίος δίδει μια καθαρή δημοτική μάχη.

Οι θέσεις που υποστηρίζει η κυβέρνηση όσον αφορά την προαγωγή του θεσμού της τοπικής αυτοδιοικήσεως μας βρίσκει σύμφωνους. Εκείνο όμως που έχει μεγαλύτερη σημασία από τις θέσεις είναι οι προθέσεις-της. Δηλαδή ο τρόπος που υλοποιεί τις διακηρύξεις και εφαρμόζει τους νέους νόμους. Αν κρίνω από την επιλογή των νέων νομαρχιών και την μέχρι σήμερα σύντομη θητεία-τους, είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω διάσταση μεταξύ θέσεων και προθέσεων. Και αλίμονο για το θεσμό αν επιβεβαιωθούν οι υποψίες ότι οι κυβερνητικές διακηρύξεις περί αποκεντρώσεως ή διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των δήμων και των κοινοτήτων, αποσκοπούν σε μια αποκεντρώση της κομματικής κηδεμονίας.

σχέσεις-μου με την κυβέρνηση στην περίπτωση που θα εκλεγώ δήμαρχος Αθηναίων, έχοντας συγχρόνως και την ευθύνη της προεδρίας της Κεντρικής Εννώσεως Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος.

2 Τέλος σχετικά με το δεύτερο ερώτημά-σας επιθυμώ να απαντήσω, για τους λόγους που επικαλέστηκα πιο πάνω, μόνο με την τελευταία ιδιότητα που αναφέρετε. Δηλαδή την ιδιότητα του δημοκρατικού πολίτη.

Λυπάμαι και ανησυχώ όχι για την υποψηφιότητα του κ. Σκυλίτση, αλλά για τον διαχωρισμό που κάνει μια σημαντική μερίδα των Πειραιωτών μεταξύ δήθεν δημοτικών προσόντων και πολιτικών επιλογών του εν λόγω υποψηφίου. Όμως για τον ακατανόητο αυτόν διαχωρισμό υπεύθυνα είναι και όλα τα κόμματα, όπως προκύπτει από την σύνθεση και τον συσχετισμό δυνάμεων του εκλογικού αποτελέσματος του 1978 στον Πειραιά.

Διότι το ποσοστό 48,6% που απέσπασε ο δήμαρχος της 7ετίας πριν από 4 χρόνια δεν προσφέρεται για κομματική εκμετάλλευση ούτε για καταλογισμούς ευθυνών. Θά 'πρεπε να αντιμετωπισθεί από κοινού το δυσάρεστο αυτό φαινόμενο με μια συντονισμένη διαφωτιστική εκστρατεία όλων των κομμάτων στον πειραιϊκό λαό, ώστε να εκλείψει κάθε σύγχυση και κάθε ενδεχόμενο επανεμφάνισης του αντιδημοκρατικού αυτού κρούσματος.

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ:

**Το ΚΚΕ δεν
διαφύλαττε την
υπερκομματική
φυσιογνωμία του
συνδυασμού-μου...**

Η κ. Βιργινία Τσουδερού συζητά για προβλήματα της εργαζόμενης μητέρας σε βρεφονηπιακό σταθμό.

ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:

1 Από πολλές πλευρές ασκείται κριτική για την πολιτιστική κατάσταση του τόπου-μας' μια σειρά προβλήματα έχουν επισημανθεί, αλλά και χωρίς να έχουν αντιμετωπισθεί μέχρι τώρα συνολικά και αποτελεσματικά:

Θα θέλαμε να μας πείτε πώς εσείς αντιμετωπίζετε τα πολιτιστικά προβλήματα στο Δήμο Αθηναίων, στον οποίο είστε υποψήφια. Πώς βλέπετε να συνεισφέρει η Τ.Α. στην πολιτιστική ανάπτυξη και εάν

μπορεί να έχει ρόλο και ποιόν, ο Δήμος στην πολιτιστική ζωή της Αθήνας, στην ανανέωσή-της, αλλά και στην αποκέντρωση, της πολιτιστικής ζωής. Στη χώρα-μας η Αθήνα συγκεντρώνει, τουλάχιστο αριθμητικά, την πλειοψηφία των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Κάθε δημοτική πρωτοβουλία έχει λοιπόν και μια πανελλήνια ακτινοβολία και επίδραση.

2 Αρκετές εφημερίδες είχαν δημοσιεύσει την πληροφορία για επικείμενη υποστήριξη της υποψηφιότητάς-σας, ως δημάρχου στην Αθήνα και από το ΚΚΕ.

Στην πληροφορία αυτή δεν είχε δοθεί διαφυστική ούτε επιβεβαιωτική απάντηση, ούτε από σας, ούτε από το ΚΚΕ, όπως, επίσης και στην πληροφορία για συζητήσεις και επαφές, μεταξύ ΚΟΔΗΣΟ και ΚΚΕ.

Το ΚΚΕ ανακοίνωσε τελικά την υποστήριξη στον κ. Εφραιμίδη.

Μπορείτε να μας πείτε αν και κατά πόσον ήταν αληθείς οι πληροφορίες και αν συζητήθηκε η υποστήριξη του ΚΚΕ, στην υποψηφιότητά-σας, γιατί δεν προχώρησε τελικά και ποιές ήταν οι διαφωνίες;

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ κ. ΒΙΡΓ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ:

1 Πρωτεύουσα που δεν καταφέρνει να γίνει το κέντρο έμπνευσης για την άνθιση της τέχνης, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πρωτεύουσα. Η λέξη αυτή καθ' αυτή απαιτεί για αυτόν που κατέχει τον τίτλο, να βρίσκεται στην πρωτοπορία της δημιουργίας.

Ασφαλώς το περιβάλλον της Αθήνας δεν προσφέρεται πια για δημιουργία. Ασχήμινε η πόλη-μας. Δεν δίδει το έναυσμα για δυνατά συναισθήματα. Άρα μέλημα καθημερινό και άμεσο η διάπλαση σωστού περιβάλλοντος για να εκκολάπτεται η δημιουργία.

Δεύτερο εξίσου σημαντικό, θεωρώ πρωταρχική ευθύνη του Δήμου να βοηθήσει στη διαμόρφωση σωστού κλίματος για την καταπολέμηση κάθε ισοπεδοτικής ενέργειας που σκοτώνει την ανεξάρτητη πρωτοβουλία της πόλης (π.χ. κοινωνική μέριμνα, περιβάλλον, εκπαιδευτικά κτλ.). Πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη να ξεφύγουμε από την καταθλιπτική ομοιομορφία και να ενθαρρυνθεί η ιδιαιτερότητα του ατόμου.

Το πολιτιστικό πρόγραμμα ευθύνης του «Αθήνα '82 - Βιργινία Τσουδερού» είναι κατ' εξοχήν ο φορέας αυτής της φιλοσοφίας.

Ειδικότερα προβλέπει:

- Ανάπτυξη δημοτικού δικτύου βιβλιοθηκών που θα είναι ζωντανά κύτταρα πολιτιστικής εκδήλωσης κάθε γειτονιάς. Τα προγράμματα θα σχεδιάζονται με τρόπο τέτοιο ώστε ν' αναπτύσσεται η αγάπη για το βιβλίο, τη μουσική, τον κινηματογράφο κτλ. Να μάθει ο Έλληνας από παιδί να αγαπά το διάβασμα. Ο χώρος δεν είναι το πρωταρχικό πρόβλημα αλλά η επάνδρωση των κέντρων με ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό.

- Μετατροπή των ψυχρών πολιτιστικών κέντρων σε φιλικούς χώρους συνάντησης, όπου θα δίδεται έμφαση στον αυτοσχεδιασμό. Το σημερινό Λαϊκό Πανεπιστήμιο απέτυχε γιατί δεν πλησιάζει το λαό. Θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί και η ένταξη των ηλεκτρονικών παιχνιδιών όπως γίνεται και σε άλλες χώρες. (Παιχνίδια πολιτικής και μαθηματικών κτλ.).

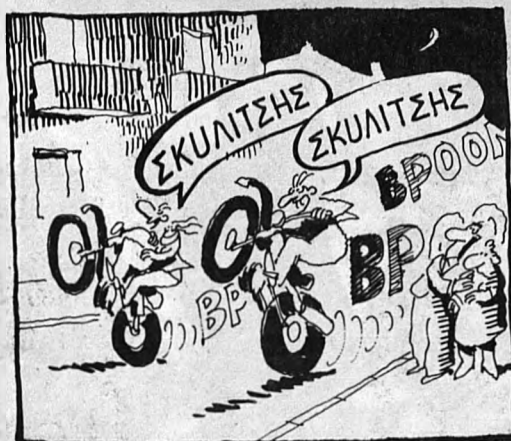
- Μετατροπή του σημερινού «Πολιτιστικού Κέντρου» σε Δημοτικό ωδείο. Η μουσική έκφραση δεν έχει τον χώρο-της στην πόλη-μας. Το ωδείο του Δήμου πρέπει να δίδει δυνατότητες στους δημότες για σωστή μουσική παιδεία, αλλά και τη δημιουργία ορχηστρών και συγκροτημάτων με μουσική που αρέσει στη νεολαία.

- Δημιουργία Μουσείου Ιστορίας της

Αθήνας. Είναι έργο βασικό κυρίως πολιτιστικής και ψυχολογικής σημασίας. Θα είναι όχι απλά μια έκθεση αντικειμένων, αλλά ένας χώρος διδακτικός, με αναπαραστάσεις γεγονότων, μακέτες, επεξηγήσεις, προβολές κτλ. Το έργο αυτό μακράς πνοής και ασφαλώς ακριβό, είναι απαραίτητο στην προσπάθεια τη γενικότερη να δεθεί ο σημερινός κάτοικος της πρωτεύουσας με την πόλη αυτή.

- Είναι ευθύνη του Δήμου ν' αναπτύξει προγράμματα ειδικά για να δέσει ιδίως το παιδί με την ιστορική κληρονομιά της πόλης αυτής.

2 Η υποψηφιότητά-μου υποστηρίχθηκε από διάφορες πλευρές. Υπήρξαν συζητήσεις και με το ΚΚΕ. Αλλά και σε αυτή την περίπτωση φάνηκε ότι ο όρος-μου για τη διαφύλαξη της υπερκομματικής φυσιογνωμίας του συνδυασμού-μου και άρα η άνευ όρων υποστήριξή-μου δημιουργήσει ανυπέρβλητο εμπόδιο. Συνέπιπε η εκτίμησή-μας, όπως άλλωστε και απ' άλλες πλευρές, ότι η πολιτεία του σημερινού δημάρχου υπήρξε ατυχέστατη για την πόλη. Φαίνεται όμως ότι η επιθυμία των κομμάτων για αριθμητική αναμέτρηση των δυνάμεων υπερίσχυε τουλάχιστον σε πρώτη φάση της ανάγκης ανάδειξης ικανού δημοτικού άρχοντα.

Η πειραϊκή νόσος..

του Σταύρου Δροβιανού

Να λοιπόν, που 8 ολόκληρα χρόνια, μετά την κατάρρευση της χούντας και την αποκατάσταση της δημοκρατίας στη χώρα-μας ο Πειραιάς απειλείται πάλι από τον εκφραστή της χούντας Αρ. Σκυλίτση. Για κάποιον που δεν έχει ζήσει από κοντά τις καταστάσεις και τα γεγονότα όπως δημιουργήθηκαν και εξελίχθηκαν στον Πειραιά, θα φαίνεται αδιανόητο πως ο δήμος επιχειρείται να αλωθεί σήμερα από έναν άνθρωπο όχι απλώς χουντικό, αλλά με το ιδιαίτερο «ποιόν» του κ. Σκυλίτση.

Μια σύντομη αναδρομή στα στοιχεία και στα γεγονότα ίσως εξηγήσει όμως τις «ειδικές συνθήκες» του Δήμου Πειραιά. Η δημαρχία Σκυλίτση ήταν βέβαια για τον Δήμο Πειραιά καταστροφική, μια και υπονόμωσε μακροπρόθεσμα την οικονομική και δανειοληπτική ικανότητα των επόμενων δημοτικών αρχών. Αν όμως οι δημοκρατικές δημοτικές αρχές βρέθηκαν σε στενότητα μετά το '74, ο κ. Σκυλίτσης υπολογίζεται ότι διέθεσε στη δημαρχία-του (πέραν των ποσών που κατά κάποιο τρόπο ανήκαν στη σφαίρα των δημοτικών εσόδων), περισσότερα από 770.000.000 δρχ. που αποτελούσαν «δώρο» της χούντας στον αγαπημένο δήμαρχο-βιτρίνα της 21ης.

Με απλά λόγια ο κ. Σκυλίτσης υπήρξε ο πιο ευνοημένος δήμαρχος όλων των εποχών από χρηματοδοτική άποψη, όπως ευνοημένος στάθηκε από την πολύ καλή κατάσταση που παρέλαβε από την προηγούμενη δημοκρατική δημοτική αρχή του κ. Κυριακάκου.

Ταυτόχρονα, η θεαματική πλευρά της δημαρχίας-του αντιστοιχούσε στη γενικότερη χυδαιότητα κριτηρίων και γούστου που επέβαλε η δικτατορία και σαφώς «ικανοποιούσε» την αντίληψη για την «πόλη-τους» μεγάλο τμήματος μικροαστικών μαζών, που εγκαταστάθηκαν στον Πειραιά τις δεκαετίες '50 και '60. Για τις κατηγορίες αυτές του πληθυσμού, η ισοπέδωση του ιστορικού Πειραιά, τα Ανθεστήρια, τα καλλιστεία, τα πλαστικά λουλούδια, μετέφεραν στον Πειραιά με μεγαλύτερη λαμπρότητα την υφή των επαρχιακών πανηγυριών. Ο κ. Σκυλίτσης έφερε τον Πειραιά στα μέτρα του μικροαστικού γούστου, συλλαμβάνοντας ως διαφημιστής τις πιο χυδαίες προσδοκίες που κρύβει ο συνδυασμός του άρτου και του θεάματος.

Απέναντι σ' αυτή την κληρονομιά, η δημοκρατική δημοτική αρχή είχε ισχυρά όπλα, για να αναδείξει τις άθλιες πλευρές-της σε όλα τα επίπεδα: στην οικονομική διαχείριση, στα έργα ουσίας, στην πολιτιστική ζωή της πόλης. Το μόνο που χρειαζόταν, ήταν, πέρα από την καταγγελία και αποκάλυψη να αποκαταστήσει ένα νέο πλαίσιο σχέσεων δημοτικής αρχής-δημοτών, που θα ενσωμάτωνε τους Πειραιώτες σε μια προοπτική αναγέννησης της πόλης-τους.

Ήδη όμως από το '75, η κομματικοποίηση των δημοτικών εκλογών τραυματίζει το Δήμο. «Κατεβαίνουν» τα ψηφοδέλτια των κ. Βουλδόδημου και Κυριακάκου. Ο πρώτος υποστηρίζεται από το ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ εσ., ΕΔΑ και μιας μερίδας της ΕΔΗΚ ο δεύτερος από το ΚΚΕ και άλλη μερίδα της ΕΔΗΚ. Ήδη, παρά τη συντριπτική νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων, ο «σπόρος του κακού» υπήρχε όχι μόνο στη διάσπαση των δημοκρατικών δυνάμεων αλλά κυρίως στη συγκρότηση των ψηφοδελτίων. Επικράτησε η λογική των κομματικών συσχετισμών και ο συμβιβασμός στο επίπεδο των παραγόντων «κοινής αποδοχής». Έτσι ο Δήμος απονευράνεται, το έργο της δημοτικής αρχής γίνεται αντικείμενο κομματικών ερίδων, η παραγοντική λογική και πρακτική κατακερματίζει τις πρωτοβουλίες και στερεί την οποία αποτελεσματικότητα από τις δημοτικές πρωτοβουλίες.

Με τον αδελφό Παττακό...

Οι εκλογές λοιπόν του '78 πλησίαζαν μέσα σ' αυτό το κλίμα, όπου έντεχνα άρχισε να αναθερμαίνεται η καλλιέργεια του «μύθου» Σκυλίτση, του «αποτελεσματικού δημάρχου». Ότι πρόκειται περί μύθου φαίνεται από το γεγονός ότι «έπιανε» το επιχείρημα περί «καθαριότητας» επί Σκυλίτση, την ώρα που ο Πειραιάς ανακηρύχθηκε το '77 ως ο καθαρότερος δήμος της χώρας...

Ενώ λοιπόν όποιος γνώριζε την κατάσταση στον Πειραιά έβλεπε την απειλή από τον Σκυλίτση, οι δημοκρατικές δυνάμεις πίστευαν ότι η λέξη δημοκρατία είναι πανάκεια για τη λύση του προβλήματος, αγνοούν την αγωνία του λαού και με τον τρόπο-τους την περιφρονούν.

Κλασική ήταν η διαδικασία «ενότητας» των δημοκρατικών κομμάτων υπό τον κ. Γ. Κυριακάκο. Μετά από μακρές κεντρικές διαπραγματεύσεις με το «λαό στη γωνία» μεταξύ ΠΑΣΟΚ-ΕΔΗΚ, που έχει σαν αποτέλεσμα την υποστήριξη του κ. Κυριακάκου απ' το ΠΑΣΟΚ, με αντάλλαγμα (!) την υποστήριξη του κ. Μπέη από την ΕΔΗΚ στην Αθήνα. Στις διαπραγματεύσεις συνέπραξε και το ΚΚΕ, που υποστήριξε κι αυτό Κυριακάκο αφού εξασφάλισε το μερίδιο συμβούλων στο συνδυασμό. Βέβαια, επώνυμοι Πειραιώτες, λαϊκές συσπειρώσεις και δημοκρατικοί πολίτες επισήμαναν την ακαταλληλότητα τόσο του κ. Κυριακάκου να εκφράσει τη δημοκρατική παράταξη, όσο και την αφερεγγυότητα των σχετικών διαδικασιών.

Και επαληθεύτηκαν στην πρώτη Κυριακή των εκλογών, όπου ο Σκυλίτσης ίσα-ίσα που δεν εκλέγεται (ποσοστό 48,69) τα κόμματα αφυπνίζονται τότε από το λήθαργό-τους και χρειάζεται να επιστρατευθούν ο Οδ. Οπρόπουλος, ο Μουστακλής, η Αθηνά Παναγούλη και η Μελίνα Μερκούρη για να πραγματοποιηθεί συναγερμός συνειδησεων στον Πειραιά. Κοντά σ' αυτούς η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της κ. Βλάχου και ο κ. Παν. Κανελλόπουλος που καλούν τους ψηφοφόρους της «ΝΔ» να καταψηφίσουν το χουντικό υποψήφιο. Το «Συγκρότημα» αποφασίζει να πέσει κι αυτό στη μάχη. Η πιο μεγάλη προσπάθεια γίνεται για να μεταπειστούν εκείνοι που έριξαν λευκό ή απείχαν από τις εκλογές (κυρίως νέοι άνθρωποι) σε ένδειξη διαμαρτυρίας. (Το ποσοστό αποχής ήταν 30,5%).

Τελικά οι προσπάθειες ευοδώνονται και ο Δημοκρατικός Συνδυασμός κερδίζει τις εκλογές της δεύτερης Κυριακής. Αλλά την ίδια τη νύχτα της νίκης το σύνθημα ο «λαός στη γωνία» επισημοποιείται πλέον δια χειλέων του δημάρχου κ. Κυριακά-

κου, ο οποίος καλεί τον λαό που πανηγυρίζει έξω από το εκλογικό κέντρο να διαλυθεί ήσυχα και να πάει στο σπίτι-του γιατί «ο αγώνας ετελείωσε»...

Η τετραετία του κ. Κυριακάκου, με ένα δημοτικό συμβούλιο σπαρασσόμενο από εσωτερικές προσωπικές έριδες και μικροκομματικά συμφέροντα, με τον ίδιο τον κ. Κυριακάκο στερούμενο στοιχειώδους φαντασίας και πολιτικής βούλησης αποδεικνύεται ακόμα πιο άχρωμη και άοσμη από την προηγούμενη θητεία του κ. Βουλοδήμου.

Φτάνουμε λοιπόν στο '82, με ένα κομμάτι του λαού του Πειραιά να συντηρεί το «μύθο» Σκυλίτση, χωρίς αντίστοιχη ευαισθησία των δημοκρατικών δυνάμεων.

Αυτή τη φορά ούτε καν η «ενότητα» δεν γίνεται δυνατή. Ο Πειραιάς συμπαρασύρεται στις γενικότερες πανελλαδικές διαπραγματεύσεις («δικός-μου - δικός-σου») όπου στο τέλος πέφτει θύμα της γενικότερης ασυμφωνίας. Ο ίδιος ο Πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Παπανδρέου χρίζει, ερήμην όλων, από την τηλεόραση τον κ. Γ. Παπασπύρου ως υποψήφιο, γεγονός που αποκαθιστά ταυτόχρονα ορισμένες ενδοκομματικές ισορροπίες της «αναδόμησης». Το ΚΚΕ προβάλλει τον κ. Σαλπέα. Πρόταση του ΚΚΕ εσ. και ανένταχτων να υποστηριχτεί η υποψη-

φιότητα του κ. Ντεγιάννη (βουλευτή του ΠΑΣΟΚ και δικαστή της χούντας) δεν τελεσφορεί. Μια άλλη προσπάθεια πολιτών του Πειραιά να καταρτισθεί αυτόνομο ψηφοδέλτιο, που, αν μη τι άλλο θα έδινε τη δυνατότητα σε μεγάλο μέρος του λαού του Πειραιά να απεμπλακεί από τη «γοητεία» του λευκού και τους συνειδησιακούς εκβιασμούς δεν ευοδώνεται.

Έτσι, η εκλογική κατάσταση στον Πειραιά διαμορφώνεται ως εξής:

Το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ εσ. και κάποιοι παράγοντες της ΕΔΗΚ και η ΕΔΑ στηρίζουν την υποψηφιότητα του κ. Παπασπύρου. Το ΚΚΕ, πιστό στη γραμμή ρήξης προς το ΠΑΣΟΚ έχει καταρτίσει μονοκομματικό ψηφοδέλτιο.

Ο κ. Αβέρωφ χρίζει έμμεσα υποψήφιο τον πλαστικό βρυκόλακα Σκυλίτση. Υπάρχει επίσης και ο ανεξάρτητος υποψήφιος κ. Λεβέντης που στηρίζεται στον «Ολυμπιακό»...

Η κατάσταση είναι δύσκολη και επικίνδυνη. Γι' αυτό πιστεύουμε — και είναι ανάγκη — ότι ο πειραιώτικος λαός θα ψηφίσει για μια ακόμα φορά αντιφασιστικά παραβλέποντας τα όποια λάθη των δημοκρατικών δυνάμεων. Θα πρέπει όμως να κατανοηθεί ότι η δημοκρατική ψήφος-του δεν είναι επιβράβευση των προηγούμενων αλλά παραιnesη για τα μέλλοντα.

Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΟΥ ΣΚΥΛΙΤΣΗ ΞΑΝΑΖΕΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

Στις σελίδες αυτές επιχειρήσαμε να δώσουμε μια εξήγηση της επιβίωσης του «μύθου Σκυλίτση», ως αποτελεσματικού δημάρχου. Θέλουμε και πάλι να επιμεινουμε σ' αυτό το σημείο γιατί η μάχη κατά του Σκυλίτση μπορεί για όλη την Ελλάδα να βιώνεται — και να είναι — μάχη κυρίως πολιτική, για πολλούς πειραιώτες όμως είναι «μια καλύτερη επιλογή για την πόλη». Όσο λοιπόν να φαίνεται ανεξήγητο και ενοχλητικό, η υποψηφιότητα του Σκυλίτση επιβάλλει και τον τονισμό της μνήμης και κυρίως την εκθεμελίωση της «ιδεολογίας δημάρχου» την οποία διαχέει και με την τωρινή προεκλογική-του καμπάνια.

Ο κ. Σκυλίτσης εδραιώνεται κυρίως στα στρώματα εκείνα του πειραιώτικου λαού, που βρήκαν στις σκυλίτσιες φανφάρες, το πολιτιστικό-τους αντίστοιχο. Έβρισαν την πόλη να έρχεται στα μέτρα του «κοινού γούστου» να τους προσφέρει ένα επαρχιακό πανηγύρι με λούσο υψηλού κοσμοπολιτισμού.

Ο Σκυλίτσης ικανός διαφημιστής, διευθυντής της GRECA, «έπιασε» αυτό το σφυγμό και τον υπηρέτησε πιστά μέχρι τέλους. Από τα καλλιστεία, τα πλαστικά λουλούδια και τα χορευτικά νερά μέχρι τους ομαδικούς γάμους και πανηγύρια, ο Σκυλίτσης ενόρχη-τρωνε ένα θέαμα που ικανοποιούσε τις προσδοκίες του ανένταχτου μικροαστού της συμπρωτεύουσας. Ο Σκυλίτσης καθιστούσε τους πειραιώτες «μετόχους» ενός «φαντασμαγορικού» τρόπου ζωής, όπως ακριβώς διαμορφώνονταν παράλληλα από τα λαϊκά περιοδικά των αντίστοιχου τύπου και την τηλεόραση της χούντας.

Εν μέρει ο Σκυλίτσης εκπροσωπεί και τη νοσταλγία του «πρετού», καθώς ένα κομμάτι των μι-

κροαστικών μαζών, «ανεξάρτητα από τις πολιτικές-του πεποιθήσεις», πάντα τρέφει μια φασίζουσα τάση γοητείας και υποταγής στον ολοκληρωτισμό, όπου «όλα ήταν τακτοποιημένα»: οι κακοί στη φυλακή και οι καλοί να τρώνε παγωτό στην παραλία αποθαυμάζοντας τα «χορεύοντα» νερά και τους παλλόμενους γλυτούς των καλλονών...

Ας ενεργοποιήσουμε λοιπόν τη μνήμη γύρω από τη δράση του «δημάρχου» κ. Σκυλίτση.

Ο κ. Σκυλίτσης επιλέχθηκε από τη χούντα για βιτρίνα του καθεστώτος. Ετεροθαλής αδελφός του Χατζηπέτρου της ΚΥΠ, σημαίνοντος στελέχους της χούντας, αποτέλεσε, το μοχλό για μια τεράστια προβολή του έργου της χούντας στην τοπική Αυτοδιοίκηση.

Παρόλ' αυτά, τα τεράστια ποσά που διατέθηκαν, όχι μόνο δεν κατέλιπαν κάποια έργα υποδομής στο Δήμο, αλλά τον αποσύνθεσαν εντελώς και τον έχουν υποθηκεύσει μέχρι σήμερα με τεράστια χρέη, αποτέλεσμα μιας απιστευτής σπατάλης και κακοδιοίκησης.

Τι να απαριθμήσει κανείς από τη σκυλίτσική θητεία:

- Την απάνθρωπη σκαίη, περιφρονητική και χυδαία συμπεριφορά-του στο υπαλληλικό προσωπικό του δήμου; Τους εξευτελισμούς των καρναβάλων όπου οι δημοτικοί υπάλληλοι υποχρεώνονταν να «διακοσμούν» τα άρματα, «ντυμένοι» κατά τις επιταγές του δημάρχου;

- Να θυμηθεί τη συστηματική καταστροφή της ιστορικής φυσιογνωμίας του Πειραιά, με χαρακτηριστικό σημείο το γκρέμισμα του «Ρολογιού»; Να θυμηθεί την κατεδάφιση του θερινού θεάτρου Ν. Φαλήρου, ένα νεοκλασικό κομμοτέχνημα του 19ου αιώνα, έργο του Τσίλλερ;

- Την εχθρότητά-του σε κάθε έργο και δομή κοινωνικής πρόνοιας; Κατάργησε το σταθμό Α' Βοηθειών και το Τμήμα Αιμοδοσίας. Κατάργησε τη Βρεφική Στέγη, την Επαγγελματική Σχολή, τη Δημοτική Φιλαρμονική.

- Την «παράξενη» ιστορία του Εμπορικού Κέντρου, που άλλαξαν τα σχέδια-του με βέβαιη απώλεια κερδών για το Δήμο πάνω από 300.000.000 δρχ. (τιμές 1975).

- Το χρηματικό έλλειμα που κατέλιπε στο δήμο της τάξεως των 147.000.000 δρχ.

- Τη δαπάνη 63.500.000 δρχ. για εορτές και πανηγύρεις και χειρονομίες όπως το δώρο στον Παττικό (ένα γραφείο αξίας 409.311 δρχ.).

- Την εκποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δήμου για το πενιρό ποσό των 47.000.000 δρχ.

- Τα κονδύλια για λουλούδια που στέλλονταν στον Παπαδόπουλο, Παττικό, Μακαρέζο, Ιωαννίδη, Μεινάντη, Αχτή, και άλλα στελέχη της χούντας.

- Τα κονδύλια-φούμαρα, για την αγορά... «εκριζωτήρα δέντρων», «διαστρωτήρος ασφάλτου», μηχανήματα τα οποία ποτέ δεν χρησιμοποιήθηκαν, και ένας

... και με τον «αυστηρό» Λαδά. Θεός ξέρει ποια σκοπιμότητα εξυπηρετούσε η αγορά-τους.

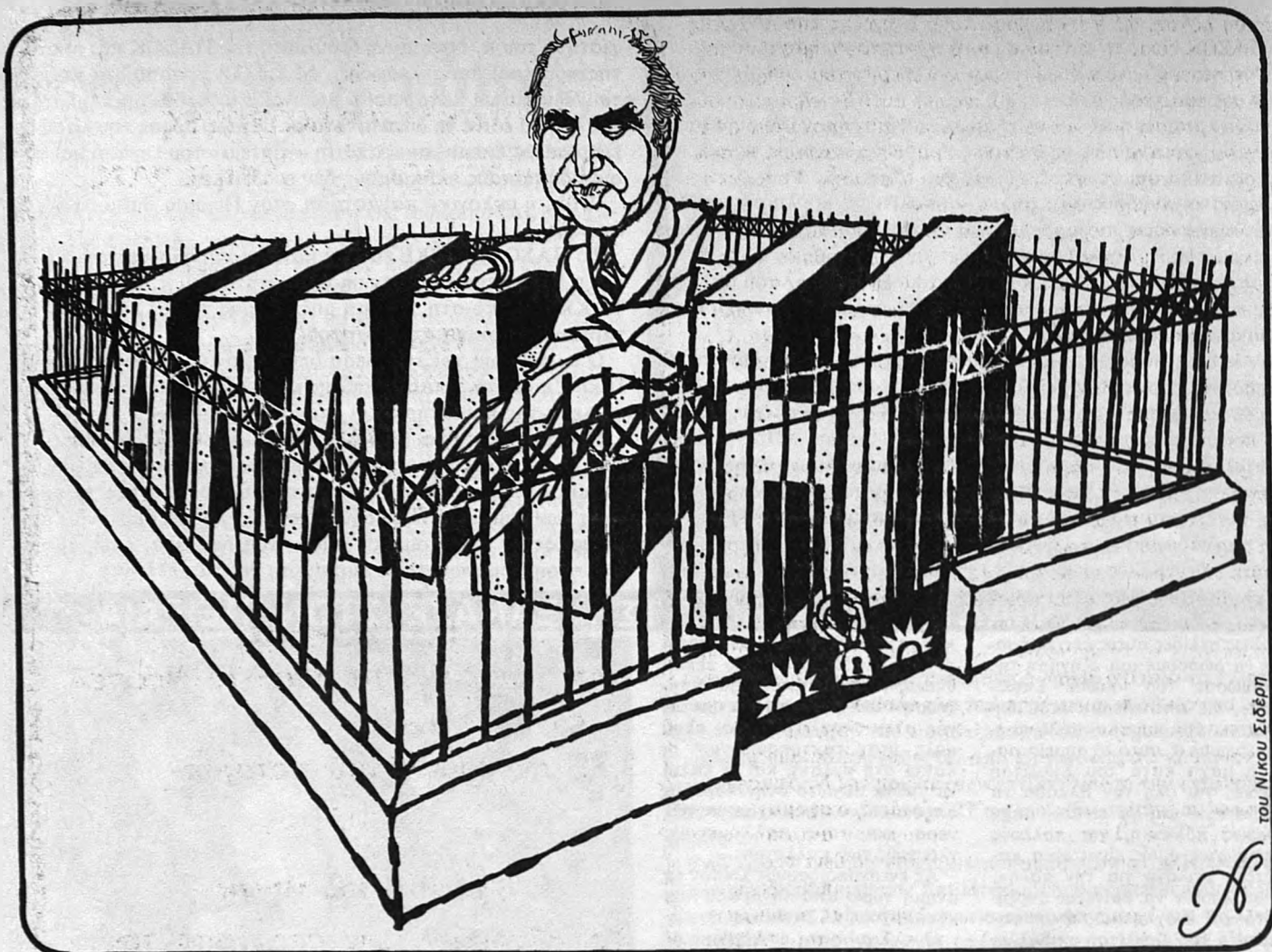
- Τις απολύσεις χωρίς αποζημίωση των εργατοτεχνικού προσωπικού.

Και άλλα ων ουκ έστι αριθμός, για την κακοδιοίκηση και την αθλιότητα του Δήμου επί Σκυλίτση («μικρή λεπτομέρεια» η κατάχρηση του ιδιαίτερου Γραμματέα-του ύψους 313.000 δρχ.).

Το πρόβλημα λοιπόν Σκυλίτση μπορεί να αντιμετωπιστεί στην πιο καθαρή βάση: σε εκείνη της πλήρους αποτυχίας-του ως δημάρχου. Και είναι για τούτο όχι απλώς τεράστια αλλά βαρύτατη η ιστορική ευθύνη της «Νέας Δημοκρατίας», που όχι μόνο υποθάλπει τη χούντα, αλλά νομιμοποιεί τη φασίζουσα βιολετέρα των πλαστικών λουλουδιών στον παράδοξο ρόλο του επιβήτορα του Πειραιά.

Είμαστε βέβαιοι ότι ο δημοκρατικός λαός του Πειραιά θα στείλει τον χουντικό βρυκόλακα εκεί που του πρέπει. Και θα στείλει στον ίδιο τόπο και τους πατρωνές-του που θα πληρώσουν βαρύτατα, τον «ελιγμό»-τους, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά η επισφράγιση του πολιτικού θανάτου-τους.

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΣΟΚ

Κριτικός λόγος και Δημοκρατία

του καθηγητή Δημήτρη Θ. Τσάτσου

*Η κρίση του κριτικού λόγου.
Πολλαπλότητα σοσιαλιστικών εκδοχών.
Ενδοκομματικός πλουραλισμός.
Η Αλλαγή του ΠΑΣΟΚ και εμείς οι άλλοι της Αλλαγής.*

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

1. Στις 18 του Οκτώβρη συμπληρώνεται ένας χρόνος κυβέρνησης του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος. Το συνόδεψε η βοή του εκλογικού θριάμβου. Αυτή η βοή μαζί με ένα σωρό θετικά βήματα το στήριξαν γερά τον πρώτο χρόνο. Έχουμε όμως πια νέα πολιτικά δεδομένα στη χώρα. Πηγάζουν από τη συνάντηση της θεωρίας της Αλλαγής με την συγκεκριμένη και αδυσώπητη πραγματικότητα. Μ' ευκαιρία τη συμπλήρωση του ενός χρόνου της Κυβέρνησης της Αλλαγής επιχειρώ μια πρώτη κριτική καταγραφή βασικών προβλημάτων της πορείας της νέας κυβέρνησης προς την εξουσία.

2. Παλιά, ως τις 18.10.81, όταν δηλαδή μας κυβερνούσαν οι «εθνικόφρονες», η κριτική της κυβερνητικής πράξης και η πιο καλόπιστη, χαρακτηριζόταν από τους ευπρεπείς εκείνης της παράταξης ως «αντιπολιτευτικό μένος». Οι χαρακτηρισμοί έ-

φταναν μάλιστα ως την εφιαλτική παράνοια της «αντεθνικής στάσης». Αυτά ευτυχώς μπαίνουν, όσο πάει και περισσότερο —μετά μάλιστα την τιμητική για το Κοινοβούλιο και την Κυβέρνηση αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης— στο τερατολογικό μουσείο της ελληνικής ιστορίας.

Όμως...

3. Όμως σήμερα και παρά το βαρυσήμαντο γεγονός της λαϊκής ετυμηγορίας της 18.10.81 ακούγεται κάπου κάπου το ερώτημα: Συμβιβάζεται από τη μια να λες πως η Αλλαγή που εγκρίθηκε στις 18.10.1981 έχει αφετηριακή σημασία, πως αυτή η Κυβέρνηση πρέπει να στηριχτεί από όλες τις προοδευτικές δυνάμεις ώστε να γίνει και εξουσία, και από την άλλη να προτείνεις κριτική ανάλυση του έργου της; Το ερώτημα αυτό δημιουργεί επιζήμιες αναστολές για την υπόθεση της Αλλαγής. Ο

κριτικός λόγος, ως μορφή μαχητικής στήριξης της Αλλαγής του ΠΑΣΟΚ είναι το κεντρικό, το μεγάλο πρόβλημα που πρέπει ν' αρχίσει ν' απασχολεί, τόσο το κυβερνητικό κίνημα όσο και όλους εμάς τους άλλους. Το κείμενο αυτό δεν γράφεται ούτε για να ερεθίσει ούτε για να εξοργίσει. Ταυτόχρονα όμως δεν επιλέγεται και η σιωπή ως μέθοδος «καλής γειτονίας». Η σιωπή γύρω από κάποιες αλήθειες πρέπει να σπάσει. Έστω κι αν πρόκειται να αγγιχτούν τα όποια ταμπού.

4. Η Πολιτεία μας περνά την πιο κρίσιμη δοκιμασία της μετά από εκείνη της μεταπολίτευσης του 1974. Δομήθηκε η Πολιτεία μας τότε από πλειοψηφία πολιτικών δυνάμεων, που θεωρούσε πως η νομιμότητα ταυτίζεται με τη διατήρηση εκείνου μόνο του συσχετισμού δυνάμεων. Όσοι στο χώρο εκείνο αποτόλμησαν άλλους δρόμους (ήπιο κλίμα, φιλοκοινοβουλευτισμό, επικοδομητική αποδοχή του εκλογικού αποτελέσματος της 18.10.81 κτλ.) δυστυχώς κρίθηκαν «αδύνατοι» και —ελπίζω μόνο πρόσκαιρα— αποδυναμώθηκαν.

5. Πολλοί ιστορικοί παράγοντες οδήγησαν στο αφερητηριακό γεγονός της 18.10.1981: Χαρισματική ηγεσία, καλή οργάνωση, χρεοκοπία της Δεξιάς αλλά και κάτι άλλο ακόμη: Η δημιουργία αποκάλυψη της πραγματικής φυσιολογίας του λεγόμενου τότε «Κέντρου», μέσα από τις ελάχιστες δικές του προοδευτικές δυνάμεις και με μια διαδικασία που για όσους την άντεξαν ως το τέλος ήταν επώδυνη. Αρχίζει με την δική μου διαγραφή από εκείνο το κεντρώο κόμμα επειδή πρώτος δημόσια υποστήριξα —και όχι δίχως πανελλήνια ανταπόκριση— το τέλος της ιστορικής του ύπαρξης και ολοκληρώνεται, καθυστερημένα βέβαια, με την ίδρυση της «Σοσιαλιστικής Πρωτοβουλίας» και τελικά της «Συμμαχίας». Η ιστορική δικαίωση της «ανταρσίας» μου εκείνης υπήρξε η διεύρυνση της Ν. Δημοκρατίας από εκείνους που ύβριζαν τις Ν. Δυνάμεις, ο σχηματισμός του ΚΟΔΗΣΟ με αξιότατα στελέχη χωρίς την ανταπόκριση που άξιζαν, και, παρά την βαθιά τίμια προσπάθεια του Ι. Ζιγδη, η αποδυνάμωση του κορμού. Παρά την περίπου ηθελημένη αποτυχία της Πρωτοβουλίας και της Συμμαχίας, η συμβολή αυτών των διαδικασιών στην άνοδο της Αλλαγής του ΠΑΣΟΚ υπήρξε αποφασιστική αλλά αποσιωπήθηκε σκόπιμα. Κρίμα, γιατί αν εκείνοι οι αγώνες των Ν. Δυνάμεων είχαν αναλυθεί και αξιολογηθεί, με τον «κίνδυνο» βέβαια να δικαιωθούν σειρά ανθρώπων και ενεργειών, οι πρόσφατες αποπροσανατολικές συζητήσεις για «νέο κεντροδεξιό σχήμα» που θα θελήσει να ανακόψει την πορεία προς την Αλλαγή θα πρόσκρουαν από την πρώτη στιγμή σε μια πληροφορημένη και πιο συνειδητή κοινή γνώμη. Η αποσιώπηση, που σημαίνει βέβαια παραποίηση της ιστορίας, είναι, με το μέσο της πολιτικής ισχύς, εφικτή. Τελικά όμως πληρώνεται ακριβά.

6. Από τις 18.10.81 μια συμμαχία γνωστών μηχανισμών, η πολιτική αντίδραση, το κατεστημένο της πνευματικής αρτηριοσκλήρωσης, το μεγαλύτερο μέρος του κρατικού μηχανισμού αλλά και ο υπόκοσμος, τα οργανωμένα οικονομικά συμφέροντα κ.ά, αγωνίζονται με στόχο, αυτή η Αλλαγή να μη μετασχηματιστεί από κυβέρνηση σε εξουσία. Οι δυνάμεις αυτές θέλουν μια Πολιτεία που να εξασφαλίζει τη δική τους κυριαρχία. Την ήθελαν από τις πρώτες μέρες του 1974 «Δημοκρατία υπό αίρεση». Τα όσα σήμερα λέγονται από ένα σκέλος της Ν. Δημοκρατίας καθώς και η στάση της στις δημοτικές εκλογές στον Πειραιά επιβεβαιώνουν τα παραπάνω.

7. Η έκβαση της ιστορικής σύγκρουσης δημοκρατικών και παρακοινωνικών δυνάμεων θα κρίνει, αν η Πολιτεία και το Σύνταγμα του 1975 αντέχουν στην αξίωση της ιστορίας να καθορίζεται και να μην καθορίζεται. Σύμφωνα με το εκλογικό αποτέλεσμα της 18.10.81 κύριος αγωνιστικός φορέας αυτής της σύγκρουσης από τη μεριά της Δημοκρατίας (που σημαίνει και του Σοσιαλισμού) έγινε ο Ανδρέας Παπανδρέου με το Κίνημά του. Η φύση όμως αυτής της ιστορικής σύγκρουσης μεταξύ Δημοκρα-

©

Αποκλειστικότητες Φθινόπωρο — Χειμώνας

Πέτερ Χάντκε

Δύο άριστουργήματα

1. Σύντομο γράμμα για ένα μακρύ αποχαιρετισμό
2. Η αργή επιστροφή

Β.Σ. Ναϊπούλ

Υποψήφιος για το βραβείο Νόμπελ

1. Οι αντάρτες
2. Στην καμπή του ποταμού

Κόλετ Ντόουλινγκ

Το σύνδρομο της σταχτοπούτας

*ο φόβος της γυναίκας μπροστά
στην ανεξαρτησία*

Μ. Κατιέ

Τί είπε πραγματικά ο Ράιχ

Φράνσις Γομίκς

*Ο εσωτερικός κόσμος της
παιδικής ηλικίας*

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 36 18 457

τίας και παρακοινωνικών δυνάμεων είναι ταξική και υπερκομματική. Από αυτή κρίνεται, αν η ελληνική Πολιτεία είναι όχι μόνο δικιά τους αλλά και δικιά μας. Η επιχειρούμενη σήμερα Αλλαγή είναι έτσι κοινή υπόθεση όλων εκείνων, που συμφωνούν, πως η Δημοκρατία είναι προϋπόθεση του Σοσιαλισμού όσο ακριβώς και ο Σοσιαλισμός είναι προϋπόθεση της Δημοκρατίας.

8. Μπροστά μας λοιπόν δεν έχουμε μόνο την επιδίωξη μιας συνθησμένης κυβερνητικής μεταβολής. Η Δεξιά είχε γίνει Κράτος και παραμένει ακόμα Κράτος. Οι διοικητικοί μηχανισμοί δεν προσαρμόζονται στη βούληση της νέας κυβέρνησης. Παίρνουν ακόμα και από άλλους οδηγίες. Γι' αυτό μπροστά μας έχουμε ως στόχο τον ουσιαστικό μετασχηματισμό όχι μόνο της πολιτικής αλλά της ίδιας της Πολιτείας. Γύρω από του *τι Πολιτεία θέλουμε*, γίνεται σήμερα η μάχη δημοκρατικών και παρακοινωνικών δυνάμεων. Από αυτό προκύπτει, ότι η μάχη της Αλλαγής χρειάζεται από τη φύση της τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών δυνάμεων ή φορέων αλλά και όλων των πολιτών που αφορά αυτός ο μετασχηματισμός.

9. Κι όμως από το κυβερνητικό κίνημα δεν λείπει μια *ψυχολογία αποκλειστικής νομιμοποίησης* (τολμώ να πω ψυχολογία ιδιοκτησίας) στον αγώνα για την Αλλαγή. Εξηγείται. Το πρόκλεσε το λεφούσι των εκτός Κινήματος τυχολογικών που «εν μια νυκτί», έπαψαν να φωνάζουν «κάτω» και φώναζαν «ζήτω το ΠΑΣΟΚ». Σωστά λοιπόν αμύνεται το κυβερνητικό κίνημα κατά των καθυστερημένων του εραστών, παλαιών συνήθως υβριστών του, που ζητούν «έπαλξη» —δηλαδή ρόλο, ή θεσούλα ή και θεσάρα— για να «πολεμήσουν» και αυτοί για την Αλλαγή (ή μήπως και εναντίον-της;).

10. Στη πολιτική όμως οι ρόλοι ορίζονται από την ιστορική λογική. Ούτε παραχωρούνται «σε φίλους», ούτε αφαιρούνται απ'όσους λειτουργούν σωστά ούτε τέλος διεκδικούνται ιδιωτικά. Όποιος δεν προσαρμόζεται προς αυτή τη λογική, ως κυβέρνηση αποτυγχάνει και ως ζητούλας γελοιοποιείται. Έτσι, η διαχείριση της μάχης σε κυβερνητικό επίπεδο ανήκει βέβαια αποκλειστικά στους εντολοδόχους της 18.10.81. Όχι μόνο ως τιμή και προνόμιο αλλά και ως ευθύνη. Άλλο όμως η διαχείριση της κυβερνητικής μάχης από τις κυβερνητικές και πολιτικο-διοικητικές θέσεις κι άλλο η γενική κοινωνική κινητοποίηση με τη συμμετοχή του καθένα από και με τη φυσική του θέση στο δημόσιο χώρο, στην επιστήμη, στο συνδικαλισμό, στη δημοσιογραφία κ.ά. με στόχο, την συγκεκριμενοποίηση και υλοποίηση

της Αλλαγής. Στο μέτρο που η έκβαση της μάχης δεν κρίνει μόνο και κύρια την τύχη της κυβέρνησης της Αλλαγής αλλά όλη την υπόθεση της Αλλαγής, το ψυχολογικά εύκολο αυτό αίτημα αποκλειστικότητας, δεν είναι εύλογο να αφορά το αίτημα της Αλλαγής ως αίτημα γενικότερης συμμετοχής στην ευθύνη της. Αυτή τη γενικότερη ενεργοποίηση όσων θέλουν και μπορούν, από τη θέση που έχουν στο δημόσιο χώρο, κανείς δεν νομιμοποιείται να αποτρέψει ή και απλά να απογοητεύσει. Τα όσα διακυβεύονται σήμερα απαιτούν, αντίθετα, *συσπείρωση όλων των συγγενών εκδοχών για την Αλλαγή*. Αυτό όμως —κι εδώ φτάνω στο επίκεντρο της θεματικής μου— προϋποθέτει και τον *κριτικό λόγο* όσων θέλουν και μπορούν να τον διατυπώσουν, μη μετέχοντας ούτε σε δουλοπρέπειες, ούτε στη λάσπη, και διακινδυνεύοντας να ενοχλήσουν όσους ισχυρούς πιστεύουν ακόμα στην αποκλειστικότητά τους ή και στην πολιτική τους ιδιοκτησία. Αυτός ο κριτικός λόγος συνειδητοποιεί τον πολίτη, εθίζει την κοινή γνώμη σε πιο σωστές ερμηνείες των γεγονότων, εξασφαλίζει στους πολλούς την δυνατότητα να ξεχωρίζουν το πολιτικό «*δήθεν*» από το πολιτικό «*πράγματι*». Αυτός ο κριτικός λόγος θα βοηθήσει στη διάσωση του νοήματος της Αλλαγής, συμβάλλοντας στη συγκεκριμενοποίησή του. Συμβάλλοντας τελικά στην *άρση των οποίων ασαφειών απόκτησε η Αλλαγή του ΠΑΣΟΚ στην συνάντησή της με την πραγματικότητα*.

11. Αυτός ο κριτικός διάλογος δεν βοηθά τη Δεξιά. Αντίθετα την απογοητώνει. Η λογική των πραγμάτων είναι *δημόσια υπόθεση*. Η προβολή της βοηθά αποφασιστικά τον φορέα της κυβερνητικής ευθύνης, όταν ο φορέας όπως συμβαίνει σήμερα, βασιζέται στην φιλοσοφία του και την πρακτική του στη συμμετοχή των πολλών στο πολιτειακό γίγνεσθαι. Όσο άλλωστε η φύση ενός κινήματος είναι συγκεντρωτική, όσο ακόμη το κίνημα στερείται της κριτικής υποδομής ενός δημόσιου και ανοιχτού για όλες τις εσωκομματικές τάσεις Συνεδρίου, όσο η από τα μέσα κριτική δεν έχει ακόμα κατά τρόπο ορατό και δημόσιο νομιμοποιηθεί, τόσο ο *συμμαχικός και εποικοδομητικός κριτικός λόγος* των εκτός του κινήματος προοδευτικών δυνάμεων, όχι μόνο δεν αποτελεί υπονόμευση αλλά *στηρίξη του κυβερνητικού έργου*. Η Αλλαγή του ΠΑΣΟΚ χρειάζεται συγκεκριμενοποίηση και ζύμωση, τώρα που, υλοποιούμενη σε πολιτική πρακτική, δείχνει ποιούς τελικά πονά, και ποιούς τελικά δεν πονά. Τώρα που δείχνει και τα προβλήματα που προέκυψαν από τις διαφορές του προεκλογικού συμβολισμού από τις αντικειμενικές μετεκλογικές πραγματικότητες.

Η ΑΠΟΤΕΛΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Κι όμως ο αναγκαίος αυτός προοδευτικός κριτικός λόγος είναι χαμηλόφωνος και σποραδικός. Είναι κύρια φοβισμένος, σαν να ήταν λόγος ένοχος. Ο φόβος τυχόν ενίσχυσης της Δεξιάς —*πρόφαση* εν αμαρτίαις— λειτουργήσε ως σύνθημα κατά της εποικοδομητικής κριτικής ανάλυσης του κυβερνητικού έργου. Κι όπου ο λόγος αυτός στη μορφή της προοδευτικής αντιπολίτευσης υπάρχει, δεν βλέπει πάντα την ανάγκη της *στήριξης του κυβερνητικού έργου και με κριτική ενθάρρυνση*. Αλλά και από τη μεριά της κυβέρνησης, σε εποχή μάλιστα με άνετη προοδευτική κοινοβουλευτική πλειοψηφία, δεν είναι δεδομένο, ενώ θα έπρεπε να ήταν, πως η υπεύθυνη, αδιάκοπη και εποικοδομητική κριτική ανάλυση της επιχειρούμενης σοσιαλιστικής πορείας αποτελεί την καθημερινή τροφή των πολιτικών διαδικασιών. Η πολιτική δεν βοηθιέται με ταμπού, αλλά με διαδικασίες συνειδητοποίησης. Με άλλα λόγια, την πολιτική στηρίζει το επιχείρημα και όχι το σύνθημα. Ασφαλώς βλέπει η κυβέρνηση και το πρόβλημα της ποιότητας της κυβερνητικής δουλειάς. Μπαίνει αδυσώπητα και υπαρκτικά. Οι επιλογές προσώπων και λύσεων είναι αυτονόητα εσωτερικό της θέμα. Ο δημόσιος κριτικός λόγος όμως ίσως λειτουργήσει και ως δοκι-

μασία των επιλογών της στην κοινή γνώμη. Αντίθετα, με ψιθυρισμούς ούτε προστίθεται κύρος από ανερχόμενα ούτε αφαιρείται κύρος από απερχόμενα πρόσωπα, αλλά διαβρώνεται και σπληνώνεται από μέσα άξιο πολιτικό δυναμικό. Η πρακτική αυτή, όπου επικρατεί, λειτουργεί αποτελεσματικότερα από τη διάβρωση που επιχειρεί η Δεξιά.

2. Η Δεξιά πρέπει να καταγράψει στις επιτυχίες της μια αναστολή της προοδευτικής κριτικής προς την εξουσία, ενισχύοντας τα *αισθήματα ενοχής* που προκαλούνται, σε όποιον φίλο της Αλλαγής δεν θριαμβολογεί. Αυτό, τελικά, λειτουργεί μυθοποιητικά για την εξουσία και ρίχνει πάνω στον οποιοδήποτε κριτή της κυβερνητικής πράξης τη σκιά του «*υπόπτου*». Έτσι κατάντησε να θεωρούνται ως μόνες θεμιτές ιδεολογικά ανεπιληπτης πολιτικής συμπεριφοράς: ο θορυβώδης ή πυχταίος *πανηγυρισμός*, η *κατάφαση* ή *τουλάχιστον η σιωπή*. Αυτό όμως αποδυναμώνει νοηματικά και πρακτικά την Αλλαγή του ΠΑΣΟΚ, όπως θα αποδυναμώνει οποιαδήποτε άλλη σοσιαλιστική εκδοχή για την Αλλαγή.

3. Την κριτική αυτή δεν την αντικαθιστά βέβαια η δεξιά κριτική. Η «*κριτική*» από τη Δεξιά δεν αγγίζει την προοδευτική λογι-

κή αφού βρίσκεται, ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό, έξω από τον πολιτικό λόγο. Και όποιος βρίσκεται έξω από τον πολιτικό λόγο δεν μπορεί να αρθρώσει ούτε τον πολιτικό αντίλογο. Λόγος και Αντίλογος είναι εκφάνσεις της ίδιας ποιοτικής κατηγορίας. Οι λίγες θετικές εξαιρέσεις στον τομέα αυτό δεν μεταβάλλουν φυσικά τα δεδομένα.

4. Στην έννοια του κριτικού λόγου και βέβαια δεν εμπίπτει η *υποπτη κριτική*, ακόμα κι αν περιέχει σωστά στοιχεία. Γιατί, προερχόμενη από τους πριν λίγα λεφτά της ώρας ενθουσιασμένους, αποσυνδέεται από τη λογική που έκφραζε η πολιτική τους πράξη. Εδώ δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα πειστικότητας και υποψίες ιδιοτελείας.

5. Η κριτική από άλλες *κομματικές δυνάμεις* του προοδευτικού και αριστερού χώρου λειτουργεί θετικά, εκτός αν αξιώνει το ανέφικτο για να επιδείξει μια ιδεολογική συνέπεια, εφικτή

μόνο όσο δεν καλείται να *δοκιμαστεί στην πολιτική πράξη*.

6. Το *πολιτικό κόστος* από την υπολειτουργία του κριτικού λόγου είναι ολοφάνερο. Οι όποιες δυσλειτουργίες της σημερινής κυβέρνησης προκαλούν μέσα στο κοινωνικό χώρο άκριτες και χονδροειδείς αντιδράσεις έτσι *όπως ακριβώς τις θέλει η Δεξιά*. Αυτό δεν αποτρέπεται ούτε από την τηλεόραση έστω κι αν καμιά φορά λειτουργεί ως σταθμός πολιτικών πρώτων βοηθειών προς την κυβέρνηση. Διαφορετικές, πιο διαφοροποιημένες και εποικοδομητικές θα ήταν οι αντιδράσεις στην κυβερνητική πράξη, αν τον κύριο λόγο στη δημιουργία της κοινής γνώμης θα είχε ένας ελεύθερος από «ενοχές» προοδευτικός κριτικός λόγος. Ένας λόγος που, με την ποιότητά του, θα εκτόπιζε την ακροαματικότητα της Δεξιάς υπονόμησης και θα φωτίζε καθολικότερα την κυβερνητική πορεία προς την Αλλαγή, στήριζοντάς την με επιχειρήματα αλλά και με άλλες προτάσεις.

ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΟΧΩΝ

1. Υπάρχει ασάφεια γύρω από το θέμα, ποιά *περιθώρια αφήνει ο πλουραλιστικός χαρακτήρας του πολιτεύματός μας*.

2. Το Σύνταγμά μας, εκφράζοντας και επικυρώνοντας τους μεταδικτατορικούς συσχετισμούς των πολιτικών δυνάμεων, θεσπίζει την αρχή της *λαϊκής κυριαρχίας*. Η υλοποίηση αυτής της αρχής είναι πολυδιάστατη. Από αυτήν προκύπτει, ανάμεσα σε πολλά άλλα, ότι *απαγορεύεται η υποχρεωτικότητα μιας ιδεολογίας ή μιας πολιτικής*. Πρόκειται για την *ιδεολογική και πολιτική πολλαπλότητα*.

3. Ο πλουραλισμός, δηλαδή η πολλαπλότητα αυτή, είναι τμήμα της λογικής της λαϊκής κυριαρχίας. Το νόημα και η έκταση του πλουραλισμού καθορίζονται έτσι από το νόημα της λαϊκής κυριαρχίας. Άρα ο πλουραλισμός δεν μπορεί να περιλαμβάνει στο νόημά του την εκδοχή κατάλυσης της λαϊκής κυριαρχίας. Αυτός είναι ένας πρώτος περιορισμός του πλουραλισμού. Είναι έτσι *πλουραλισμός δημοκρατικών εκδοχών*.

4. Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας είναι μεν περιεχόμενο του συνταγματικού μας κειμένου, *δεν είναι όμως κατασκευάσμα νομικό*. Είναι δημιούργημα της Ιστορίας. Από αυτήν και *καθορίζεται και ανανεώνεται το νόημά της*. Η λαϊκή κυριαρχία λοιπόν έχει ένα ιστορικά *εξελισσόμενο νόημα*. Ως αξίωση αυτοκαθορισμού της κοινωνίας έχει απομακρυνθεί σήμερα από τον αμυντικό της χαρακτήρα, που είχε την εποχή που έδυε η μοναρχία. Το εργατικό κίνημα και η επιστημονική ανάλυση και αποκάλυψη των νομικοπολιτικών του συνεπειών έδειξαν πως η Ιστορία συμπλήρωσε το νόημα της λαϊκής κυριαρχίας προς την κατεύθυνση της αξίωσης για πιο καθοριστική συμμετοχή των μελών της κοινωνίας στο πολιτικό γίγνεσθαι) Έτσι η αρχή

της λαϊκής κυριαρχίας απόκτησε και την *οικονομική της διάσταση* και διαμορφώθηκε σε αρχή που να διασφαλίζει το μηχανισμό διεκδίκησης *όλο και περισσότερης κοινωνικής δικαιοσύνης*. Έτσι νοούμενη η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας καθορίζει και τη λειτουργία της αρχής του πλουραλισμού. Η πολλαπλότητα δημοκρατικών ιδεολογικών και πολιτικών εκδοχών νομιμοποιεί την εξουσία και υλοποιεί τη Δημοκρατία τόσο περισσότερο όσο ανταποκρίνεται στο εκάστοτε ιστορικά κατακτημένο νόημα της λαϊκής κυριαρχίας. Υπό την έννοια αυτή πλουραλισμός είναι η *πολλαπλότητα σοσιαλιστικών εκδοχών*.

5. Η διαπίστωση αυτή σημαίνει όχι μόνο την δυνατότητα *αλλά και την αναγκαιότητα περισσότερων* σοσιαλιστικών εκδοχών. Διαφορετικά η ζωή της Δημοκρατίας και η ατελείωτη πορεία προς ένα συνεχώς ανανεούμενο Σοσιαλισμό *θα διαρκέσει όσο θα υπάρχει το ένα και μόνο Κίνημα*. Απ' εδω προκύπτουν βαρύτατες υποχρεώσεις των αριστερών δυνάμεων για μια πειστική συγκρότηση της δικής τους (εφικτής όμως) εκδοχής για Σοσιαλισμό με Δημοκρατία. Μίας εκδοχής ικανής, όχι μόνο για αυτοτελή πορεία αλλά και για *συμμαχίες* που ίσως αποβούν σύντομα *εθνικά αναγκαίες*.

6. Ο πλουραλισμός λειτουργεί πρακτικά μόνο μέσα από *εναλλακτικές πολιτικές λύσεις*. Τη στιγμή αυτή τέτοιες λύσεις δεν υπάρχουν. Γι' αυτό σήμερα η επιτυχία του κυβερνητικού έργου δεν είναι θέμα πολιτικό αλλά θέμα πολιτειακό. Υπάρχει και γι' αυτό χρέος συνδρομής και στήριξης. Η έλλειψη εναλλακτικών λύσεων καθιστά τον εποικοδομητικό κριτικό λόγο, όταν μάλιστα προτείνει και λύσεις, ίσως άχαρο πάντως όμως βασικό τρόπο στήριξης της Αλλαγής του ΠΑΣΟΚ.

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΩΣ ΧΩΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΥ

1. Από τη μεταπολίτευση ως σήμερα τα πολιτικά κόμματα με κοινοβουλευτική εκπροσώπηση λιγοστεύουν. Αυτό οφείλεται κύρια:

α. Στο εκλογικό σύστημα, που προωθεί σύστημα τριών κομμάτων.

β. Στην έλλειψη προσωπικοτήτων με χαρισματικές ιδιότητες, όπως είναι οι Κ. Καραμανλής, Α. Παπανδρέου και Λ. Κύρκος, γιατί τα Κόμματα στη Ελλάδα —εκτός από τα κομμουνιστικά— *σχηματίζονται γύρω από πρόσωπα, όχι γύρω από πολιτικά σκεπτικά*.

γ. Στις επιλογές του Τύπου και της τηλεόρασης που αποσιωπούν, όσο μπορούν, τις φωνές που θα μπορούσαν να πείσουν περισσότερο από ό,τι είναι στους κυρίαρχους μηχανισμούς επιθυμητό.

2. Ο μικρός αριθμός ουσιαστικά υπαρκτών πολιτικών κομμάτων βάζει ένα μεγάλο θέμα λειτουργίας της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας και του πλουραλισμού. Το πρόβλημα βγαίνει ανάγλυφο από τους παρακάτω απλούς συλλογισμούς:

α. Σήμερα ο κύριος χώρος, όπου η δράση του πολιτικά ενεργοποιημένου πολίτη μπορεί τελικά να έχει *πολιτικό αποτέλεσμα*, είναι το *πολιτικό κόμμα*. Όχι βέβαια ο μόνος. Υπάρχουν και άλλες, όπως ο συνδικαλισμός. Και αυτός όμως είναι υποταγμένος στα ισχυρά πολιτικά κόμματα. Έξω από το κόμμα και αποκλεισμένος από Τύπο και τηλεόραση η φωνή σου δεν φτάνει ούτε στα αυτιά του διπλανού σου.

β. Ο αριθμός των υπαρκτών πολιτικών κομμάτων δεν εκφράζει όλο το εύρος των γόνιμων διαφοροποιήσεων μέσα στο δημοκρατικό και σοσιαλιστικό μας πλουραλισμό. Οι περισσότεροι εκλογείς επιλέγουν κατ'ανάγκη το *πλησιέστερο* και όχι το *ταυτόσημο* προς την ιδεολογία τους σχήμα και το ψηφίζουν ή μάχονται ως μέλη του για την επικράτησή του.

γ. Από την ώρα που δεχόμαστε, ότι τα υπαρκτά πολιτικά κόμματα είναι πολύ λίγα για να εκφράσουν έστω και μέρος των υπαρκτών ιδεολογικοπολιτικών διαφοροποιήσεων που υπάρχουν στο κοινωνικό φάσμα δεχόμαστε πως ο πλουραλισμός, ως *αναγκαία συνέπεια* της συνταγματικής επιταγής για λαϊκή

κυριαρχία και υπαρκτός όρος για τη λειτουργία της Δημοκρατίας, πρέπει να μπορεί να εκφραστεί μέσα σε κάθε κόμμα. Αφού μέλη και εκλογείς εκφράζουν *φάσμα συγγενών* ιδεολογικοπολιτικών τάσεων, η εσωτερική δομή των κομμάτων πρέπει, ανταποκρινόμενη στην πραγματικότητα αυτή, να επιτρέπει την έκφραση αυτού του φάσματος. Κόμματα που στηρίζονται στη μεγάλη πλειοψηφία των λαϊκών δυνάμεων θα έπρεπε να στηρίζουν θεσμικά ορατά και δημόσια τον *ενδοκομματικό κριτικό λόγο*. Όπως η ενότητα και η αντοχή της Πολιτείας δεν κινδυνεύουν από την Δημοκρατία έτσι και τα Κόμματα του προοδευτικού χώρου θα έπρεπε να στηρίζουν τη συνοχή τους, θεσμοποιώντας προκαλώντας και κάνοντας ορατό τον *εσωκομματικό κριτικό λόγο*.

3. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί, πως η κατάργηση του σταυρού προτίμησης αποτελεί ιστορικό βήμα. Ο βουλευ-

ΕΛΠΙΔΕΣ

1. Η σημερινή εξουσία είναι σε θέση, με αποφασιστικά βήματα, να μειώσει την υπολειτουργία της Δημοκρατίας. Στις 18.10.81 το ΠΑΣΟΚ παράλαβε μια Πολιτεία με την *πολιτική εκτοπισμένη από τη ζωή της πολιτείας*. Στη θέση της πολιτικής: η αγορά, η εξαγορά, η αυθαιρεσία της δύναμης, της δημόσιας ή και της ιδιωτικής, το εμπόριο της λάσπης, το κάθε είδους «νταϊλίκι». Θυμόμαστε την εφιαλτική εκείνη Παρασκευή της 16.10.81 με την εκφραστική επωδό: «Κουμμούνια θα σας κάναμε σαπούνια»;

2. Η αποκατάσταση της πολιτικής όμως δεν επέρχεται με μόνο το βαρυσήμαντο αποτέλεσμα της 18.10.81. Αυτό το αποτέλεσμα δημιουργεί όμως, αν αξιοποιηθεί, επάλξεις και δυνατότητες για την αποκατάσταση της πολιτικής, την επιστροφή του επιχειρήματος από την εξορία στο χώρο του, τον περιορισμό της παραλειτουργίας του συνθήματος, τον εκτοπισμό του φασισμού στην παρανομία και πιο γενικά την μείωση του ετεροκαθορισμού μας και την ενίσχυση του αυτοκαθορισμού μας.

3. Γι' αυτό, για μας, τους έξω από το ΠΑΣΟΚ πολίτες, δύναμεις ή φορείς που έχουμε μια *διαφοροποιημένη αλλά παράλληλη εκδοχή για Αλλαγή*, η Ιστορία δεν αφήνει περιθώριο για κοκεταρίες λεπτολογιών, αποχής ή αδιαφορίας αλλά επιβάλλει όσο κρατάει η σύγκρουση της Δημοκρατίας με τις παρακοινωνικές δυνάμεις *αδυσώπητη στήριξη του κυβερνητικού έργου*. Το όραμα μιας Πολιτείας, όπου κυβέρνηση και αντιπολίτευση θα είναι δύο σοσιαλιστικές εκδοχές θέλει αγώνες πολλούς για να γίνει κάποτε πραγματικότητα. Η στήριξη πρέπει να είναι έμπρακτη προσφορά στον ανεξάρτητο από την κυβέρνηση φυσικό χώρο λειτουργίας του καθένα μας. Μια προσφορά όμως, που θα δίνεται με την *πολύτιμη συνοδεία του κριτικού λόγου (ή αντίλογου)*. Ο κριτικός αυτός λόγος θα στεριώσει ακόμα περισσότερο τη σχέση του κυβερνητικού φορέα με την κοινωνία, όχι στη βάση του εύκολα διαλυόμενου *μύθου*, αλλά στη βάση της *γνώσης*. Το μόνιμο χειροκρότημα και το συνηθισμένο πρό-

της θα πάψει να είναι ο διαμεσολαβητής μεταξύ πολίτη και διοίκησης. Οι εκλογείς θα πάνουν να είναι πελάτες και θα γίνουν πολίτες. Το ιστορικό αυτό βήμα όμως χωρίς πλήρη, ίσως και νομική κατοχύρωση *δημοκρατικών εσωκομματικών διαδικασιών* κινδυνεύει να λειτουργήσει αντίστροφα και πάντως θα προσκρούσει κραυγαλέα στο Σύνταγμα, *οδηγώντας ίσως τις βουλευτικές εκλογές σε ακυρότητα*.

4. Και από αυτή την πλευρά, η Δημοκρατία μας χρειάζεται πολλή δουλειά. Δεκάδες χρόνια η συντήρηση διαπαιδαγώγησε το λαό να κινείται μέσα σε μια πολιτική μυθολογία για να μη συνειδοτοποιεί το συμβαίνον. Αλλά όχι μόνο η Δεξιά. Και στα κεντρώα σχήματα, που ήταν στηριγμένα στον παλαιοκομματισμό και στον παραγοντισμό, ο μύθος συντηρήθηκε ως μόνιμο στοιχείο της πολιτικής-μας ζωής.

σφατα οθωμανικό «μάλιστα αφέντη» πρέπει να βάζει σε υποψία. Ο κριτικός λόγος, ακόμα και ως προσωπική στάση, πολλές φορές επώδυνη και για τις δύο πλευρές, *πρέπει να γεννά εμπιστοσύνη*.

4. Ένα από τα άπειρα παραδείγματα: Η κυβέρνηση και η πλειοψηφία της Βουλής, δηλαδή το κυβερνητικό Κίνημα πέτυχε μόνο του τη σύνταξη και την ψήφιση του νέου νόμου-πλαίσιο για τα ΑΕΙ. Για την υλοποίησή του όμως είναι φυσικό να μην αρκούν —και φάνηκε πως δεν αρκούν— ο μηχανισμός και τα μέλη του κυβερνητικού Κινήματος. Είδαμε πρόσφατα, τι μαυρίλα ζωντάνεψε και συσπειρώθηκε. Χρειάζεται γι' αυτό άμεση συσπείρωση όλων των δημοκρατικών πανεπιστημιακών δυνάμεων για την *υλοποίηση* του νέου θεσμικού πλαισίου. Η παρουσία και η προσφορά όλων μας στην προσπάθεια αυτή πρέπει να είναι δεδομένη. Βοηθάει όμως τότε και μόνο αποφασιστικά, όταν είναι και *κριτική προσφορά*. Εδώ υπάρχουν πολύ θετικά δείγματα και από τις δύο πλευρές. Ακόμη πιο άμεση επιβεβαίωση οι θετικές συμμαχίες για τις δημοτικές εκλογές.

5. Η πολιτική, όταν θέλει να έχει τη διάσταση και την ποιότητα της *δημόσιας ευθύνης*, κατά κανόνα συγκρούεται με αυτό που λέμε *ιδιωτική επιθυμία*. Κατά τούτο η πολιτική ή είναι συνήθως πράξη επώδυνη ή τελικά δεν είναι δημόσια πράξη. Σε μια συμμαχία, που βασίζεται στον αμοιβαίο βέβαια κριτικό λόγο οι αγωνιστικοί ρόλοι είναι —το επαναλαμβάνω— καθορισμένοι από την ιστορική πραγματικότητα και δεν επιδέχονται διαπραγμάτευση. Έτσι, η εντολή για τη διαχείριση του κυβερνητικού μηχανισμού ανήκει αποκλειστικά στο πολιτικό κίνημα που έλαβε την εντολή στις 18.10.81. Η υπόθεση της Αλλαγής όμως, έστω της συγκεκριμένης Αλλαγής του ΠΑΣΟΚ, ψήφισε όμως το 49% του ελληνικού λαού την ημέρα εκείνη, είναι μεν έργο του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος, δεν είναι όμως ιδιοκτησία κανενός και υπόθεση όλων μας.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

εφημερίδα

του Κ.Ο. του Κ.Κ.Ε.(μ-λ)

ΑΘΗΝΑ Σολωμού 5 - τηλ. 3815597

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΕΣ/ΚΗ Εγνατίας 128 - τηλ. 278978

κυκλοφορεί

Κάθε δεύτερη Παρασκευή

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΗΤΟΥΝΕΣ ΠΛΗΡΗ 17, 36, 39, 90

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΑΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΙΣΤΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η πολιτική ισορροπία στο γερμανικό κυβερνητικό σύστημα

Συνήθως στα Συντάγματα συμπεριλαμβάνεται η εμπειρία της ιστορίας μιας συγκεκριμένης πολιτείας. Οι ιστορικοί της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης (1918-1933) κατέγραψαν τα αίτια της πτώσης-της στην αδυναμία σχηματισμού κυβερνήσεων. Η κυβέρνηση αυτή στα πρώτα χρόνια της Γερμανικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας συνδέεται, σύμφωνα με τις ίδιες ιστορικές αναλύσεις, με το μεγάλο αριθμό πολιτικών κομμάτων που δεν μπορούσαν να βρουν κοινή πλατφόρμα πολιτικού προγράμματος και να συμφωνήσουν έτσι στον πρωθυπουργό και στη σύνθεση της κυβέρνησης.

Στο Σύνταγμα της Βαϊμάρης ίσχυε ο γενικός κυβερνητικός κανόνας. Έπρεπε δηλαδή η κυβέρνηση, για να μπορεί να παραμείνει στην εξουσία, να απολαύει της εμπιστοσύνης του Reichstag, δηλαδή της τότε Ομοσπονδιακής Βουλής. Οι ιστορικοί της Βαϊμάρης επιμένουν, πως βασικό αίτιο της ανόδου του Αδόλφου Χίτλερ το 1933 στην εξουσία ήταν η κυβερνητική αναποτελεσματικότητα του πολυκομματισμού.

Όταν μετά την κατάρρευση του Γ' Ράιχ οι εκπρόσωποι του γερμανικού πολιτικού κόσμου με την εξελεγκτική και αποφασιστική συμμετοχή των τριών δυτικών δυνάμεων κατοχής (Γαλλίας, ΗΠΑ, Μ. Βρετανίας) διατύπωναν το 1949 το νέο δυτικο-γερμανικό Σύνταγμα (Grundgesetz) προσπάθησαν να λειτουργήσουν κάτω από τις εμπειρίες της Βαϊμάρης και του εθνικοσοσιαλισμού, εντάσσοντας στο συνταγματικό κείμενο ασφαλιστικές δικλίδες. Μία απ' αυτές είναι και ο θεσμός της λεγόμενης «εποικοδομητικής ψήφου δυσπιστίας». (αρ. 67).

Χέλμουτ, Σμιθ.

Σύμφωνα με το θεσμό αυτό:

- Προς τον Ομοσπονδιακό Καγκελάριο (Πρωθυπουργό) η Βουλή μπορεί να εκφράσει δυσπιστία εκλέγοντας με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών-της νέο Καγκελάριο. Στην περίπτωση της εκλογής ο Ομοσπονδιακός Πρόεδρος της Δημοκρατίας υποχρεούται να απολύσει τον παλαιό και να διορίσει τον νέο.

- Ο ίδιος ο Καγκελάριος μπορεί να θέσει θέμα εμπιστοσύνης. Αν δεν συγκεντρώσει πλειοψηφία δικαιούται βέβαια αλλά δεν υποχρεούται να παραιτηθεί.

- Στην τελευταία αυτή περίπτωση (β) ο Ομοσπονδιακός Πρόεδρος έχει δύο δυνατότητες:

- α. Ή να διατηρήσει την Κυβέρνηση μειοψηφίας,

- β. Ή με πρόταση του Καγκελαρίου να διαλύσει την Ομοσπονδιακή Βουλή και να προκηρύξει εκλογές. (Είναι η μόνη ουσιαστική δυνατότητα πρωτοβουλίας του Προέδρου κατά το γερμανικό Συνταγματικό Δίκαιο).

Η ψηφοφορία της 1ης Οκτωβρίου στο Bundestag (Ομοσπονδιακή Βουλή) προκλήθηκε από πρόταση της Αντιπολίτευσης να εκλεγεί Καγκελάριος ο πρόεδρος των Χριστιανοδημοκρατών κ. Kohl και να απολυθεί ο κ. H. Schmitt. Η πρόταση αυτή

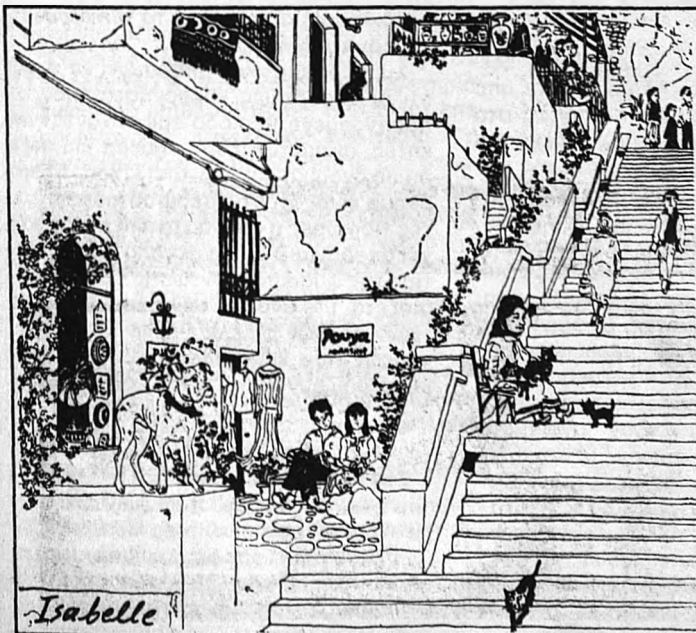
πρέπει να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του Κοινοβουλίου. Στην περίπτωση αυτή θα είναι Καγκελάριος ο αρχηγός των Χριστιανοδημοκρατών. Αν δεν συγκεντρώσει απόλυτη πλειοψηφία, πράγμα που θα κρίνει η στάση των βουλευτών των Φιλελευθέρων, ο κ. H. Schmitt παραμένει Καγκελάριος.

Η βούληση του κ. H. Schmitt, να γίνουν τον Νοέμβριο γενικές ομοσπονδιακές εκλογές μπορεί να πραγματοποιηθεί, αν παραιτηθεί της Πρωθυπουργίας, προβληθεί νέα υποψηφιότητα αντιπάλου-του και καταψηφίσει τον υποψήφιο διάδοχό-του. Ο αντίπαλός-του θα είναι Καγκελάριος μειοψηφίας. Τότε θα συντρέξουν οι προϋποθέσεις, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να έχει διαζεκτική ευχέρεια της επιλογής μεταξύ της διάλυσης της Βουλής και της διατήρησης Κυβέρνησης μειοψηφίας.

Είναι η δεύτερη φορά που γίνεται χρήση του θεσμού της «εποικοδομητικής ψήφου δυσπιστίας» στη (μεταπολεμική) ιστορία του θεσμού. Είχε προηγηθεί προσπάθεια ανατροπής του τότε Ομοσπονδιακού Καγκελαρίου Willy Brandt με υποψηφιότητα του Χριστιανοδημοκράτη πολιτικού Rainer Barzel. Η ψηφοφορία είχε θετική για τον Brandt έκβαση (1971).

Ο θεσμός της «εποικοδομητικής ψήφου δυσπιστίας» δεν δοκιμάστηκε. Θα δοκιμαζόταν, αν το γερμανικό εκλογικό σύστημα (μεικτό μονοεδρικό με απλή αναλογική και ελάχιστο όριο συμμετοχής στην κατανομή το 5% των ψήφων επί Εθνικού επιπέδου ή επιτυχία σε μια μονοεδρική περιφέρεια) δεν είχε καταστήσει σε συνδυασμό με το σύστημα χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων αδύνατη την δημιουργία περισσότερων πολιτικών κομμάτων. Η πολιτική ισορροπία δεν δημιουργείται από τα συνταγματικά κείμενα αλλά προκύπτει από το στάδιο που βρίσκεται η τακτική αντιπαράθεση και από το συγκεκριμένο συσχετισμό των ειδικότερων πολιτικών δυνάμεων.

Δ. Θ. Σμυρναίος

Στην παραπάνω γειτονιά
σ' αυτήν εδώ τη **ΡΟΥΓΑ**

ΘΑ ΒΡΕΙΤΕ

ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΑ κοσμήματα,
κεραμικά, φυσιτά γυαλιά, ταμπλιώ,
καδρέφτες, κορνίζες και ρούχα
σε πολύ καλές τιμές

Πλουτάρχου 43
Τελεφερίκ Λυκαβηττού τηλ. 7235827

Το κέντρο της επανάστασης βρίσκεται σήμερα στην Κεντρική Αμερική

Ο JAMES PETRAS ΑΝΑΛΥΕΙ ΤΗ ΝΕΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ο γνωστός καθηγητής JAMES PETRAS, ειδικευμένος στα προβλήματα της Λατινικής Αμερικής μιλάει στο ANTI, για:

- την κρίση των στρατιωτικών δικτατοριών
- την νέα πολιτική επεμβάσεων της διοίκησης
- Ρήγκαν και το ρόλο της ευρωπαϊκής
- Σοσιαλδημοκρατίας
- τη σημασία του αγώνα στο Ελ Σαλβαντόρ, τις προοπτικές της επανάστασης και τα λάθη των «γκερίλλας»
- τις διαφοροποιήσεις στη λατινοαμερικάνικη Αριστερά μετά τις αποτυχίες του πειράματος της Χιλής και των «τουπαμάρος» — τη «Νέα Αριστερά» της Κεντρικής Αμερικής
- την κατάσταση στη Νικαράγουα, τις επιτευξεις, τα λάθη και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η επανάσταση

Ο ελληνικής καταγωγής James Petras, είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Binghamton της Νέας Υόρκης, ειδικευμένος σε θέματα κοινωνιολογίας της ανάπτυξης και της εξάρτησης, καθώς και στα προβλήματα της Λατινικής Αμερικής.

Τακτικός συνεργάτης της Αμερικάνικης Α-

ριστερης Επιθεώρησης "Monthly Review", της αμερικανόφωνης έκδοσης της ελληνικής παροικίας στην Αμερική "Journal of the Hellenic Diaspora" και συγγραφέας πολυάριθμων μελετών και βιβλίων. Το τελευταίο απ' αυτά, με τίτλο «Τάξη, Κράτος και Εξουσία στον Τρίτο Κόσμο» θα κυκλοφορήσει σύντομα και στα ελληνικά.

ΕΡ: Μπορείς να δώσεις μια εικόνα για τη σημερινή κατάσταση στη Λατινική Αμερική;

ΑΠ: Ο αγώνας στην Λ. Αμερική δεν εξελίσσεται ομοιόμορφα. Κλιμακώνεται από συγκρούσεις για την εξουσία, όπως στο Σαλβαντόρ ή τη Γουατεμάλα, μέχρι μικρές διαμαρτυρίες, σχεδόν ατομικής κλίμακας, όπως στην Παραγουάη και σ' ένα βαθμό και στην Ουραγουάη.

Είναι πάντως σαφές ότι οι δεξιές εξουσίες, που επιβλήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του '60 ή στις αρχές του '70, είναι σήμερα πολύ πιο αδύνατες. Το φαινόμενο παρουσιάζεται σε πολλές περιπτώσεις:

Στην Αργεντινή η στρατιωτική χούντα προσπαθεί να εδραιώσει συνταγματικά την εξουσία-της, κάνοντας ανοίγματα στους δεξιούς και κεντρώους πολιτικούς.

Στη Βραζιλία δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι δυνάμεις του Κέντρου και της Αριστεράς θα κατακτούσαν την πλειοψηφία, σε περίπτωση ελεύθερων εκλογών, γι' αυτό και η εξουσία προσπαθεί να ελέγξει τις εκλογικές διαδικασίες και να διατηρήσει μια τεχνητή πλειοψηφία.

Στη Βολιβία η χούντα είναι αναγκασμένη — επειδή δεν μπορεί να καταστείλει — να διαπραγματευθεί με το συνδικαλιστικό, εργατικό κίνημα.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι οι ακροδεξιές κυβερνήσεις, που την προηγούμενη περίοδο εμφανίζονταν ανίκητες, αντιμετωπίζουν σήμερα μια σοβαρή οικονομική και πολιτική κρίση. Το πρόβλημα είναι ότι στις περισσότερες απ' αυτές τις χώρες η επαναστατική αριστερά έχει αποδυναμωθεί σε μεγάλο βαθμό, εξαιτίας της φυσικής εξόντωσης. Έτσι παρουσιάζεται μια άνοδος των σοσιαλδημοκρατικών και των φιλελεύθερων αστικών δυνάμεων που εκμεταλλεύονται την κρίση και κερδίζουν θέσεις στον πολιτικό στίβο.

ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΩΝ

Στη Χιλή, στην οποία δεν αναφέρθηκε πριν για να την εξετάσουμε ξεχωριστά, το οικονομικό μοντέλο του Μίλτον Φρίντμαν, που σημείωσε μια περιορισμένη επιτυχία την περίοδο '77-'81, έχει οδηγήσει την οικονομία της χώρας σε βαθιά κρίση. Έχουμε λοιπόν μια κρίση των στρατιω-

τικών δικτατοριών και των οικονομικών μοντέλων που υιοθέτησαν. Μια «ανοιχτή» οικονομία που συνδέεται στενά με την παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία, δεν είναι πια χρήσιμη, αφού η οικονομική κρίση είναι σήμερα παγκόσμια. Αυτές οι εξελίξεις διαρκώς μεγαλώνουν και θα προκαλέσουν ανακατατάξεις στις εθνικιστικές μερίδες των στρατιωτικών και των πολιτικών.

Νομίζω, λοιπόν, ότι θα αυξηθούν οι πιέσεις για εκδημοκρατισμό και μια πιο ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική. Στη σύγκλιση αυτών των δύο τάσεων μπορούμε να δούμε το ξεκίνημα ενός νέου κινήματος της επαναστατικής Αριστεράς που ανασυγκροτεί σιγά-σιγά τις δυνάμεις-της.

Στην Κεντρική Αμερική έχουμε μια εντελώς διαφορετική εικόνα. Παρουσιάζεται το φαινόμενο των μαζικών κινήματων, που συνδέονται με το κίνημα των «γκερίλλας». Αυτή η εξέλιξη είναι πολύ σημαντική γιατί στα τέλη του '60 ή στις αρχές του '70 είχαμε τους «γκερίλλας», χωρίς ουσιαστική λαϊκή βάση ή από την άλλη πλευρά «εκλογικίστικα» κινήματα με την απουσία οποιασδήποτε πάλης.

Παράλληλα, σ' αυτές τις χώρες υπάρχει ο συνδυασμός του δημοκρατικού με τον σοσιαλιστικό αγώνα, των δημοκρατικών αιτημάτων εναντίον των δεξιών αντιδραστικών καθεστώτων με τις σοσιαλιστικές διεκδικήσεις για κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Αυτό δίνει στα κινήματα ένα εξαιρετικά ευρύ χαρακτήρα, γιατί δεν συμμετέχουν σ' αυτά μόνο εργάτες, εργάτες γης ή αγρότες, αλλά και ένα μεγάλο μέρος της νέας μεσαίας τάξης, των μικροαστών, των υπαλλήλων, κτλ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΕΡ: Μπορούμε, δηλαδή, να πούμε ότι το κέντρο της Λατινο-Αμερικάνικης επανάστασης έχει μετατοπισθεί στην κεντρική Αμερική;

ΑΠ: Ναι. Σ' αυτές τις χώρες υπάρχει η πρωτοπορία της αλλαγής και συνεπώς παρουσιάζεται ο υψηλότερος βαθμός επέμβασης των ΗΠΑ. Η διοίκηση Ρήγκαν διάλεξε την Κ. Αμερική σαν την αφετηρία μιας νέας επιθετικότερης, ηγεμονιστικής αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής. Γι' αυτό χρειάζονται οπωσδήποτε μια στρατιωτική νίκη. Εάν καταφέρουν να συντρίψουν τους αντάρτες του Ελ Σαλβαντόρ, θα χρησιμοποιήσουν το ίδιο μοντέλο για επεμβάσεις σε άλλες χώρες του Τρίτου Κόσμου. Υπάρχει, θα έλεγα, μια ιστορική αναλογία με την αμερικάνικη επέμβαση στην Ελλάδα το '46-'49.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι οι τότε υπεύθυνοι έλεγαν ότι «αυτό που πετύχαμε στην Ελλάδα, θα το πετύχουμε και στο Βιετνάμ».

Αυτό, λοιπόν, που συμβαίνει σήμερα στην Κεντρική Αμερική είναι κάτι περισσότερο από μία τοπική διένεξη μεταξύ των ανταρτών και των ΗΠΑ. Η έκβαση της σύγκρουσης έχει μεγάλη σημασία για την πορεία των εξελίξεων στην Λ. Αμερική και όλο τον Τρίτο Κόσμο.

Ανυστάσια Σομόζα Πορτοκαρέρο, 27 χρονών, γιός του προέδρου, υπεύθυνος της Σχολής των επίλεκτων σωμάτων πεζικού στην προεπαναστατική Νικαράγουα. Σύμφωνα με μια συνήθεια του αμερικανικού στρατού, οι κληρωτοί γιορτάζουν την αποφοίτησή-τους, πίνοντας μπίρα Σλιτς.

ΕΡ: Νομίζεις ότι η εσωτερική αντιπολίτευση στις ΗΠΑ είναι ικανή να ματαιώσει τα σχέδια Ρήγκαν;

ΑΠ: Το γεγονός ότι έδωσαν στη χούντα του Ελ Σαλβαντόρ, σε μια χώρα 3 εκατομμυρίων κατοίκων, βοήθεια εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων, χωρίς να καταφέρουν να νικήσουν τους «γκερίλλας», οδήγησε ένα τμήμα της κοινής γνώμης να αμφισβητήσει την αξία αυτής της πολιτικής, αλλά και τις γενικότερες προθέσεις επανακαθιέρωσης των ΗΠΑ σαν τον παγκόσμιο χωροφύλακα.

Έτσι η σημερινή κυβέρνηση, ενώ έχει ανάγκη μια νίκη που θα επιβεβαίωνε την πολιτική-της, φοβάται συγχρόνως δύο πράγματα: Πρώτα τα αποτελέσματα ενός νέου Βιετνάμ, δηλαδή τις διαμαρτυρίες που θα προκαλούσε η αποτυχία μιας τέτοιας πολιτικής και δεύτερο ένα μεγαλύτερο βαθμό άμεσης ανάμειξης. Γι' αυτό προσπαθούν να μεγαλώσουν το ύψος της στρατιωτικής βοήθειας προς το Ελ Σαλβαντόρ, χωρίς να παρουσιάζονται σαν άμεσα στρατιωτικά αναμεμιγμένοι, και να μπλέξουν κι άλλους στον πόλεμο, όπως έκαναν με τους Αργεντινούς κομάντος που συμμετείχαν στις μάχες, μέχρι τον πόλεμο των Φώκλαντ, οπότε και αναγκάστηκαν να γυρίσουν στην πατρίδα-τους.

Είμαι πεισμένος ότι μια άμεση στρατιωτική επέμβαση θα προκαλούσε μεγάλες αντιδράσεις και θα κόστιζε πολύ στην διοίκηση Ρήγκαν. Η αύξηση των στρατιωτικών δαπανών είναι βέβαια ένα αντιδημοτικό μέτρο, αλλά δεν κατεβάζει τον κόσμο στα πεζοδρόμια...

ΤΟ ΕΛ ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ '46-'49

ΕΡ: Μπορούμε να κάνουμε μια πρόβλεψη για τις εξελίξεις στο Σαλβαντόρ;

ΑΠ: Οι πρόσφατες εκλογές, δεν εκφράζουν φυσικά την πραγματικότητα. Όλοι ξέρουν ότι κατασκευάστηκαν από τις

ΗΠΑ. Έχουν σκοτωθεί 30 χιλιάδες, ο καθένας που θα τολμούσε να κάνει κριτική στην κυβέρνηση θα βρισκονταν την άλλη μέρα νεκρός με 5-6 σφαίρες στο κεφάλι, τα μέσα ενημέρωσης ελέγχονται απόλυτα από τη χούντα. Είναι φανερό ότι τα αποτελέσματα των εκλογών δεν ανταποκρίνονται στη λαϊκή θέληση. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι οι δεξιοί δεν διαθέτουν κοινωνικά ερείσματα. Δεν πρόκειται για 10-15 ανθρώπους που έχουν όλους τους άλλους εναντίον-τους. Νομίζω ότι οι δεξιοί έχουν την υποστήριξη ενός ποσοστού 20-25% του συνολικού πληθυσμού, που αποτελείται από τους μεγάλους και τους μεσαίους ιδιοκτήτες γης και τις κοινωνικές ομάδες που συνδέονται με το στρατό και τα πολιτικά κόμματα.

Όμως, η εξουσία που διαθέτουν οι ακροδεξιοί δεν διαθέτει πολιτική νομιμότητα. Αυτό σημαίνει ότι τα πάντα εξαρτώνται από την στρατιωτική δύναμη και τον πόλεμο, κι αυτό δίνει στους στρατιωτικούς μια στρατηγική θέση στην κοινωνία. Αν λοιπόν οι ΗΠΑ συνεχίσουν να δίνουν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια στρατιωτική βοήθεια, είναι μάλλον απίθανη μια στρατιωτική νίκη των «γκερίλλας».

Οι τελευταίοι είναι πολύ ισχυροί στο επίπεδο της πολιτικής υποστήριξης και της οργάνωσης και στρατιωτικά αρκετά δυνατόι, ώστε να μην μπορούν να νικήθούν, ακόμα κι αν οι ΗΠΑ συνεχίσουν τη βοήθεια.

Μπορούν να διατηρήσουν τις θέσεις-τους, αλλά δεν μπορούν άμεσα να διεκδικήσουν την εξουσία. Έχουμε, δηλαδή, ένα είδος ισορροπίας.

Νομίζω, πάντως, ότι με την πάροδο του χρόνου τα πράγματα θα εξελιχθούν ευνοϊκά για την Αριστερά. Γιατί πρώτο, τους τελευταίους 6 μήνες οι αντάρτες κατάφεραν να νικήσουν τον τακτικό στρατό στις μεγάλες αναμετρήσεις. Δεύτερο, οι γκερίλλας δυνάμωσαν την ενότητά-τους και απέκτησαν οργάνωση και πείρα, και τρίτο,

στην διάρκεια των μαχών πέφτουν στα χέρια-τους όλο και περισσότερα αμερικάνικα όπλα. Αν αυτή η κατάσταση συνεχιστεί για ένα διάστημα από 6 μήνες μέχρι 2 χρόνια, σίγουρα θα προκληθεί μια κρίση στην εξουσία. Εκείνο που είναι σαφές — ακόμα και το Πεντάγωνο το παραδέχεται — είναι ότι, χωρίς αμερικάνικη υποστήριξη, η χούντα δεν μπορεί να κρατήσει πάνω από 1 χρόνο και κατά τη γνώμη-μας ούτε 6 μήνες.

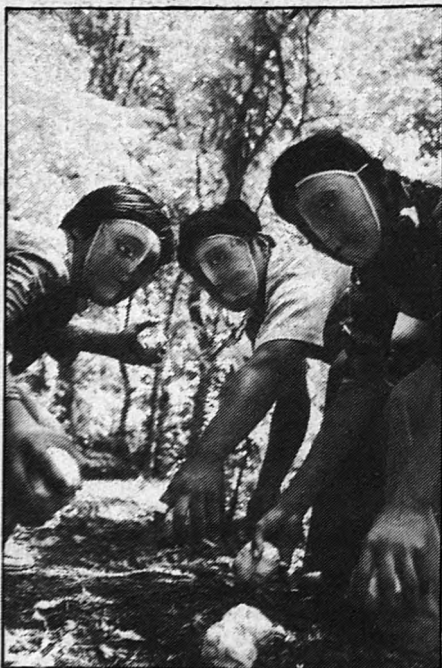
ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΡ: Νομίζεις ότι η γραμμή της αποχής από τις πρόσφατες εκλογές, που υιοθέτησαν οι γκεριλλας, ήταν λάθος;
ΑΠ: Νομίζω ότι, πάνω στο θέμα των εκλογών, η πολιτική της Αριστεράς ήταν σε μερικά σημεία ασαφής και ότι έγιναν ορισμένα λάθη. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι πολιτικές οργανώσεις της Αριστεράς, το «Απελευθερωτικό Μέτωπο Φαραμπούντο Μαρτί» και το «Δημοκρατικό Επαναστατικό Μέτωπο» είχαν διαφορές στην τακτική τους για τις εκλογές. Μια ομάδα κάλεσε σε μπούκοτάζ των εκλογών και ενεργητική αντίσταση. Αυτό ήταν νομίζω λάθος και σήμερα έχουν την ίδια γνώμη όλες οι τάσεις του κινήματος. Πρώτα, γιατί όποιος ψήφιζε, σφράγιζε την ταυτότητά του και όποιος δεν είχε σφραγίδα ήταν υποψήφιος για εκτέλεση. Επίσης οι περισσότερες από τις αριστερές οργανώσεις έχουν καταπιεσθεί ή εξαρθρωθεί και έτσι η Αριστερά δεν ήταν σε θέση να οργανώσει μπούκοτάζ.

Έπρεπε να πουν ότι οι εκλογές δεν έχουν κανένα νόημα και ψηφίστε, ό,τι θέλετε, λευκό κτλ.

ΕΡ: Ας μιλήσουμε για την Αριστερά της Λ. Αμερικής. Ανάφες στην αρχή της συζήτησης σαν αιτία της αδυναμίας της Αριστεράς την φυσική εξόντωση. Είναι άραγε αυτός ο μοναδικός λόγος;

Στο δάσος κοντά στο Μόνιμπο σαντινίστας, εκγυμνάζονται στην εκτόξευση βομβών.

Λινιόπε: επικήδεια πομπή μετά τη δολοφονία ηγετών του φοιτητικού κινήματος της Νικαράγουα. Οι διαδηλωτές κρατούν τη φωτογραφία της Αρλέν Σιού, στελέχους του FSLN που είχε σκοτωθεί στο βουνό, πριν από τρία χρόνια.

Υπάρχουν διαφορές μεταξύ της Αριστεράς της προηγούμενης δεκαετίας και της σημερινής;

ΑΠ: Όταν μίλησα προηγουμένως για τη φυσική εξόντωση της Αριστεράς, εννοούσα την επαναστατική Αριστερά, όχι τα παραδοσιακά Κ.Κ. ή την σοσιαλδημοκρατία, που επίσης αυτοπροσδιορίζονται σαν Αριστερά. Γενικά η Αριστερά δέχθηκε μεγάλα πλήγματα από την καταπίεση. Για παράδειγμα, στη Χιλή έχει 30 χιλιάδες νεκρούς, στην Αργεντινή 25 χιλιάδες νεκρούς ή εξαφανισθέντες, στην Ουρουγουά το ίδιο. Η φυσική εξόντωση δεν είναι επομένως ένα δευτερεύον ζήτημα. Θα μπορούσα, πάντως, να προσθέσω δύο ακόμη σημαντικούς παράγοντες: Η οικονομική πολιτική αυτών των καθεστώτων κατάρφερε αρχικά να συσπειρώσει μερίδες της εθνικής αστικής τάξης. Αλλά τα 5 τελευταία χρόνια, αν όχι περισσότερο, μεγάλα τμήματα της εθνικής αστικής τάξης πέρασαν στην αντιπολίτευση, γιατί η ελεύθερη αγορά ευνόησε τις πολυεθνικές εταιρίες και όχι τους ντόπιους παραγωγούς. Γι' αυτό σε χώρες σαν την Βραζιλία ή την Αργεντινή, όπου υπάρχει ισχυρό εθνικό μη μονοπωλιακό κεφάλαιο, αναπτύσσονται λαϊκιστικά δημοκρατικά κινήματα με εθνικιστική ιδεολογία που στρέφονται εναντίον της πιστής στις ΗΠΑ, Δεξιάς. Αυτά τα κινήματα κατάφεραν, επειδή δεν επιδιώκουν ένα κοινωνικό μετασχηματισμό, να αποκτήσουν μια ορισμένη νομιμότητα και ένα κάποιο βαθμό λαϊκής υποστήριξης, με δεδομένη την αδυναμία της Αριστεράς, λόγω της φυσικής εξόντωσης.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο δεύτερος καινούργιος παράγοντας είναι ο σημαντικός ρόλος που η ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία διαδραματίζει στην Λ. Αμερική, υποστηρίζοντας κεντρώα ή αριστερά πολιτικά ρεύματα και αναπτύσσοντας στενές σχέσεις με κόμματα αντί-

στοιχής πολιτικής κατεύθυνσης.

Μερικά απ' αυτά γνώρισαν μια αξιόλογη ανάπτυξη και ήρθαν στην εξουσία, όπως στην Τζαμάικα, την Κόστα-Ρίκα, κατέλαβαν παλιότερα την εξουσία στην Βενεζουέλα, όπου μάλιστα φαίνεται ότι θα επανέλθουν.

Αυτό το φαινόμενο είχε διπλά αποτελέσματα: θετικά, επειδή τα κόμματα αυτά αντιπολιτεύθηκαν την δεξιά, και τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Από την άλλη πλευρά, όταν ήρθαν στην εξουσία, στηριγμένα σε μια πολυταξική βάση, δεν μπόρεσαν να διαμορφώσουν ένα κατάλληλο πρόγραμμα και να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες αλλαγές που είχαν υποσχεθεί. Από αυτήν τη άποψη οι Σοσιαλδημοκράτες φαίνεται ότι είναι πιο επιτυχημένοι στην αντιπολίτευση, παρά στην κυβέρνηση.

Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι ένα από τα πιο σημαντικά αποτελέσματα της παρέμβασης της ευρωπαϊκής Σοσιαλδημοκρατίας ήταν η υποστήριξη της επαναστατικής κυβέρνησης της Νικαράγουας, στην προσπάθειά της να διαμορφώσει μια πολιτική ανεξαρτησίας από τις ΗΠΑ, χωρίς να συμμαχήσει με το Σοβιετικό μπλοκ. Θα είναι πράγματι ενδιαφέρον, αν η Νικαράγουα προχωρήσει προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, να δούμε τη στάση που θα κρατήσει η ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία. Προς το παρόν, υπάρχουν διαφορετικές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά της. Μία άποψη υποστηρίζει ότι έχουν συμφέρον για την καθιέρωση νέων οικονομικών σχέσεων με προοπτική την αντικατάσταση των ΗΠΑ. Η δεύτερη, λιγότερο μακιαβελλική, υποστηρίζει ή καλύτερα εξηγεί το φαινόμενο με την ύπαρξη μιας ιδεολογικής συγγένειας μεταξύ της εργατικής βάσης των ευρωπαϊκών σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και των λαϊκιστικών κινήματων της Λ. Αμερικής. Κατά τη γνώμη-μου, ίσως να ισχύουν και οι δύο εξηγήσεις μαζί.

Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Κ.Κ.

ΕΡ: Μιας και έθιξες προηγουμένως το θέμα. Ποιά είναι η επιρροή της ΕΣΣΔ και των φιλοσοβιετικών ΚΚ στα κινήματα της Κεντρικής Αμερικής;

ΑΠ: Παρουσιάζεται ένα φαινόμενο με μεγάλο ενδιαφέρον. Αν κοιτάξουμε τις μεγάλες αλλαγές που έγιναν την τελευταία περίοδο, στην Αγκόλα, στη Νικαράγουα, στο Ιράν ή την Αιθιοπία, οι κομμουνιστές έχουν πολύ μικρή επιρροή. Το ΚΚ Νικαράγουας ήταν εντελώς περιθωριακή δύναμη. Οι αντάρτες στον εμφύλιο, που ήταν κομμουνιστές, θά χωρούσαν σ' ένα μικρό τηλεφωνικό κατάλογο τσέπης.

Το ίδιο ισχύει και με τις άλλες τάσεις της Αριστεράς, τους μαοϊκούς, τους τροτσκιστές κτλ. Είναι αλήθεια ότι όλες οι ομάδες συμπαθούν την κουβανέζικη επανάσταση, αλλά αυτό είναι ένα γενικό φαινόμενο για την λατινοαμερικάνικη Αριστερά. Αλλά, όμως, οι Σαντινίστας ονομάστηκαν έτσι, γιατί βλέπουν τον εαυτό-τους σαν συνέχεια των εθνικοαπελευθερωτικών αγώνων της πατρίδας-τους και προσπαθούν να αναπτύξουν την ταξική πάλη στις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας-τους. Νομίζω ότι το ίδιο συμβαίνει και στο Ελ Σαλβαντόρ. Το μέτωπο «Φαραμπούντο Μαρτί» ήταν κομμουνιστές, αλλά του Ελ Σαλβαντόρ. Μ' αυτή την έννοια η ενοποίηση των σοσιαλιστικών με τα πατριωτικά ιδανικά είναι ένας βασικός παράγοντας και για την ανάπτυξη και για την επιτυχία

ση, αλλά βρέθηκαν στην ουρά και όχι στην κορυφή-της.

ΕΝΟΠΛΗ ΠΑΛΗ ΚΑΙ ΜΑΖΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΕΡ: Εκτός από την Κεντρική Αμερική, η Αριστερά φαίνεται να διαφοροποιείται και σ' όλη τη Λατινική Αμερική;

ΑΠ: Είναι δύσκολο να απαντήσω γενικά, γιατί η κατάσταση διαφέρει από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα στη Χιλή, το ΚΚ άρχισε τα δυο τελευταία χρόνια να απομακρύνεται από μια «λεγκαλιστική» αντιμετώπιση του Πινοσέτ και — τουλάχιστον στα λόγια — άρχισε να υιοθετεί την ιδέα ότι η ένοπλη πάλη είναι απαραίτητη ή αποδεχθηκε τη δυνατότητα της κοινής πάλης με το MIR (σ.σ. οργάνωση της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς) και το σοσιαλιστικό κόμμα. Δεν μπορώ να εκτιμήσω ακόμα το βαθμό αυτής της προσέγγισης μεταξύ της παλιάς και της νέας Αριστεράς.

Από την άλλη πλευρά στην Ουρουγουά και μέχρι σ' ένα βαθμό στην Αργεντινή και τη Βραζιλία, πραγματοποιήθηκε μια βαθιά αυτοκριτική για τη «στρατιωτική» αντιμετώπιση του πολιτικού αγώνα και γίνονται προσπάθειες για την εξασφάλιση μιας σταθερής λαϊκής υποστήριξης. Συνειδητοποιήσαν τη σημασία της ανάπτυξης ενός μαζικού πολιτικού κινήματος και της οργάνωσης των μαζών, σαν απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία της επανάστασης. Σήμερα, μεταξύ των σημαντικότερων επαναστατικών ομάδων δεν υπάρχουν συζητήσεις για την ανάπτυξη

κής γραφειοκρατίας. Δεύτερο είναι το αγροτικό πρόβλημα, ο μετασχηματισμός της μεγάλης ιδιοκτησίας σε ένα είδος συλλογικής ή ατομικής ιδιοκτησίας. Αυτά τα δύο προβλήματα ενώνουν όλες τις τάσεις της Αριστεράς και της Κεντροαριστεράς.

Το τρίτο θέμα είναι η αντιμετώπιση των μεγάλων επιχειρήσεων. Το πρόβλημα σ' αυτές τις χώρες είναι ότι αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες. Είναι πολύ επιφυλακτικοί σε μια πολύ γρήγορη πορεία «σοσιαλιστικοποίησης» της παραγωγής, ακόμα και της μεγάλης ιδιοκτησίας γης, γιατί μια τέτοια επιλογή θα μπορούσε να οδηγήσει σε διεθνή οικονομική απομόνωση.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Αυτό φαίνεται καθαρά στην περίπτωση της Νικαράγουας, όπου η επαναστατική κυβέρνηση, παρ' ότι κυρίαρχος της κατάστασης, με οργανωμένες τις μάζες, είναι πολύ προσεκτική στη δήμευση της μεγάλης ιδιοκτησίας. Όχι γιατί δεν έχουν τη δύναμη να το κάνουν, όσο γιατί φοβούνται ότι πρέπει να διατηρήσουν την αγορά και το πιστωτικό σύστημα, σε συνάρτηση με τις εξωτερικές σχέσεις της χώρας. Έτσι αντιμετωπίζουν την κάθε εθνικοποίηση σαν ένα ειδικό συγκεκριμένο θέμα κι όχι σαν μια γενική ιδεολογική αρχή. Εθνικοποίησαν τις περιουσίες των υποστηρικτών του Σομόζα και τις επιχειρήσεις αυτών που αρνούνται να επενδύσουν.

Αριστερά: Μανάγκουα Ιούνιος 1979· μετά την κατάληψη μιας συνοικίας της Μανάγκουα, οι «μουτσάτσος» ντύνονται με τις στολές των αιχμαλώτων εθνοφρουρών. Δεξιά: Ματαγκάλπα· ένα οδόφραγμα των σαντινίστας, κατά τις τελευταίες μέρες των μαχών.

των επαναστάσεων. Ανάμεσα στα άλλα, αυτή η εξέλιξη κατέστησε τα κινήματα αυτά ανεξάρτητα από τις πολιτικές ανάγκες των λεγόμενων «κομμουνιστικών κέντρων», που ίσως να θυσιάσουν μια επανάσταση στο βωμό του γενικότερου παιχνιδιού-τους με τις ΗΠΑ, όπως έγινε στην Ελλάδα, όπου ο Ζαχαριάδης ακολουθούσε τις διαταγές του Στάλιν, και ήταν ανίκανος να διαλέξει το δρόμο του Τίτο. Θα έλεγα ότι στην Κεντρική Αμερική υπάρχουν πολύ περισσότεροι Τίτο από Ζαχαριάδες και οι τελευταίοι, ευτυχώς, δεν μπόρεσαν να αναπτύξουν αξιόλογα κινήματα. Κάτω από την πίεση των πραγμάτων τα ΚΚ αποφάσισαν, έστω και την τελευταία στιγμή, να πάρουν μέρος στην επανάστα-

μας ένοπλης δράσης στο πρότυπο των «Τουπαμάρος».

Τα κυριότερα προβλήματα που τίθενται σήμερα για την Αριστερά, είναι το είδος της σχέσης που πρέπει να οικοδομηθεί μεταξύ της εργατικής και της φιλελεύθερης αστικής τάξης και ο χαρακτήρας των σημερινών διεκδικήσεων, αν δηλαδή πρέπει να συμπεριλαμβανούν και σοσιαλιστικά αιτήματα ή πρέπει, κυρίως, να αρκούνται στα εθνικά, δημοκρατικά και οικονομικά.

Η Αριστερά της Κεντρικής Αμερικής αντιμετωπίζει διαφορετικά προβλήματα. Το πρώτο είναι η καταστροφή του δικτατορικού κράτους, η αντικατάσταση του κρατικού μηχανισμού της πολιτικοστρατιωτι-

Αντίθετα δεν πήραν κανένα μέτρο για τους καπιταλιστές που κάνουν επενδύσεις, ακόμα κι αν ανήκουν στην πολιτική αντιπολίτευση. Αυτή η προσέγγιση στηρίχθηκε στην προσπάθεια αποφυγής μιας μάχης σε πολλά μέτωπα, δηλαδή και στο οικονομικό και στο πολιτικοστρατιωτικό επίπεδο, τη στιγμή που υφίσταται η στρατιωτική απειλή των ΗΠΑ. Γιατί ο κύριος κίνδυνος για τη Νικαράγουα είναι σήμερα η στρατιωτική απειλή των ΗΠΑ και όχι η ύπαρξη ορισμένων καπιταλιστών.

Το πρόβλημα, βέβαια, δεν είναι τόσο απλό, γιατί από την άλλη πλευρά υπάρχουν π.χ. αρκετοί εργάτες που δε βλέπουν το λόγο γιατί να συνεχίζουν να δουλεύουν για τους καπιταλιστές. Σ' αυτές τις συνθή-

20 Ιουλίου 1979: Οι σαντινίστας φτάνουν στην κεντρική πλατεία της Μανάγκουα για τη γιορτή της νίκης.

κες ορισμένοι πήραν την πρωτοβουλία να εθνικοποιήσουν οι ίδιοι την περιουσία των καπιταλιστών.

Μάλιστα, σε μερικές περιπτώσεις, το ΚΚ προσπάθησε να σπρώξει τους εργάτες για να υιοθετήσουν μια πιο ριζοσπαστική τακτική απέναντι στην κυβέρνηση των Σαντινίστας. Αυτό οδήγησε τους τελευταίους να φυλακίσουν αρκετούς κομμουνιστές. Είναι πολύ δύσκολο να έχεις την πολιτική εξουσία και από την άλλη μεριά, παθητικό 1 δις δολάρια και μόνο 10 εκατ. δολάρια συναλλαγματικό απόθεμα. Δεν μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις...

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΕΡ: Φαίνεται, όμως, ότι οι Σαντινίστας έκαναν αρκετά λάθη στην αντιμετώπιση των Ινδιάνων. Υπάρχουν ακόμα δείγματα για την ανάπτυξη της γραφειοκρατίας. Έχω υπόψη-μου τη δήλωση του «Κομαντάντε Ζέρο», από τους στρατιωτικούς ηγέτες της επανάστασης, που έφυγε πρόσφατα από τη χώρα και κάλεσε το λαό «να εξεγερθεί εναντίον της νέας γραφειοκρατίας»...

ΑΠ: Ας αρχίσουμε από το πρώτο ερώτημα. Το πρόβλημα των Ινδιάνων είναι περιορισμένο. Αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 10% του πληθυσμού. Οι κοινότητες των Ινδιάνων μένουν σε απομονωμένες περιοχές δεν πήραν μέρος στην επανάσταση και γενικά δεν επηρεάστηκαν από τη νέα επαναστατική συνείδηση. Οι Σαντινίστας, ξεκινώντας με καλές προθέσεις, προσπάθησαν να τους συμπεριλάβουν στο γενικότερο πρόγραμμα κοινωνικής πρόνοιας, υγείας, εκπαίδευσης κτλ. και να τους κάνουν τμήμα της ισπανόφωνης κοινωνίας, ώστε να συμμετέχουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στα κοινά. Το λάθος ήταν ότι δεν πήραν υπόψη-τους την κουλτούρα των Ινδιάνων.

Έτσι, όταν έστειλαν Ισπανόφωνους διοικητές για να εφαρμόσουν το πρόγραμμα, αυτοί ήρθαν σε σύγκρουση με τους αρχηγούς των Ινδιάνων που μιλούσαν τις

ινδιάνικες διαλέκτους.

Αυτό το λάθος που στη συνέχεια η κυβέρνηση προσπάθησε να διορθώσει, το εκμεταλλεύθηκαν οι ΗΠΑ και άλλες δυνάμεις έξω από την χώρα, το υπερδιόγκωσαν και το εμφάνισαν σαν μέρος ενός γενικότερου κομμουνιστικού σχεδίου για την καταστροφή της ινδιάνικης κοινότητας, την απαγωγή των παιδιών και τη μετατροπή-τους σε σκλάβους κτλ.

Έτσι, ξέσπασαν ταραχές στην διάρκεια των οποίων, ορισμένοι Ινδιάνοι που κατοικούσαν στην γειτονική Ονδούρα, άρχισαν να συνεργάζονται με τις δυνάμεις του Σομόζα και να επιτίθενται στη Νικαράγουα. Τότε η επαναστατική κυβέρνηση αποφάσισε να τους μετακινήσει σε άλλες περιοχές, δίνοντας-τους σπίτια, φάρμες, κτλ. Αυτό, όμως, δημιούργησε νέες προστριβές, γιατί έφευγαν από τα μέρη που ζούσαν κτλ. Νομίζω, πάντως, ότι το πρόβλημα θα λυθεί με τα υπόλοιπα μέτρα κοινωνικών παροχών και ότι οι Ινδιάνοι που κατέφυγαν στην Ονδούρα είναι τραγικά θύματα των περιστάσεων.

ΕΡ: Η Ουάσινγκτον προσπαθεί να εκμεταλλευθεί κάποιες καταστάσεις. Το λάθος, όμως, ξεκίνησε από αλλού. Και το πρόβλημα είναι αν πρόκειται για ένα μεμονωμένο σφάλμα ή για την ένδειξη μιας γενικότερης νοοτροπίας, ως προς τον τρόπο άσκησης της εξουσίας...

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΠ: Γενικά, οι Σαντινίστας έχουν επιτρέψει μια μεγάλη ελευθερία στη χώρα. Υπάρχει αντιπολίτευση, αστικά πολιτικά κόμματα που λειτουργούν ελεύθερα, διαθέτουν τον Τύπο-τους, έχουν προσβάσεις στα μέσα ενημέρωσης κτλ. Κι όλα αυτά παρ' ό,τι γίνονται σαμποτάζ στην παραγωγή, ένοπλες επιθέσεις, κτλ. Παρουσιάζεται, δηλαδή, ένας μεγάλος βαθμός δημοκρατίας που δεν υπάρχει σε άλλες επαναστατικές κοινωνίες, ούτε φυσικά σε καμιά άλλη χώρα της Κεντρικής Αμερικής.

Όμως, η χώρα βρίσκεται κάτω από στρατιωτική απειλή. Οι ΗΠΑ έχουν στείλει εκατοντάδες στρατιωτικούς σύμβουλους και εκατομμύρια δολάρια στους φυγάδες της Ονδούρας. Πάνω από 100 Νικαράγουανοί καθηγητές και αγρότες των παραμεθόριων περιοχών έχουν σκοτωθεί από τις επιθέσεις. Πριν από λίγο καιρό, ο αμερικάνικος πολεμικός στόλος βρέθηκε, με το πρόσχημα γυμνάσιων, 20 μίλια ανοιχτά από τις ακτές της Νικαράγουας.

Όταν, λοιπόν, υπάρχει όλο αυτό το «πολεμικό» κλίμα, παρουσιάζονται στο πολιτικό σύστημα τάσεις για την αποφυγή της κριτικής και την εξάλειψη της αντιπολίτευσης. Πιθανά, μάλιστα, αυτό να αποτελεί μια συνειδητή τακτική των ΗΠΑ, ώστε να εκμεταλλευθούν προπαγανδιστικά τα έκτακτα μέτρα που οι ίδιοι προκαλούν να πάρει η κυβέρνηση της Νικαράγουας. Εκτός από τα παραπάνω, νομίζω ότι οποιαδήποτε κοινωνία που επιδιώκει να αναδιοργανώσει την οικονομία, αλλά ο ιδιωτικός τομέας αρνείται να παίξει ένα θετικό ρόλο, αναγκάζεται να αυξήσει το ρόλο του κράτους, κάτι που συνήθως ισοδυναμεί με την εξάπλωση της γραφειοκρατίας. Και παρουσιάζεται, εδώ, η αντίφαση μεταξύ του αυξανόμενου ρόλου του κράτους και των επίσης αυξανόμενων απαιτήσεων για λαϊκή συμμετοχή. Πρόκειται για ένα μέρος μιας γενικότερης συζήτησης — στην οποία συμμετέχουμε όλοι, εντός και εκτός Νικαράγουας — για ένα σοβαρό πρόβλημα το οποίο πιστεύω ότι οι ηγέτες των Σαντινίστας μπορούν να αντιμετωπίσουν.

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ

Θα ήταν ανόητο να αρνηθούμε ότι υπάρχουν τάσεις τεχνοκρατικές που κατανοούν το σοσιαλισμό με όρους μιας ανάπτυξης, στηριγμένης στον προγραμματισμό και τον έλεγχο του κράτους.

Από την άλλη πλευρά έχουμε την ανάπτυξη του μαζικού κινήματος και την πραγματοποίηση της επανάστασης από τις ίδιες τις μάζες και όχι από τον Κόκκινο Στρατό, όπως στην Ανατολική Ευρώπη. Επίσης, οι Νικαράγουανοί είναι εθνικιστές, δεν θέλουν ξένους να τους πουν τι πρέπει να κάνουν στην χώρα-τους. Αυτό είναι ένα ακόμη στοιχείο που μπορεί να περιορίσει τη γραφειοκρατία.

Συμπερασματικά, υπάρχουν γραφειοκρατικές τάσεις με ιδεολογικό υπόβαθρο και μέσα στην ηγεσία της χώρας, υπάρχουν και αντίθετες συνιστώσες, όπως η ανεξαρτησία των συνδικάτων από το κράτος — αν και το τελευταίο τα πιέζει για να αποδεχθούν την εισοδηματική πολιτική ή ελευθερία έκφρασης στις Τέχνες και τα πανεπιστήμια. Αν, μάλιστα, η κυβέρνηση προχωρήσει στη δημιουργία των βάσεων για μια εκλεγμένη αντιπροσωπευτική κυβέρνηση εργατών και αγροτών, ίσως αποφευχθεί ο σκόπελος της γραφειοκρατίας. Με δυο λόγια είμαι αισιόδοξος, αλλά και κριτικός...

Όλες οι φωτογραφίες αυτού του άρθρου είναι από το άλμπουμ «Νικαράγουα» της Σούζαν Μείζλας.

ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

✠✠✠ ΣΤΑΥΡΩΝ τέλος. Τη σειρά επιτυχίας των βουλευτών θα ορίζουν του λοιπού τα κόμματα. Του ΠΑΣΟΚ ο Πρόεδρος του Κινήματος. Βλέπω στον ορίζοντα αλλαγές στις σχέσεις πολιτευομένων και ψηφοφόρων. Βλέπω αλλαγές στις σχέσεις πολιτευομένων και αρχηγών. Βλέπω κάθετη πτώση χαιρετισμών. Περιστολή περιττών ευχών. Δραστική οικονομία ανοήτων επιστολών. Κατάργηση παραλόγων ασπασμών. Εγκατάληψη τηλεγραφημάτων γραφικών: «κατόπιν συντόνων ενεργειών-μου...». Απροθυμία κουμπιριών. Βλέπω αθρόα αποσκοράκιση αναιδών κουμπάρων από τα πολιτικά γραφεία ως ενοχλητικών. Βλέπω διακοπή λειτουργίας πολιτικών γραφείων ως αχρήστων. Βλέπω κάθετη μετακίνηση των ταπεινώσεων εκ των κάτω προς τα άνω. Βλέπω ανωτατοποίηση των εξευτελισμών.

✠✠✠ ΣΤΑΥΡΩΝ τέλος. Ανακαλώ στη μνήμη-μου τους μεγάλους της ευρηματικής σταυροθηρίας. Τους πανελληνιονικές της κατηγορίας βαρέων βαρών στα τελευταία 20 χρόνια. Ανακαλώ στη μνήμη-μου τον Ιωάννη Κουτσοχέρα του 1963 και του 1964. Είχε τότε εξαγγελθεί —ύστερα από διαπλατύνσεις και άλλα έργα στην Πατησίων και στην Αχαρνών— φόρος υπεραξίας κατοικιών. Δεκάδες καφενεία και κινηματογράφοι και χιλιάδες ιδιοκτήτες διαμερισμάτων κατά μήκος των δύο δρόμων συγκλονίστηκαν από το σύνθημα: «Κάτω η υπεραξία - Κουτσοχέρας».

Εντόπισε —ταυτόχρονα— όσα ρέματα βρίσκονται μέσα στην πρώτη εκλογική περιφέρεια της Αθήνας, και πραγματοποίησε ορμητικές παρερεματικές εκστρατείες —θυμάμαι του Ποδονύφη και της Λαμπρινής— και καταγγελίες και δηλώσεις ποιητικοπαλωματικές: «Ρέμα σκεπαστέον...». Στα παρερεμάτια και παραπατήσια εκλογικά τμήματα ο Κουτσοχέρας νίκησε τα μεγάλα ονόματα του ψηφοδελτίου. Φυσικά βγήκε βουλευτής. Και το 1974, ύστερα από σαφή και γενναία —τα σύκα, σύκα— αντιδικτατορική στάση έστησε ιδιωτικό προεκλογικό κινηματογράφο στην οδό Σκουφά. Οι ατέρμονες προβολές της «Ταινίας του Πολυτεχνείου» συνέλεξαν χιλιάδες θεατές και ο Γιάννης —πια— Κουτσοχέρας χιλιάδες σταυρούς. Και βγήκε πάλι.

✠✠✠ ΣΤΑΥΡΩΝ τέλος. Ανακαλώ στη μνήμη-μου τον μεγάλο σταυροσυλλέκτη Παύλο Βαρδινογιάννη. Ήταν τακτικός στις κηδείες των συμπολιτών. Η στάση-του απέναντι στο πένθος και η συμμετοχή-του στο θρήνο του εξασφάλισαν ενωρίς το παρατσούκλι, «η μοιρολογίστρα».

Ήταν από τους συστηματικότερους «κουμπάρους» του κοινοβουλίου. Είχε παντρεύει χιλιάδες. Χιλιάδες είχε βαφτίσει. Χιλιάδες είχε βάλει —στην πριν από τον ΟΓΑ εποχή— και στα νοσοκομεία.

Σκίτσο από τον «Αριστοφάνη», το 1876. Μετά από ένα και πλέον αιώνα...

Σε ομιλία-του σε πολιτικούς φίλους λίγο πριν την συγκρότηση της Ενώσεως Κέντρου είχε περηφανευτεί για κάπου 7.000 με 7.500 εισαγωγές σε νοσοκομεία. Και για τους εξωνοσοκομειακούς-του ασθενείς όμως έδειχνε ο Βαρδινογιάννης ενδιαφέρον. Λέγανε πως μέχρι μπουκαλάκια με ούρα κουβάλαγε σε εργαστήρια για μικροβιολογικές κτλ. εξετάσεις. Το 1977 ήταν ακόμη απόβλητος ο Παυλός από τα μεγάλα αστικά κόμματα. Δεν είχαν ακόμη «ξεχαστεί» οι ρεβεράντσες-του με τον Παπαδόπουλο και τη Δέσποινα. Δεν τον είχαν ακόμη «ξεμιστέψει» Το Κυριακάτικο Βήμα και Η Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία. Ήταν τότε υποψήφιος στο Ρέθυμνο των... Νεοφιλελευθέρων. Το προεκλογικό κέντρο-του ήταν «συμβεβλημένο» με το αποκάτω καφενείο. Οι θαμώνες του «Κέντρου» παράγγελναν στο καφενείο ότι θέλανε όσες φορές θέλανε. Το «Κέντρο» διέθετε και ανεξάντλητα αποθέματα πακέτων τσιγάρων. Ελληνικών και ξένων. Όποιος γούσταρε έπαιρνε όποια μάρκα λαχταρούσε όσες φορές την έβρισκε. Αρκεί να μην ντρεπόταν. Το «Κέντρο» φρόντιζε μέχρι και τα δόντια των ψηφοφόρων. Έστηλε φαφούτηδες για

μασέλες σε οδοντιάτρους.

Για τους ψηφοφόρους κατοίκους Αθηνών υπήρχαν βαπόρια. «Κλεισμένα» βαπόρια. Απρόσιτα στους άλλους. Περισσότεροι από ένας στους τέσσερεις Ρεθεμιώτες εξετίμησαν τον Παυλή. Και τον έστειλαν στην Βουλή.

✠✠✠ ΣΤΑΥΡΩΝ τέλος. Ανακαλώ στη μνήμη-μου τον μεγαλύτερο σταυροσυλλέκτη της ελληνικής αριστεράς όλων των εποχών. Τον Ηλία Μπρεδήμα. Η μαεστρία-του του 1961 μιλάει μόνη-της. Είχε πρωτοεκλεγεί στην Αθήνα το 1956. Τον είχε πριμοδοτήσει η ΕΔΑ που —όπως και εκείνος— συμμετείχε στη Δημοκρατική Ένωση. Επανεκλέχτηκε το 1958 —εποχή του 25%— με το ψηφοδέλτιο της ΕΔΑ σαν συνεργαζόμενος. Το 1961 τα περιθώρια είχαν στενέψει. Ο Μπρεδήμας ψυχανεμίστηκε —και όχι άδικα φαίνεται— πως αν αφήνόταν στην κατευθυνόμενη στραυροδοσία της καθοδήγησης θα κινδύνευε να μείνει απέξω. Και έβαλε μπρος την μηχανή που εξουδετέρωσε την σταυροδοσία.

Πήγε πρώτα-πρώτα στον Κολυνδρό. Στην κωμόπολη αυτή του Νομού Πιερίας είχε την έδρα-του ένα τάγμα ημιονηγών. Ένα πειθαρχικό τάγμα για αριστερούς στρατιώτες πολλοί από τους οποίους ήταν πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών. Ο Κολυνδρός ήταν ένα σύμβολο της καταπίεσης. Δεν έφτασε βέβαια μέχρι το στρατόπεδο ο Μπρεδήμας. Τον «τσουβάλιασαν» μόλις έσκασε μύτη στην περιοχή. Η σχετική φασαρία όμως έφτασε στην Αθήνα και από την Αθήνα σ' όλη την Ελλάδα. Με τις αγωνιστικές αυτές δάφνες νωπές άρχισε την προεκλογική-του καμπάνια στην Αθήνα ο Ηλίας Μπρεδήμας. Με τους συνυποψηφίους όπως πρόβλεπε το πρόγραμμα του ΠΑΜΕ σε δρόμους και πλατείες.

Αλλά και μόνος-του —και ιδίως μόνος-του— όπως πρόβλεπε το προσωπικό-του πρόγραμμα. Το προσωπικό-του πρόγραμμα πρόβλεπε επισκέψεις σε σπίτια, μαγαζιά και γραφεία συγκεκριμένων αριστερών.

Μόλις άνοιξε η πόρτα ο Μπρεδήμας έλεγε το όνομά-του, αγκάλιαζε τον οικοδεσπότη κτλ. και απηύθυνε την δραματική έκκλησή-του:

— Σταυρό στο Γλέζο.

Ο Γλέζος ήταν τότε φυλακή —ύστερα από την πρόσφατη πολύκροτη δίκη— σαν «κατάσκοπος» αλλά και

Μικρά κι εμπαθή σχόλια του Ηλία Ευθυμιόπουλου ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Πολιτική Οικονομία του χώρου

Στη γωνία Ιπποκράτους και Σόλωνος, δεξιά τω καταρχομένω, ένα πολυόροφο γιατί έχει καταργήσει εδώ και μήνες το πεζοδρόμιο. Η υπερβολική μάλιστα ευσυνειδησία του εργολάβου, έχει σπρώξει τον «προστατευτικό» ξύλινο τοίχο πέρα από τα όρια του πεζοδρομίου, εγκλωβίζοντας ακόμα και τον σηματοδότη της τροχιάς. Έτσι, ο πεζός είναι υποχρεωμένος παρακάμπτοντας το εμπόδιο να κατεβαίνει στο οδόστρωμα, αποφεύγοντας όσο μπορεί τις επικινδυνες για την υγεία προστριβές με τα διερχόμενα οχήματα και το πιτσιλίσμα από τα μονίμως ρέοντα νερά. Φαινόμενα θα μου πείτε, ως ένα βαθμό φυσικά και συνηθισμένα, σε μια πόλη που διακατέχεται από τον οικοδομικό λεγόμενο οργασμό. Όμως προσπαθώντας να διερευνήσω και τη νομιμότητα της παραβίασης ενός από τα συνταγματικά δικαιώματα του πολίτη —του δικαιώματος του περπατειν— πληροφορούμαι από παρακείμενο καφετζή, ότι για την απόκτηση της σχετικής άδειας, ο ανάδοχος έχει καταβάλει στο Δήμο της Αθήνας, αρκετές δεκάδες χιλιάδες δραχμές. Με τις εισπράξεις προφανώς αυτές, η Τοπική Αρχή, αντισταθμίζει το κόστος των εργασιών για την περιβαλλοντική αναβάθμιση της πρωτεύουσας: δενδροφυτεύσεις, ηλεκτρικό κέντρο άμεσης επέμβασης απορριμματοφόρων κτλ. Θα διακινδυνεύσω λοιπόν μια πρόταση. Να γενικευθεί και να νομιμοποιηθεί η καταπάτηση των κοινόχρηστων χώρων, αρκεί να θεσπισθεί ένα είδος αυστηρής φορολογίας επί των καταπατήσεων. Με την εκμετάλλευση της ούτω προκύπτουσας υπεραξίας εκ των χρήσεων της γης, θα μπορούσαν κάποτε να γίνουν πραγματικότητα τα μεγαλόπνοα έργα για την ανακούφιση αυτής της πόλης. Έργα όπως ο δακτύλιος —ο περιφερειακός και όχι ο γνωστός της Χαμοστέρας— το μετρό, το αεροδρόμιο και τα κινούμενα κουλουάρ.

Η οσμή

Μετά το νέφος, η οσμή. Μυστηριώδης και ανεξίτηλη. Που παρά τις διαβεβαιώσεις των αρμοδίων, μεταναστεύει από τις συνοικίες της δυτικής όχθης και πλήττει πιο καθωσπρέπει περιοχές. Όμως εκείνο που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση είναι η αδυναμία της καθομιλούμενης να αποδώσει τα φαινόμενα αυτά. Λέξεις όπως σύννεφο ή μυρουδιά θα υποβίβαζαν προφανώς τη λειτουργία του σηματινομένου στην περιοχή του οικείου. Αντίθετα όροι παρμένοι απ' το αρχείο της καθαρεύουσας μπορούν ακόμα να υποβάλλουν παραπέμποντας στο χώρο του υπερφυσικού, αναδεικνύοντας μέσω της γλώσσας την εξουσιαστική φύση των πραγμάτων: Η ιδέα μέσω του λόγου γίνεται κυρίαρχη, συμβολική. Γίνεται ιδεολογία, το τελευταίο δηλαδή σκαλοπάτι της αλλοτρίωσης για να θυμηθούμε τον Ρ. Μπαρτ. Φοβάμαι, ό-

μως, ότι η επερχόμενη «βουή» θα πρέπει πλέον να αποδοθεί με όρους απ' την Φυσική των υπερήχων.

Αλληλεγγύη

Η Βαλτική, ιδιαίτερα στο πολωνικό-της τμήμα, είναι σήμερα ο πιο βεβαρυμένος (παγκόσμιος) αποδέκτης υγρών αποβλήτων. Εκτός από τις χερσαίες πηγές ρύπανσης —ναυπηγεία, ορυχεία, μεταλλεία, σιδηρουργεία— και τα χημικά απόβλητα μέσω των ποταμών, υπάρχουν και οι θαλάσσιες πηγές. 80 εκατομμύρια τόνοι αργού διακινούνται κάθε χρόνο από τα πετρελαιοφόρα, εξών πολλά σοβιετικά, όπως το πρόσφατο «ANTONIO GRAMSI» (!) που εξώκειλε αδειάζοντας όλο το φορτίο-του στις ακτές της Λετονίας.

Ιδού τί γράφει ο Μ. Λεγκεζένσκυ του ωκεανογραφικού ινστιτούτου του Γκντανσκ στην εφημερίδα ΦΙΛΙΠΙΝΣΚΑ τον Ιούνιο του '81: «το όριο του αυτοκαθαρισμού έχει ήδη ξεπεραστεί, πράγμα που εντός ολίγου θα σημάνει και την ανεπίτρεπτη καταστροφή της Βαλτικής. Όσο δε για τον κόλπο του Ρuck (στις εκβολές του ποταμού Βιτούλα), είναι ήδη βιολογικά νεκρός. Στην περίπτωση που θα βρούμε λεφτά και θα ξεκινήσουμε την άμεση κατασκευή πολλών σταθμών καθαρισμού, υπάρχει ίσως ακόμα η ελπίδα, μέσα σε δεκαπέντα χρόνια οι επόμενες γενιές να κολυπήσουν και πάλι στη θάλασσα».

Δεν ξέρουμε αν ο κ. καθηγητής διατηρεί ακόμα το πόστο-του. Το βέβαιο όμως είναι ότι όχι μόνο δεν διατέθηκαν λεφτά, αλλά και τα τρέχοντα κονδύλια έχουν και αυτά περικοπεί (για τους δύσπιστους υπάρχουν πρόσφατες δηλώσεις και αναφορές του ίδιου του δημάρχου του Γκντανσκ στον αστικό βεβαίως Τύπο).

Γιατί λοιπόν οι εν Ελλάδα αντιπρόσωποι του υπαρκτού σοσιαλισμού, που τελευταία —εν όψει των δημοτικών εκλογών— έχουν τόσες λαμπρές ιδέες για τη σωτηρία του Λεκανοπέδιου από τη ρύπανση, δεν κάνουν μερικές συστάσεις στον σύντροφο Γιαουζέλσκι; Γιατί δεν του προτείνουν φίλτρα, αυστηρό έλεγχο, μεταφορά βιομηχανιών, αποκέντρωση, αλλά όλα αυτά χωρίς να πλήττονται τα δικαιώματα και οι κατακτήσεις των εργαζομένων... Θα ήταν μια πράξη διεθνισμού και αλληλεγγύης.

Οι πυραμίδες του 21ου αιώνα

Στην εφημερίδα «Μοντ» διαβάζουμε πως δύο φοιτητές ετοιμάζοντας τη διπλωματική-τους, έδειξαν πως δεν είναι μόνο το κοβάλτιο 60, που με χρόνο ζωής 5,27 χρόνια αποτελεί την κυριότερη πηγή ραδιενέργειας, μετά την αποστρατεία ενός πυρηνικού αντιδραστήρα. Δύο ακόμα συστατικά του χάλυβα, το Νικέλιο 59, με χρόνο ζωής 80.000 χρόνια και το Νιόβιο 94, με χρόνο ζωής 20.300 χρόνια έχουν εξίσου ενδιαφέρουσες ιδιότητες. Ειδικά το δεύτερο, που εκπέμπει τις υψηλές ενέργειας ακτίνες-γ, για πολύ - πολύ καιρό μετά την εξαφάνισή του κοβαλτίου. Έτσι η ταφή των αντιδραστήρων στα βάθη της θάλασσας, θα απαιτήσει τον εγκλιωτισμό-τους σε τεράστιες πυραμίδες από μπετόν, ικανές ν' αντέξουν σ' όλες τις προσβολές για πολλές χιλιάδες χρόνια. Χοντρό το αστείο και βάρβαρη η έκπληξη για τους αρχαιολόγους μνημείων του μέλλοντος.

Συνοπσηφιος του Μπρεδήμα για ευνόητους πολιτικούς λόγους, στην Α' Αθηνών. Η καταπιεσμένη ΕΔΑ ήθελε να συγκεντρώσει ο Γλέζος το σύνολο των δυνατών σταυρών. Να «σταυρωθεί» από χιλιάδες ψηφοφόρους. Να βγη πρώτος βουλευτής Ελλάδας κι ας ακυρωνόνταν ύστερα η εκλογή-του.

Κάθε γειτονιά είχε την σταυροδοσία-της. Όλες όμως οι σταυροδοσίες είχαν τον Γλέζο. Το να λέει λοιπόν ο Μπρεδήμας «σταυρό στο Γλέζο», ήταν εντελώς περιττό για την σταυροδοσία του Γλέζου. Για την σταυροδοσία όμως του ίδιου του Μπρεδήμα ήταν

αποτελεσματικότατο. Ο αριθμός άλλωστε των σταυρών ήταν απεριόριστος. Περίσσευε πάντα ένας και για τον συγκινητικό Μπρεδήμα. Επισκεύθηκε —ειπώθηκε— και τον Αστέρη Στάγκο. Όταν του είπε «σταυρό στο Γλέζο» ο Στάγκος του ψυθύρισε: — Ηλία, δεν ψηφίζω στο Δήμο Αθηναίων.

Ο Μπρεδήμας έβαλε τα γέλια. Ο Μπρεδήμας όμως έσπασε τη σταυροδοσία και ξαναβγήκε βουλευτής.

Δακτυλιδοστομίες

● «Δράκο υποστηρίζει η ΝΔ στο Βύρωνα»
(Τίτλος στη «Μεσημβρινή της 20ής

Σεπτεμβρίου)

● «Να κρατικοποιηθεί η ΚΝΕ»
(Τοιχογραφία σε δημοτικό σχολείο της Καλλιθέας)

● «Χριστιανοί γαμάτε γιατί χανόμαστε»
(Τοιχογραφία σε εκκλησία της Καλλιθέας)

● «Κράξιμο. Πάρτε το Κράξιμο. Το περιοδικό της σεξουαλικής ανανέωσης»
(Όπως το διαλαλούσε ο πωλητής-του έξω από το φεστιβάλ της «Αυγής».)

ΔΑΚΤΥΛΙΔΟΣΤΟΜΟΣ

SUNDAY TELEGRAPH
Οι Ρώσοι εξαγοράζουν
τόν «Έλεγχο»
του ελληνικού Τύπου

Στην έκκληση βρετανική επιμερίδα δημοσιεύθηκε χθες μετέφραστη στην αγγλική
του **PAUL ANAST** από την "Αθίνα, την 2η ημερίδα:
• Η Σοσιατική Ένωση διακηρύσσει βαθιά από ελπίδα μέσα επιμερίστως
• Το επισημάνει με την έκδοσή του "Εθνός", την οικονομική ενίσχυση άλλων
ενισχυτών και την πίστη σε συνεργασίες επιμερίστως
• Μηνάμεινε το Σύνταγμα του Εθνικού και δημοκρατικού Μαρξισμού - Φιλικότου
δου με την "Κρατική" Επιτροπή διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του Υπουργείου
Συνδιοδότης του ΕΣΣΔ.
• Μία δημοκρατική έκδοση προς τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου.
ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΗ ΣΕΛ.

Ανδρέα Παπανδρέου.
ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ
Μεσημέρ.
20/9

Nga
25/9

Ο ΑΙΒΑΛΟΣ και η λαοπολογία χρησιμοποιήθηκαν και πάλι... έτσι ως μαχίλα για «επιτυχία» ή διαστρέβλωση των εθνικών και το ψεύδος αστρέφοντας «ρεπορτάζ». Και το νέο «ΕΘΝΟΣ» (δίν μπορεί ακόμη να γιναι με επιτυχία τών «ΑΕΚ», που αποκλήθηκαν την Έκθεση Παπασταύρου για τη «Μητροπολιτική Αρχιεπισκοπή»), κατέφυγε χτες και πάλι στα ψεύδη... γιατί να συνδυάζει μιάν έρωτηση στη Βουλή του κ. Μητσοτάκη, για την Έκθεση Παπασταύρου, με την κυβέρνηση να καταλήγει στο ότι κάποια... πολιτική... εξελίσσεται.

«ΤΑ ΝΕΑ» δεν συζητούν να απαντούν σε όποιες και να δοχούνται με σκεπτικές. Σήμερα, όμως, πρέπει να γραφούν μερικά — μερικά μόνο. — πραγματά, όπως:

● Το νέο «Έθνος» έχει ως αρθρογράφον ένα δημοσιογράφο, τον οποίο ο κ. Μητσοτάκης έβλεπε ύπουλα να συζητάει με τον κ. Καραμανλή, ενώ ο κ. Καραμανλής αρνείτο να συζητήσει με τον κ. Μητσοτάκη.

ΕΘΝΟΣ 40
ΑΠΟΤΥΜΑΤΙΝΗ ΕΚΔΟΣΗ 1944 20 Μαΐου 1944 ΕΛΛΗΝΟΜΑΝΟΥ (1942)
ΕΛΛΗΝΟΜΑΝΟΥ
ΕΛΛ. 2
ΑΠΡΕΟΥΝ
ΕΘΝΙΚΑ
ΥΣΤΙΚΑ
16/9

Το ΧΑΡΑΚΙΡΙ των εκδοτών και η κρίση του ΤΥΠΟΥ

του Στέλιου Κούλογλου

Για δεύτερη φορά σήμερα Παρασκευή, οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης, των εκδοτών και των δημοσιογράφων θα συζητήσουν με «ανοιχτά χαρτιά» για την κρίση του Τύπου.

Ήρμα πολιτισμένα, σε πνεύμα κατανόησης, παρά τα χα-
μόγελα υπεροχής των κυβερνητικών εκπροσώπων ή την άρνη-
ση του δημοσιογράφου ομιλήτη να θίγει τις πλευρές που δεν εί-
ναι σκόπιμο να θιγούν— θα συζητήσουν για την τηλεόραση, τη
διαφήμιση, τη διανομή, τις ώρες κυκλοφορίας, το νυχτερινό
δελτίο ειδήσεων. Θα ανταλλάξουν απόψεις μέχρι να τελειώσει
η εκπομπή και αφού αποφασίσουν «ότι κάτι πρέπει να κάνου-
με», θα πάμε όλοι (τηλεθεατές, τηλεομιλητές, τηλεπαρουσια-
στές) για ύπνο — αν όχι λίγο πιο πριν.

Την ίδια ώρα μαίνεται ο πόλεμος μεταξύ των εκδοτών, υπό τα πονηρά βλέμματα επιδοκιμασίας της κυβέρνησης. Καταγγελλίες, αποκαλύψεις, χρηματοδοτήσεις, εκθέσεις, αποστασίες, νύξεις, υπαινιγμοί, αφορισμοί, λιμοί οικονομικοί και καταποντισμοί κυκλοφοριακοί βγαίνουν στη φόρα καθημερινά. Όλα αυτά συντελούνται μπροστά στα εκπληκτικά βλέμματα των α-

Αφορμή για τις νέες συγκρούσεις αποτέλεσε ένα αληθινά... πρωτότυπο πρωτοσέλιδο ρεπορτάζ του Έθνους. Στο φύλλο της 16ης Σεπτεμβρίου αποκαλύπτονταν με τεράστια γράμματα ότι «Διαρρέουν εθνικά μυστικά». Σύμφωνα με την ίδια αρθρογραφία, κάποιος ή κάποιοι πολιτικοί συντάκτες, μετέδιδαν... τα «εθνικά μυστικά» —που... εξομολογούνταν ο κ. Μαρούδας στους... πολιτικούς συντάκτες— στα ξένα ειδησεογραφικά πρακτορεία, στον Αμερικάνικο και Τουρκικό Τύπο.

Ο συντάκτης του δημοσιεύματος, άφη-
νε μάλιστα να εννοηθεί ότι υπαίτιοι της
διαρροής, ήταν οι ανταποκριτές των πρα-
κτορειών «Ρώιτερ» και «Γιουνάιτεντ
Πρες» στους οποίους αναφέρονταν και ο-
νομαστικά. Μετά από την βόμβα του «Έ-
θνους», η ένωση των Ξένων Ανταποκρι-
τών και Γερμανικού Γυμνασίου.

τών διαμαρτυρήθηκε στον Υφυπουργό Τύπου και τα δύο θιγόμενα μέλη-της, απειλήσαν ότι θα κατέθεταν μήνυση κατά του «Έθνους» αν το τελευταίο δεν ανακαλούσε τις κατηγορίες.

Στο «Έθνος» της επόμενης μέρας, σε ένα δίστηλο με τίτλο «Λάθος ερμηνεία», ο συντάκτης της αποκάλυψης —κι όχι η εφημερίδα-του— διακηρύττει ότι το δημοσίευμα δεν αφορούσε τους ξένους ανταποκριτές, των οποίων εξετιμούσε τις «υπηρεσίες που πρόσφεραν κατά τη διάρκεια της 3χρονης δικτατορίας».

Ακριβώς με τις παραπάνω φράσεις, άρχισε η ήπια και αμφιλεγόμενη δήλωση — την προηγούμενη μέρα το βράδυ, δηλαδή την μέρα του δημοσείου ύμνου — του υποπουργού Τύπου ο οποίος (μιλώντας κάπως εφ' ονόματος του «Έθνους») κατέλη-

γαγνωστών που διαλέγουν πια αυτή την εφημερίδα με το καλύτερο αθλητικό ρεπορτάζ ή τα πιο ενδιαφέροντα γυμνά, αφού ούτως ή άλλως, «όλες αποφεύγουν την αλήθεια».

Είναι φανερό ότι ο ανοιχτός πόλεμος —τώρα πια των ύβρεων— οξύνει την κρίση αξιοπιστίας εκδοτών, δημοσιογράφων, ολόκληρου του Τύπου και ιδιαίτερα προς τις νυν συμπολιτευόμενες εφημερίδες που ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος της κυκλοφορίας, ενώ έναν χρόνο πριν έκφραζαν έστω και μέσα από παραμορφωτικό πρίσμα τις δημοκρατικές αντιδρασίες πεποηθίσεις των αναγνωστών-τους, την αντίθεσή-τους με την εξουσία.

Αυτή η πλευρά της κρίσης που ενώ δεν κρύβεται πια, «κρύβει» άλλα προβλήματα του Τύπου (όπως το πρόβλημα της διανομής με το οποίο θα ασχοληθούμε σε μια επόμενη έρευνα) ίσως να οδηγήσει στην αναγκαία καθαράση. Αυτός είναι ο λόγος που επιμένουμε στο ρεπορτάζ και την ανάλυση για τα αίτια των νέων ιλαροτραγικών συγκρούσεων.

γε με τη θέση ότι «δημοσιεύματα που δημιουργούν αντίθετες εντυπώσεις (εννοείται από τις καλές υπηρεσίες-ΣΣ) δεν θα πρέπει να αφορούν τους διαπιστευμένους ανταποκριτές και μέλη της "Ένωσης Ανταποκριτών"».

«Ο ΔΑΚΤΥΛΟΣ ΠΑΠΑΚΑΡΥΑ»

Κανείς βέβαια δεν είναι τόσο αφελής ώστε να πιστέψει ότι μέσα στο Press-room συζητώνται με τους δημοσιογράφους (οι οποίοι ως γνωστόν είναι... «τάτιάς») εθνικά μυστικά. Η πραγματική αιτία της «Εθνικής» έξαρσης πρέπει να αναζητηθεί στην «υπόθεση Παπακαρυά». Δημοσιογραφικές πληροφορίες, φέρνουν τον διευθυντή της εφημερίδας κ. Φιλιππόπουλο, κυριολεκτικά εξοντωμένο από τη δημοσιογρα-

φική επιτυχία των «Νέων», να πνέει μέναι εναντίον όλων των αρμόδιων ή υπεύθυνων για την «υποκλοπή», συμπεριλαμβανομένου και του υπουργού Δικαιοσύνης. Σε ένα άρθρο-ανάλυση του «Έθνους» όταν ανακοινώνεται η διενέργεια ανακρίσεων για τη διαρροή «ο κ. Μαγκάκης και το περιβάλλον-του», θεωρούνται υπεύθυνοι, ενώ τα «Νέα» κατηγορούνται ότι συνειδητά δεν δημοσίευαν όλη την έκθεση, αλλά μόνο το πρώτο και ανώδυνο μέρος της, επειδή γνώριζαν ότι θα απαγορευθεί η συνέχιση της δημοσίευσης.

Είχε προηγηθεί μια άλλη επίθεση του «Έθνους» στα «Νέα» για το ίδιο θέμα, και τα τελευταία απαντούσαν μπαίνοντας κι αυτά για πρώτη φορά στο δημόσιο πόλεμο μεταξύ των εκδοτών:

Ο τραγουδιστής και συνθέτης Νίκος Λόλης συμμετέχει στα «ΑΡΧΑΙΑ ΛΥΡΙΚΑ» του Μ. Τερζή που μόλις κυκλοφόρησε, σε μια καθαρά προσωπική ερμηνεία.

ΤΑΝΤΕΥΣ ΚΟΝΒΙΣΚΙ ΜΙΚΡΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

απο την Πολωνία
ένα μεγάλο μυθιστόρημα
πριν απο τη σιωπή.

Το αριστούργημα
μιας ανατρεπτικής λογοτεχνίας.

Διεθνές βραβείο Mondello 1981

δεληθανασης

Μαυρομιχάλη 93Α - ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3234 270

«Τους ενόχλησε λοιπόν η επιτυχία. Γιατί αν την αποκλειστικότητα την είχε το νέο «Έθνος», τότε όλα θα ήταν νόμιμα κι ούτε «σκανδαλώδης διαρροή», ούτε «σκοτεινά κυκλώματα» θα υπήρχαν. Το... ενοχλητικό είναι ότι δεν την είχε. Το μένος χθες ήταν τέτοιο, ώστε τους οδήγησε και στην καταπάτηση του πιο ιερού δικαιώματος ενός δημοσιογράφου: στην παραποίηση των χειρογράφων των επώνυμου συντάκτη που έγραψε το ρεπορτάζ και στον οποίο αποδόθηκαν επιθέσεις κατά των «Νέων», που δεν υπήρχαν στο χειρόγραφο-του».

Και το κύριο άρθρο της πρώτης σελίδας των «Νέων» κατέληγε απειλώντας ότι: «Τα «Νέα» δεν έχουν κανένα ενδοιασμό να γράφουν όσα ξέρουν για πρόσωπα και πράγματα».

Βέβαια ο «Οργανισμός Λαμπράκη» ανέκαλυψε πολύ πρόσωπα το «ιερό δικαίωμα του δημοσιογράφου» ενώ σίγουρα κωλύεται — απ'ό,τι φαίνεται για παρόμοιους λόγους— να αποκαλύψει τα πρόσωπα και πράγματα του «Έθνους».

Η εισδοχή-του λοιπόν στον πόλεμο των λέξεων, μάλλον δεν οφείλεται στην ιερή αγανάκτηση που ένωσαν οι επιτελείς-του όταν το «Έθνος» παραβίαζε τους δημοσιογραφικούς κανόνες και τα «ιερά δικαιώματα»: πριν από λίγες μέρες, ο κ. Φιλιπόπουλος έγραφε —στον πανηγυρικό-του— για τη συμπλήρωση ενός χρόνου από την έκδοση του «Έθνους» —ότι η εφημερίδα-του ερχόταν πια πρώτη στις πωλήσεις και μάλιστα «με διαφορά 10.000 περίπου φύλλων από τη δεύτερη», δηλαδή τα «Νέα».

ΟΙ ΦΗΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΕΘΝΟΥΣ»

Για «πρόσωπα και πράγματα», έγραψε όμως, δύο μέρες μετά, η Λονδρέζικη εφημερίδα «SUNDAY TELEGRAPH». Στο φύλλο της 19ης Σεπτεμβρίου, δημοσίευσε πεντάστηλο άρθρο του ανταποκριτή-της στην Αθήνα, το οποίο υιοθετούσε μεταξύ των άλλων και τις παλιότερες πληροφορίες για την χρηματοδότηση του «Έθνους» από την ΕΣΣΔ:

«Άρκετές και διάφορες δυτικές διπλωματικές πηγές —έγραφε η ανταπόκριση— αναφέρουν ότι έκτοτε οι έρευνες έχουν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η χρηματοδότηση του «Έθνους» έχει οργανωθεί μέσω της «κρατικής επιτροπής για τις εξωτερικές οικονομικές Σχέσεις του Σοβιετικού Υπουργικού Συμβουλίου», που είναι και το τμήμα που διαχειρίζεται τις εκτεταμένες επιχειρησιακές συναλλαγές με τους Ρώσους, τις οποίες έχει ο Γεώργιος Μπόμπολας, ο εγχώριος εκδότης του «Έθνους» και της «Σοβιετικής εγκυκλοπαίδειας».

Το «Έθνος» —αποφεύγοντας (;) αυτή την φορά να αναμίξει τον υφυπουργό Τύπου— απάντησε την επόμενη μέρα με ένα μικρό σχόλιο στη σελίδα των πολιτικών παρασκηνίων, με τίτλο «Τα Χαλκεία»: «Τα ιμπεριαλιστικό χαλκείο και κύκλωμα Ουάσιγκτον - Αθήνα - Λονδίνο άρχισε

πάλι να δουλεύει. Η Ουάσιγκτον επικοινωνήσε με τον πρακτορίσκο-της, της οδού Πανεπιστημίου, χάλκευσαν μια ακόμα «ανταπόκριση», και την έστειλαν σε κυριακάτικη εφημερίδα του Λονδίνου».

Το σχόλιο προκάλεσε την αντίδραση του ανταποκριτή της «SUNDAY TELEGRAPH», ο οποίος με δήλωσή-του αφού διαμαρτύρεται για το σχόλιο του Έθνους τονίζει ότι το άρθρο-του «όχι μόνο δεν είναι υπερβολικό, αλλά αντιθέτως συγκρατημένο διότι προς το παρόν δημοσιεύτηκε μόνο ένα μέρος των πληροφοριών» ενώ υπάρχει «μια πληθώρα άλλων πληροφοριών τις οποίες ερευνούμε ακόμη». Και καταλήγει πληροφορώντας ότι «ζήτησα συνέντευξη από τον κ. Μπόμπολα και Φιλιπόπουλο για να συζητήσουμε τις πληροφορίες που υπάρχουν... προτού δημοσιευθεί οποιοδήποτε ρεπορτάζ».

Αλλά του το αρνήθηκαν.

ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ

Παρά την αποτυχία της επίθεσης - «ρελάνς» εναντίον των ξένων ανταποκριτών, η οποία εξελίχθηκε —όπως θα δούμε και παρακάτω— σε μπουμέραγκ, το «Έθνος» πανήλθε, την Παρασκευή 24 Σεπτεμβρίου στην υπόθεση Παπακαρυά:

Σε πρωτοσέλιδο ρεπορτάζ με μεγάλους τίτλους, απεκάλυπτε νέα πολιτική σκευωρία, κατασκευασμένη από το Συγκρότημα Λαμπράκη και τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο της «Νέας Δημοκρατίας», με στόχο την κυβέρνηση. Μια μέρα πριν είχε κυκλοφορήσει ο «Ταχυδρόμος», ο οποίος δημοσίευε την πληροφορία ότι ο κ. Μαγκάκης —ενώ διαβεβαίωνε τους δημοσιογράφους ότι δεν πρόκειται να απαγορευτεί την δημοσίευση της έκθεσης— εκλήθη από τον κ. Μαρούδα στο Υφυπουργείο Τύπου. Εκεί είχε ήδη καταφθάσει ο κ. Φιλιπόπουλος ο οποίος διεμαρτύρετο έντονα για τη διαρροή της έκθεσης και μάλιστα προς τα «Νέα». Μετά απ' αυτό ο κ. Μαγκάκης υποτίθεται ότι συναντήθηκε με τον κ. Παπανδρέου και ακολούθησε η απαγόρευση της έκθεσης.

Με βάση το παραπάνω ρεπορτάζ, ο κ. Μητσοτάκης έκανε επερώτηση στη Βουλή, για το ρόλο των εκδοτών στη διαμόρφωση της κυβερνητικής πολιτικής. Και αυτή ήταν σύμφωνα με το «Έθνος» η συμπαγής συγκροτήματος Μητσοτάκη. Ανεξάρτητα από την ακρίβεια των γεγονότων που περιγράφει ο «Ταχυδρόμος» —τα οποία ως σημειωθεί διέψευσε ο κ. Μαγκάκης— το ουσιαστικό σημείο του επεισοδίου, είναι ότι το «Έθνος» χτύπησε το «Συγκρότημα» στην «Αχίλλειο πτέρνα» του την αποστασία και τις σχέσεις που έχει με τον διαμορφωτή με τον αρχαιοπώστη κ. Μητσοτάκη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα μέρος του κύριου άρθρου των «Νέων» της επόμενης μέρας (Σάββατο 25), αφιερώνεται στην ανασκευή των κατηγοριών του «Έθνους» ότι ο κ. Λαμπράκης είχε συναντηθεί με τον κ. Μητσοτάκη, διαβεβαιώνοντας σε απολογητικό τόνο ότι παρ' ό,τι είναι φυσικό «ένας δημοσιογράφος να έχει επαφές με

όλους τους παράγοντες της πολιτικής ζωής του τόπου, δεν βρέθηκε ούτε τον τελευταίο καιρό, ούτε φέτος ούτε πέρσι στο ίδιο τραπέζι ο κ. Λαμπράκης με τον κ. Μητσotάκη. Ούτε κατά τύχην δεν έχουν φέτος συναντηθεί, ούτε καν σε κοινωνική εκδήλωση».

Η «Αυριανή» η οποία μπήκε πρόσφατα με διθυραμβικό χαζοχαρούμενο στυλ στη συζήτηση για την κρίση του Τύπου, δημοσίευσε την πληροφορία ότι ο γνωστός εφοπλιστής Βαρδινογιάννης «έλεγε προ ημερών σε κύκλο-του ότι ο Λαμπράκης ξόφλησε πλέον...». Και είναι αλήθεια ότι το Συγκρότημα «πληρώνει» τώρα για τις αποστάσεις του 1952 (όταν παράτησε τον Πλαστήρα για τον Παπάγο) και τον επαμφοτερίζοντα ρόλο-του στα 1965. Αναγκασμένο να υποστηρίζει το ΠΑΣΟΚ και αδύναμο να πραγματοποιήσει άλλη κίνηση, αφού κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με την απώλεια του όποιου κύρους διαθέτει σήμερα, κι ενώ η κυβέρνηση δείχνει ότι έχει γνώση της υπεροχής-της και φαίνεται διατεθειμένη να «εοφλήσει λογαριασμούς» ή τουλάχιστον να μην βοηθήσει το Συγκρότημα να ανακάμψει. Κι όλα αυτά παρά τους πρόσφατους όρκους πίστης των «Νέων» και του «Βήματος» προς την κυβέρνηση (το δεύτερο ήταν «Ανδρεϊκότερο του Ανδρέα» στην καταδίκη του κ. Παναγιώλη). Παρ' ότι τα «Νέα» της Δευτέρας 27 Σεπτεμβρίου έφτασαν να φιλοξενήσουν την είδηση της αποτυχίας των Φιλελευθέρων στις Δυτικογερμανικές εκλογές με τον πρώτοσελίδο χαρακτηριστικό τίτλο: ΤΣΑΚΙΣΑΝ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ...

«Αυτές οι συκοφαντίες αυτά τα ψέματα δεν είναι ανεξήγητα» έγραψαν τα «Νέα» στο κύριο άρθρο με τίτλο: «Οι κάπηλοι του 'Εθνους» «είναι απλώς αντάξια του σημερινού διευθυντή του νέου «'Εθνους», του ΜΟΝΟΥ Έλληνα δημοσιογράφου που βραβεύθηκε για τη δημοσιογραφική επίδοσή-του από την Απριλιανή δικτατορία, η οποία προηγουμένως είχε κλείσει... το παλιό 'Εθνος».

«Αν επιθυμεί το συγκρότημα —απαντούσε την άλλη μέρα ο διευθυντής του 'Εθνους— ας απαντήσει στα εξής τρία ερωτήματα»:

1. Αν είναι αλήθεια ότι το «Βήμα» έλαβε σημαντικό δάνειο και αμέσως μετά έκλεισε. Αν είναι αλήθεια, πώς χαρακτηρίζεται η ενέργεια-του αυτή.
2. Αν είναι αλήθεια ότι το συγκρότημα απαγόρευσε στον εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών να ελέγξει τα οικονομικά-του όπως συνέβη με όλες τις υπόλοιπες εφημερίδες.
3. Αν ο κ. Λαμπράκης γνώστης όλων των συνθηκών και της δημοσιογραφικής τακτικής που ακολούθησαν ορισμένες εφημερίδες και τα στελέχη-τους κατά της δικτατορίας, ασπάζεται τον ύπουλο υπαιτιγμό εναντίον του υποφαινομένου»

Εύλογα τα ερωτήματα του συντάκτη, αν βέβαια ο ίδιος απαντήσει πως κατάφερε να βραβευτεί από τη Χούντα.

Αλλά τις ίδιες αυτές ημέρες που διατυπώνονταν τα ερωτήματα αυτά (τα οποία και από τις δυο πλευρές μάλλον θα μει-

νουν αναπάντητα) ο παρουσιασθείς από το «'Εθνος» σαν όργανο του «ιμπεριαλιστικού χαλκείου», ανταποκριτής του «SUNDAY TELEGRAPH» στην Ελλάδα Παύλος Αναστασιάδης, έδωσε στη δημοσιότητα —προφανώς και για να αποδείξει την εγκυρότητα των πληροφοριών-του— μια απόρρητη έκθεση του σημερινού διευθυντή του «'Εθνους» προς τον κ. Παπανδρέου. Είχε παραδοθεί στο σημερινό πρωθυπουργό το Νοέμβριο του 1977, και στον έμπορο πετρελαιοειδών κ. Μπαμπούνη, επίδοξο προφανώς εκδότη αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές, και επιγράφεται «Εκτίμηση της νίκης του ΠΑΣΟΚ σε σχέση με τη στάση του Αθηναϊκού Τύπου και την περαιτέρω τακτική-του».

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΗΜΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ

Η έκθεση είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και αποκαλυπτική για το ήθος και ύφος του συντάκτη-της, αλλά και τη «δημοσιογραφική» φιλοσοφία-του. Αναφέρεται σε όλα τα συμβαίνοντα και σε όλους τους παράγοντες του Τύπου.

Στην αρχή προσπαθεί να διαβάσει τις φιλικά προσκειμένες προς το ΠΑΣΟΚ εφημερίδες, με στόχο να αποχτήσει την εύνοια και την υποστήριξη του κ. Παπανδρέου για την έκδοση της «δικής-του» εφημερίδας. Έτσι τα «Νέα», το «Βήμα» και η «Ελευθεροτυπία». «Έχουν εγκλωβίσει το δημοκρατικό κοινό που καθημερινά το εξαπατούν ή το αποκοιμίζουν με τη μέθοδο της δήθεν αντικειμενικότητας». Όποτε: «Ποτέ άλλοτε στην πολιτική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας η δημοκρατική παράταξη δεν είχε βρεθεί χωρίς δημοσιογραφική υποστήριξη στην έκταση που βρέθηκε στις παραμονές των εκλογών του Νοέμβρη 1977. Ούτε ακόμη και στο διάστημα της δικτατορίας τηρουμένων των αναλογιών και των νομικών πλαισίων...».

Το μεν «Βήμα»: «... δεν καυτηρίασε τα αληθικά συνθήματα και επίθετα που έλεγαν κατά του αρχηγού του ΠΑΣΟΚ οι πληρωμένοι εγκάθετοι στις συγκεντρώσεις του Καραμανλή...», στα «πρόσωπα στα γεγονότα» παρουσίαζαν και αντιπάλους του ΠΑΣΟΚ και ότι την ημέρα των εκλογών «ένα σκίτσο του Μητρόπουλου παρουσίαζε τους ψηφοφόρους να σχηματίζουν ένα ερωτηματικό. Ένα σκίτσο δηλαδή που ήταν ταυτόσημο με τη στάση της εφημερίδας πλασδαρό και ηττοπαθές».

Τα «Νέα»: «Ακολουθήθηκε και σ' αυτή την εφημερίδα η ίδια ακριβώς τακτική σε λαϊκότερη όμως μορφή και με μια μικρή απόκλιση με τα σαχλοπολιτικά αστείακια της τέταρτης σελίδας».

Η «Ελευθεροτυπία» αποτελεί το πιο τραγικό σύμπτωμα στο δημόσιο χώρο γιατί έχει επιτύχει πέρα για πέρα το στόχο που της έχει τάξει η κυβερνητική κλίκα, η εξουσιοδοτημένη για την υποταγή του Τύπου και των δημοσιογράφων στην υπηρεσία της Ν. Δημοκρατίας», και δίνοντας μια ιδέα της φιλοσοφίας-του, καταγγέλει την εφημερίδα, επειδή: «Κατάργησε το κύριο άρθρο και τη ΣΤΗΛΗ-ΤΟΥ την πα-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Ο 16ος τόμος του ANTI
Α' εξάμηνο 1982
(τεύχη 196 - 208)

Σε 760 σελίδες αποτυπώνεται η πολιτική και πολιτιστική-μας ζωή.

Στον τόμο περιλαμβάνονται τα τεύχη - αφιερώματα για τον Τάκη Σινόπουλο, για την ατμοσφαιρική ρύπανση και ντοκουμέντα για την κατάληψη της Νομικής και τα δεκάχρονα του ANTI καθώς και την καταγραφή του ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ.

Ζητείστε-τον στα γραφεία του περιοδικού «ANTI»:

Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)

Τηλ.: 7232.713 και 7232.819

Ακόμη μπορείτε να βρείτε τους παλιότερους τόμους του περιοδικού, με εξαίρεση τους Α', Β' και Γ' που έχουν ήδη εξαντληθεί.

Το «ANTI» παραμένει σταθερά ένα πλούσιο ενημερωτικό περιοδικό που με τους τόμους, σας προσφέρει μια άμεση πρόσβαση στο πλούσιο υλικό της πρόσφατης ελληνικής ιστορίας.

ραχώρησε εκ περιτροπής ΔΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΠΟΡΝΗΣ σ' όλα τα κόμματα για να εκφράζουν τις απόψεις-τους».

Αναφερόμενος στους εκδότες και διευθυντές των εφημερίδων αυτών γράφει: «... Αυτοί, που διοικούν τις τρεις αυτές εφημερίδες δεν είναι ιδεολόγοι, ούτε καμιάς φιλοσοφίας, ούτε της δημοσιογραφίας, δεν είναι καθαροί, δεν είναι έντιμοι, δεν είναι άνδρες».

Και συνεχίζει ο «καθαρός», ο «έντιμος», ο «άνδρας», για τους δημοσιογράφους γράφοντας ότι «υπάρχει μια εξαχρείωση, μια διαφθορά σε βάθος. Μόνος στόχος της πλειονότητας των δημοσιογράφων έχει γίνει ο μαμμωνάς... Έχουν γίνει οι περισσότεροι άβουλα αθύρματα στην διάθεση του κυβερνητικού εκπρόσωπου ή του οποιοδήποτε εκδότη».

Για την τελευταία παρατήρηση, θα είναι ενδιαφέρουσα η αντίδραση του Χ. Θεοχάρτου σημερινού συντάκτη του «Έθνους» —και το 1977 της «Ελευθεροτυπίας»— για τον οποίο γράφει: «... Έτσι, ο ΘΕΟΧΑΡΤΟΣ ΚΑΤΑΛΗΦΘΗΚΕ από ιερή αγανάκτηση για τη διάσπαση της δεξιάς και καλούσε τους δεξιούς να παραμείνουν πιστοί στον Καραμανλή και να μην ψηφίσουν Στεφανόπουλο για να μην εξασθενήσει η Δημοκρατία. Έτσι ο Δάνος (σημερινός διευθυντής του Ελληνικού γραφείο Τύπου στην Ουάσιγκτον-ΣΣ) υποστηρίζοντας ξεκάθαρα τη συμμαχία βοήθησε με τη σειρά-του τον αποπροσανατολισμό του κοινού της εφημερίδας».

Τέλος αναφέρεται και στους βουλευτές

- «πράκτορες» τονίζοντας ότι πρέπει:

«... να ενημερωθούν εκτενέστερα οι βουλευτές που θα χειριστούν τα θέματα Τύπου για λογαριασμό της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως (εκτός βέβαια —από τους πράκτορες— βουλευτές των εκδότην όπως είναι η αδελφή του εκδότη της Ελευθεροτυπίας».

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν πάντως και οι αντιδράσεις των θιγομένων. Τα «Νέα» και το «Βήμα» απέφυγαν να αναδημοσιεύσουν ή να σχολιάσουν την έκθεση. Η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» έγραψε ότι η ΕΣΗΕΑ επεμβαίνει για την έκθεση - λιβέλο και ότι αύριο (Δευτέρα-ΣΣ) θα καταθέσει μήνυση ο εκδότης της «Ελευθεροτυπίας». Παρ' όλα αυτά την Δευτέρα, απουσίαζε οποιαδήποτε αναφορά στο γεγονός. Άγνωστη, παραμένει ακόμα η αντίδραση των «πρακτόρων» - βουλευτών, δηλαδή της συζύγου του σημερινού Υπουργού Εργασίας Κ. Γιαννόπουλου...

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ «ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ»

Κι ενώ το Έθνος διευκρίνιζε «στα φιλά» βέβαια, ότι επρόκειτο περί έκθεσης «που κάλυπτε όλο το φάσμα του Τύπου και επισημαίνονταν οι παράγοντες που θα οδηγούσαν κάποια στιγμή σε μια κρίση των εφημερίδων. Όπως πράγματι και έγινε...», ο Υφυπουργός Τύπου δήλωνε ότι «ο κ. Παπανδρέου έχει κατά καιρούς λάβει από πολλούς εκθέσεις... αυτό δεν σημαίνει ότι θα απαντήσει σε όσα υποστηρίζει καθένας» και ότι «δεν είναι θέμα της κυβέρνη-

σης να απαντά σε ό,τι ισχυρίζεται ή υποστηρίζει κάθε δημοσιογράφος».

Απ' την πλευρά-του το «Έθνος» παρουσίασε τις δηλώσεις του κ. Μαρούδα ως εξής:

«Η έκθεση του διάσημου και έγκριτου δημοσιογράφου κ. Φιλιππόπουλου, είχε ληφθεί το 1977». Παρ' όλα αυτά το ίδιο βράδυ, πολλά κυβερνητικά στελέχη και ο ίδιος ο κ. Παπανδρέου, παρευρέθησαν στη δεξίωση του «Έθνους» στιγμιότυπα από την οποία μεταδόθηκαν κι από το δελτίο της ΕΡΤ στις 9 το βράδυ, προσφέροντας μια «δωρεάν» διαφήμιση στην εφημερίδα. Ο κ. Μαρούδας όταν κατηγορήθηκε από τον κ. Μητσotάκη ότι διατηρεί ειδικούς δεσμούς με το «Έθνος», απάντησε ότι «εκείνος (δηλαδή ο Μητσotάκης-ΣΣ) γνωρίζει από ειδικές σχέσεις με εκδότες, δεδομένου ότι είναι γνωστό ότι διατηρούσε τέτοιες με παλαιότερο εκδότη, εννοώντας —προφανώς— τον αποβιώσαντα Κόκκα της «Ελευθερίας»...

Πάντως ο υφυπουργός Τύπου δεν φρόντισε να διαψεύσει την μια από τις δύο εκδοχές των δηλώσεών-του, κι έτσι δεν ξέρουμε αν αποκάλυψε τον χουντικό διευθυντή, «διάσημο και έγκριτο δημοσιογράφο».

Την επόμενη μέρα (Τρίτη 28 Σεπτεμβρίου), η «Ελευθεροτυπία» σε σχόλιό-της με τίτλο «ποιοί και γιατί εκθέτουν τον πρωθυπουργό» έγραφε —προφανώς και περί του κ. Μαρούδα— τα εξής:

«ΚΑΙ ΟΛΑ ΑΥΤΑ τη στιγμή που είναι γνωστό ότι κάποιος θόρυβος έχει δη-

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΤΑΤΙΑΝΑΣ ΓΚΡΙΤΣΗ - ΜΙΛΛΙΕΣ στις εκδόσεις Κέδρος

ΠΛΑΤΕΙΑ ΘΗΣΕΙΟΥ
(Δεύτερη έκδοση)

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
(Δεύτερη έκδοση)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
(Δεύτερη έκδοση)

ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ
(Τρίτη έκδοση)

ΚΑΙ ΙΔΟΥ ΙΠΠΟΣ ΧΛΩΡΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΩΝ 12, 1964
(Τρίτη έκδοση)

ΣΠΑΡΑΓΜΑΤΑ
ΚΡΑΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΥΘΙΣΤ. 1974
(Δεύτερη έκδοση)

ΤΡΙΠΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΒΥΘΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 36.15.783

μιουργηθεί στον Τύπο από τη δημοσίευση της γνωστής έκθεσης (λίβελος και κάρφωμα μετά πάντων) του διευθυντή της ε-ορτάζουσας εφημερίδας.

ΚΑΙ ΑΛΛΟΤΕ πήγε ο Πρωθυπουργός σε εκδηλώσεις εφημερίδων. Πρόσφατα, στη δεξίωση της εκδότριας της «Μακεδονίας» και «Θεσσαλονίκης». Αλλά η κ. Κατερίνα Βελίδη δεν διανοήθηκε να «πλασάρη» την παρουσία του Πρωθυπουργού σαν διαφημιστικό σλόγκαν και φυσικά ούτε η τηλεόραση αφιέρωσε έστω και μια λέξη για το κοσμικό αυτό γεγονός. Και πολύ σωστά.

ΣΙΓΟΥΡΑ πολύ κακές υπηρεσίες προσφέρουν στον Πρωθυπουργό κάποιοι συνεργάτες του, εκθέτοντάς τον έτσι αβασάνιστα από τις οθόνες της κρατικής τηλεόρασης.

ΑΝ ΘΕΛΟΥΝ να ρίξουν το βάρος της εξουσίας τους υπέρ του ενός ή του άλλου συγκροτήματος Τύπου, καλά θα κάνουν να εγκαταλείψουν το υπουργείο-τους. Υπάρχει και θέσεις δια διαφημιστές».

Το σίγουρο πάντως είναι ότι ολόκληρη η κυβέρνηση φαίνεται να διατηρεί ιδεολογικούς δεσμούς με την πολιτική του «Έθνους»... Παρά την πείρα του παρελθόντος, φαίνεται να αρέσκειται στους λιβαυτούς, τις υπερβολές, τις υπεραπλουστεύσεις, την έλλειψη κριτικής διάθεσης, που προσφέρει το Έθνος, έστω κι αν το παρελθόν, το ποιόν και η ιδεολογία του διευθυντή-του και τα κίνητρα του εκδότη-του δεν αποτελούν καμία εγγύηση, για μελλοντικές «δεξιές» ή και «αριστερές» αποστασίες... Βέβαια η εφημερίδα έχει μια μεγάλη κυκλοφορία, αλλά αυτό καθόλου δεν σημαίνει ότι διαμορφώνει «κοινή γνώμη», αφού οι αλληπάλληλες «γκάφες»-της την έχουν ήδη καταστήσει —τουλάχιστον— αφερέγγυα στους παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Για παράδειγμα, το «Έθνος» της Κυριακής παραχώρησε το μεγαλύτερο μέρος της πρώτης-του σελίδας σε μια φωτογραφία του πρωθυπουργού με δύο πολιτικούς συντάκτες της εφημερίδας. Η λεζάντα μας πληροφορεί ότι επρόκειτο περί συνάντησης - πληροφόρησης του κ. Παπανδρέου για το «Ε» της Κυριακής ενώ η «Μεσημβρινή» αποκάλυψε ότι επρόκειτο για τη δεξίωση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ και στη φωτογραφία ο πρωθυπουργός τους ζητάει ευγενικά να φύγουν, γιατί η βραδιά θα περνούσε χωρίς δημοσιογράφους...

κλογών, παρουσίαζε σε φωτογραφία τους παράγοντες του «Έθνους» να πανηγυρίζουν με τον κ. Α. Παπανδρέου την νίκη των εκλογών, ενώ η φωτογραφία είχε τραβηχτεί την παραμονή... Φυσικά για όλα αυτά —ακόμα και για τις δηλώσεις του κ. Μαρούδα— το «Έθνος» της επομένης δεν ανέφερε κουβέντα...

ΟΤΑΝ Η ΑΥΡΙΑΝΗ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΝΑ ΕΠΕΜΒΕΙ...

Όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι οι άλλες εφημερίδες έχουν συνείδηση της αποστολής-τους και «επιτελούν λειτουργήματα». Για παράδειγμα η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», προφανώς για να υπερκεράσει το νεοεκδοθέν «Έθνος» της Κυριακής παρουσιάστηκε με οκτάστηλο τίτλο «ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΤΑΝΚΣ ΚΥΚΛΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ», αδιαφορώντας για τις ψυχολογικές συνέπειες που —προκάλεσε ήδη— η είδηση στους κατοίκους της Λευκωσίας, γεγονός που ανάγκασε την κυπριακή κυβέρνηση να την διαψεύσει.

Κι ενώ συμβαίνουν όλα αυτά, στο στίβο της ευγενούς εκδοτικής άμιλλας κατήθε θριαμβευτικά πια η «Αυριανή». Με τίτλο «ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ - Ο ΛΑΟΣ ΑΠΗΥΔΗΞΕ ΑΠΟ ΤΑ ΨΕΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΝΑ ΤΙΣ ΑΓΟΡΑΖΕΙ», το άρθρο προτείνει τον περιορισμό του αριθμού των εφημερίδων στην Αθήνα «αφού σε άλλες πόλεις με ανάλογο πλυθυσμό υπάρχουν δύο ή το πολύ τρεις, το ανέβασμα της ποιότητας των εφημερίδων» και την οικονομική ελάφρυνσή-τους με «απολύσεις των τεμπέλιδων» και «περιορισμό των άχρηστων σελίδων». Με αυτή την πολιτική, μας πληροφορήσε η «Αυριανή» «όχι μόνο δεν έχει οικονομικό πρόβλημα, αλλά κερδίζει κιάλια». Μετά από μια πρόχειρη εμβοδομέτρηση του ίδιου φύλλου της «Αυριανής», (Δευτέρα 27 Σεπτεμβρίου) από το σύνολο των 8 σελίδων, οι 3 ήταν διαφημίσεις ενώ μια ακόμα περιείχε τα φαρμακεία και τους κινηματογράφους!!!

Χρειάζεται βέβαια —προσθέτει η «Αυριανή»— να λέμε την αλήθεια στον κόσμο και να «μην τα κάνουμε πλακάκια με την εξουσία». Πιστή στην παραπάνω αρχή, θα έπρεπε λοιπόν να εξηγήσει τα άρθρα του εκδότη-της Κουρή τα οποία με τίτλο «Ανδρεόσοφ» δημοσίευσε στη δικτατορία και αναδημοσιεύθηκαν πρόσφατα από το χουντικό λαθρόβιο «Ελευθερή Ώρα». Θα έπρεπε να εξηγήσει επίσης το χουντικό παρελθόν του εκδότη και των επίσης χουντικών κονδυλοφόρων-της, όπως ο Μάνος Χάρης, ο Ντίκος Κουτσούμης, Ρουβινέτης, κ.ά.

Παρόμοια με κίνητη την αντίληψη της «Αυριανής» ότι «κρίση έχουν ορισμένοι εκδότες» διατύπωσε τελευταία και ο «Ρι-

ζοσπάστης», ενώ η «Αυγή», υφιστάμενη περισσότερο τις συνέπειές-της, παραδέχεται την ύπαρξη της κρίσης του Τύπου.

Πρόβα τζενεράλε για την έκδοση καθη-

... ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο «ΡΙΖΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ»

μερίνης απογευματινής εφημερίδας του ΚΚΕ αποτελεί η έκδοση του «Ρίζου της Δευτέρας». Πρωθώντας ίσως μια πιο «μετωπική πολιτική», ο «Ρ της Δευτέρας» δεν παρουσιάζεται —όπως ο καθημερινός «Ριζοσπάστης»— σαν όργανο της ΚΕ του ΚΚΕ, αλλά σαν «βδομαδιαία απογευματινή εφημερίδα».

Μετά μάλιστα από έρευνα του «Ριζοσπάστη» που δημοσιεύθηκε την επομένη κιάλια από την έκδοση του πρώτου φύλλου (20 Σεπτεμβρίου), οι αναγνώστες ήταν ενθουσιασμένοι:

«Την Δευτέρα δεν μαθαίναμε σωστές ειδήσεις, ή δεν είχαμε υπεύθυνη πληροφόρηση, υπήρχε ένα κενό. Χρειζόταν υπεύθυνη πολιτική ενημέρωση και δεν την είχαμε. Κι όχι μόνο οι οπαδοί του ΚΚΕ, αλλά όλοι οι προοδευτικοί και δημοκράτες θα έχουν τώρα κάθε Δευτέρα ένα έντυπο σωστό».

Παρά τις προθέσεις —αν υπάρχουν— στο πρώτο φύλλο κυριαρχούσαν τα θέματα «κονσέρβες» ενώ για τον εμπρηστικό λόγο του κ. Αβέρωφ υπήρχαν μερικές αράδες, σε κάποια σελίδα. Στο δεύτερο φύλλο ολόκληρη η τελευταία σελίδα ήταν αφιερωμένη σε ανάλυση των αιτιών για την πτώση του Σμιτ στην Δ. Γερμανία και η είδηση για τα αποτελέσματα των εκλογών («τασκίστηκαν οι Αποστάτες» έγραψαν τα «Νέα») που ανατρέπουν όλα τα προγνωστικά περί ανατροπής του Σμιτ, ήταν περασμένη κάπου στα ψιλά. Όσο για την αντικειμενική - πλατιά ενημέρωση, ο Σαββόπουλος «είχε κοπεί» από τους παρακολούθησαντες την κηδεία του Λοΐζου, σε αντίθεση με τους «καλλιτέχνες Αχ. Θεοφίλου, Θ. Ανδρεάδη, Βέρα Κρούσκα κ.ά.» που όπως μας πληροφορεί παρευρέθηκαν.

Την άλλη μέρα, από την έκδοση του πρώτου φύλλου, ο «Ριζοσπάστης» αναρωτιόταν:

Πώς όμως να εξηγήσει κανείς την παραποίηση του τίτλου της εφημερίδας από την ΕΡΤ; Στην επισκόπηση του απογευματινού Τύπου ο «Ρίζος της Δευτέρας» έγινε «Ριζοσπάστης της Δευτέρας»! Ήταν άραγε ένα «μικρό λάθος».

Όλα αυτά συμβαίνουν στο βασίλειο της «τέταρτης εξουσίας», ενώ οι άλλες τρεις «τρίβουν τα χέρια-τους». Η νομοθετική, γιατί από τα σκάνδαλα, τις αποκαλύψεις και το αλληλοφάγωμα όλο και θα προκύψουν κάποιες επερωτήσεις στη Βουλή. Η εκτελεστική, γιατί αντιμετωπίζει την κριτική του Τύπου σαν κίνδυνο και την κρίση-του σαν λύτρωση.

Οι δύο πρώτες συνομιλούν στην TV με την τέταρτη, τυρβάζουν περί πολλών και αποφεύγουν να μιλήσουν για την «ταμπακίρα». Και η δικαστική αναμένει, αφού όλο και κάποια μήνυση, μεταξύ εκδοτών και άλλων θιγόντων θα εκδικαστεί...

«Το δας εξαμαρτείν ουκ ανδρός κτλ. κτλ.». Την πρώτη φορά το «Έθνος» της επομένης των πρόσφατων βουλευτικών ε-

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Μεταγλώττιση αιδούς

Η δημοτική γλώσσα έχει σε σχέση με την καθαρεύουσα πολύ πιο πολλές εκφραστικές δυνάμεις και είναι σίγουρα το εκφραστικό όργανο των προοδευτικών πνευματικών δυνάμεων. Αυτό όμως δεν σημαίνει, πως μεταγλωττίζοντας ένα κείμενο από την καθαρεύουσα στη δημοτική κάνουμε το περιεχόμενό-του... δημοκρατικότερο.

Στην πλάνη αυτή βρίσκεται το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το Σχέδιο Νόμου για την μεταρρύθμιση του άρθρ. 30 του Ν. 5060/1931 για τα άσεμνα είναι βασικά το παλιό άρθρο μεταγλωτισμένο.

Δεν μας φτάνουν άραγε οι φοβερές εμπειρίες με την εφαρμογή-του για την ποινική προστασία... της... σεμνότητας των Ελλήνων; Η επανάληψη της διάταξης με την προσθήκη της καλοακουγόμενης και κουλτουριάρικης φράσης για τα έργα «που ανήκουν στην πολιτιστική δημιουργία της ανθρωπότητας ή που συμβάλλουν στην προώθηση της ανθρωπίνης γνώσης» λειτουργεί για τους αδαείς. Τέτοιες ελαστικές έννοιες διασφαλίζουν την όποια ερμηνεία θελήσει ο δικαστής.

Η καταδίκη των εκδοτών του Ντε Σαντ —δηλαδή η καταδίκη του ίδιου του Ντε Σαντ, θα ήταν εξίσου εύκολη και με το μεταγλωτισμένο άρθρο.

Τότε όμως βάζουμε ανοιχτά το ερώτημα:

Γιατί δήλωσε ο Υπουργός της Δικαιοσύνης, μετά την κίνηση της διαδικασίας κατά των εκδοτών του Ντε Σαντ, και ασφαλώς εν όψει αυτής της διαδικασίας, πως η κυβέρνηση μελετά τη μεταρρύθμιση των σχετικών ποινικών διατάξεων; Μήπως η δήλωση έγινε χωρίς να ερωτηθούν τα κέντρα εξουσίας, όπως και με τη δήλωση περί μη απαγόρευσης δημοσίευσης της έκθεσης Παπακαραύ;

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Η «Εταιρεία Τέχνης και Πολιτισμού» Περάματος διοργανώνει μουσική εκδήλωση στο γήπεδο Περάματος αφιερωμένη στο λαϊκό τραγούδι, το Σάββατο 2 Οκτωβρίου στις 8 μ.μ. Όσοι πιστοί προσέλθετε...

● Ός τις 5 Οκτωβρίου οι Κερκυραίοι, αλλά και οι περαστικοί απ' το νησί, θα έχουν μια θαυμάσια καλλιτεχνική εμπειρία, βλέποντας τη ζωγραφική δουλειά του Σπύρου Αλαμάνου στην «Αίθουσα Τέχνης Κέρκυρας». Μια πραγματική αισθητική έκπληξη όπου το κυρίαρχο χρώμα ανεβάζει στην επιφάνεια την εσωτερικότητα του καλλιτέχνη με καθαρές εικαστικές αξίες. Με απλή

φόρμα, αλλά με γνώση των μέσων και τεχνικών-του, ο Σ. Α. εξωτερικεύει όλο-τον τον εσωτερικό εαυτό.

● Η εφημερίδα «Ανδριώτικη Γνώμη» αφιερώνει το τεύχος που κυκλοφορεί στην 1η Συνάντηση για την οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της Άνδρου. Στο τεύχος περιλαμβάνονται εισηγήσεις, απόψεις και γνώμες σχετικά με τα οικονομικά και πολιτιστικά προβλήματα του νησιού. Εκδότης της εφημερίδας είναι ο Γ. Δαρδανός, και συνεργάστηκαν γι' αυτό το τεύχος οι Γ. Ανωμερίτης, Α. Γιαννακάρωνης, Α. Γληνού, Γ. Κοραχάς, Α. Μήλα και Ν. Χάλας. Για όσους θέλουν πιο πολλές πληροφορίες μπορούν να απευθύνονται στη σύνταξη, τηλ. 65.99.130.

τον «τελετάρχη» της Θέμιδος, να ακούσουμε 20 και πλέον «αποσπάσματα» από το «σώμα του εγκλήματος», να διαβάζονται αργά και άχρωμα από κάποιον απ' τους παρόντες, μέσα σε ζέση αφόρητη και μυρωδιές του μεγάρου υπό κατάρρευση. Έπρεπε να τις ακούσουμε σαντικά υποταγμένοι, αφού όποιος μιλούσε ή γελούσε θα φυλακίζονταν παρ' αυτά, γιατί έτσι ανάγγειλε ο πρόεδρος πριν την ανάγνωση.

Κι η ανάγνωση του κειμένου κράτησε πάνω από ώρα. Κι η σαντική απόλαυση από το κείμενο κορυφώθηκε, όχι γιατί ήταν «ανήθικη αλλά γιατί ήταν άτοπη».

Είναι πράγματι άτοπο να κρί-

Ο ΠΑΛΙΟΣ ΝΟΜΟΣ...

Άρθρο 30

Άσεμνα κατά τὰς περιπτώσεις τοῦ προηγουμένου ἀρθροῦ θεωροῦνται τὰ χειρόγραφα, ἐντυπα, εἰκόνες καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα, ὁσάκις, σύμφωνα πρὸς τὸ κοινὸν αἶσθημα, προσβάλλουσι τὴν αἰδῶ. Δὲν θεωρεῖται ἄσεμνον τὸ ἔργον τέχνης ἢ ἐπιστήμης, πλὴν καθ' ἣν περίπτωσιν προσφέρεται πρὸς πώλησιν, πωλεῖται ἢ παρέχεται εἰδικῶς εἰς πρόσωπα ἡλικίας κάτω τῶν 18 ἐτῶν καὶ πρὸς σκοποὺς ἄλλους ἐκτὸς τῆς σπουδῆς. Πρὸς χαρακτηρισμὸν ἔργου τινὸς ὡς ἔργου τέχνης ἢ ἐπιστήμης δύναται ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ προκαλέσῃ συμβουλευτικὴν γνωμοδότησιν πενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἣν διορίζει οὗτος ἐκ παιδαγωγῶν, Καθηγητῶν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ μελῶν Συλλόγων πρὸς προστασίαν τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἢ ὅπου δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα πρόσωπα τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ παιδαγωγῶν καὶ λογίων.

... ΚΑΙ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ-ΤΟΥ

Άρθρο 30

Το ἀρθρο 30 τοῦ Ν. 5060/1931 ἀντικαθίσταται ὡς ἐξῆς:

Άσεμνα κατὰ τις περιπτώσεις τοῦ προηγουμένου ἀρθροῦ θεωροῦνται τὰ χειρόγραφα, ἐντυπα, εἰκόνες καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα ὅταν σύμφωνα με τὸ κοινὸ αἶσθημα προσβάλλουν τὴν αἰδῶ. Δὲν θεωροῦνται ἄσεμνα τὰ ἔργα τέχνης ἢ ἐπιστήμης καὶ ἰδίως αὐτὰ ποὺ ἀνήκουν στὴν πολιτιστικὴ δημιουργία τῆς ἀνθρωπότητος ἢ ποὺ συμβάλλουν στὴν προώθηση τῆς ἀνθρωπίνης γνώσης, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίπτωση ὅπου προσφέρονται πρὸς πώληση, πωλοῦνται ἢ παρέχονται εἰδικὰ σε πρόσωπα ἡλικίας κάτω τῶν 18 ἐτῶν καὶ γιὰ σκοποὺς ἄλλους, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σπουδῇ. Γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ ἔργου ὡς ἀνήκοντος στὶς παραπάνω ἐξαίρεσεις ὁ εἰσαγγελεὺς μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ συμβουλευτικὴ γνωμοδότηση πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποία διορίζει ὁ ἴδιος ἀπὸ παιδαγωγούς, καθηγητὲς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ μέλη συλλόγων γιὰ τὴν προστασία τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἢ, ὅπου δὲν ὑπάρχουν τέτοια πρόσωπα, τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἀπὸ παιδαγωγούς καὶ λογίους».

Η Ένωση Συνταγματολόγων

Με απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών αναγνωρίσθηκε η ίδρυση της «Ένωσης Ελλήνων Συνταγματολόγων» με έδρα την Αθήνα. Το σωματείο έχει ως στόχους:

● τη συμβολή στην ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων,

● τη μελέτη και τη δημόσια προβολή θεμάτων του Συνταγματικού Δικαίου που παρουσιάζονται στη θεωρία και την πράξη, και

● την καλύτερη διαμόρφωση των διδακτικών και ερευνητικών προγραμμάτων του Συνταγματικού δικαίου στα ΑΕΙ.

Η σύνθεση της προσωρινής Δ.Ε:

Πρόεδρος: Αρ. Μάνεσης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών. Αντιπρόεδρος: Αλ. Σακελλαρόπουλος, πρώην Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Γεν. Γραμματέας: Γ. Παπαδημητρίου, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θράκης. Ταμίας: Κ. Ζώρας, Επιμελητής Πανεπιστημίου Αθηνών. Μέλη: Δ. Τσάτσος, Καθηγητής των Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης και HAGEN. Βάσος Ρώτης, Σύμβουλος Επικρατείας. Π. Παραράς, Πάρεδρος Συμβουλίου Επικρατείας. Ν. Αλιβιζάτος, Ειδικός Επιστήμων Πανεπιστημίου Αθηνών. Ευ. Βενιζέλος, Επιστημονικός συνεργάτης Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Σαδιστικά

Υπερήφανος μόνον ο Μαρκήσιος ντέ Σαντ θα μπορούσε να είναι στη δική του Ε' Τριμελούς Πρωτοδικείου, την Πέμπτη 16 Σεπτεμβρίου.

Γιατί απλούςστατα, το δικαστήριο βασισμένο σ' ένα άλλο τελετουργικό: τη δικονομία, δημιούργησε την τέλεια ατμόσφαιρα. Αυτή τη φορά όμως όχι στο μέγαρο των 120 ημερών των Σοδώμων αλλά στο μέγαρο της οδού Σανταρόζα.

Έπρεπε λοιπόν σύμφωνα με

νεται και να καταδικάζεται από το Πρωτοδικείο, ένα κείμενο για το οποίο ο R. Barthes έγραφε: «δεν υπάρχει τίποτα πιο εξουθενωτικό από το να φαντάζεται κανείς, το κείμενο σαν μορφωτικό αντικείμενο. Η κοινωνική παρεμβολή ενός κειμένου, δεν μετριά- τει ούτε με τη δημοτικότητα-του στο κοινό, ούτε με την πίστη της οικονομικο-κοινωνικής αντανά- κλασης που εγγράφεται σ' αυτό αλλά μάλλον με τη βία που ε- πιτρέπει να ξεπεράσει τους νό- μους που μια κοινωνία, μια ιδεο- λογία, μια φιλοσοφία έχουν, για να συμφωνούν με τον εαυτό-τους μέσα σ' ένα ωραίο ιστορικό κίνη- μα σαφήνειας».

Κι ήταν νομίζω ορθή η άρνηση

τον κατηγορούμενο εκδότη, να μην τον υπερασπισθούμε. Όχι. Όταν οι διανοούμενοι κρίνουν την «ουσία» ενός λογοτεχνικού κειμένου και μάλιστα εν αναφο- ρά προς τα «χρηστά ήθη» κάνουν σαν τους αστυνομικούς που «θέ- λοντας να συλλάβουν ένα ορι- σμένο άτομο, μπορούν με την παραμικρή ευκαιρία να πιάσουν όσους συμβεί να έχουν επισκε- φθεί το διαμέρισμα στο παρελ- θόν».Κι αυτά τα έλεγε και για τον εαυτό-του ο μεγάλος εκλιπών γλωσσολόγος, ο Roman Jakob- son.

Προσωπικά, δεν θα υπερασπι- ζόμουν τον Σαντ, γιατί αυτός με υπερασπίζεται με τις εξοχές ανα- λύσεις-του πλάι στις μονότονες

ΜΑΝΟΣ ΛΟΪΖΟΣ

Η είδηση για το θάνατο του Μάνου Λοΐζου ήρθε από μια κριτική. Ένας από τους πιο ευαίσθητους μουσικούς, ο σεμνός μαχόμενος καλλιτέχνης δεν θα μπορούσε να συνεχίσει την ιστορία του δικού του δρόμου. Μας άφησε όμως τα τραγούδια-του. Γεμάτα από τα βιώματα του λαού-μας, τις ελπίδες, την ανθρωπιά, τους αγώνες-του. Δημιουργός και αγωνιστής. Ένα σύντομο πέρασμα από τη μουσική ιστορία της χώρας-μας, που θα την αφήσει σηματοδομένη με το δικό-της τρόπο ο μουσικός, ο δημιουργός Μ. Λοΐζος. Ένα σύντομο πέρασμα, που το διέκοψε ο ξαφνικός θάνατος. Και ένα κενό για τη μουσική και τον πολιτιστικό χώρο-μας.

Ο Μάνος Λοΐζος δεν πρόφτασε να τελειώσει πολλά από όσα είχε ξεκινήσει. Έφυγε ξαφνικά, αθόρυβος, ακούρατος εργάτης και εμπνευ-

σμένος δημιουργός. Τα τραγούδια-του θα μείνουν στην καρδιά-μας και ο συνθέτης και δημιουργός στη μνήμη του λαού-μας.

Το παιδικό όραμα της Ζιζής Μακρή

Όταν τα παιδιά βρεθήκανε μπροστά στα έργα του Μιρό αισθανθήκανε μέσα στο χώρο-τους, μέσα στα παιχνίδια της φαντασίας και των ονείρων-τους, μπήκαν απλά μέσα στον κόσμο-του γιατί ήταν ο δικός-τους ο κόσμος.

Ήτανε μια φορά κι έναν καιρό κάπως έτσι ο κόσμος των παιδιών πριν αυτά μεγαλώσουν ξαφνικά κι αρχίσουν να βλέπουν αντί για όνειρα εφιάλτες, προέκταση της μικρής οθόνης κάθε σπιτιού που εγκαταστάθηκε μέσα στην κόρη του ματιού-μας και δεν μας επιτρέπει πια τη λάμψη της ζωής. Ε, λοιπόν θά 'θελα ν' αγοράσω, ν' αγοράσουμε, να στολίσουμε, να κατοικήσουμε το σπίτι-μας, από τους ήλιους, τη δροσιά, το τραγούδι, το φρέσκο νεανικό βλέμμα της Ζιζής Μακρή, για να εξορκίσουμε τη σκοτεινιά της ψυχής-μας και να της επιτρέψουμε μια χαραμάδα φως.

Οι τεχνοκρίτες ας γράφουνε με πόση τέχνη κολλάει στα μωσαϊκά και τα πετραδάκια πόσο δύ-

σκολη είναι αυτή η δουλειά και πόση σοφία χρειάζεται μαζί με την εμπνευση για να δημιουργηθεί το έργο τέχνης, ο συγκεκριμένος πίνακας της Ζιζής, εγώ θέλω μόνο να πω πως ύστερα από το μακελιό των Παλαιστινίων η πρώτη νύχτα που δε γιόμισε φόνο τον το κρεβάτι-μου ήταν η ευλογημένη εκείνη Πέμπτη που άνοιξε η έκθεση της Μακρή και τη νύχτα ήρθαν τα ψάρια, τα δέντρα, οι ήλιοι, τα ελάφια, τα χρώματα, τα χρώματα, τα χρώματα, να κατακλίσουν όλο το χώρο του ονείρου και να του γιομίσουνε περιστεριώνες και φηγούρες προαιωνίας σοφίας, στα όρθια ξύλα όπου η Ζιζή αποθανάτισε όχι τα πρόσωπα, αλλά την αιωνιότητα της απλής ανθρώπινης έκφρασης και χειρονομίας στη σειρά των ξυλογραφιών-της από την Κίνα.

Ένα δελφίνι από την παράδοση, ένας ήλιος από τη Μεσόγειο, ένα λιόδεντρο από την Κρήτη κι ένα φεγγάρι από τη μνήμη, να όλη η δημιουργία και το τραγούδι της Ζιζής.

Γ. Γκριση - Μιλλιέ

ερωτικές περιγραφές, που τονίζουν πόσο «η προσχώρηση στον τέλει αθεϊσμό οδηγεί όσο και υποχρεώνει στην απόλυτη ανηθικότητα».

Υπερασπίζεται ο Σαντ, τη σκέψη της «μεγάλης άρνησης», των αποκλίσεων και των διαφορών, που είναι ότι πιο καιρίο έχει να δώσει σήμερα η κοινωνιολογία. Και αντίθετα, όποιος τον υπερασπίζεται, τον μειώνει. Τούτος, ο «ιδρυτής μιας γλώσσας», ο «ακράτος» κι «ακόλαστος» Μαρκίσιος, δεν είναι μήπως και ο αποτελεσματικότερος κριτής κάθε υπερβατικού συστήματος και κάθε θεολογίας;

Ένα μόνο νόημα θα έχει η παρουσία όλων-μας στο δικαστήριο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΚΟΜΜΟΥΝΑ»

Κυκλοφορούν

Σουλίου 9

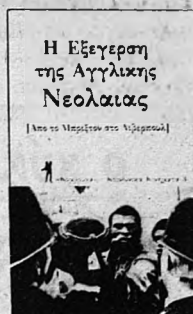
Τηλ. 3602.952 και 3602.644

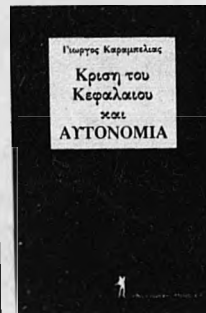
● Καταλήψεις σπιτιών στη Δυτική Ευρώπη

● Ο καταληψίας
(Η εικονογραφημένη ιστορία των καταλήψεων σπιτιών στη Δυτική Γερμανία)

● Αγγλία: Η εξέγερση των νέων
(από το Μπρίξτον στο Λίβερπουλ)

Γ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ
● Κρίση του κεφαλαίου και αυτονομία

ΠΑΝΤΙΕΡΙ - ΝΕΓΚΡΙ
ΤΡΟΝΤΙ
● Νεοκαπιταλισμός και επαναστατικό κίνημα

ΝΤ. ΚΟΤΙΕΡ Α. ΧΕΛΛΕΡ
● Οι ριζικές ανάγκες

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

το νέο βιβλίο του
ΜΗΤΣΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΑΡΜΕΝΗΔΕΣ

ταξίδι στη χώρα-τους
και στην ιστορία-τους

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΛΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 • Τηλ.: 36.15.783

Γ. Βέλτσος

Ο πρώτος χρόνος του «Κύκλου» της Λάρνακας:

Ώψεις ενός σύγχρονου περιοδικού

του Γιώργου Κεχαγιόγλου

Στα τέλη Νοεμβρίου 1981, και με το τεύχος αριθ. 6, ο Κύκλος διμηνιαία έκδοση τέχνης και προβληματισμού συμπλήρωσε τον πρώτο-του τόμο και — με εύγλωττη, αλλά και οδυνηρή καθυστέρηση στην κυκλοφορία — τον «πρώτο»-του χρόνο (Γενάρης - Δεκέβρης 1980· το τεύχος αριθ. 1 είχε κυκλοφορήσει τον Ιούνιο 1980).

Η ολοκλήρωση — έστω και με τον παρατεταμένο αυτό τρόπο — ενός «κύκλου» στη ζωή ενός εντύπου του είδους και της ποιότητας του περιοδικού της Λάρνακας, αποτελεί και για τους αναγνώστες, νομίζω, ευκαιρία για ανασκοπήσεις (τον σεμνότατο απολογισμό των ιδίων των εκδοτών μπορεί κανείς να τον

διαβάσει στο τεύχος 6). Από τη σκοπιά, λοιπόν, ενός αναγνώστη και παρατηρητή εκτός Κύπρου, σκοπεύω εδώ, με συντομία, να περιγράψω ορισμένες όψεις της έκδοσης και να διατυπώσω κάποιες αποτιμήσεις και προτάσεις.

Η στενότητα του χρόνου με αναγκάζει, καταρχήν, να αφήσω κατά μέρος, για διάφορους λόγους, τα πολύ ενδιαφέροντα — ιδιαίτερα όταν αφορούν περιοδικές εκδόσεις — ζητήματα της κυκλοφορίας, διάθεσης, κατανάλωσης, εμβέλειας και απήχησης του Κύκλου. Περιορίζομαι, λοιπόν, σε μερικά μόνο ζητήματα της παραγωγής και της εμφάνισής-του.

Και πρώτα, ορισμένες διαπιστώσεις για την εξαμελή εκδοτική ομάδα ή, με τον όρο που υιοθετεί και το περιοδικό, την «Πνευματική Ομάδα»-του (Στ. Ζυμπουλάκης, Κ. Κατσώνης, Τρ. Παπαχριστοφόρου, Χρ. Παπαχρυσόστομου, Λ. Περεντός, Φ. Σταυρίδης). Σύμφωνα με στοιχεία του ίδιου του περιοδικού:

1) Όλα τα μέλη συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τη Λάρνακα, και σήμερα ζουν και δρουν εκεί. 2) Η ηλικία-τους κυμαίνεται από τα 33 ως τα 44 χρόνια (ο μεγαλύτερος, ο Φ. Σταυρίδης, είναι και ο υπεύθυνος εκδότης). 3) Τα μισά μέλη είναι εκπαιδευτικοί, δύο υπάλληλοι, και ο έκτος χρημάτισε και αυτός για ένα διάστημα δημόσιος υπάλληλος. 4) Όλα τα μέλη είναι ποιητές, ένας ασχολείται και με την πεζογραφία. 5) Δύο ποιητές αντιπροσωπεύουν τη σημαντικότερη «Πρώτη Γενιά της Κυπριακής Δημοκρατίας» (την 1955-60 κ.ε.), ένας πρωτοεμφανίστηκε με βιβλίο πριν από το 1974, αλλά ανήκει κυρίως στην κατοπινή περίοδο, και οι υπόλοιποι τρεις εντάσσονται στην ενδιαφέρουσα και πολυάριθμη «Νεότερη Γενιά», που εκδηλώθηκε ή διαμορφώθηκε ύστερα από το 1974. (Ας μην ξεχνούμε, πάντως, επί τη ευκαιρία, ότι η περιοδικότητα της νεότερης κυπριακής λογοτεχνίας είναι ακόμα υπό μελέτη).

Ομάδα, λοιπόν, με σαφή τοπικό (όχι όμως τοπικιστικό ούτε επαρχιακό — όπως δείχνει η ύλη του περιοδικού), χαρακτήρα, με ομοιο-

γένεια λογοτεχνική, και ηλικιακά, παιδευτικά και επαγγελματικά γνωρίσματα συναφή ή σχετικά παραπλήσια. Η διάκριση σε δύο λογοτεχνικές «γενεές» μοιάζει, επίσης, να μην παίζει ρόλο διαιρετικό· όπως και σε άλλους τομείς της κυπριακής τέχνης, η εισβολή του 1974 διαφοροποιεί ριζικά και το έργο των ωριμότερων συγγραφέων, έτσι ώστε το έργο των νεότερων της ομάδας να συνδέεται ομαλά με τη μεταγενέστερη παραγωγή των Σταυρίδη, Ζυμπουλάκη, Περεντού, αλλά και του πρωιμότερου Θ. Νικολάου (που μένει αφανής στη σύνθεση της ομάδας, γίνεται όμως εμφανής με την καλλιγράφηση των εξωφύλλων και την υπόλοιπη συμμετοχή-του).

Περνούμε στους συνεργάτες του Κύκλου.

Στις συνεργασίες νεκρών δημιουργών, μια πρώτη ομάδα προσφέρει, σε νεόκοπες μεταφράσεις, περιηγητικά κείμενα της Τουρκοκρατίας για την Κύπρο· μια δεύτερη, ανέκδοτα κυπριακά κείμενα των αρχών του αιώνα· μια τρίτη, τέλος, ανέκδοτα κείμενα Ελλαδικών (Σεφέρης, Γ. Σιδέρης) και ανέκδοτα κείμενα και σχέδια νεότερων, πρώιμα χαμένων Κυπρίων (Μηχανικός, Σάββα). Η συμπρίληψη όλων των παραπάνω συνεργασιών υπογράφεται από έντονη μέριμνα για ιστορικοανθρωπολογική και καλλιτεχνική αυτογνωσία και σύνδεση με την κυπριακή παράδοση, από άγρυπνη φροντίδα για τον εντοπισμό και την αξιοποίηση σχετικού ανέκδотου υλικού, και από αξιοσημείωντο ενδιαφέρον

για την τιμητική προβολή νεκρών δημιουργών, ιδιαίτερα αγαπητών στη σημερινή Κύπρο.

Η εξέταση της πολυπληθέστερης κατηγορίας των συνεργασιών από ζωντανούς οδηγεί, πάλι, στις εξής διαπιστώσεις: 1) Από τους 31 συνεργάτες (25 και οι 6 της ομάδας), 28 είναι Κύπριοι, ενώ οι τρεις υπόλοιποι με κάποιο τρόπο σχετίζονται με τη φιλολογική και κοινωνική κίνηση του νησιού. 2) Από τους 28 Κυπρίους, 10 τουλάχιστο σχετίζονται άμεσα με τη Λάρνακα, ακολουθούν όσοι προέρχονται ή σχετίζονται με τη Λευκωσία και την Αμμόχωστο, ενώ συνεργάτες από αλλού αποτελούν εξαίρεση. 3) Από τους Κυπρίους, 21 είναι κυρίως λογοτέχνες ή κριτικοί - φιλόλογοι, 5 ασχολούνται κατεξοχήν με τη ζωγραφική, και από ένας κυρίως με το θέατρο και τον κινηματογράφο. 4) Από τους 21 λογοτέχνες και κριτικούς, 3 αντιπροσωπεύουν μια παλαιότερη γενιά (των χρόνων 1930 και 1940), 9 την «Πρώτη Γενιά της Κυπριακής Δημοκρατίας» και άλλοι 9 τη «Νεότερη Γενιά».

Η εικόνα, λοιπόν, που παρέχει η σύνθεση της εκδοτικής ομάδας δεν διαφοροποιείται ριζικά και στο σύνολο των συνεργατών: ισορροπία ανάμεσα στις δύο ζωτικότερες σύγχρονες «γενεές» συγγραφέων, σποραδική και τιμητική εμφάνιση, λίγων παλαιότερων. Η ροπή προς την παραγωγή της τελευταίας εικοσαετίας εξισορροπείται, πάντως, ωφέλιμα, αφενός με τις συνεργασίες των νεκρών

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί το νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για το παιδί.
- Έλατε να γνωριστούμε και να συζητήσουμε για το παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου

Βαλσαμώνας 4 και 'Ασκληπιοῦ τηλ. 6447830 - 3635419.

Κυκλοφορούν 16 τόμοι

JOURNAL OF THE HELLENIC DIASPORA

is the *only* quarterly journal of modern Greek studies in the English-speaking world.

Articles published in past issues have included:

- "Problems of Economic History of the Period of Ottoman Domination in Greece" by SPYROS I. ASDRACHAS;
- "Greek Education: A Story of Frustrated Reform" by ALEXIS DIMARAS;
- "Cavafis and his Translators into English" by KIMON FRIAR;
- "Shepherds, Brigands, and Irregulars in Nineteenth Century Greece" by JOHN S. KOLIOPOULOS;
- "The Politics of Hunger: Economic Aid to Greece, 1943-1945" by ANGELIKI LAIOU-THOMADAKIS;
- "The Army and Politics in Modern Greece" by NICOS MOUZELIS;
- "Greek Socialism: Walking the Tightrope" by JAMES F. PETRAS;
- "On the Problem of Political Clientelism in Greece in the Nineteenth Century" by CONSTANTINE TSOUICALAS;
- "Anatomy Lesson" an original story by VASILIS VASILIKOS;
- "The Greek State and Economy During the Pangalos Regime, 1925-1926" by THANOS VEREMIS;
- plus special issues on "Greece: 1940-1950" and "Education in Greece Today: A Symposium" guest edited by ANNA FRANGOUDAKIS.

Subscription rates:

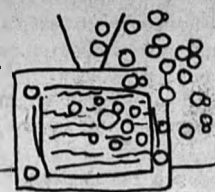
- ☐ Individual—One year \$15.00
- ☐ Individual—One year, foreign (surface mail) \$20.00
- ☐ Individual—One year, foreign (air mail) \$25.00
- ☐ Institutional—One year \$25.00
- ☐ Institutional—One year, foreign \$30.00

Please remit in U.S. dollars to:

Pella Publishing Company
337 West 36th Street, New York, NY 10018, U.S.A.

τηλεόραση

Ο Τηλεθεατής της EPT και της EPT 2

Σε λίγες εβδομάδες συμπληρώνεται ένας χρόνος από τότε που «ήρθε η αλλαγή» στην EPT και την YENED.

Έχει ήδη ανακοινωθεί και παίζεται το νέο αναμορφωμένο πρόγραμμα με πολλές καινούριες ξένες και ελληνικές σειρές. Η διοίκηση της EPT κατέληξε σ' αυτό το καινούριο πρόγραμμα μετά από πολλά πειράματα σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Πιστεύουμε ότι με την ολοκλήρωση της αναμόρφωσης στην YE-NEΔ θα μπορούμε πια να μιλάμε για ένα πραγματικά νέο πρόγραμμα με αρκετές καινοτομίες αλλά και αρκετές αδυναμίες. Παρακολουθούμε με προσοχή αυτή την εξέλιξη, με μία επικοινωνιακή κριτική διάθεση γιατί πιστεύουμε ότι είμαστε ακόμα μόνο στην αρχή της ουσιαστικής αναμόρφωσης της τηλεόρασης στην Ελλάδα.

Η μεγάλη στιγμή της EPT ήταν πρόσφατα οι Πανερωπαϊκοί αγώνες της Αθήνας όπου κατά γενική ομολογία η EPT τα κατάφερε πολύ καλά. Για τις δεδομένες συνθήκες δουλειάς στην EPT, η κάλυψη των αγώνων ήταν ένας άθλος στον οποίον ανταπεξήλθε το ελληνικό δαιμόνιο με τη βοήθεια των σύγχρονων μηχανημάτων που εγκαταστάθηκαν στην Καλογρέζα γι' αυτό το σκοπό. Θα ήταν ευχής έργον αν η EPT εφαρμόζε τον ίδιο ενθουσιασμό στην πραγματοποίηση του καθημερινού της προγράμματος. Παρ' ότι έχουν διαπιστωθεί κάποια βήματα θετικά, συχνά μας εκπλήσσουν ορισμένες σημαντικές ατέλειες.

Στις 11.9 ένα μεγάλο μέρος των τεχνικών της EPT ήταν ακόμη απασχολημένο στους αγώνες, έτσι η YENED ανέλαβε να καλύψει την ομιλία του πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη. Σημειώνουμε ότι ήταν η πρώτη φορά που η YENED αναλάμβανε ζωντανή μετάδοση και την πραγματοποίησε με τη βοήθεια ενός σκηνοθέτη της EPT. Το αποτέλεσμα ήταν δυστυχώς απογοητευτικό. Οι τηλεθεατές που θέλησαν να παρακολουθήσουν τον σημαντικό λόγο του πρωθυπουργού, υποχρεώθηκαν σε μια δεκαπεντάλεπτη αναμονή. Και είναι πολλά τα 15 λεπτά στην τηλεόραση όταν κανείς είναι αναγκασμένος να παρακολουθεί το σήμα της ΔΕΘ χωρίς ούτε καν μουσική υπόκρουση. Για μια ακόμη φορά σε ζωντανή μετάδοση τα μικρόφωνα των ομιλητών ήταν ανοιχτά πολύ πριν την ομιλία οπότε ο τηλεθεατής ακούει τα σχόλια που κάνουν χαμηλόφωνα μεταξύ-τους σχόλια που δεν είναι πάντοτε διπλωματικά! Ακολούθησε η ομιλία. Πολλοί τηλεθεατές όμως προτίμησαν να τη διαβάσουν την επόμενη μέρα από τις εφημερίδες. Θα πρέπει ίσως να εξετασθεί ξανά ο τρόπος που μεταδίδονται τέτοιου είδους ομιλίες και ο τηλεοπτικός χρό-

νος που τους αφιερώνεται. Γιατί είναι περιορισμένα τα χρονικά όρια στα οποία ο τηλεθεατής μπορεί να παρακολουθεί και να απομωώνει μία ομιλία από το δέκτη του.

«Τρεις μέρες μετά την αθλητική πανδαισία του στίβου, η EPT είναι και πάλι κοντά-σας με ποδόσφαιρο αυτή τη φορά» μας καθοδηγεί ο εκφωνητής γιατί πραγματικά είχε αρχίσει να γίνεται επικίνδυνα αισθητή η έλλειψη του ποδοσφαιρικού αγώνα στην τηλεόραση. Και έτσι τη βδομάδα που ακολουθεί παρακολουθούμε πανευτυχώς δύο ποδοσφαιρικούς αγώνες σε απ' ευθείας μετάδοση, οι οποίοι παρ' ότι δεν έφτασαν σε ακροαματικότητα τους πανευρωπαϊκούς απέσπασαν την προσοχή ενός σημαντικού μέρους του ελληνικού φιλάθλου τηλεοπτικού κοινού.

Οι φιλάθλοι τηλεθεατές που παρακολούθησαν τον Μαραθώνιο την τελευταία μέρα των Πανερωπαϊκών έκαναν μία πολύ ώριμη επιλογή, γλύτωσαν από το φέσι του «Κομωτηρίου». Είμαστε και εμείς από τους τυχερούς τηλεθεατές αλλά όταν διαβάσαμε τις απόψεις συναδέλφων που είχαν το κουράγιο να παρακολουθήσουν τη νέα αυτή σειρά της YENED «Το Κομωτήριο», δεν μπορούσαμε ν' αντισταθούμε στον πειρασμό και αποφασίσαμε να το παρακολουθήσουμε την επόμενη Κυριακή. Είχαμε βέβαια κάποιες αμφιβολίες για το αν θα μεταδοθεί. «Έχουν άλλωστε γραφτεί τόσα πολλά τις τελευταίες μέρες για την καταγώδη αυτή τηλεοπτική αποτυχία που δεν ξέρω αν θα τολμήσουν να τη συνεχίσουν» έγραφε συνάδελφος σε Κυριακάτικο φύλλο. Κι όμως ετόλμησαν, χωρίς φόβο και αιδώ η YENED πρόβαλλε το δεύτερο επεισόδιο από το νέο-της «αριστούργημα» και φαίνεται διατεθειμένη να συνεχίσει απτότητα την προβολή-του. Χωρίς να θέλουμε

να επαναλάβουμε τα δημοσιευμένα ήδη αρνητικά σχόλια θα έπρεπε να σημειώσουμε την παροχύτευση-μας μαζί και την απορία-μας για τα κριτήρια επιλογής που ισχύουν στα σήριαλ αλλά και για την άποψη που έχουν οι παραγωγοί και οι ιθύνοντες γύρω από το δείκτη νοσημοσύνης του ελληνικού κοινού.

Οι καινούριες ελληνικές και ξένες σειρές που προβλήθηκαν πρόσφατα άφησαν πολύ θετικές εντυπώσεις.

Η νέα σειρά «Απόμαχοι» που σκηνοθετεί ο Παντελής Βούλγαρης είναι αναμφισβήτητα ένα σήριαλ ποιότητας. Ένα προσεγμένο κάτ ηθοποιών ανταποκρίνεται με συνέπεια στο απλό και καλοφτιαγμένο σενάριο που αναφέρεται στα προβλήματα της τρίτης ηλικίας. Μπορούμε ακόμα ν' απολαύσουμε την εξαιρετική φωτογραφική δουλειά του Γιώργου Αρβανίτη, αυτή τη φορά από την τηλεόραση. Μια ουσιαστική συμβολή των ανθρώπων του κινηματογράφου στη μικρή σθόνη απ' όπου μέχρι τώρα είχαν λείψει τα ονόματα και τα ταλέντα του νέου ελληνικού κινηματογράφου. Μια σειρά που θα πρέπει να παρακολουθήσουν οι επίδοξοι δημιουργοί των Κομμωτηρίων, της Κούρσας του Θανάτου και άλλων τινών ευτράπελων, προς δική-τους επιμόρφωση και προς δική-μας τηλεοπτική απόλαυση.

Ο Δημήτρης Βερνίκος επιχείρησε μία καινοτομία στο χώρο των εκπομπών για το βιβλίο. Στην καινούργια εκπομπή «Κοχλίας» παρουσιάζει δραματοποιημένα στιγμιότυπα από ένα βιβλίο, ενώ παρεμβάλλονται στοιχεία από τη ζωή και το έργο του συγγραφέα. Η πρώτη υλοποίηση αυτής της ιδέας που είδαμε μας παροτρύνει να παρακολουθήσουμε με ενδιαφέρον τα επόμενα βιβλία που θα παρουσιάζει η εκπομπή κάθε δεκαπενθήμερο.

«Οι πρώτες ενθυμήσεις» της Π.Σ. Δέλτα ήταν το βιβλίο που παρουσίασε έντεχνα η πρώτη εκ-

πομπή και σίγουρα έπεισε όσους δεν είχαν διαβάσει το βιβλίο να το αγοράσουν για τον εαυτό-τους και τους φίλους-τους. Μια ακόμη καινούρια εκπομπή της ΕΡΤ «Μ' ανοιχτά χαρτιά» είναι καινούρια μόνο στα χαρτιά, μια και την επιμελείται το ίδιο επιτελείο της εκπομπής «Εδώ και Σήμερα» στα πλαίσια της οποίας είχαν οργανωθεί παλιότερα αρκετές συζητήσεις σε στρογγυλό τραπέζι.

Στο ντεμπούτο-της η εκπομπή «Μ' ανοιχτά χαρτιά» ασχολήθηκε με την περιφημη «Κρίση στον Τύπο» ένα θέμα που περίμενε με ενδιαφέρον όλους ο δημοσιογραφικός κόσμος. Οι ομιλήτες προσπάθησαν να τα πουν με ανοιχτά χαρτιά και εν μέρει τα κατάφεραν. Αφιέρωσαν όμως αρκετό χρόνο της εκπομπής ψάχνοντας να εντοπίσουν το θέμα-τους και έτσι μερικές φορές η συζήτηση πήγε να γίνει διάλογος. Θετικός ο κ. Ρωμαιοσ ο οποίος έκλεψε την παράσταση στη συζήτηση για τον Τύπο. Στο τέλος διαπίστωσαν ότι το θέμα ήθελε παραπάνω χρόνο ίσως μια ακόμη εκπομπή, η οποία θα μεταδοθεί στα επόμενα «Ανοιχτά χαρτιά». Παρ' όλα αυτά ήταν μια καλή αρχή για «Τ' ανοιχτά χαρτιά». Διαπιστώσαμε όμως για μια ακόμη φορά τις αδυναμίες που παρουσιάζει η τηλεοπτική συζήτηση στην ελληνική τηλεόραση. Κάποια στιγμή πρέπει να φτάσουμε στο σημείο να μεταδίδουμε αυτές τις συζητήσεις ζωντανές έτσι ώστε να μπορεί να συμμετέχει και το κοινό.

Από τις ξένες νέες σειρές της ΕΡΤ αξίζει να παρακολουθήσει κανείς τη θαυμάσια γαλλική σειρά «Στα χέρια της μοίρας» που θα ολοκληρωθεί σε 10 επεισόδια. Μια σειρά που γνώρισε συντριπτική επιτυχία στη Γαλλία θα κατακτήσει κατά πάσα πιθανότητα και το ελληνικό κοινό. Το θέμα-της, η τεχνολογία και οι νέες απόψεις που ανταγωνίζονται τις παλιές, δοσμένο μέσα από τη ζωή μιας μεγάλης οικογένειας

στην αρχή του αιώνα. Μια μεγάλη παραγωγή εποχής με πολύ θετικά στοιχεία.

Οι νέοι καλλιτέχνες, τα προβλήματα και οι φιλοδοξίες-τους παρουσιάζονται με πολύ κέφι, μουσική και χορό στη νέα αμερικάνικη σειρά της ΕΡΤ «Στον πυρετό της δόξας». Μια εύθυμη σειρά για το απόγευμα της Κυριακής.

Η «Κινηματογραφική Λέσχη» της Παρασκευής έχει πια καταξιωθεί στο τηλεοπτικό κοινό με μια ακροαματικότητα πάνω από 30%. Ένα καλό σημείο αναφοράς για τον κινηματογραφόφιλο τηλεθεατή, που επιφυλάσσει ευχάριστες εκπλήξεις όπως η συγκλονιστική ταινία του Βιμ Βέντερς «Η ταινία του Νικ» η οποία προβλήθηκε σε πρώτη προβολή στην Ελλάδα από την ΕΡΤ.

Δύο ακόμη κινηματογραφικά αφιερώματα φροντίζουν τους φίλους της έβδομης τέχνης με συνέπεια και ποιότητα. Η Κινηματογραφική Βραδιά της ΕΡΤ και Κινηματογράφος μετά τα Μεσάνυχτα της YENED. Η τελευταία σε πλήρη σύμπνοια με το πρόγραμμα της γειτονικής Λέσχης της ΕΡΤ, παρουσίασε την επόμενη της «Ταινίας του Νικ» μία ταινία του Νικόλας Ρέν «Ο νόμος της μοίρας» που σκηνοθέτησε ο Ρέν το 1940.

Ενώ το πρόγραμμα της ΕΡΤ παρουσιάζει ουσιαστικές βελτιώσεις, η μέλλουσα ΕΡΤ 2 αντιμετωπίζει ακόμα βασικά προβλήματα.

Από τις πρόσφατες εκπομπές της YENED ξεχωρίσαμε το «Μονόγραμμα», αφιέρωμα στον Κάρολο Κούν που ολοκληρώθηκε σε δύο μέρη. Μια εκπομπή ντοκουμέντο για τα παιδικά χρόνια και την μετέπειτα ιδιωτική ζωή του ιδρυτή του Θεάτρου Τέχνης.

Ενώ η ΕΡΤ φροντίζει τους γέροντες με τους «Απόμαχους» η YENED ασχολείται με τους νέους με τη «Νέα Γενιά». Παρακολουθήσαμε αρκετές φορές αυτή την εκ-

πομπή πάντα με καλή διάθεση. Δυστυχώς κάθε φορά μας φάνηκε χειρότερη από την προηγούμενη. Πέρα από τις τεχνικές αδυναμίες και τη σημαντική σκηνοθετική αδυναμία διαπιστώνουμε μία εντελώς λανθασμένη προσέγγιση στο θέμα. Στην τελευταία εκπομπή για τη Νέα Γενιά για παράδειγμα μίλησαν τέσσερις νέοι και εννιά άτομα ηλικίας πάνω από τα τριάντα. Το στήσιμο της εκπομπής δεν επέτρεψε έστω και σ' αυτούς του λιγοστούς νέους να εκφραστούν αυθόρμητα, ενώ οι μεγαλύτεροι με αφορμή την εκπομπή βρήκαν την ευκαιρία να εκφράσουν τα γενικότερα προβλήματα του τόπου αρδευτικά, οικονομικά κ.ά. καμιά φορά ξεχνώντας ότι μιλούσαν για τα ιδιαίτερα προβλήματα των νέων.

Είναι φυσικό να χρησιμοποιείται ένα κρατικό κανάλι για να γίνονται ανακοινώσεις προς όλους τους Έλληνες. Όμως ακριβώς επειδή πρόκειται για τηλεοπτικό κανάλι οι ανακοινώσεις θα έπρεπε να γίνονται με τον ανάλογο τηλεοπτικό τρόπο που είναι άλλωστε πολύ πιο αποδοτικός.

Ένα σατυρικό φιλμάκι για τους ξενόγλωσσους τίτλους στα καταστήματα θα έπειθε πολύ περισσότερο από το κείμενο που διάβαζε και ξαναδιάβαζε η εκφωνήτρια. Το ίδιο ισχύει και για την ανακρίσιμη που παροτρύνει τους Έλληνες να φυτέψουν δένδρα το φθινόπωρο. Ίσως και να είναι ευτύχημα που δεν έχουν καταλάβει οι τηλεοπτικοί ιθύνοντες πόσο ισχυρό μέσο προπαγάνδας μπορεί να είναι η τηλεόραση όταν χρησιμοποιείται κατάλληλα.

Αυτό το σχόλιο μας δίνει την αφορμή να μιλήσουμε για τις Ειδήσεις της ελληνικής τηλεόρασης. Θα επανέλθουμε όμως μετά το δελτίο Ειδήσεων σε ένα άλλο σημείο που θα επιχειρήσει να εντοπίσει τα καλώς και τα κακώς κείμενα της ελληνικής τηλεοπτικής ειδησεογραφίας.

ο τηλεθεατής

οικοηογία

& ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Γραφεία: Σόλωνος 94, Αθήνα. Τηλ. 3610589, 3600398

Γιά μία καλύτερη ποιότητα ζωής.
Υπεύθυνα και έλκayneυμένα θέματα

Παιδότοπος
παιδικός σταθμός
νηπιαγωγείο

“Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για έπικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Α. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

Δύσκολα τραγούδια

της Άντειας Φραντζή

«Το τραγούδι είναι μια δύσκολη υπόθεση» δύσκολη για κάτω από τους ειδικούς όρους που έχει θεσπίσει μια καταναλωτική και εμπορευματική κοινωνία. Ίσως είναι πρόσθετα δύσκολη υπόθεση, αν συγκριθεί με τη λογοτεχνία, τη ζωγραφική κι άλλες μορφές έκφρασης που, έχοντας «περιθωριακό» χαρακτήρα, μπορούν, κάποτε, να τολμήσουν, μέσα από τη μοναξιά του δημιουργού-τους, την ανάδειξη μιας γνήσιας ευαισθησίας, πέρα από ναρκισσισμούς και αυταρέσκεις. Το τραγούδι κάνει το δημιουργό-του πιο ευάλωτο στις καταναλωτικές σειρήνες, έτσι καθώς νόημα και καταξίωσή-του βρίσκονται στενά δεμένα με το τραγούδι-από τα στόματα του κόσμου. Δεν είναι, αναγκαστικά, τα στόματα των παιδιών. Γιατί, πώς να το κάνουμε, το τραγούδι — το σημερινό τραγούδι, αλλά και κάθε τραγούδι, πάντοτε νομίζω — θα πρέπει να ακουμπά στη συλλογική ευαισθησία.

Σε εποχές, όπως η δική-μας, που η δημιουργικότητα είναι ζητούμενο «προς νοσταλγία», οι αγώνες της Κέρκυρας, με όλα τα ενδοστροφικά στοιχεία που περιέχουν — και παρ' όλα αυτά — καταφέρνουν να τονώσουν την ελπίδα για ένα τραγούδι που ελπίζεται το άτομο, τα βιώματά-του, και προσκυνά τον ιδιωτικό βίο. Αυτές τις προαιώνιες αρετές ζωής καλλιεργούν φανερά οι Μουσικοί Αγώνες της Κέρκυρας. Μια πρόθεση που και μόνη αυτή καταξιώνει την προσπάθεια, ακόμη και αν το αποτέλεσμα δεν είναι πάντα τόσο ευτυχημένο.

Για δεύτερη φορά φέτος πραγματοποιήθηκαν οι Μουσικοί Αγώνες της Κέρκυρας, στις 25 και 26 Σεπτεμβρίου, όπου συγκεντρώθηκαν φίλοι του τραγουδιού, κάτοικοι του νησιού και όλοι όσοι έφτασαν να προκριθούν μαζί με τα εικοσιπέντε τραγούδια-τους.

Η παρουσίαση των τραγουδιών πραγματοποιήθηκε στο Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας. Χώρος

Εν μέσω αγγέλων...

κλειστός, χειμωνιάτικος, και αρκετά συμβατικός κατασκευαστικά, έδειχνε βέβαια την αγάπη του Δήμου για τους Μουσικούς Αγώνες, αλλά στερούσε την ακρόαση από τη χαρά που θα της πρόσφερε ένας ανοιχτός χώρος, που αστεγαστος θα άφηνε την πόλη και τον ουρανό-της να εισβάλουν στα τραγούδια και στις διαθέσεις-μας. Αλλά ίσως κι ένας κλειστός χώρος, που θα κρατούσε κάτι από την πρόθεση γοητείας της βραδιάς, θά 'ταν καταλληλότερος. Εκεί στημένο το σκηνικό του Μίνου Αργυράκη, θα μπορούσε να ενσωματωθεί καλύτερα, με τη ζωγραφική-του χάρη, παρ' όλο που —κατά τη γνώμη-μου— ερχόταν σαν σύλληψη και σαν ιδέα, να μας γυρίσει σε εικόνες περασμένες. Εικόνες, ίσως, μόνιμα τρυφερές, αλλά όχι τόσο κοντινές με τα τραγούδια που ακούσαμε και που θέλανε, τουλάχιστον, να είναι του παρόντος.

Κάπου ο επιλεγμένος χώρος και τα σκηνικά του Μίνου Αργυράκη, για διαφορετικούς λόγους το καθένα, ξεχνούσαν ότι οι βραδιές ήταν προσηλωμένες στο άκουσμα νέων, σύγχρονων τραγουδιών, με πρόθεση να ανασύρουν τη σημερινή-μας ευαισθησία.

Έτσι, μέσα από τέτοιες πιέσεις, ξεκίνησε η πρώτη βραδιά.

Αισθήματα: παραξένισμα, ευχαρίστηση, πλήξη, δροσιά, και χάρη. Δεν έλειψε τίποτα από την πρότη προσέγγιση αυτή. Ίσως μόνο η συνηθισμένη κακογουστιά άλλων παρόμοιων εκδηλώσεων έλειψε, αλλά στ' αλήθεια δεν την αποζητήσαμε!

Οι θεατρίνοι ομιλούν *περί γυνής*: «Πού να σε πάω απόψε βόλτα; Έρχεται κρύο. Να σε πάω στο έρημο χωριό, στα νησιά ή να κάνουμε ένα ταξίδι στο χάρτη;

Πίσω απ' το παράθυρό-μου σε βλέπω να φεύγεις και λες πως είναι Τρίτη, βιασμένη Δωροθέα.

Η μικρή Αλίκη με τη χελώνα-της ένα καρότσι και μιαν αιώρα ακούει το *αμαρτωλό νανούρισμα* και το *νανούρισμα* είναι *διέξοδος*.

Ο Νώντας ο φοιτητής απ' το Κιλκίς είναι *αχυρωμένος* στις *πλεγίες του σεπτινιού*.

Ας είναι! Οι καλές οικογένειες τη βρίσκουν μια βραδιά στο λούκι!

Ακούσαμε την κερκυραϊκή μπάντα που γυαλιστερή μέσα στη χάλκινή-της προσφορά, θύμιζε κάτι από παρέλαση των παιδικών-μας χρόνων.

Κάπως έτσι τέλειωσε η πρώτη βραδιά. Μείναμε μετέωροι ο καθένας με τα δικά-του προγνωστικά.

Κυριακή. Ωραία λιακάδα και βόλτες στα καντούνια χαρούμενο κλίμα και λίγο μελοδραματικό στην πλακάδα τ' αγίου, όπου

Συζήτηση στο ύπαιθρο

ΟΙ ΚΡΙΤΕΣ

Πρόκριματική Επιτροπή: Μάνος Χατζιδάκις, Γιώργος Κουρουπός, Νίκος Κηπουργός.

Κριτική Επιτροπή Αγώνων: Μίνως Αργυράκης, Ν.Α. Ασλάνογλου,

Άλκη Ζέη, Γιάννης Κούρκουλος, Γιώργος Κουρουπός, Νίκος Κυριαζίδης, Σπύρος Σακκάς, Μάνος Χατζιδάκις.

Οργάνωση: Μάνος Χατζιδάκις και Δήμος Κερκυραίων.

ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Έρημο Χωριό. Συνθέτης, στιχουργός, ερμηνευτής: Πάνος Τσαπράς. Ενορχήστρωση: Νίκος Κηπουργός.

Αμαρτωλό. Συνθέτης: Νίκος Θωμάς, σε ποίηση Γαλάτιας Καζαντζάκη. Ερμηνευτής: Μαίρη Δαλάκου. Ενορχήστρωση: Τάσος Καρακατσάνης.

Μια βραδιά στο Λούκι. Συνθέτης, ενορχηστρωτής, στιχουργός: Χάρης Κατσιμίχας. Ερμηνευτής: Πάνος Κατσιμίχας.

Μικρή Αλίκη. Συνθέτης, στιχουργός: Νίκος Μωραϊτόπουλος. Ερμηνευτής: Αρθούρος Αντενούτσι. Ενορχήστρωση: Τάσος Καρακατσάνης.

νης. (Βραβείο Μάνου Λοΐζου).

Έρχεται κρύο. Συνθέτης, ερμηνευτής: Σταύρος Τσάκος. Στιχουργός: Κυριάκος Ντούμος. Ενορχήστρωση: Νίκος Κηπουργός.

Νανούρισμα. Συνθέτης, ερμηνευτής: Ηλίας Λιούγκος. Στιχουργός: Γιάννης Τσέρτος. Ενορχήστρωση: Νίκος Κηπουργός.

Πού να σε πάω απόψε βόλτα. Συνθέτης, ερμηνευτής: Αρθούρος Αντενούτσι. Στιχουργός: Βαρβάρα Τσιμπούλη. Ενορχήστρωση: Νίκος Κηπουργός.

Και λες πως είναι Τρίτη. Συνθέτης, ενορχηστρωτής: Στέλλα Κυπραίου. Στιχουργός: Τασούλα Πολίτη. Ερμηνευτής: Φωτεινή Σεβαστιανού.

η συζήτηση με τους πολίτες της Κέρκυρας, ξανά στα ίδια τα γνωστά. Προς θεού, δε φταίνε οι πολίτες του νησιού, αλλά η κλασική ατμόσφαιρα που δημιουργούν οι διανοούμενοι γενικώς και ο ελιτισμός του Μάνου Χατζιδάκι ειδικώς. Πιο πέρα ένας μικροπωλητής πουλούσε παιχνίδια, ανεμόμυλους και σαπουνόφουσκες. Γεμίσαμε, λοιπόν, κι εμείς τον τόπο σαπουνόφουσκες.

Το βράδυ θα ξανακούγαμε τα χτεσινά. Μια προσδοκία: το δεύτερο άκουσμα να αποσαφηνίσει τα αισθήματα, όχι τόσο για να βραβεύσουμε —άλλωστε όλοι ήταν νικητές του αγώνα— όσο για να νιώσουμε την ευχαρίστηση όταν λες, «απ' το ίδιο».

Διαλέχτηκαν δεκαεπτά τραγούδια, αλλά τα ακούσαμε όλα. Ωραία αρχή. Θα ήταν ίσως πιο όμορφο για το ήθος του αγώνα να επιλέγονταν συνολικά τα τραγούδια. Στην τελική βράβευση απόμειναν οκτώ τραγούδια. Θά 'ταν καλύτερα να μην τους αριθμούσαμε την επιτυχία. Δεν είναι, άλλωστε, κάπως αναχρονιστική η βαθμολόγηση;

Η βραδιά ήταν ακόμη πιο ασφυκτική μέσα στο Δημοτικό

Θέατρο και συγκινημένη απ' την εικόνα του Μάνου Λοΐζου. Η Δήμητρα Γαλάνη τραγούδιζε «Δε θα περάσει ο φασισμός» του Μάνου Λοΐζου. Και η «Αθανασία» αφιερώθηκε στη μνήμη-του απ' το Μάνο Χατζιδάκι και τη Δήμητρα Γαλάνη. Ένα καινούριο βραβείο προστέθηκε στο όνομά-του.

Ακούστηκε και το σφυριχτό-τραγούδι του Μίνου Αργυράκη: Στην οδό του Μπλαμαντώ, που έκανε το συνθέτη-του αμήχανο απ' το τρακ μπρος στο κοινό. Ο Μάνος Χατζιδάκις θύμιζε τα παχουλά αγγελάκια χωρίς φτερά, στις παιδικές χαλκομανίες. Και οι μπαλάντες της οδού Αθηνάς, αληθινά γεννήματα του καιρού-μας, όπως τα χαρακτήρισε ο Μάνος Χατζιδάκις, πρόσφεραν μια ατμόσφαιρα μοναδική.

Η βραδιά τέλειωσε με τη δέξωση που έδωσε ο δήμαρχος του νησιού στο Corfu Palace. Στιγμή για συναντήσεις, γρασιδι και σουβλάκια. Πληροφορηθήκαμε πως το Υπουργείο Πολιτισμού χρηματοδότησε τους αγώνες πράξη επαινετή.

Χλιαρή βραδιά νοσταλγική στην Κέρκυρα.

Και εις άλλα με υγεία!

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Βιβλιο-παρουσίαση

Δικαιώματα και ανταγωνισμοί

Το ελληνικό βιβλίο ζει και αυτό την κρίση-του —κάτι που επαναλαμβάνεται συχνά από εκδότες και βιβλιοπώλες. Όμως οι φορείς αυτοί σπάνια κάνουν την «αυτοκριτική»-τους: για τις «πειρατικές» εκδόσεις, τις κακές μεταφράσεις, τις ατυχείς επιμέλειες, την χαοτική, απρογραμμάτιστη, τυχαία επιλογή τίτλων και συγγραφέων.

Ο περιορισμένος αριθμός του αναγνωστικού κοινού είναι δεδομένος και κάθε φορά, με τη μόδα ή το «μπεστ-σέλλερ», γίνεται προσπάθεια για μεγαλύτερα τираξ. Κάποτε ενδιέφερε το πολιτικό βιβλίο, σήμερα «κινείται» το λογοτεχνικό και πάντοτε, βέβαια, το παιδικό. Και σε κάθε ε-

ποχή «χτυπιέται» το «μπεστ-σέλλερ» με αποτέλεσμα να κονταροχτυπιούνται οι εκδότες. Και για να κατοχυρωθούν απαιτούν τα συγγραφικά δικαιώματα.

Παρένθεση: Με το «πειρατικό» και «ρισκοκίνδυνο» ελληνικό εκδοτικό στυλ υπάρχει ένα κακό προηγούμενο: τα βιβλία —κυρίως οι ξένοι τίτλοι— βγαίνουν «πειρατικά», χωρίς να εξασφαλίζονται νομικά τα συγγραφικά δικαιώματα και να καταβάλλεται στο συγγραφέα η νόμιμη προβλεπόμενη αμοιβή. Είναι πάγια η αντίληψη ότι τα δικαιώματα αυτά δεν πρέπει να είναι απαιτητά. Ευτυχώς για τη διόρθωση του κακού ονόματος του Έλληνα εκδότη τα τελευταία χρόνια έχει αρχί-

σει να μεταβάλλεται αυτή η νοοτροπία: αναζητούνται οι συγγραφείς και καταβάλλονται τα δικαιώματα. Κλείνει η παρένθεση.

Τις τελευταίες μέρες ακούστηκε, όμως, ένα παρατάγουδο για την προσπάθεια εξασφάλισης των συγγραφικών δικαιωμάτων γνωστού ισπανόφωνου συγγραφέα: Βγήκαν στον πλειστηριασμό, αλλά τελικά κέρδισε εκείνος που διέθετε... **πολιτικά μέσα** προσεγγίσεως. Άνωθεν και από κρατικό φορέα, ψιθυρίστηκε και υποδείχτηκε στον «ατζέντη» του συγγραφέα ο ανάδοχος εκδοτικός οίκος. Το «μυστικό» διέρρευσε και ο εκδοτικός κόσμος βοά.

Η καταγγελία είναι βαριά και, ειλικρινά, δεν θέλουμε να την πιστέψουμε. Ελπίζουμε το σημείωμα αυτό να δώσει την αφορμή για διεκρινίσεις.

Από τη μεριά-μας, πάντως, θε-

ωρούμε αναγκαίο να απευθυνθούμε στο ΥΠΠΕ, επειδή ανακοίνωσε μέτρα για προγραμματισμούς σχετικών με το βιβλίο και άλλα ηχηρά. Ένα από τα μέλημά-του θα πρέπει να είναι και κάποια τάξη αναφορικά με τα συγγραφικά δικαιώματα. Για να μην δίνεται το δικαίωμα να κατηγορείται το ελληνικό βιβλίο, οι Έλληνες εκδότες και να μην παίρνει έτσι έμμεσα η μπάλλα και το ΥΠΠΕ —που είναι υπεύθυνο για την πολιτιστική-μας ζωή.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΚΑΡΓΑΚΟΣ

Προσεχώς Κατεδάφιση

Εκδ.: «Gutenberg», Αθήνα 1982

Ο Σ. Καργάκος πρωτοφάνηκε στο χώρο της ποίησης γύρω στα 1976 με τη συλλογή-του «Πλάνη-τες λίθοι». Μια ποίηση «σκληρή» που ταίριαζε απόλυτα με το αιχμηρό τοπίο της πατρίδας-του της Μάνης. Μια ποίηση που πήγαζε από τις φριχτές μνήμες του εμφύλιου.

Στο «Προσεχώς κατεδάφιση» ο ποιητής κινείται σε έναν άλλο χώρο — σε ένα διαφορετικό κλίμα: Πιο ώριμος, «εταξίει νεφρούς και καρδιάς» και σκαλίζει με σιδερένιο δάχτυλο το ψεύδος, την οίηση, το τίποτα: *Πλαντάζανε μ' αντάρτικους καημούς/ στο ουισκάκι βάζουνε παγάκια./ Στα ξεμερώματα τους πήρ' η λαύρα./ Σκούζανε κα' άρματα, στ' άρματα-τους/ κι ορμήσανε στ' αμάξια-τους/ και πάν' να κοιμηθούνε.*

Ο ποιητής μυκτηρίζει αλλά και ταυτίζεται με τον γύρω-του χώρο — τις ιδέες και τις ελπίδες που καταρρέουν.

ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

Τέσσερα Δοκίμια 1940-46

Εκδ.: Ύψιλον, Αθήνα

Ο Οργουέλ δεν είναι μόνον ο προφήτης του 1984. Είναι και ο δημιουργός απολαυστικών κειμένων. Εικονοκλάστης, βέβηλος, πνευματώδης, χωρίς φραγμούς, χωρίς αποκλεισμούς, βαθιά δημοκράτης και ουσιαστικά πολιτικός. Σ' αυτά τα τέσσερα δοκίμια: «Μέσα στην κοιλιά της φάλαινας», «Το προνόμιο του κλήρου», «Ράφλες και Μις Μπλάντις», «Ο εμποδισμός της λογοτεχνίας από το κράτος και την κοινωνία» αποδεικνύει ότι η ατμόσφαιρα της ορθοδοξίας ήταν πάντα καταστροφική για την τέχνη. Σε μια εποχή όπου ο ολοκληρωτισμός ήταν ακόμα πίστη και θρησκεία (προτού γίνει σχιζοφρένεια) δεν διστάζει να γράψει «Κάθε κομμουνιστής, στην πραγ-

ματικότητα υπόκειται ανά πάσα στιγμή στην υποχρέωση να μεταβάλει τις πιο βασικές-του πεποιθήσεις, ή να εγκαταλείψει το κόμμα. Το αναμφισβήτητο δόγμα της Δευτέρας, μπορεί να γίνει η επάρατη αίρεση της Τρίτης κ.ο.κ. Αυτό συνέβη τρεις τουλάχιστον φορές τα τελευταία δέκα χρόνια (1930-40), με συνέπεια τα κομμουνιστικά κόμματα σε κάθε δυτική χώρα να είναι πάντοτε ασταθή και συνήθως πολύ μικρά. Ο σταθερός πυρήνας των μελών-τους στηρίζεται ουσιαστικά σε μια χούφτα διανοουμένων που έχουν ταυτιστεί με τη ρωσική γραφειοκρατία και σε μια κάπως ευρύτερη ομάδα εργατών που είναι αφοσιωμένοι στη Σοβιετική Ρωσία χωρίς απαραίτητα να καταλαμβάνουν την πολιτική-της. Κατά τα άλλα υπάρχει μια εναλλασσόμενη κομματική μάζα, που ένα μέρος-της εισέρχεται κι ένα μέρος-της εξέρχεται με κάθε αλλαγή γραμμής».

Όπως θα πει και στο εισαγωγικό-του σημείωμα ο Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος — του οποίου η μετάφραση αποτελεί σπάνιο δείγμα επαγγελματικής ευσυνειδησίας, βαθιάς γνώσης της γλώσσας και λογοτεχνικής ικανότητας — η φωνή του Οργουέλ είναι: «μια διαρκής αγρύπνια σε μια εποχή συνειδησιακής υπνηλίας, όπου «κομμουνισμός» και «αντικομμουνισμός» σιτίζονται στο ίδιο χοιροστάσιο».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΡΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ομάδα των επτά

Εκδ.: «Μικρή Εγνατία», Θεσσαλονίκη 1982

Η παράλληλη ιστορία επτά νέων, που απαρτίζουν μια παρέα εφήβων τα πρώτα χρόνια της δικτατορίας, για να ακολουθήσει ο καθένας τον δικό-του δρόμο στην κοσμογονία της μεταπολίτευσης, της κομματικοποίησης και των προσωπικών αδιεξόδων.

Βιβλίο - καταγραφή της πο-

ρείας μιας γενιάς που δεν βρήκε δικαίωση στις ελπίδες-της και αναζητά ακόμα τον δρόμο-της.

ΧΟΡΧΕ ΙΚΑΖΑ

Ουασιπούνγκο

Εκδ.: «Καστανιώτη», Αθήνα 1982

Το Ουασιπούνγκο αποτελείται από ένα καλύβι και ένα περιβόλι. Παραχωρείται στους ινδιάνους της Κεντρικής Αμερικής με δικαίωμα χρήσης, από τον γαιοκτήμονα κάτοχο της γης και της ...ζωής. Αν ο Ινδιάνος ζητήσει καλύτερη μοίρα, ξερίζεται...

Μια καταγραφή για τη μαρτυρική ιστορία της Λατινικής Αμερικής από έναν — άγνωστο στη χώρα-μας — συγγραφέα του Ισημερινού.

Δ. Κ. ΡΟΚΟΣ

Αλλαγή στην Παιδεία -

Παιδεία για την αλλαγή

Συλλογή κειμένων για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, που δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά από το 1973-1981, με εύστοχες κριτικές απόψεις και προτάσεις.

ΤΖΙΑΝΚΑΡΛΟ ΑΡΝΑΟ

Κοκκαίνη

Εκδ.: «Νέα Σύνορα», Αθήνα 1982

Το δεύτερο — μετά την «Ηρώνη» — βιβλίο της σειράς «κοινωνικά προβλήματα», ο υπότιτλος του βιβλίου είναι «Ιστορία, επιστημονική αλήθεια, εγχειρίδιο αυτοάμυνας». Πρόκειται πραγματικά για μια επιστημονική κοινωνιολογική μελέτη του προβλήματος απαλλαγμένη από τις προκαταλήψεις και το φανατισμό της εκκλησίας και της ιεράς εξέτασης κάθε απόχρωσης.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΚΙΝΟΥ

Αστραδενή

Εκδ.: Κέδρος, Αθήνα 1982

Ένα βιβλίο για μεγάλους, από την δημιουργό της «ντενεκεδού-πολης». Σκληρό χρονικό της εσωτερικής μετανάστευσης στην

Ελλάδα, με υποκείμενο μια τυπική επαρχιακή οικογένεια. Η ηρωίδα του έργου, ένα κορίτσι 11 χρόνων, περιγράφει την ιστορία με ένα λαχανιαστό προφορικό λόγο που μόνο τα παιδιά ξέρουν να αρθρώνουν, και που εμείς οι «μεγάλοι» πρέπει να καταλάβουμε.

ΣΤΑΝΙΣΛΑΒ ΛΕΜ

Η αναζήτηση

Εκδ.: «Γραφή», Αθήνα 1982

Με τη φόρμα ενός αστυνομικού μυθιστορήματος, η διερεύνηση ενός φιλοσοφικού προβλήματος, της αδυναμίας του ανθρώπου, να αντιμετωπίσει την πολυπλοκότητα του κόσμου και να εξηγήσει τα πάντα. Ένα αντι-αστυνομικό μυθιστόρημα από τον Πολωνό συγγραφέα, που θεωρείται από τους διαπρεπέστερους δημιουργούς διηγημάτων «επιστημονικής φαντασίας».

ΜΙΣΕΛ ΤΟΥΡΝΙΕ

Ο Παρασκευάς ή η πρωτόγονη ζωή

Μετ.: Δημ. Αυτόπουλου

Εκδ.: Στ. Πατάκης, Αθήνα 1982

Εδώ ο Τουρνιέ ξαναπαίρνει το γνωστό μύθο του Ροβινσώνα και τον ξαναπλάθει δίνοντας μια εικόνα της ανθρώπινης μοναξιάς, τις εσωτερικές σχέσεις δύο ανθρώπων σ' ένα κόσμο πέρα από τις παραμορφώσεις του πολιτισμού-μας, τη συνάντηση στα πρόσωπα του Ροβινσώνα και του Παρασκευά, του πολιτισμού και της πρωτόγονης φύσης. Ο συγγραφέας στο βιβλίο αυτό ξαναθέτει το πρόβλημα του πολιτισμού και των παραμορφώσεών-του.

ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΩ

Πανεπιστημιακές και άλλες εργασίες.

Υπεύθυνη δουλειά,

πείρα.

Επιμέλεια εκδόσεων.

ΛΙΤΣΑ ΠΛΑΚΙΑ

τηλ. 921.362

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Βιβλιο-κριτική

Ο Βασίλης Δρουκόπουλος γράφει για το βιβλίο του G.E.M. de Ste. Croix, *The Class Struggle in the Ancient Greek World* (Η ταξική πάλη στον αρχαίο Ελληνικό Κόσμο), Ducworth, London, 1981

Το πρωταρχικό αντικείμενο ενδιαφέροντος του de Ste. Croix σ' αυτό το βιβλίο των 732 σελίδων είναι όχι μόνο να μας δώσει να εννοήσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αρχαίων θεσμών κι ιδεών, αλλά να μας αναλύσει τις αιτίες της ανάδειξης, εξέλιξης κι εξαφάνισής-τους στα 1400 περίπου χρόνια που μεσολαβούν από τον 8ο π.Χ. (αίωνα) ως τον 7ο μ.Χ. αιώνα. Σαν εργαλείο-του υιοθετεί τη μαρξιστική ιστορική μέθοδο αποδειχώντας την ισχύ-της. Και αυτό τον κάνει να θεωρεί το βιβλίο-του σαν την πρώτη

σοβαρή προσπάθεια στ' αγγλικά ή σε άλλη γνώριμη-του γλώσσα (και γνωρίζει αρκετές) που εξετάζει από μία τέτοια σκοπιά τον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Μ' αυτό τον τρόπο φέρνοντας πιο κοντά-μας εκείνη την εποχή, προσπαθεί — και πετυχαίνει — να δείξει τη σχέση-της με τη δικιά-μας.

Αρχίζει συστηματικά δικαιο-λογώντας την εκλογή-του για τη μαρξιστική μέθοδο κι επεξηγεί τι εννοεί με τους όρους «τάξη», «εκμετάλλευση» και «ταξική πάλη». Αναφέρεται στον Αριστοτέλη, τον μεγαλύτερο κοινωνιολόγο και πολιτικό επιστήμονα της αρχαιότητας, σαν τον μελετητή που πλησιάζει περισσότερο από κάθε άλλον τη μαρξιστική θεώρηση της κοινωνίας και τεκμηριώνει την αποστροφή-του για τον Πλάτωνα. Μνημονεύει τις άλλες «ορθόδοξες» μελέτες πάνω στην αρχαία Ελλάδα και Ρώμη βασισμένες σε μη μαρξιστικές έννοιες και παραθέτει τα μειονεκτήματα από τις άνευρες και λειψές αναλύσεις-τους. Αξιολογεί ακόμα τις λιγοστές αποσπασματικές παλιότερες προσπάθειες μαρξιστικής ανάλυσης στο ίδιο θέμα.

Περνώντας στο κύριο μέρος του βιβλίου-του ο de Ste. Croix πραγματεύεται το ερώτημα για το κατά πόσο η αρχαία κοινωνία βασιζόταν σε μια δουλοκτητική οικονομία ή σε μια άλλη μορφή

οικονομία όπου υπήρχαν δούλοι. Υποστηρίζει την πρώτη εκδοχή, παρουσιάζοντας αναλογίες και από τον αμερικανικό Νότο, γιατί παρόλο που οι ελεύθεροι χωρικοί και τεχνίτες είχαν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής ή άρχουσα τάξη αντλούσε το εισόδημά-της και κατοχύρωνε τη θέση-της από την εκμετάλλευση της ανελεύθερης εργασίας.

Παρατηρεί ότι η ταξική πάλη δεν πρέπει να θεωρείται σαν ανύπαρκτη επειδή στο πολιτικό επίπεδο δεν αναδύεται στην επιφάνεια παρά ελάχιστες φορές στην αρχαία Ελλάδα (εξηγεί το φαινόμενο καταφεύγοντας στη γλωσσική κι εθνική ετερογένεια των δούλων). Για τον de Ste. Croix η οικονομική εκμετάλλευση είναι η αιτία ύπαρξης του ταξικού κοινωνικού διαχωρισμού και η έννοια της συνεχούς ύπαρξης της ταξικής πάλης ταυτίζεται με τη σύγχρονη έννοιά-της όπου οι εργοδότες αδιάκοπα πιέζουν τους εργάτες-τους για υψηλότερη παραγωγικότητα ενώ οι εργάτες δεν σκοπεύουν να την προσφέρουν χωρίς ανταμοιβή.

Τέλος, αναλύει τους λόγους που στην ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο η δουλεία απόβαινε λιγότερο αποδοτική και την προσπάθεια της άρχουσας τάξης να μεταμορφώσει τους ελεύθερους μισθωτές γαιών και μικροιδιοκτήτες σε οιοιδήποτε δουλπαρόικους. Απ' εδώ προχωρεί στην εξέταση των αιτίων της παρακμής κι εξαφάνι-

σης της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η υποδούλωση, η βαριά φορολογία κι οι εξεγέρσεις των χωρικών δημιούργησαν στη μεγαλύτερη πλειοψηφία των κατοίκων μία ελαττωμένη αντίσταση στις βαρβαρικές επιδρομές και αδιαφορία στην επερχόμενη διάλυση της αυτοκρατορίας. Έτσι, οι καθιερωμένες εξηγήσεις (π.χ. εκφυλιστικές τάσεις, μοίρα, Χριστιανισμός) της ορθόδοξης ιστοριογραφίας για την πτώση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας μπαίνουν στο περιθώριο.

Η ανάλυση των θεμάτων δεν είναι αυστηρά χρονολογική. Ο de Ste. Croix διατάσσει κι ανατρέπει την ύλη-του σε ομόκεντρους κύκλους, μέθοδο που απαιτεί από τους αναγνώστες-του ιδιαίτερη συγκέντρωση και προσοχή. Η γνώση-του της αρχαίας ιστοριογραφίας και γραμματείας καταπλήσσει κι η ευρυμάθειά-του επεχτείνεται ακόμα και σε ζητήματα που έμμεσα μόνον είναι σχετικά με τον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Το γράψιμό-του είναι μαχητικό, ειρωνικό αρκετές φορές κι ελαφρά εκκεντρικό χωρίς να είναι κακόβουλο, περισπούδαστο ή κι ερεθιστικό. Ο Alan Ryan στην βιβλιοκριτική-του στους Sunday Times (10.1.82) καταλήγει λέγοντας: «Το βιβλίο θα δώσει στους πανεπιστημιακούς της αρχαίας ιστορίας αρκετή ύλη για να απασχοληθούν ως το τέλος του αιώνα».

Και στην Ελλάδα;

ΑΣΤΕΡΙ

ΕΡΝΕΣΤΟ ΣΑΜΠΙΑΤΟ

Το τούνελ

ΑΣΤΕΡΙ

ΜΟΧΑΜΕΝΤ ΣΟΥΚΡΙ

Το γυμνό ψωμί

ΑΣΤΕΡΙ

ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ

Οι δύσκολοι έρωτες

ΑΣΤΕΡΙ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ζωή και ο θάνατος

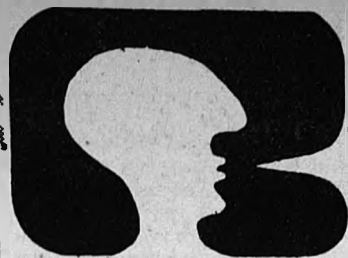
ΓΕΤΣΑ

ετοιμάζονται

ΝΤΙΝΟ ΜΠΟΥΤΖΑΤΙ: Η έρημος των Ταρτάρων
ΜΑΛΚΟΛΜ ΛΟΥΡΥ: Κάτω από το ηφαιστειο

ΑΣΤΕΡΙ

ΣΟΛΩΝΟΣ 121 • ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 36.06.597, 36.19.802

• Αυτές τις μέρες η παγκόσμια κοινή γνώμη έχει ξεσηκωθεί για τις σφαγές αμάχων Παλαιστινίων στη Βηρυτό από τους δεξιούς φαναγγίτες και από τις εκεί στρατιωτικές δυνάμεις του Ισραήλ. Οι επιστολές που δημοσιεύουμε παρακάτω έχουν έρθει στο ANTI πριν την τελευταία επιχείρηση γενοκτονίας και θίγουν μια σειρά προβλήματα σχετικά με τη στάση του ελληνικού Τύπου για τα γεγονότα στο Λίβανο πριν την αποχώρηση των Παλαιστινίων μαχητών, αλλά αναφέρονται και γενικότερα σε θέματα που αφορούν τη λύση του Παλαιστινιακού. Τα τελευταία γεγονότα ωστόσο φέρνουν στο φως και μια σειρά από άλλες πλευρές για την όλη πολιτική της κυβέρνησης Μπέγκιν Σαρόν που δεν θίγονται σ' αυτές τις επιστολές.

Η πρώτη από τον Βικτωρα Ελιέζερ. Ο επιστολογράφος σημειώνει μεταξύ άλλων σε μακροσκελή επιστολή-του:

Αγαπητό ANTI,

Είμαι ένας προοδευτικός Έλληνας νέος. Έτυχε, γιατί οι γονείς-μου και οι παπούδες-μου ήταν, να είναι η θρησκεία-μου Εβραϊκή. Είμαι δηλαδή «Εβραίος» κι ασ μην πιστεύω σε θρησκείες και τέτοια.

Εξαιτίας του παλαιστινιακού και του λιβανέζικου δράματος, έτυχε να κατηγορηθώ κι εγώ σαν υπαίτιος. Έτυχε να αποκαλεστούν όλοι οι «Εβραίοι» σαν Ναζίδες, κάποιος ταξιτήης κατέβασε μια κυρία από το ταξί-του, γιατί ήταν Εβραία, κάποιος άλλος δεν ψώνισε από ένα μαγαζί γιατί η θρησκεία του Έλληνα ιδιοκτήτη-του ήταν Εβραϊκή, κάποιος γείτονας-μου που φερόταν «φύλοισραηλινά» μου είπε, «τους νικάμε καλά κάτω στο Ισραήλ, έ;», γίνανε κάποια απειλητικά τηλεφωνήματα σε Έλληνες Εβραίους της Αθήνας κτλ. Αυτές οι ρατσιστικές ενέργειες με οδήγησαν να γράψω.

Ο αγώνας του παλαιστινιακού λαού με αφορά εδώ και χρόνια. Από τότε που το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού λαού, δεν πολυνοιαζόταν για τον παλαιστινιακό λαό που ήθελε μια πατρίδα δικιά-του, γιατί τότε δεν συγκινήθηκε η ηθική-του από τις χιλιάδες θύματα αμάχων, αλλά τότε π.χ. στην Ολυμπιάδα του Μονάχου, νοιαζόταν για την «ανήθικη» σφαγή των Ισραηλινών αθλητών. Τότε βλέπετε, για τον πολύ τον κόσμο οι Παλαιστίνιοι ήταν μόνο τρομοκράτες. Δεν συμφωνούσα κι εγώ ηθικά, με τις τρομοκρατικές ενέργειες της παλαιστινιακής αντίστασης, είτε λεγόταν, επίθεση σε Ισραηλινό σχολείο, είτε βομβαρδισμός αμάχων στο βόρειο Ισραήλ. Όμως τις δεχόμουν σαν τη μόνη δυνα-

τότητα να φανεί ότι υπάρχει ένας λαός χωρίς πατρίδα, και που σιγά-σιγά φάνηκε.

Και συνεχίζει ως εξής:

Όμως όταν θέλει κανείς να κάνει πολιτική φροντίζει, να τοποθετεί το ζήτημα, πρώτα πολιτικά, και μετά συγκινησιακά ή ηθικά — ή έστω όταν συγκινείται από τους νεκρούς, να προχωράει τουλάχιστον στην πολιτική.

Ας μιλήσουμε λοιπόν για πολιτική ενημέρωση:

Πόσες φορές εξηγήθηκε η θέση των Παλαιστινίων κατοίκων της Ιορδανίας και πλειοψηφίας του πληθυσμού αυτής; Πόσες φορές ειπώθηκε ότι οι Ισραηλινοί «Ναζιστές» γεμίζουν με Λιβανέζους και Παλαιστίνιους τραυματίες τα νοσοκομεία-τους; Πόσες φορές λοιπόν ειπώθηκε τι στάση κρατάει και τι κάνει, το μεγαλύτερο κομμάτι του παλαιστινιακού λαού που ζει στα «κατεχόμενα» εδάφη του Ισραήλ — δυτική όχθη Ιορδάνη και Γάζα; Πόσες φορές αναφέρθηκε έστω και ένα άρθρο του καταστατικού της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ);

Στην περιοχή που λεγόταν Παλαιστίνη, υπάρχει θέση για δυο κράτη: το Ισραήλ που υπάρχει, και το Παλαιστινιακό που πρέπει να γίνει μάλλον με βασικά εδάφη τα κατεχόμενα από το Ισραήλ — Δυτική όχθη και Γάζα. Κι επειδή το Ισραήλ υπάρχει και δεν του λείπει η δύναμη ώστε να κινδυνεύει από κανέναν, αυτό αντί να προσπαθεί να σβήσει την Παλαιστινιακή Αντίσταση, πρέπει να κάνει το πρώτο βήμα, συζητώντας την ίδρυση Παλαιστινιακού κράτους στα κατεχόμενα απ' αυτό εδάφη. Γιατί η Παλαιστινιακή Αντίσταση, αναγνωρίζοντας πρώτη το Ισραήλ χάνει την ίδια την έννοια της ύπαρξής-της.

Ωστόσο ποιά είναι η λύση που φαίνεται να προτείνεται από τον Τύπο, τη λαϊκή γνώμη, την πολιτική ηγεσία; Τι σκέφτονται όλοι αυτοί για το μέλλον; Μήπως λένε: «Παλαιστίνιοι μόνον ο ένοπλος αγώνας θα φέρει τη λύση;» — Εγώ δεν έχω τέτοιες αυταπάτες, γιατί δεν βλέπω το πότε οι Παλαιστίνιοι, μόνον και στην κατάσταση που είναι και που θα είναι για πολλά ακόμα χρόνια, θα μπορέσουν να πετάξουν τους Ισραηλινούς στη θάλασσα.

Αυτό και απίθανο είναι και αδύκο.

Η αντίσταση των Παλαιστινίων, αυτή που έγινε και γίνεται με την ΟΑΠ — είτε «τις ένοπλες συγκρούσεις» είτε «τις τρομοκρατικές ενέργειες» — άναψε και κατάφερε να δείξει εδώ και λίγα χρόνια, το πρόβλημα του

παλαιστινιακού λαού: Η πολιτική λύση μεταξύ της ΟΑΠ, των Παλαιστινίων που βρίσκονται στα κατεχόμενα εδάφη του Ισραήλ, όλων των υπολοίπων Παλαιστινίων προσφύγων, του Ισραήλ, και ίσως της Ιορδανίας, μόνο μπορεί κάποτε να φέρει τη λύση. Δεν λέω, Παλαιστίνιοι πετάξτε τα όπλα-σας' λέω κρατήστε-τα και προσπαθείτε για μια πολιτική λύση χωρίς εξτρεμισμούς.

Θέλω να γράψω τώρα κάτι, ίσως γιατί κάποιος συγγενείς-μου ήταν στο Νταχάου, και άλλοι έγιναν σαπούνι από τους Ναζί.

Στην τωρινή εισβολή στο Λίβανο χιλιάδες άμαχοι σκοτώθηκαν, τραυματίστηκαν και ξεσπιτώθηκαν — δεν το αρνήθηκα, ίσα-ίσα και διαδήλωσα μαζί με τους άλλους Έλληνες — όμως γιατί γι' αυτό, οι Ισραηλινοί είναι Ναζί-δες' μήπως τέτοιοι χαρακτηρισμοί απλώς υποκινούν ρατσιστικές ενέργειες; Μήπως θέλουν να απολιτικοποιούν και να αποπροσανατολίζουν; Μήπως θέλουν να λειτουργήσουν μόνο συγκινησιακά και συνεπώς λαθεμένα; Γιατί κανείς δεν μίλησε για Τούρκους Ναζίδες όταν βιάζανε και σφάζανε γυναϊκόπεδα στην εισβολή

νάμεσα σε Εβραίο και Ισραηλινό. Αναφέρθηκε σ' ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζει σχεδόν όλον τον Αθηναϊκό ημερήσιο Τύπο.

Το γεγονός ότι το «Αντί» δεν υπέπεσε στο ίδιο σφάλμα — «από την πλευρά-μας δεν ταυτίσαμε ποτέ τους Εβραίους και τους Ισραηλινούς με το Σιωνισμό» — δεν σημαίνει ότι εμείς σαν Έλληνες Εβραίοι θα πρέπει να πάψουμε να ανησυχούμε για το «κιτρίνισμα» του υπόλοιπου Αθηναϊκού Τύπου. Δεν νομίζω ότι οι συντάκτες της «Ελευθεροτυπίας» των «Νέων» και του «Έθνους» δεν γνωρίζουν ποια είναι η διαφορά ανάμεσα σε εβραϊο-ισραηλίτης και σε ισραηλινός. Αλήθεια πού ήταν οι ίδιοι οι συντάκτες όταν πριν από λίγο καιρό οι Σύριοι έπαιζαν το ρόλο που παίζουν σήμερα οι Ισραηλινοί. Γιατί τότε τα μέσα ενημέρωσης δεν φρόντισαν να κινητοποιήσουν την κοινή γνώμη, γιατί δεν έγινε τότε καμιά συντονισμένη ενέργεια ούτε από την κυβέρνηση αλλά και ούτε από την αντιπολίτευση;

Εκείνο όμως που είναι ακόμη ανησυχητικότερο είναι ότι δεν υπήρξε καμιά κυβερνητική αντι-

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ - ΙΣΡΑΗΛ - ΣΙΩΝΙΣΜΟΣ

στην Κύπρο; (που είναι διαφορετική από την εισβολή του Ισραήλ, του οποίου η σημερινή πολιτική δεν βλέπει την ίδρυση Παλαιστινιακού κράτους και γι' αυτό τη μόνη λύση που βρήκε η κυβέρνηση Μπέγκιν για να σταματήσουν οι νεκροί άμαχοι στο Βόρειο Ισραήλ, και άλλες ενέργειες των Παλαιστινίων, ήταν να τους σβήσει την ένοπλη αντίσταση). Γιατί κανείς δεν μίλησε για Ναζί-δες Ιορδανούς όταν σφάζανε και διώχνανε τους προοδευτικούς Παλαιστίνιους από την Ιορδανία; Να γιατί τέτοια συνθήματα και χαρακτηρισμοί όταν χρησιμοποιούνται μόνο κατά του Ισραήλ κι ακόμα περισσότερο γενικά, κατά των Εβραίων, είναι ρατσιστικά και αποπροσανατολιστικά.

Ένας Έλληνας που πονάει, ίσως πολύ πριν αρχίσει να πονάει μεγάλο μέρος του ελληνικού λαού για το παλαιστινιακό δράμα, που χρειαζόταν «σφαγές» για να συγκινηθεί.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Βικτωρ Α. Ελιέζερ

• Η δεύτερη επιστολή, από τον Γιοέφ Τζιβρέ, απαντά σε σχόλιο σχετικά με την επιστολή του Δ. Εσκεναζή, που δημοσιεύθηκε στο ANTI (τχ. 209):

Αγαπητό Αντί,

Νομίζω ότι ο κ. Εσκεναζής, έτοιμος δαλαβή από την επιστολή-του, δεν εννοούσε ότι το «Αντί» είναι υπεύθυνο για τη σύγχυση α-

δραση σε τούτη τη σύγχυση.

Αντίθετα ο πρωθυπουργός-μας έκανε την ατυχέστατη εκείνη δήλωση: «Ό,τι έκαναν οι Γερμανοί στους Εβραίους κάνουν σήμερα οι Ισραηλινοί στους Παλαιστίνιους». Το αποτέλεσμα ήταν ότι το «κιτρίνισμα» φούντωσε σε τέτοιο σημείο που το «Έθνος» έγραψε ότι εβραϊκά (Sic) πλοία δεν θα ξεφορτώνονται στο Πειραιά.

Η δήλωση του πρωθυπουργού ήταν ατυχέστατη γιατί είχε το λογικό σχήμα της έκφρασης το θύμα έγινε θύτης. Στο συλλογικό υποσυνείδητο το επομένως ο εβραίος (θύμα) και ο ισραηλινός (θύτης) ταυτίστηκαν.

Αυτή την κατάσταση περίμενα να σχολιάσει το «Αντί» και όχι να προσπαθήσει να απαλλαγεί από την ευθύνη της σύγχυσης. Η εσκεμμένη κατά τη γνώμη-μου σύγχυση αποτελεί ένδειξη για το επίπεδο του Τύπου στη χώρα-μας και είναι ένα πρόβλημα που θα έπρεπε να έχει απασχολήσει το «Αντί». Δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι ένας τέτοιος Τύπος θα μπορούσε να λειτουργήσει σε μια δύσκολη στιγμή σαν πρόμαχος της Δημοκρατίας.

Και συνεχίζει η επιστολή:

Το ερώτημα που τίθεται στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι μόνο πώς θα εξαναγκασθεί το Ισραήλ να δεχθεί την ίδρυση ενός παλαιστινιακού κράτους, αλλά και το κατά πόσο ο παλαιστινιακός λαός είναι έτοιμος να αναγνωρίσει το κράτος του Ισραήλ.

Ο ΟΑΠ στον καταστατικό-του Χάρτη δεν αναγνωρίζει το ισραηλινό κράτος, σαν λύση του παλαιστινιακού προβλήματος μάλιστα θεωρεί τη δημιουργία ενός διεθνικού κράτους, θέση που είναι ισοδύναμη με την άρνηση ύπαρξης αυτόνομου ισραηλινού κράτους.

Τούτη την τελευταία άρνηση είχαμε την ευκαιρία να τη διαπιστώσουμε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου που δόθηκε στα γραφεία του ΟΑΠ στην Αθήνα από τους Έλληνες γιατρούς που επέστρεψαν από τον Λίβανο και που ένα μικρό μέρος-της αναμεταδόθηκε από την τηλεόραση. Σ' αυτή την αναμετάδοση οι παρατηρητικοί τηλεθεατές θα είχαν την ευκαιρία να δουν ένα χάρτη της Παλαιστίνης στον οποίο παραβλέπεται η ύπαρξη του κράτους του Ισραήλ ενώ τα εδάφη-του συμπεριλαμβάνονται στον χάρτη. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διεθνής κοινή γνώμη μπορεί να βοηθήσει στη λύση ενός τόσο πολύπλοκου προβλήματος όπως το Μεσανατολικό απομονώνοντας τη φασιστική κυβέρνηση Μπέγκιν και δίνοντας, με μια σωστή πολιτική χωρίς υποκρισίες και μονομερείς αναλύσεις, ηθική υποστήριξη στις ισραηλινές δυνάμεις που αντιτίθενται στην επεκτατική της πολιτική.

Όσο για την αδυναμία του συντάκτη να καταλάβει τα υπονοούμενα του κ. Εσκεναζήν νομίζω ότι τα πράγματα λήχθηκαν ξεκάθαρα. Εμείς οι Έλληνες Εβραίοι δεν είμαστε εκ των πραγμάτων ίσοι με τους υπόλοιπους Έλληνες. Γιατί αλήθεια ο Τύπος

και η κοινή γνώμη δεν καλεί τους Πειραιώτες να διευκρινήσουν τη θέση-τους πάνω στο παλαιστινιακό αλλά το ζητάει από τους Έλληνες Εβραίους;

Γιατί αλήθεια οι αρχές της χώρας-μας επιμένουν να διατηρείται η διάκριση του θρησκευματος στις αστυνομικές ταυτότητες, μήπως για στατιστικούς λόγους;

Δεν νομίζω ότι είμαι εγώ ο αρμόδιος να διδάξω στο περιοδικό τι σημαίνει δημοσιογραφική δεοντολογία, αλλά νομίζω ότι η επιστολή 100 επώνυμων πολιτών ή θα έπρεπε να είχε δημοσιευθεί με τα ονόματα των υπογραφόντων ή δεν θα έπρεπε να είχε δημοσιευθεί καθόλου. Σε τέτοιες περιπτώσεις δεν έχει μόνο σημασία το κείμενο μιας επιστολής αλλά και ποιος την υπογράφει.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Γιόφης Τζιβρέ

Σ.Σ. Στα άρθρα που δημοσιεύθηκαν στο ANTI, σχετικά με το παλαιστινιακό και τα προβλήματα που θίγει ο επιστολογράφος-μας υπήρχε συγκεκριμένος αποψη αλλά και σχολιασμός των εξελίξεων, και των γεγονότων στο Λίβανο. Πάντως η γενική εικόνα του Τύπου καλλιεργούσε πράγματι τη σύγχυση και αρκετές φορές μάλιστα με λαθεμένες και ατυχείς επιλογές κατά την άποψή-μας. Αρκεί π.χ. να θυμηθούμε τους πρωτοελλίδους τίτλους μερίδας του Τύπου, εκείνων των ημερών. Ωστόσο άρθρα, αναλύσεις και σχόλια που δημοσιεύθηκαν στον ελληνικό Τύπο δείχνουν ότι αρκετές αθηναικές εφημερίδες δεν κράτησαν τη στάση για την οποία τις

κατηγορεί ο επιστολογράφος-μας.

Το παράδειγμα της διάκρισης του θρησκευματος και των αστυνομικών ταυτοτήτων δεν αφορά αποκλειστικά μόνο τους Εβραίους. Κατά τη γνώμη-μας είναι άλλης τάξης θέμα και δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει κατηγορία ρατσισμού, ειδική για αυτούς. Αποτελεί κατά τη γνώμη-μας μείζον πρόβλημα και πρέπει να αντιμετωπισθεί για όλους.

Τέλος για τη μη δημοσίευση των ονομάτων. Από λόγους αρχής δεν διαφωνούμε με την παρατήρηση του αναγνώστη-μας. Η αρχή άλλωστε αυτή τηρήθηκε και τηρείται απόλυτα από το ANTI. Η δεκαπενθήμερη έκδοση του περιοδικού όμως, δεν μας επιτρέπει να καλύπτουμε την καθημερινή επικαιρότητα και μιας και η ίδια επιστολή δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο Τύπο και με τα ονόματα, δημοσιεύσαμε μόνο το κείμενο.

● Μια τρίτη επιστολή από τον Λεύτερη Ραμανό, που πήραμε με ημερομηνία αποστολής 15-7-82 από τη Θεσσαλονίκη, δεν μπορούμε να τη δημοσιεύσουμε. Στο διάλογο, σχετικά με αυτά τα προβλήματα, υπάρχουν ορισμένα όρια σεβασμού κανόνων και αρχών της συζήτησης. Και επειδή το ANTI έχει σταθεί αντίθετο μέχρι τώρα στη γνωστή, φασιστική αντίληψη του δυνατό που μπορεί και πρέπει να επιβάλλει την ΤΑΞΗ σ' όλη τη γη είναι υποχρεωμένο να σεβασθεί τους αναγνώστες-του, και να μην παραβιάσει στο ελάχιστο τις απόψεις-του σ' αυτά τα θέματα.

● Ο Α. Αγραπίδης με αφορμή τα γεγονότα στο Λίβανο μας γράφει

χωρίς να μας λέει αν και οι Παλαιστίνιοι έχουν δικαίωμα να ζήσουν ειρηνικά. Με την ευκαιρία αυτή αναφέρεται και στην εκκλήσιν και για να μην ξεχνάμε προσθέτει και λίγο βορειοηπειρωτικό:

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Πονώ βαρύτατα για τις ζωές που χάνονται τραγικά εκατέρωθεν στον Λίβανο και για τις οδυνηρές γενικά συνθήκες. Έχουν όμως ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΖΗΣΟΥΝ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΙ.

Πιστεύω ότι αν ήθελαν οι Αραβικές χώρες θα είχαν τακτοποιηθεί οι Παλαιστίνιοι. Ακόμη πιστεύω ότι θα πρέπει, επιτέλους, να λήξει αυτό το φανατικό, το φοβερό μίσος κατά του Ισραήλ.

Με την ευκαιρία: όσοι πολεμούν την ελλαδική εκκλησία ως νιώσουν την προσφορά-της για τους Παλαιστίνιους, παρά την συμπεριφορά-τους στους ομοθρήσκους-μας χριστιανούς του σκελετωμένου Λιβάνου.

ΕΙΡΗΝΗ - ΑΓΑΠΗ - ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ. Και όχι μόνο για μερικούς.

Για την Βόρειο Ήπειρο ποιάς μιλά;

Ανδρέας Αγραπίδης
Ανδραβίδα Ηλείας

● Ο Δ.Δ. φοιτητής θεωρεί ότι η κάλυψη των γεγονότων στο Λίβανο από το ANTI ήταν «ανεπαρκής και υποτονική». Να τι σημειώνει στο σχετικό γράμμα-του:

Αγαπητό ANTI,
Κοινή πεποίθηση πολλών αναγνωστών του ANTI είναι ότι η κάλυψη του Παλαιστινιακού δράματος από το περιοδικό υ-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΡΑΜΜΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

A-Ω

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 57

ΣΤΟΑ ΟΠΕΡΑ

ΤΗΛ. 36.38.435

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΙΡΑΡΧΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΡΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΙΧΤΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ
ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΝΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ.....

...έτσι να εφοχουδίσουν να εφυμρετή τους ιδανικούς με την ίδια συνέπεια και φιλική διάθεση όπως και παλιά

Ένας Φυσικός - Ηλεκτρονικός και ένας Ηλεκτρολόγος - Ηλεκτρονικός εώς περιμένουν για να διαλέξετε μαζί το καλύτερο ΣΤΕΡΕΟ και τα λεφτά σας να πιάνουν τόπο

STUDIO HI FI, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ.

πήρε ανεπαρκής και υποτονική. Η επιστημονικότερη και μεγαλύτερη γενοκτονία που έγινε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενός λαού που υπήρξε καταλύτης των μεταπολεμικών ιστορικών εξελίξεων, νομίζω ότι άξιζε πολύ περισσότερη κάλυψη από το ANTI (που ίσως θά 'πρεπε να είχε στείλει ανταποκριτή στο Λίβανο). Θυμάμαι τη θαυμάσια κάλυψη του Πολωνικού που και με την έκτασή της αλλά και με το περιεχόμενό της βοήθησε πολλούς να βγουν από τις συμπληγάδες πέτρων της πληροφόρησης του αστικού Τύπου και του «Ριζοσπάστη». Τώρα γιατί αυτή η υποτίμηση του Παλαιστινιακού;

Με τιμή
Δ.Δ. Φοιτητής

ΠΕΡΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

● Αναγνώστης που υπογράφει «ολίγον ευαίσθητος» μας έστειλε το ακόλουθο γράμμα - ερώτημα:

Αγαπητό ANTI,

Με πολλή περιέργεια περίμενα μέρες τώρα να δω στον Τύπο για τις βαρβαρότητες των Ισραηλινών στη Βηρυτό, μια καταγγελία όλων εκείνων που με λογικά και σωστά επιχειρήματα κατήγγειλαν έναν υπολανθάνοντα αντιεβραϊσμό - ρατσισμό από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και μέρος του Τύπου στη χώρα-μας. Άδικα όμως.

Θα περιμένω πολύ ακόμα για να δω από τα ίδια ονόματα μια καταγγελία του Ισραηλινού ρατσισμού που έλαμψε με όλη τη βαρβαρότητά του στη Δ. Βηρυτό εις βάρος των αμάχων Παλαιστινίων;

Φιλικά
«Ολίγον ευαίσθητος»

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ;

● Για τη σχέση της Αριστεράς με το ΠΑΣΟΚ γράφει ο Τ. Χατζητάσης.

Αγαπητό «Αντί»,

Παίρνοντας αφορμή από το άρθρο του κ. Λιναρδάτου στο τχ. 211-212, θα ήθελα να πω δυο λόγια για μια αμνηχανία που ανιχνεύεται στο άρθρο, είναι όμως και αμνηχανία όλης της Αριστεράς.

Χρόνια τώρα η Αριστερά δεν μπορεί να δώσει μια συγκεκριμένη και πειστική, για τις δημοκρατικές δυνάμεις, ανάλυση του «τί είναι το ΠΑΣΟΚ», από εδώ ξεκινά η αμνηχανία.

Αν εξαιρέσουμε τις αλλοπρόσαλλες εκλογιστικές (πριν και μετά τις 18 του Οκτώβρη) αναλύσεις των επωνύμων αριστερών κομμάτων, με αποκορύφωμα την μπλόφα του 17%, μένουν πολύ χονδρικά δύο τοποθετήσεις στο χώρο της αριστεράς. Η μία θεωρεί το ΠΑΣΟΚ κόμμα κεντρώου που θα προσπαθήσει τον καπιταλιστικό εκσυγχρονισμό. Η άλλη, «η κριτική υποστήριξη», εμφανίζεται στο τέλος του '80 δειλά, σαν «ρεαλιστική» στάση για τις εκλογές που πλησιάζουν, και μεταλλάσσεται με τον καιρό σε ευκαιριακή κομματική γραμμή. Οι παραπάνω τοποθετήσεις και οι

παράλλαγές-τους έχουν φωτίσει βέβαια όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά του ΠΑΣΟΚ (μεσσιανισμός, λαϊκισμός, υπολανθάνον εθνικισμός, ανωνυμία αλλαγής, κινητικότητα εκλογικής βάσης) δεν μπόρεσαν όμως να προβληθούν πειστικά στις αριστερές δυνάμεις και να δημιουργήσουν συσπειρώσεις.

Όσο η Αριστερά είναι αδύναμη να δώσει μια απάντηση στο «τί είναι το ΠΑΣΟΚ», δεν μπορεί να το στηρίξει ούτε να το πολεμίσει οι αμήχανοι αριστεροί θα περιχαράκωνονται στα καταθλιπτικά πλαίσια του κύριου άρθρου του «Ριζοσπάστη».

Στην εποχή-μας, των πολλών κρίσεων, που πρέπει να διαφυλαχθεί το νόημα του σοσιαλισμού από την θριαμβολογούσα κατάχρηση των ψευδωνύμων του, το βόλεμα στην αμνηχανία δεν μπορεί να είναι πολιτική στάση. Υπάρχει ο κίνδυνος η αλλαγή ψάχνοντας τον επιθετικό-της προσδιορισμό να χάσει τη ρηματική-της ενάργεια και να μείνει μόνον ένα ντύμα για να καλύπτει μια αντιδημοκρατική εξουσία. Στην αριστερά ανήκει ο ρόλος του παιδιού που θα φωνάζει «ο βασιλιάς είναι γυμνός», αν χρειαστεί και αν φωνάζει.

Τάσος Χατζητάσης

● Με αφορμή το άρθρο του Α. Στάγκου για το συνέδριο του ΚΚΕ εσ. (ANTI τχ. 207) ο αναγνώστης-μας Τάκης Γεωργακόπουλος σε μακροσκελή επιστολή γράφει τις απόψεις του: Σημειώνει μεταξύ άλλων:

Για μας τους νέους, τους Ρηγάδες, η Ανανέωση ΔΕΝ ΕΧΕΙ «ε-

πιτρεπτά» και «μη επιτρεπτά» όρια. Για μας η Ανανέωση είναι καθημερινός αγώνας. Αγώνας για την αλλαγή. Πρώτα-πρώτα του εαυτού-μας. Και σ' αυτή την βάση η ανανέωση προχωράει. Όσο προχωράμε εμείς. Το δικό-μας το μυαλό. Τη δική-μας σκέψη.

Σίγουρα, στο ΚΚΕ εσωτερικού συνυπάρχει το «παλιό» με το «καινούριο». Αλίμονό-μας, αν υπήρχε μόνο «παλιό».

Και καταλήγει:

Είναι χρέος, και όσων είναι σε οργανώσεις, και όσων είναι ανένταχτοι, να κάνουν κάθε μέρα κριτική στο κάθε τι. Και θα φανεί από τον τρόπο που το οργανωμένο κομμάτι θα δέχεται την κριτική, αν το ΚΚΕ εσωτερικού είναι «πιο ανοιχτό στις αναζητήσεις, σ' ένα άλλο είδος πραχτικής (;δικό-μου) και σε μια άλλου τύπου «πελατεία».

Ας περιμένουμε...

Ευχαριστώ
Τάκης Γεωργακόπουλος
Φοιτητής-Τεργέστη

ΚΚΕ και ΠΑΣΟΚ

● Ο Α.Ι., φοιτητής της Πολυτεχνικής Θεσσαλονίκης, απαντά σε επιστολή του Β. Ανδρέου για την κριτική που ασκεί το ΚΚΕ στην κυβέρνηση, που δημοσιεύθηκε στο ANTI (τχ. 210). Να ποιές είναι οι απόψεις-του για το θέμα:

Φίλε Β. Ανδρέου, το ΚΚΕ ποτέ δεν αμφισβήτησε το θετικό χαρακτηρισμό ορισμένων από τις μεταρρυθμίσεις που απαριθμείς (ψήφος στα 18, επικείμενη αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, προοδευτικές ρυθμίσεις ν. 1264 για το

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ 16 ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

το τελευταίο βιβλίο του
ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ:
Για τον Γκράμσι
Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Μία σύνοψη των αναζητήσεων και της προβληματικής του ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ στο μαρξισμό, τη σύγχρονη φιλοσοφία, τη θεωρία του κράτους και τον Ευρωκομμουνισμό.

Τα περιεχόμενα του βιβλίου:

- Πορεία προς έναν προβληματικό Ευρωκομμουνισμό
- Γκράμσι: Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ - Προλεγόμενα στη μελέτη για την ηγεμονία στο Κράτος
- Το Κράτος του κεφαλαίου
- Για το πρόβλημα της εξουσίας
- Η κρίση των πολιτικών κομμάτων

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ
Για τον Γκράμσι
Μεταξύ Σαρτρ
και Αλτουσέρ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1982

κυκλοφορούν

προς την ελευθερία
στον εργάτη

ΚΑΡΛΟΣ ΤΟΥΤΣΙΕ

Ευλαγής και αποστολής αγάπης: Νικητής, Ευλαγής

ΕΥΤΥΜΑ

Αθλητισμός, κουλτούρα
και καταπίεση

ΦΑΝΟΥΣΑ ΤΡΑΝΤΕΡΕ, ΟΥΡΕΛ ΑΛΤΕΡΜΟΝ
ΖΙΝΕΤ ΜΙΣΕΡΤΟ, ΖΑΝ-ΜΑΡΙ ΜΙΣΕΡΟΝ

ΕΥΤΥΜΑ

Εκδόσεις **ΕΥΤΥΜΙΑ**
Νικητάρ 8-10, Όρ. 1ος,
ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3638.696

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ιδιαίτερα μαθήματα
καθώς και σε ομάδες
τριών μαθητών
από πεπειραμένο καθηγητή
τηλ. 72.26.107

ΑΝΩΝΥΜΟΙ

Διαμαρτυρία ενώπιον
των ελευθεριακών του
παρόντος και του μέ-
λλοντος για τους συμβίβα-
σμούς του 1937.

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

συνδικαλισμό). Είναι όμως πα-
ράλληλα και χρέος — χρέος κά-
θε κόμματος με γνήσια και συνε-
πή αντιμονοπωλιακή, αντιμπε-
ριαλιστική σκέψη και πραχτική —
να στέκεται κριτικά σε ενέρ-
γειες καθοριστικές και θεμελια-
κές για την πορεία της αλλαγής
που έχει ανάγκη ο τόπος.

Ναι, ο λαός έκαμε την επιλο-
γή-του στις 18 Οχτώβρη. Επιλογή
ενάντια στην ασυδοσία της ολι-
γαρχίας που λυμαίνεται το μόχθο
και το αίμα των εργαζόμενων, ε-
νάντια στο αντιλαϊκό καθεστώς
εξάρτησης από τα μπεριαλιστι-
κά, οικονομικά και μιλιταριστι-
κά κέντρα της Δύσης. Το ΠΑ-
ΣΟΚ είχε και έχει τη βαριά ευθύ-
νη να προχωρήσει στο δρόμο που
του όρισε ο λαός, ένας δρόμος
άλλωστε που καθρεφτιζόταν μέ-
σα από τα προεκλογικά-του μα-
νιφέστα, τις διακηρύξεις του
προέδρου-του. Είναι όμως α-
ντιμπεριαλιστική και πολυδιά-
στατη η πολιτική που επιδιώκει
λύση των εθνικών θεμάτων (Κυ-
πριακό, Αιγαίο) στα πλαίσια του
ατλαντισμού; Στην Εθνική Ανε-
ξαρτησία αποβλέπει η διατήρηση
του καθεστώτος των βάσεων και
των βρώμικων σχέδιων που εξυ-
πηρετούν; Είναι φιλειρηνική και
περήφανη η πολιτική που εγκλη-
ματεί παραδίδοντας το λαό της Ι-
σπανίας στο έλεος του ψυχροπο-
λεμικού τυχοδιωκτισμού του ΝΑ-
ΤΟ ή εκείνη που στοιβάζει και
την ιδέα την ώριμη για αποπυρ-
νικοποιημένα Βαλκάνια στο σώ-
ρο των «οραμάτων»;

Στην κατεύθυνση της πραγμα-
τικής αλλαγής οδηγεί ο φιλομο-
νοπωλιακός προσανατολισμός
του «νόμου για τα κίνητρα» ή οι
προσπάθειες συμφιλίωσης με
τους βιομήχανους (δηλώσεις Πα-
πανδρέου από το Βήμα του ΣΕΒ);
Ή είναι επιτυχία οι απαράδεκτες
χαμηλές αυξήσεις στις τιμές των
αγροτικών προϊόντων και η αδυ-
ναμία ν' αντιμετωπιστεί η ανεργ-
μία που ξαπλώνεται κάτω από
τον αδυσώπητο ανταγωνισμό
των ξένων μονοπωλίων, δηλαδή
της χαλβουργίας, κλωστοϋφα-
ντουργίας κτλ;

Θα ρωτήθηκες κάποτε, φίλε Β.
Ανδρέου, αν ήταν συντεχνιακά
τα αιτήματα των τραπεζικών για
ενιαίο μισθολόγιο. Θα ρωτήθηκες
τόρα αν την αλλαγή την υπονο-
μείει ο εργοδότης που ζητάει φο-
ροαπαλλαγές, δάνεια ανεπίτρε-
πτα, εντατικοποίηση της δου-
λιάς, ανεξέλεγκτο ανέβασμα τι-
μών ή ο εργάτης (κι οι κομμουνι-
στές πρωτοπόροι πλάι-του) που
παλεύει για δίκιο, μεροκάματα,
για καλύτερες συνθήκες δουλιάς,
ενάντια στις απολύσεις και την
ανεργία. Και θα ρωτήθηκες πόσο
φιλεργατική είναι η κυβερνητική
πολιτική όταν διορίζει μονοπα-
ραταξιακή διοίκηση στη ΓΣΕΕ
και όταν προωθεί το απεργιοπα-
στικό πνεύμα μέσ' απ' τον αστι-
κό Τύπο και την ΕΡΤ-ΥΕΝΕΔ.
Όσο για την «επαναστατικότη-

τα» του ν. 1264, την αποδεικνύει
η κήρυξη άτυπων λοκ-άουτ από
τις εργοδοσίες της ΡΕΝΩ και της
ΣΟΦΤΕΕ λίγες μέρες μετά την
ψηφισή-του!

Ο εχθρός φιλε-μου, για το ΚΚΕ
και το λαό που έδωξε τη Δεξιά
δεν είναι βέβαια το ΠΑΣΟΚ: εί-
ναι η ασύδοτη ντόπια και ξένη ο-
λιγαρχία και ο αμερικανονατοϊ-
κός μπεριαλισμός. Στόχος-μας
δεν είναι να υπονομεύσουμε την
αλλαγή, όσο να τη στηρίξουμε
πιέζοντας την κυβέρνηση σ' ενέρ-
γειες που δε θά 'ρχονται σε αντι-
φαση με τις προεκλογικές-της
διακηρύξεις. Και η δράση-μας
δεν υπαγορεύεται από κάποια ε-
κλογική σκοπιμότητα (όπως συ-
χνά θέλει να παρουσιάζει το ΑΝ-
ΤΙ), αλλά από το δικίο του εργα-
ζόμενου λαού και από τους πό-
θους-του για εθνική ανεξαρτη-
σία, ειρήνη και προκοπή.

Και είναι ιστορική η πλάνη να
ισχυριζόμαστε ότι «ο λαός με την
ετυμηγορία-του σας έχει βάλει
στο περιθώριο των πολιτικών ε-
ξελίξεων». Παραβλέπουμε μια
σημαντική αλήθεια: πώς το ΚΚΕ
αγωνίζεται καθημερινά στο πλάι
των εργαζόμενων στη Βουλή,
στην ΕΟΚ, στους τόπους δου-
λιάς, στις πόλεις και τα χωριά.
Και μιαν άλλη αλήθεια — ιστορι-
κή: πώς το ΚΚΕ στάθηκε πρωτο-
πόρο και πότισε με το αίμα των
μελών-του τη σημαία της Εθνι-
κής Αντίστασης του εργαζόμε-
νου λαού, πως αγωνιστές-του γέ-
ρασαν στις φυλακές και τις εξο-
ρίες, πως ακούγεται πάλι τόσο
δυνατή η φωνή-του μετά από δε-
κάδες χρόνια παρανομίας. Τόσο
εύκολα καταδικάζεται ένα τέτοιο
κόμμα στη συνείδηση του λαού;

Α.Ι. - Ένας Κνίτης από
το Πολυτεχνείο Θεσ/νίκης

ΠΕΡΙ ΑΣΤΕΡ ΚΑΙ ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟΥ

● Σχετικά με το άρθρο του Σ.
Χαϊκάλη «ΑΣΤΕΡ: Στον αστερι-
σμό του χαφιεδισμού», (ΑΝΤΙ τχ.
210) πήραμε τις ακόλουθες επι-
στολές που δημοσιεύουμε στη συ-
νέχεια.

Η πρώτη από τον Γ. Τσιαβό:

Κύριε Διευθυντή,

Παίρνω μες αφορμή από το άρ-
θρο που δημοσιεύθηκε στο περιο-
δικό-σας και μένοντας έκπλη-
κτος από το περιεχόμενό-του, θέ-
λω να επιστημάνω μερικά πράγ-
ματα αλλά και να θέσω συγχρό-
νως μερικά ερωτήματα στον κ.
Χαϊκάλη.

Αναφέρετε κ. Χαϊκάλη στο
κειμένο-σας, ότι στην ΑΣΤΕΡ υ-
πάρχει κλίμα αυταρχισμού απέ-

ναντι στους καθηγητές και τους
σπουδαστές. Αυτό αν μη τι άλλο,
αποτελεί κακοθέστατο ψέμα
και τολμώ να πω ότι, η προέλευ-
σή-του, είναι ύποπτη.

Αντί για απάντηση, θα ήταν
καλύτερο να επισκεφτείτε την
Σχολή για να έχετε προσωπική
αντίληψη γιατί, απ' ό,τι φαίνεται
είστε λάθος πληροφορημένοι. Εί-
μαι βέβαιος ότι θα το διαπιστώ-
σετε και ο ίδιος και σίγουρα θα
αισθανθείτε άσχημα, αφού είχατε
την τόλημη να αναφέρεστε και
στον Διευθυντή της Σχολής κ. Δ.
Καραχοντζή, η πολιτεία του ο-
ποιου και το έργο που επιτέλεσε
και επιτελεί στη Σχολή είναι γνω-
στό, γι' αυτό άλλωστε χαιρεί με-
γάλης εκτιμήσεως από γνωστούς
και αγνώστους.

Αναφέρετε επίσης μεταξύ άλ-
λων ότι «οι ενδιαφερόμενοι πάν-
τως σπουδαστές και καθηγητές
υπογραμμίζουν ότι, οι συνθήκες
μέσα στη Σχολή, είναι αφόρητα
φασιστικές».

Γιατί χρησιμοποιείτε τις λέξεις
«ενδιαφερόμενοι» και «πάντως»;
Μήπως γιατί, κατά βάθος, γνωρί-
ζετε ότι η λέξη «ενδιαφερόμενοι»
δεν αντιπροσωπεύει το σύνολο
των καθηγητών και των σπουδα-
στών αλλά δύο ή τριών από αυ-
τούς οι οποίοι, από κάπου ορμά-
μενοι, προσπαθούν να δημιουρ-
γήσουν εντυπώσεις για τους εαυ-
τούς-τους;

Κι αφού, δε διατάζετε, για α-
ντικειμενική ίσως πληροφόρηση,
να αναφέρεστε επώνυμα στη μια
πλευρά, δεν θα ήταν αντικειμενι-
κότερο αν μας πληροφορούσατε
για το ποιοι είναι οι ενδιαφερόμε-
νοι σπουδαστές και καθηγητές
και ποιοι είναι το αντικείμενο του
ενδιαφέροντός-τους;

Ίσως και σεις ο ίδιος δεν είστε
σίγουροι για όσα αναφέρετε. Γι'
αυτό, σας τονίζω και πάλι ότι θα
πρέπει να βασίζεστε περισσότερο
στην προσωπική-σας αντίληψη
και λιγότερο στις γνώμες και
στις πληροφορίες «των ελαχι-
στων».

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Γεώργιος Τσιαβός

Πτυχιούχος Πολιτικών και
Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
Τέως Επιμελητής της ΑΣΤΕΡ

● Η δεύτερη επιστολή από την
Κατερίνα Χατζηκυριακού:
Κύριε Διευθυντά,

Για πολύ καιρό τώρα, διαβάζω
το περιοδικό-σας γιατί το έβρι-
σκα πολύ ενδιαφέρον. Ένα άρ-
θρο όμως, στο τεύχος 210, πραγ-
ματικά με ξένισε και μου δη-
μιούργησε ερωτηματικά. Συγκε-
κριμένα, το άρθρο που έχει σχέ-
ση με την Ανωτέρα Σχολή Τουρι-
στικών Επαγγελμάτων Ρόδου.
Σας παρακαλώ να δημοσιεύσετε
το γράμμα-μου αυτό προκειμέ-
νου, εσείς, οι συνεργάτες-σας και
το αναγνωστικό-σας κοινό, να ε-
νημερωθούν για τις ανακρίβειες
και τις υπερβολές που γράφτη-
καν στο σχετικό άρθρο.

Ίσως ή καλύτερα, σίγουρα, για να υπογραμμίζει κάποιος ότι, οι συνθήκες μέσα στη Σχολή είναι «αφόρητα φασιστικές», θα πρέπει να έχει άμεση αντίληψη του περιβάλλοντος. Φαίνεται όμως ότι μάλλον εκτός περιβάλλοντος βρίσκεται ή θέλει να φανταστεί πράγματα που δεν συμβαίνουν, όταν αναφέρει σαν παράδειγμα το ότι «απαγορεύεται να μιλούν τα κορίτσια στα αγόρια».

Βέβαια είναι πολύ λυπηρό το ότι αυτοί που υπογραμμίζουν αυτά τα πράγματα είναι οι ενδιαφερόμενοι καθηγητές και σπουδαστές, όταν μάλιστα αναφέρουν παρακάτω ότι η «μάθηση σ' αυτή τη Σχολή είναι στοιχείο τελείως άγνωστο».

Σαν απόφοιτος αυτής της Σχολής, μπορώ να δηλώσω με βεβαιότητα ότι, κυρίως τα τελευταία χρόνια, το επίπεδο της Σχολής συνεχώς ανεβαίνει, τόσο με τις προσπάθειες της διεύθυνσης όσο και του εκπαιδευτικού προσωπικού, με την προσθήκη όλο και πιο σπουδαιών και σχετικών με το επάγγελμα μαθημάτων και τη στενή παρακολούθηση για την, όσο το δυνατόν, καλύτερη εξάσκηση των σπουδαστών. Έχει ανέβει δε το κύρος της Σχολής σε τέτοιο βαθμό που, ακόμα και οι συναφείς κλάδοι των ΚΑΤΕΕ, παραδέχονται και φιλοδοξούν να πετύχουν το δικό-της επίπεδο.

Όσον αφορά τους καθηγητές οι περισσότεροι, αν όχι σχεδόν όλοι, ξέρω ότι είναι απόφοιτοι της Σχολής, μετεκπαιδευθέντες σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Γι' αυτό το λόγο έχουν και πρέπει να έχουν να προσφέρουν πολλά, από τις δικές-τους γνώσεις, στους σπουδαστές.

Με το να δηλώνουν συνεπώς μερικοί απ' αυτούς ότι «η μάθηση στη Σχολή είναι στοιχείο άγνωστο» ίσως υποτιμούν περισσότερο τις δικές-τους ικανότητες ή, σε άλλη περίπτωση, έχουν αξιολογήσει οι ίδιοι τους εαυτούς-τους.

Από την πλευρά των σπουδαστών πάλι υπάρχει, πράγματι μια μεγάλη μερίδα που ενδιαφέρεται για το επάγγελμα του ξενοδοχειακού, παρακολουθεί την εκπαίδευση, μαθαίνει απ' αυτά που έχει να τους διδάξει τόσο η πείρα όσο και η θεωρητική κατάρτιση των καθηγητών-τους.

Και υπάρχει και η μικρότερη μερίδα αυτών που, απλώς, έτυχε να περάσουν σ' αυτή τη Σχολή και φοιτούν, περιμένοντας να τελειώσουν τα δύο χρόνια της εκπαίδευσης είτε για να πάρουν αναβολή από το στρατό είτε για να έχουν απλώς ένα πτυχίο στα χέρια-τους.

Ίσως γι' αυτούς να είναι άγνωστο στοιχείο η μάθηση αλλά, σ' αυτό μάλλον δεν φταίει η Σχολή ειδικά, αλλά το σύστημα επιλογής των υποψηφίων γενικότερα.

Όσον αφορά τις αναφορές μεταξύ του προσωπικού ίσως θα ήταν πιο αντικειμενικό να εξακριβωνόταν αν έγιναν, τι αναφορές ήταν αυτές και κάτω από ποιές συνθήκες έγιναν. Και μετά θα μπορούσαν να κρίνουν αν πράγματι τα κίνητρα ήταν ιδεολογικού ή βιοποριστικού χαρακτήρα. Γιατί πιστεύω ότι, οι χαρακτηρισμοί είναι άστοχοι.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Χατζηκυριάκου Κατερίνα
Απόφοιτος ΑΣΤΕΡ

● Και η τρίτη επιστολή από την
Μαρία Κεφαλαδέλη σπουδάστρια
της Σχολής.

Κύριε Διευθυντά,
Διαβάζοντας το τελευταίο τεύχος του περιοδικού-σας, μου φάνηκε ενδιαφέρον ένα άρθρο με θέμα: «ΑΣΤΕΡ = Στον αστερισμό του χαφιεδισμού». Και οπωσδήποτε το ενδιαφέρον-μου γι' αυτό ήταν μεγάλο, μια κι εγώ ακόμη λέγομαι σπουδάστρια της ΑΣΤΕΡ.

Διαβάζοντας όμως ολόκληρο το άρθρο, έμεινα άφωνη από τις υπερβολές που περιγράφονται σ' αυτό. Η τελική εντύπωση που παραμένει στον κάθε αναγνώ-

στη-του σίγουρα απέχει πολύ από την πραγματικότητα.

Και πιστεύω ότι η μεγαλύτερη υπερβολή είναι ότι η μάθηση αποτελεί άγνωστο στοιχείο. Ξέρουμε ότι η ΑΣΤΕΡ είναι η καλύτερη Σχολή τουρισμού στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, διαρκώς βελτιώνει το εκπαιδευτικό-της πρόγραμμα και υλικό, βάσει των ευρωπαϊκών προτύπων με την συμβολή σπουδαστών, καθηγητών και Διευθυντού. Βέβαια αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ελλείψεις και ότι οι απόφοιτοι είναι απόλυτα καταρτισμένοι στον τομέα-τους. Αυτό όμως δε συμβαίνει εξαιτίας της κακής λειτουργίας των υπάρχουσών δυνατοτήτων της Σχολής, αλλά σε αδυναμία του ανύπαρκτου. Δηλαδή, το βασικότερο πρόβλημα της Σχολής είναι ο χρόνος που καταπιέζει φοβερά σπουδαστές και καθηγητές. Είναι αδύνατον να διδαχθούν εντατικά κι επανειλημμένα μέσα σε δύο χρόνια 28 μαθήματα. Είναι όμως σαφώς προτιμότερο να έχουμε τουλάχιστον σε ορισμένα μαθήματα τις βασικές αρχές, παρά τέλεια άγνοια όπως συμβαίνει στις άλλες σχολές. Εξάλλου η πρακτική άσκηση καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, οφείλω να πω πως δεν γίνεται απολύτως σωστά, σύμφωνα με τις επιθυμίες της Σχολής, (αλλά δυστυχώς η βελτίωσή-της ξεπερνά τις δυνατότητες και αρμοδιότητές-μας. Γι' αυτό όπως και γι' άλλα αιτήματά-μας είναι αρμόδιοι οι ανώτεροι υπεύθυνοι, οι οποίοι ήδη τα γνωρίζουν), παρόλα αυτά όμως συμπληρώνει το κενό που υπάρχει μεταξύ θεωρίας και πράξης. Βλέπετε λοιπόν πως η Σχολή-μας δε λειτουργεί, οπωσδήποτε, τέλεια, αλλά έχει και αυτή τα προβλήματά-της όπως όλες οι Σχολές, τα οποία όμως προβλήματα συζητήθηκαν και προωθήθηκαν με καλή πρόθεση από όλους, δηλαδή, τους σπουδαστές, τους καθηγητές και τον Διευθυντή.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Μπορίς Βιάν

Θά φτύσω
στους τάφους σας

Μετάφραση
ΣΥΛΒΙΑ ΣΙΓΙΟΥ

Μπορίς Βιάν

Άς αρχίσει
ή μουσική

Μετάφραση
ΜΑΓΓΑ ΟΙΚΑΛΩΤΟΥ

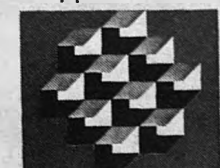
Θόρντον Ουάιλντερ

Τό γεφύρι
τού Σάν Λουίς Ρέ

Μετάφραση
ΜΑΓΓΑ ΟΙΚΑΛΩΤΟΥ

Έρμαν Έσοε

Σκέψεις
Δοκίμια

Μετάφραση
ΣΑΝΔΑ ΟΙΚΑΛΩΤΟΥ

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9 - Αθήνα
Τηλ. 36.07.744

«Επτά κείμενα για τον Νίκο Καββαδία»

Γράφουν: Αλέξανδρος Αργυρίου,
Γιώργος Ιωάννου, Στρατής Τσίρκας
και Ντίνος Χριστιανόπουλος.

Μια έκδοση βασισμένη σε κείμενα ήδη
δημοσιευμένα στο ANTI.

Αλλά και δύο ανέκδοτες εργασίες:
Αλεξ. Αργυρίου, «Λούλης κατά Καββαδία»
και Ντίνος Χριστιανόπουλος,
«Ο Γάλλος ποιητής Η. J.-M. Levet
και η επίδρασή-του στον Νίκο Καββαδία»
Μία συμβολή στη γνωριμία του ποιητή
των «μακρινών οριζόντων»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεσποκράτους 131 τηλ. 72.29.237 - 72.32.713

ΕΠΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Αλέξανδρος Αργυρίου • Γιώργος Ιωάννου
Στρατής Τσίρκας • Ντίνος Χριστιανόπουλος

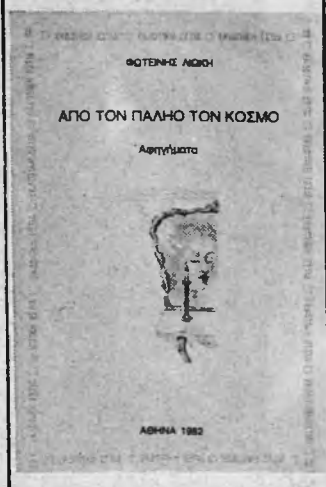
ΑΘΗΝΑ 1982
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

**ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΒΙΒΛΙΑ
ΣΕ ΠΑΛΙΕΣ ΤΙΜΕΣ
ΣΤΟ ΠΑΤΑΡΙ ΤΟΥ**

**ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ
«Α-Ω»**

**ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 57
(Στοά Όπερα)
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 36.38.435
ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ
ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ-ΜΑΣ
ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΜΙΑ
ΣΤΕΝΩΤΕΡΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΤΗ
ΔΙΑΘΕΣΗ-ΣΑΣ**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

«Caminante
no hay camino
Se hace camino
al andar».

«Διαβάτη,
δρόμος δεν υπάρχει
τόν δρόμο τόν φτιάχνεις
προχωρώντας».

A. MACHADO

Πληροφορίες και εγγραφές
από 15 Σεπτεμβρίου

Όσον αφορά τη ζωή-μας στο Οικοτροφείο, πιστεύω ότι είναι η ίδια με αυτή που υπάρχει σε κάθε Οικοτροφείο. Υπάρχουν πολλές δεσμεύσεις και απαγορεύσεις, οι οποίες συμβάλλουν στην εύνομη λειτουργία του Οικοτροφείου. Όσο λοιπόν υπάρχει Οικοτροφείο, θα υπάρχουν και τα εκτελεστικά όργανα (διοικητικό προσωπικό και καθηγητές) των ήδη θεσπισμένων νόμων, που για ορισμένους από αυτούς ήδη έγινε προσπάθεια από όλους-μας να καταργηθούν.

Όσο για τις ανακρίσεις, έχω τη γνώμη ότι δεν είναι απαραίτητες, γιατί τα σχόλια των σπουδαστών είναι αρκετά για να διαδοθεί σε ευρεία κλίμακα οτιδήποτε παράτυπο ή παράδοξο υποπίπτει στην αντίληψή-τους.

Τελειώνοντας θα ήθελα να πω και δυο λόγια για τον χαφιεδισμό της Σχολής-μας. Πιστεύω όμως πως ένα τέτοιο κύκλωμα, όπως ακριβώς το αναφέρετε, μπορεί να υπάρχει μόνον όταν χρειάζεται να αντιμετωπισθεί ένα ακριβώς όμοιο και συγχρόνως αντίθετο κύκλωμα. Εάν, δηλαδή, δεν συνέβαινε το γεγονός που υπάρχει σαν περιεχόμενο της αναφοράς, δεν θα υπήρχε ούτε κι αυτή. Γιατί, πολλές φορές, συμβαίνουν ορισμένα παράτυπα γεγονότα τα οποία μπορεί να τα διαπιστώσει οποιοσδήποτε, ανεξάρτητα από τις γραμματικές γνώσεις που κατέχει.

Εάν όμως όλα αυτά είσαστε σε θέση να μου τα απορρίψετε και να αποδείξετε το άρθρο-σας εντελώς αντικειμενικό και αληθινό, θα ήθελα να διατυπώσω προηγουμένως την ίδια απορία με σας, για το νεοσύστατο Διοικητικό Συμβούλιο της Σχολής.

Ευχαριστώ
Κεφαλαδέλη Μαρία
Β'ετής σπουδαστρια ΑΣΤΕΡ

• Ο συνεργάτης-μας Σ. Χαϊκάλης, υπόψη του οποίου θέσαμε το περιεχόμενο των παραπάνω επιστολών σε απαντητικό-του σημείωμα, τονίζει τα παρακάτω:

Οι γράφοντες δεν απαντούν στην ουσία των καταγγελιών του άρθρου, που εστιάζονταν στον μηχανισμό χαφιεδισμού ο οποίος έχει στηθεί σε βάρος σπουδαστών και καθηγητών. Επαναλαμβάνουμε δε ότι έχουμε στα χέρια-μας σειρά από κείμενα του Διευθυντή και μερικών ατόμων του προσωπικού που στοιχειοθετούν τα παραπάνω, τα οποία δυστυχώς δεν έχουν ευαισθητοποιήσει την από το ΠΑΣΟΚ διορισμένη προϊστάμενη αρχή των Σχολών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η Μαρία Κεφαλαδέλη δικαιολογεί το χαφιεδικό κύκλωμα της Σχολής, απλώς και μόνο γιατί ένας σπουδαστής έτρεξε και μήκη στο αυτοκίνητο ενός καθηγητή, όπως αναφερόταν σε χαρακτηριστικό γράμμα που παρατέθηκε στο άρθρο. Είναι εύλογο να απορεί κανείς για την άποψη-της στην αντιμετώπιση της ύπαρξης ενός κυκλώματος χαφιεδισμού και πώς δικαιολογεί την λειτουργία ενός τέτοιου μηχανισμού.

Οι επιστολές υπεραμύνονται, όσο είναι δυνατόν, για την αθώτητα του Διευθυντή της Σχολής. Η πραγματική κατάσταση όμως στην ΑΣΤΕΡ και όσα καταγγέθηκαν στο άρθρο που φιλοξένησε το ΑΝΤΙ, δημιουργούν απορίες και για το γιατί οι προϊστάμενες αρχές δεν δείχνουν να ευαισθητοποιούνται με παρόμοια προβλήματα.

Εκτός και αν πιστεύουν, όπως οι επιστολογράφοι προσπαθούν να δείξουν, ότι η δημοκρατία έχει ξεχυλίσει στην ΑΣΤΕΡ και βασιλεύει ο ανταυταρχισμός...

Στ. Χαϊκάλης

ΙΣΠΑΝΙΚΑ

ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΛΑΤΙΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ AL ANDAR

«μέσα από μία γλώσσα, ένας κόσμος».

Θά μπορούσαμε έτσι επιγραμματικά να καθορίσουμε τό πρόγραμμα του Ισπανικού Λατινο - Αμερικανικού Διδακτικού και Πνευματικού Κέντρου AL ANDAR. Τά Ισπανικά είναι ό κυριώτερος πόλος δράσης του, όχι όμως και ό μοναδικός. Εκθέσεις, παρουσίαση νοτιοαμερικανών τραγουδιστών, πλαισιώνουν τή μάθηση, γιατί πιστεύει ότι οι Ισπανόφωνοι λαοί είναι τόσο πλούσιοι σέ ιστορία και πολιτισμό πού άξίζει νά τούς γνωρίσουμε από κοντά. Ακόμα τό δικό τους «σήμερα», ή κοινωνική τους πραγματικότητα, ή λογοτεχνία, ή λαϊκή τέχνη, ή μουσική και όποιοδήποτε άλλο μέσο έκφρασης δέν είναι μακριά μας, όσα χιλιόμετρα κι άν μάς χωρίζουν. Η δημιουργία μάς ζωντανής επαφής μαζί τους έχει σίγουρα πολλά νά μάς προσφέρει.

ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 170 Α.
Τηλ. 646.27.86.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 801
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 801
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΝΕΝΗ ΡΑΪΣ
- Μοντάζ:
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΠΑΝΟΣ
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΑΡΑΪΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ» Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 500 δρχ. - Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
..... αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
..... αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
..... αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
..... αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
..... αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
..... αεροπ. δολ. 70

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 7232.713
• για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Ταμισοκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΑΘΗΝΑ
ΛΟΝΔΙΝΟ
ΠΑΡΙΣΙ
ΛΥΩΝ
ΜΑΔΡΙΤΗ
ΜΙΛΑΝΟ
ΖΥΡΙΧΗ
ΓΕΝΕΥΗ
ΡΩΜΗ
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΝΤΥΣΣΕΛΤΟΡΦ
ΤΙΡΑΝΑ
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
ΒΙΕΝΝΗ
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΤΡΙΠΟΛΗ
ΚΑΪΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΛ ΑΒΙΒ
ΝΑΪΡΟΜΠΙ
ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΤΖΕΝΤΑ
ΝΤΑΧΡΑΝ
ΝΤΟΥΜΠΑΪ
ΚΟΥΒΕΪΤ
ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

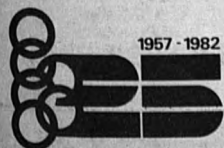
Έχετε 28+1 λόγους νά ταξιδέψετε μέ τήν 'Ολυμπιακή στό έξωτερικό

Ἡ 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία πετάει σέ 28 διεθνείς προορισμούς. Καί μαζί της, αἰσθάνεσθε σάν στό σπίτι σας, γιατί ἡ ἑλληνική φιλοξενία σᾶς συνοδεύει παντοῦ.

Ἐπί πλέον, οἱ περισσότερες πτήσεις τῆς 'Ολυμπιακῆς, γίνονται χωρίς ἐνδιάμεσους σταθμούς. Γιά παράδειγμα, ἡ 'Ολυμπιακή πετάει κατευθείαν γιά Νέα Ὑόρκη. Ἐτσι φθάνετε γρήγορα καί ξεκούραστα, μέ τά πιο σύγχρονα ἀεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας στό ἐξωτερικό, γιά δουλειές ἢ διακοπές, ὁ καθένας ἀπό τούς 28 προορισμούς μας, εἶναι ἓνας λόγος γιά νά πετάξετε μέ τήν 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία. Ἀλλά ὑπάρχει πάντα ἀκόμα ἓνας λόγος: ἡ εὐχαρίστηση ἀπό τό ταξίδι σας.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γιά περισσότερες πληροφορίες ἀποταθείτε σέ μᾶς ἢ στόν πράκτορά σας

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

*Αυτά τα βιβλία θα γίνουν και εδώ «μπεστ - σέλλερ»...
Κυκλοφορούν σε λίγο καιρό με τη συνεργασία
του Δ.Κ. ΖΑΡΒΑΝΟΥ*

ANTZELAS NTAIHBIS

(Βραβείο Λένιν)

«Αν αυτοί έρθουν την Αυγή»

Μετάφραση: Ρένας Γαλανοπούλου

MORTON MINTZ

«Το χάπι: Ένα σήμα κινδύνου»

Το εφιαλτικό ρεπορτάζ του τιμημένου με το βραβείο Πούλιτζερ διάσημου Αμερικανού δημοσιογράφου. Μετάφραση: Θωμά Παπαρηγόπουλου.

ΙΝΓΚΜΑΡ ΜΠΕΡΓΚΜΑΝ

«Σκηνές από ένα γάμο»

*Το αριστουργηματικό κείμενο του διάσημου Σουηδού σκηνοθέτη.
Μετάφραση: Φίλιππου Δραγούμη.*

MARI-ONTIA ΦΑΡΤΖΙΕΡ

«Ο βιασμός»

Συγκλονιστικό ντοκουμέντο που γνώρισε τα εγκωμιαστικά σχόλια των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών περιοδικών. Μετάφραση: Βάσως Νικολοπούλου.

*Πρωτοπόρος πάντοτε ο εκδοτικός οίκος «Αντώνης
Λιβάνης και Σία - Νέα Σύνορα» εξασφάλισε τα
δικαιώματα των συναρπαστικών αυτών βιβλίων και σας
τα παρουσιάζει σε υπεύθυνες μεταφράσεις.*

Πληροφορίες - Παραγγελίες:

Αντώνης Λιβάνης «Νέα Σύνορα» Σόλωνος 94, Τηλ. 36.10.589 - 36.00.398